ARRIANI
HISTORICI ET
PHILOSOPHI MARIS.

Erythræi Periplus ad Adrianum
Cæsarem August.

Nunc primùm è Græco sermone in Latinum versus, plurimísque mendis repurgatus. Accesserunt & Scholia, quæ luculẽtam Regionum, Gentium, Insularum, Oppidorum, Fluminum, Mercium, cæterarúmque rerum memorabilium vtriusque Peripli descriptionem continẽt, ex accurata veterum ac recentiorum authorum collatione, quorum nomina post Præfationem addita pagina indicãbit.

Addita est præter loca, que solers Lusitanorum penetrauit nauigatio, omnium cùm Oppidorum, quæ Danubius irrigat: tum Fluuiorum, qui in eum deuoluuntur, diligens & iucunda obseruatio,

IO. GVILIELMO STVCKIO TIGVRINO AVTHORE.

Cum gemino indice rerum scitu dignarum quæ in vtroque Periplo explicantur.

GENEVAE
APVD EVSTATHIVM VIGNON
M. D. LXXVII.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

CLARISSIMO ORNATISSIMOQVE VIRO

Domino, Hieronymo Manueli Amplissimæ Reipubl. Bernensis Quæstori, Domino & affini suo plurimùm obseruando.

VM vniuersa hæc rerum natura, atque machina, quæ ob admirabilem suam potius, quàm explicabilem speciem, ordinem, ornatum meritò à Græcis κόσμος, à Latinis Mundus appellatur, ipsius Dei Optimi Maximi qui eam ex nihilo, solo omnipotente suo verbo, ad nostrum vsum architectatus est, clarissima quædam sit imago: tum verò, atque in primis, ipsum mare immensum occultæ illius (vt Plinij verbis vtar) potentiæ, præclarum sanè est documentum, vt prorsus (sicuti idem inquit) nec aliud vltrà quæri debeat, ipsa se vincente natura, & quidē numerosis modis, nec vllum par, aut simile queat inueniri. Quamobrem non sine causa apud Danielem in illo creaturarum diuinas laudes concinentium, atque celebrantiū Daniel.3. Eccles.43. choro ipsa quoque flumina & maria reponuntur. Meritò quoque sapientissimus ille operum diuinorum præco, mare, inquit, nauigantes pericula eius commemorant, quæ nos percepta nostris auribus vehementer admiramur. In mari præclara, & admirabilia opera Dei, varia bestiarum, atque belluarum genera. Itē Dauid. Qui descendūt, Psal.106. inquit, in mare nauibus, qui faciunt opus (hoc est negotiantur) in aquis magnis, ipsi vident opera Iehouæ, mirabilia eius in profundo. Quòd si quis igitur maris vim, naturam, motum atque impetum, innumera commoda pariter, atque incommoda, siue pericula enumerare tentet, is, meo quidem iudicio, in ipsum mare ceu immensum quoddā pelagus ingredi videatur, cuius nullus sanè exitus, nullúsue portus reperiri queat. Nā primo omniū, quàm vasta, quæso, illius est moles, magnitudo, profunditas, nō Protheo nescio cui AEgyptio, sicuti Horatius finxit sed soli Deo inuestigatu facilis: vnde rectè Græcis ἄβυσσος, quasi ἄνευ τοῦ βύσσης, hoc est, profundū, fundi omnis expers appellatur? Hinc eleganter sanè Dauid mare latum manibus (quod septuaginta εὐρύχωρον verterunt) hoc est amplum, latóque sinu spatiosum appellauit, quod suis quasi manibus siue brachijs (quæ Latinè sinus appellantur) terras longe latéque complectatur. Mare enim omnium fontium, riuorum, fluminum, aquarum denique sue terrestrium, siue cælestium commune quoddam est receptaculum, atque penu, vnde eleganter admodum à D. Ambrosio fluminum hospitum, imbriúmque fons esse dicitur. Nam, vt Ecclesiastes inquit, omnes fluuij in mare intrant, nec tamen impletur, indeq; rursus exeunt. Cùm enim omnium animalium vitæ, cæterarúmque rerum salus, & incolumitas partim calore, partim humore temperato moderatóque constet, Deus pro Psal.104.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. МЕЧНИКОВА

Plin. omnia, inquit, maria plenilunio purgantur, quædam & stato tempore. Circa Messanam, & Mylas simo similia exponuntur in littus purgamenta, vnde fabula Solis boues ibi stabulari. Atque hinc quidem apparet cur veteres illi idololatræ tantùm mari, hominum animos pariter atque corpora peccatis polluta & contamino de parricidarum pœna verba faciens, ea potissimum de causa insui eos culeo dicit, ne cùm in flumen abiecti, delati essent in mare, ipsum polluerent, quo cætera, quæ violata, expiari putantur. Huc quoque facit illud Euripidis Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά: Hoc est, mare cuncta abluit mortalium mala. Et Aristophanis interpres: Mos olim, inquit, erat mare καθαίρειν τὰς ἀφοσιωμένους, hoc est, expiare pollutos. Eandem ob causam Lycophron in Alexandra nonnullis videtur ἁγνὴν ἅλα, hoc est, lustralem salem appellasse. Quanta præterea est maris, cùm sese diuersis coloribus, vt Augustinus, inquit, veluti vestibus induit, modò nascente Fauonio, purpurei modò cerulei, mane flaui, modò viridis, modò quando à Sole collucet, albescentis & vibrantis, denique Iridis instar mille colores trahentis pulchritudo aspectu sanè iucundissima? Quæ præterea insularum, quas elegantissimè Ambrosius maris monilia, Theodoretus nauigantium commodas stationes, seu mansiones appellauit, multitudo, & varietas? Iam verò si quis ad ea, quæ in mari continentur atque nascuntur, animũ cogitationémque conuertat, fieri profectò non potest, quin præ admiratione, stupore quodam obruatur. Quanta enim (pròh Deum immortalem) quàm varia, & multiplex, quàm monstrosa in illo est beluarum partim submersarum, partim fluitantiũ, & innatantium, partim ad saxa natiuis testis inhærentium multitudo? Qua de re sic eleganter Dauid Psal. 104. interprete Buchanano.

lib. 22, de ciuitate Dei cap. 24.

Sed & æquora ponti
Fluctibus immensas circumplectentia terras
Tum laxo spatiosa sinu: tot millia gentis
Squãmigeræ, tremula per stagna liquentia cauda,
Exultant, tot monstra ingentia, & horrida visu,
Ueliferas circumnant puppes, grandia cete.
Effingunt molles vitreo sub marmore lusus

Nec verò vastissimarum solum beluarum, quas balænas Latini, atque cetos, Hebræi לויתן, & תנים appellant, magnitudo, & ferocitas, verum etiã minimorum animaliũ maritimorũ solertia, astutia, robur (vt nihil de vtilitate dicã) valde est admirabile. Quid dicã de innumeris, quæ in illo nascuntur, portentosis plantis, de gemmis ac margaritis, quas verò eleganter Q. Curtius maris æstuantis purgamẽta appellauit. O miseros igitur, vanos & ridiculos nos mortales, qui hisce maris excrementis ceu maximis quibusdam ornamentis, tantopere delectamur, vt in ijs comparandis non modò nullis sumptibus atque laboribus, sed ne vitæ quidẽ nostræ parcamus. Denique quoad ea quæ in mari reperiuntur, vera est, inquit Plinius, vulgi opinio, vt quicquid nascatur in parte naturæ vlla, & in mari prætereáque multa, quæ nusquam alibi. Rerum quidem, non solum animalium simulachra esse licet intelligere intuentibus vuam, gladium, serras, cucumim verò colore & odore similem. Hæc ille. Iam verò nauigationis maritimæ & incommoda, molestias, pericula & commoda emolumentáque maximas

lib. 9. cap. 1.

maximas quis cogitatione, nedum oratione complecti queat? Mari enim præpotens ille Deus exercituum, ceu maximo & potentissimo suæ vel clementiæ, ac beneficentiæ, vel seueritatis atque iustitiæ erga homines exercendæ instrumento vtitur. Quàm enim primò omnium graues, atroces, ærumnosæ, periculosæq; sint maritimæ nauigationes quotidiana experientia testis locupletissima. Rectè igitur Anacharsis tantùm abesse à morte nauigantes dicit, quanta sit tabularum maximarum spissitudo. Idémq; nauigãtes vtrũ inter viuos, an inter mortuos sint referẽdi dubitasse fertur. Verùm cùm Deus (vt sapienter ille dixit) hominibus omnia vendat laboribus, & (vt sacris literis docemur) hæc à Deo hominibus ob primorum nostrorum parentum grauissimam culpam, lex lata pœnáque irrogata sit, vt panem suum quotidianum, hoc est, omnia quæ ad vitæ cultum victúmque pertinent, maximis suis laboribus atque sudoribus quærere cogantur: mirum non est, vt humana alia omnia, ita nauigationes quoq; hasce maritimas ad caducam hanc nostram fragilémque vitam tuendam, ac sustentandã accommodatissimas maximis laboribus, atque periculis esse implicatas. Ceterùm inter omnia maritimæ nauigationis commoda principem locum facile obtinet Euangelij ac Christianæ Religionis, ad quas suis vel remotissimas gentes propagatio, quæ per illam, vt olim, ita hodie, quoque potissimè fieri consueuit. Testes sunt huius rei cùm in primis D. Pauli summi illius Gentium doctoris, tum cæterorum quoque sanctissimorum Apostolorum fœlicissimæ nauigationes. Illi enim ceu veri Argonautæ atque Heroes, non tam ventis, remis, velísque, quàm Sancti spiritus ceu salutaris atque secundi venti impulsu, ductu, auspicijs celerrimè, breuissimóque tempore plurimis gentibus atque nationibus trasmarinis Euangelium illud salutiferum, consolationis, letitiæq; plenissimũ attulerunt, legitimámq; Deũ colendi, & æternæ salutis adipiscendæ rationem tradiderunt. Et hac quidem ratione antiquissima illa Prophetarum, de insularum maris ad veram religionem vocatione oracula, ipsa re euentúque fuerunt comprobata. Deinde nauigationum maritimarum maximus, & vberrimus fructus sunt & mercaturæ, & negotiationes, sine quibus (vt sapientissimè Baldus summus Iurisconsultus inquit) mundus non potest viuere. Nam & rerum, quæ apud nos non nascuntur, & sine quibus minus benè, commodéque viui potest, importatio, & earum contrà, quibus abundamus, exportatio, vitæ societatísque humanæ colendæ, tuendæ, & conseruãdæ, apprimè est necessaria. Optima igitur ratione sanè Euripides in Supplicibus inter prouidẽtiæ diuinæ opera, negotiationes quoq; maritimas (quas ναυπληϊας proprie appellant) commemorat, cùm inquit, πόντῳ τε ναυσταλήμαθ' ὡς ἀλλαγὰς ἔχοιμεν ἀλλήλοισιν ὧν πένοιτο γῆ. Et Seneca, inter cætera, inquit, prouidentiæ diuinæ opera, hoc quoque dignum est admiratione, quod natura ventos dederit incitatores nauigationis, vt commoda cuiusque regionis fierent communia. Sed in primis Dauid Psal. 107. vbi multa præclarè de mirabilibus diuinæ prouidentiæ operibus disserit, luculentam quoq; huius rei mentionem facit. Huiusmodi autem, vt olim Poenorum, Phoenicum, Tyriorum atque Sidoniorum, ita hodie Portugalensium in primis atque Castillonensium celeberrimæ sunt fructuosissimæq; mercaturæ. Præterea nauigationes maritimæ multarum regionum, atque Gentium antehac planè incognitarum hisce potissimum extremis temporibus inuentrices extiterunt, cuius rei Lusitanorum in primis & Castillienſium nauigationes magno sunt argumento, quibus nouus & antehac incognitus orbis fuit

Isai. 50. 51.

In rubric. extra de cle. peregr.

lib. 5. nat. quæst.

Ezech.

HAVIOBA BIBLIOTEKA

ginquitatem nauigandi. Quin & vomitiones, inquit idem, instabili volutatione commotæ plurimis morbis capitis, & oculorum, pectoris medentur, omnibúsque propter quæ elleborum bibitur. Et Auicenna tertia primi, lepræ, hydropisi, apoplexiæ, stomachi frigiditati, necnon inflationibus, eiusdem vomitus ratione, magno esse adiumento nauigationem maritimam docet. De aquæ autem maritimæ maximo in medicina vsu
Plin. lib. 31. cap. 6. Diosc. lib. 5. cap. 15
multa præclarè Plinius, Dioscorides, aliique medici disserunt. Plato quoque cùm in AEgyptũ ad Sacerdotes ac Prophetas illorum mysteria discendi cognoscendiq; gratia sese recepisset, grauissimo, periculosissimóque morbo aqua marina liberatus, pristinæq; sanitati restitutus fuisse fertur. Etsi autem cuncta orbis terrarum maria, his quæ eo commemorata sunt, plurimísque alijs nominibus valde sunt admiranda, tamen mare illud in primis quod Erythræum à Græcis, à Latinis Rubrum, ab Hebræis סוף hoc est, iuncosum, siue procellosum ob iuncorum nimirum, & procellarum copiam appellatur, atque adeò vniuersum quoque mare Eoum, seu Indicum (quod Erythræum sæpe à veteribus dicitur) plurimis maximísque rerum miraculis scatet. Nam primò omnium, vt inde potissimum exordiar, mare hoc sacris non minus, quàm prophanis
Exod. 14. Ios. 4. & 24. Psal. 114, 136, 66. Isa. 51. Heb. 11.
literis celebratissimũ, quã admirabili, seu potius stupendo miraculo à Deo fuit insignitum, quando exiccatis vno quasi momento illius aquis, populo Israelitico per illud medium sicco pede transeundi, & Pharaonis exercitum illum funestissimum suis ceruicibus imminentem, hoc est certissimam præsentissimámque mortem effugiendi potestatem fecit? Quamobrem mare hoc Erythræum siue Arabicum (ô miraculum perpetuis laudibus celebrandũ) licet teste Mela, seu ipsa potius quotidiana experientia, valde sit procellosum æstuosum (vnde סוף ab Hebræis dicitur) breuibus & cautibus occultis asperum, profundum, belluis marinis infestum, ac proinde nauigatu periculosissimum, tamen singulari admirabilique Dei beneficio Israelitis in illo extremo vitæ periculo atque discrimine constitutis optimum tutissimúmque refugium, atque præsidium extitit.
August. de mirabil. sac. script. lib. 1. cap. 11. lib. de natu. deor.
Vnde scitè admodum S. Augustinus illud Israelitis quidem refugium, Pharaoni verò eiúsque exercitui laqueum fuisse dicit. Iam verò vniuersum hoc mare plurimis rebus monstrificis, maximísque opibus atque diuitijs abundat: in mari rubro, Indicóue inquit Cicero, maximæ belluæ nascuntur. Mela, idem mare magnorum animalium magis quàm cætera, capax esse scribit. Cochleas, Citharoedos, Oxyrynchos, Pardales, aliósque
Ælian. lib. 11 Plin. l. 9. c. 1.
huiusmodi vt nominibus ita natura atque figura admirabiles pisces (quos pluribus describit) in mari rubro nasci, testis est AElianus. Plinius denique quem inexhausta rerum naturalium cognitione præditum fuisse, ipsius volumina testantur, in Cadara rubri maris peninsula ingentes beluas, ad immobilem magnitudinem adolescere scribit. Idem plurima, inquit & maxima in Indico mari sunt animalia, è quibus balenæ quaternum iugerum, pisces ducentorum cubitorum, locustæ quaternorum cubitorum, anguillæ in Gange amne tricenorũ pedũ. Has in mari beluas circa solstitia maximè videri dicit quando turbinum, imbrium, procellarum vi ex profundo pulsante cum fluctibus voluuntur. Idem author cetos sexcentorum pedum longitudinis & 360. latitudinis influmen Arabiæ intrasse scribit: vnde magnitudo immanium illarum beluarum æstimari potest, ex quarum etiam pellibus vestiri Indos fuisse solitos

in Epistola Alexandri Magni ad Aristotelẽ legitur. Hac de re audiuntur hodie sermones nautarum penè incredibiles. His adde purpuras, Conchas, quas in mari rubro acutissima labiorum acie, quamcunque apprehenderint natantis hominis partẽ amputare AElianus testatur. Item corallia, vniones, seu margaritas, gemmas præstantissimas, quarum copiam in vniuerso illo Oceano reperiri inter omnes antiquos pariter, atque recentes authores satis supérque constat. Quid dicam quod Plinius lib. 13. cap. 25. nec non lib. 2. cap. 103. mare rubrum, & totum orientis Oceanum syluis esse refertum, & in eo Bdellium, oleas, virentésque frutices nasci scribit? Atque hoc quidem summa mihi videtur admiratione dignũ, quippe cùm in ipsa terra (eodem teste) omnis locus, in quo sal reperitur, sterilis sit, nihilque gignat. Quid dicam de innumerabilibus penè ac infinitis Oceani huiusce insulis quarum plurimæ multis antè sæculis incognitæ, hodie Portugallensium atque Castiliensium opera, industria, labore, periculis inuentæ sunt, atque patefactæ? Præterea regionibus hoc mare quaquauersus, maximis, amplissimis, omniúmque rerum & monstrosissimarũ & ad vitæ huiusce vtilitatem, commoditatem, voluptatémque spectantium affluentissimis cinctum est atque distinctum. Huiusmodi est AEthiopia, Troglodithice, Arabia, Persia: India, denique rectè à Poetis diues cognominata, ex quibus vt olim Romani florente imperio, ita hodie quoque plurimæ res ad victum & medicinam vtiles quotidie aduehuntur. Huiusce porrò maris ad omnes illas modò commemoratas oras atq; gentes nauigatio, Romano stante atque florente imperio (vt antiquiora taceam) frequentissima celeberrimáque extitit, ita vt ferè illæ omnes gentes transmarinæ cum Europæis summa, arctissimáque commercij, hospitij, atque religionis consuetudine fuerint coniunctæ. Huius rei summus ille Geographus Strabo, qui Augusti, & Tiberij temporibus floruit, testis est cùm in alijs suæ Geographiæ locis, tum verò atque in primis lib. 16. vbi de AEgypti vectigalibus verba faciens, maxima sua ætate, & quidem, infesto prædonibus mari armatas classes in Indiam, & extremas AEthiopiæ oras à Romanis mitti, indéque plurimas, precioſissimásque res in Alexandriam & AEgyptum deportari solitas fuisse scribit, vnde Europæ postea ac reliqui orbis partibus communicabantur. Harum quoque mercium portorijs AEgypti vectigalia mirum in modum aucta & amplificata fuisse testatur. Eandem nauigationem Plinius quoque libro sexto capite tricesimo tertio diligenter admodum, accuratéque descripsit: diu, inquit ille inter alia, nauigatum est, donec compendia inuenit mercator, lucróque India admota est. Quippe omnibus annis nauigatur, sagittariorum cohortibus impositis. Etenim pyratæ maximè infestabant. Nec pigebit totum cursum ab AEgypto exponere, nunc primum certa notitia patescente. Digna res, nullo anno imperij nostri, minus quingenties exhauriente India, & & merces remittente, quæ apud nos centuplicato veneunt. Hæc ille, qui Vespasiani temporibus vixit. Hoc idem testatur quartum volumen legum ciuilium, in quo marisrubri merces, ex quibus maxima olim Romanis portoria persoluebantur Marci & Commodi imperatorum iussu, atque mandato, literis tabulísque diligenter consignatæ leguntur. Præterea gentes illas ijsdem temporibus cùm in primis Sancti Thomæ, atque Bartholomæi Apostolorũ, quorum illic adhuc viuit

vigétque

Ælian. l. 11. c. 19 Plin. l. 9. c. 34 & l. 32. c. 35

lib. 31. cap. 7

HAYKOBA BIBLIOTEKA OHY IM. I. MECHNIKOVA

vigétque memoria, tum aliorum quoque pietate doctrináque præstantissimorum hominum opera, vera religione institutas atque imbutas fuisse Ecclesiastica historia testis est locupletissima. Atque hic quidem fuit in illo Romani imperij flore, gentiũ illarum status, atque conditio, hæc nauigandi per mare rubrum ad illas gentes trita atque vsitata consuetudo. At verò post Roman. Imperij creberrimis, funestissimísque Barbararũ Gentiũ incursionibus labefactati casumcùm cõmunis quædã teterrimaq; vniuerso orbi, literarum, artium, humanitatis, religionis caligo atque nox fuisset offusa, simul quoque nauigationum, mercimonij, literarum, hospitij communio atque societas cum gentibus illis fuit sublata. Adhæc vera illorum religio, quam à sanctissimis illis Apostolis hauserant in idololatriam, atque superstitiones varias & multiplices vanas, atque futiles paulatim degenerauit, ita vt vix tenuia quædam pristinæ veraéq; religionis vestigia ibi remanserint. Nam, qua hodie vulgò vtũtur, religio, sicuti Orientalium nauigationum scriptores, oculatíque testes significant, partim ex Iudaicarum ceremoriarum vmbris, partim ex Gentilium atque Saracenicæ siue Mahumeticæ sectæ tenebris, partim denique ex antiquarum hæreseon diris reliquijs conflata est: ita vt non tam religio, quàm omnium superstitionum colluuies quædam atque sentina dici mereatur. Calecutiensium, quàm dira atque funesta sit, superstitio qui ipsissimũ Diabolum colunt ac venerantur, satis supérque notum est. Nec tamen interea (vt hoc quoque dicam) dubitandum quin misericors Deus in illis densissimis tenebris, atque in illo superstitionum gurgite reliquias quasdã atque semen (vt Sacræ scripturæ verbis vtar) sibi reliquerit, eorum scilicet qui non incuruarunt genu suum ante Baal, hoc est, qui à diris illis atque tristissimis superstitionibus alieni, & immunes, Deum piè sanctéque in spiritu & veritate coluerunt, atque etiamnum hodie colunt. Cùm itaque sicuti dictum est post Romani Imperij obitum interitúmq; mare hoc Erythræũ diutissimè clausum, aditúsque ad regiones illas atque gentes, omnino intercluſus & interruptus fuisset, extremis demum hisce nostris temporibus, quibus non modò literæ ac disciplinæ liberales, verùm etiam religio ex diuturnis, quibus sepulta iacuit tenebris in lucem rursus emersit, cùm in primis singulari Dei beneficio, tum clarissimorum Lusitaniæ Regum, vt Henrici, Ioannis Emmanuelis opera effectum est, vt mare hoc rursus patefactum, assiduis hodie mercatorum nauigationibus magis ferè quàm olim, frequentetur & celebretur, pérque illud omnis generis aromata, thymiamata, plantæ, animalia, gemmæ, margaritæ, aurum, argentum, res denique multæ veteribus ignotæ in Christianum orbẽ importentur. Nam cùm terrestri itinere sine summis difficultatibus, vitæq; discrimine loca illa adiri non possent, nec quisquam ferè reperiretur, qui tam difficilem, periculosámque peregrinationem suscipere auderet, Portugallenses mactè virtutes viri ornatissimis instructissimísque classibus extrema legentes Africæ littora per meridiem, & Hesperidum littora, tropicúmque cancri transeuntes, demúmq; per Arabicũ, Persicúmq; sinũ ad Indiæ iuxta Gangem littora, vbi Calecutiũ est, delati sunt. Inde ad Chersonesum aureã, quæ hodie Malaca dicitur, & Taprobanã, hodie Sumatram siue Samotrã dictam peruenerunt. Deniq; per Sinum Magnũ olim appellatũ Sinarũ regionẽ hodie China appellatã præteruecti ad ipsum Iaponis ingentẽ compluribus adiacẽtibus minoribus insulã, Zipangrim ex quorumdam sententia veteribus dictam, in Serico Oceano haud procul à continente sitam inuicto

inuicto quodam animi robore penetrarunt. Ad alia autem innumera commoda atque emolumenta, quæ ex hac maris Erythræi, atque illarum nunc patefactione, atq; lustratione in vniuersum Christianum orbem redundarunt, illud quoque accessit ingens sanè commodum, quòd miserellæ illæ gentes, quæ multis antehac sæculis in densissimis atque mortiferis superstitionum tenebris immersæ fuerant, nunc veræ, hoc est, Christianæ religionis lucem salutarem ad æternam vitam illis prælucentem aspicere eáque summo cum animi gaudio frui incipiunt. Deum precemur, vt bonũ quod cœpit in illis opus perficiat, & ad bonũ & ad salutarẽ finem exitúmque perducat. Atque hæc quidem cùm de vniuerso mari, tum de mari Erythræo atque Indico, nõ quidem pro rei ipsius amplitudine ac dignitate, sed ingenij mei tenuitate à me dicta eò spectant, ac pertinent, vt ipse pariter atque alij ad Dei gloriam ac maiestatem debitis meritísque laudibus celebrandum, gratias illi pro tot tantísque beneficijs agendum, denique illum summo cultu atque veneratione prosequendum incitemur. Horum autem ferè omnium cùm egregius sanè testis sit maris Erytrhæi Periplus, Græcè ante multos annos ab Arriano summo Historico atque Philosopho conscriptus: facile in animum induxi meum, vt illum abhinc aliquot annis Rhamnusii clarissimi, doctissimíque viri versione, atque annotatiunculis Italicis illustratum, in Latinum sermonem conuerterem, scholiísque paulò vberioribus explicarem. Græcum exemplar Basileæ anno M.D.XXXIII. à Frobenio typis excusum, quod mihi venerandus meus affinis D. D. Volffius ex Gesneri, quam possidet, vberrima bibliotheca depromptum communicauit, multis in locis mancum est, & mutilum, plurimísque mendis deformatum. Itaque vt Rhamnusio, quemadmodum ipsemet conqueritur, ita mihi quoq; vel manu scripti, vel emendatioris alicuius exemplaris, ex quo & lacunas illas supplere & menda corrigere possem, facultas defuit. Nihil tamen prætermisi operæ quò loca quædam corrupta pro ingenij mei tenuitate emendarem. Est enim (vt ille inquit) aliquid prodire tenus, si non datur vltra. Dedi etiam sedulò operam vt & mercium, quarum in hoc periplo fit mentio, nomina explicarem (ex quarum tamen nonnullis me expedire non potui) & locorum, regionum, gentium (quarum Arrianus in hoc suo periplo meminit) vocabula atque descriptiones veterum cum recentibus conferrem, quæ quidem omnia doctiorum me iudicio æquitatíque subijcio. Ac mea quidem sententia hic periplus si accuratiùs, quàm adhuc factum est à doctis examinetur, ad multa loca in veterum geographorum atque medicorum libris illustrandum apprimè conducit, vt cùm ex ipso, tùm hisce meis perexiguis in illum annotatiunculis colligi poterit. Hosce autem meos qualescunque labores, vt tibi potissimũ, Venerande Domine affinis, dedicarem, hæ me iustæ, meo iudicio satis atque idoneæ causæ impulerunt. Prima est egregia tua multis mihi antè annis optimè perspecta, atque cognita literarum & scientia, & amor atque studium. Nam cùm ante aliquot annos eodem tempore, quo tu Lausanensi prouinciæ summa cum laude, ac dignitate præfuisti, ego illic literis operam nauarem, optimè adhuc memini quantum tuum in illa literarum ac literatorum virorum tunc temporis affluentissima Academia lustranda atque tuẽda studium extiterit. Quanta præterea sermonis grauitate cùm præceptores nostros atq; magistros, tum nos quoque discipulos ad diligentiam, officijq; mutui sedulam, assiduámque perfunctionem incitaris, optimè adhoc memini. Atque huius quidem rei,

HAVIOBA BIBLIOTEKA OHV IM. I.I. METLERKOPA

ornatiſsimum amiciſsimúmque virum Io. Serranum teſtem appello, qui tunc temporis in ỳſdem illis mecũ vnà Mineruæ caſtris verſabatur, nunc verò ſingulari quodam Dei conſilio eidem illi Scholæ ceu almæ quondam ſtudiorum noſtrorum matri atque nutrici quaſi αντιπελάργων diligentiſsimam fideliſsimámque operam nauat. Quàm verò eſſet optandum Ornatiſsime affinis, vt illa, qua vales plurimùm copioſè loquente ſapiẽtia Ampliſsimo tuo Senatui perſuadere poſſes, vt ad Lauſannenſem illã Academiã magis magíſque augendã & amplificandã animũ ſuum appelleret. Magna inde proculdubiò ad veſtram gloriam & dignitatem acceſsio fieret, maximus in vniuerſum orbem Chriſtianum, vberrimuſq; fructus redundaret. Noſti enim optimè quãtam omni tempore Chriſtiani Reges & Principes (vt nihil de Ethnicis dicam) multis præclaris ſcholis vel inſtituendis, vel ampliandis, atque tuendis & ſibimet ipſis gloriam eámque perennem, atq; perpetuam & Eccleſiæ, Rebuſq; publicis vtilitatẽ peperierint. Atque hanc quidem potiſsimum ob cauſam Reges illi atque Principes Eccleſiæ nutricij ſiue alumni, optimo ſanè meritiſsimoq; iure fuerunt appellati, quippe cùm ipſæ Scholæ quas fundarunt, Eccleſiarũ, Rerumq; publicarũ nutriculæ atque alumnæ meritò cenſeri debeant. Sed hæc forſan ἀπροσδιονύσως, ne tamen id importunè dici videatur, facit commune ſtudium pietatis & eruditionis propagandæ, quod in nemimine debet aut poteſt importunum videri. Itaque vt ad propoſitum redeam ſecunda huiuſce mei opuſculi tibi potiſsimum dedicandi cauſa, mihi fuit affinitas, qua Deus me tibi iunctum eſſe voluit. Sic enim ſingulari quadam Dei prouidentia omnium tam minimarum, quàm maximarum rerum moderatrice ſapientiſsima factum eſt, vt quo de aliquot annis ſtudiorum meorum (ſicuti dictum eſt) rectore ac moderatore ſapientiſsimo, fideliſsimoq; vſus ſum, eodem te nunc affine, & quidem amiciſsimo, fideliſsimoq; affine vtar. Egregia enim iam per aliquot annos me, meoſq; qui illic ſunt, humanitate bonitateq; es proſequutus. Nam & Guilielmus à Stein, & Ioannes ab Erlach honorandi noſtri affines, necnon quæ illis nuptæ ſunt chariſsimæ meæ ſorores, quantum, quamq; fidele tuum in illorum honoribus atque commodis omni modo augẽdis, & promouendis ſtudium extiterit, ſæpius iam mihi ſignificarunt. Gratum itaque meum erga te animum hoc qualicunque munuſculo meo publicè teſtificari volui. Fateor equidem, id quod res eſt tuam doctrinam, ſapientiam, vitæ dignitatem ac ſplendorem, ſingularem denique, qua erga me meóſque vſus es beneficentiam, multò maiora & præſtantiora requirere, quàm vel hæc ſint præſentia vel præſtare omnino tibi poſſim. Verùm te pro ſingulari tua humanitate ſummopere rogo & oro, vt non opuſculi huiuſce mei tenuitatem, ſed meum potius illud tibi offerentis animum, tui (ita me Deus benè amet) amore obſeruantiáque flagrantiſsimum ſpectare, & hoc quantulumcunque eſt, in bonam partem accipere digneris. Rogo etiam te, vt tuam illã erga me meóſque, qui ỳdem tui ſunt, humanitatemaç beneficentiam continuare ſemper velis. Vale. Deus Opt. Max. te Reipub. tuæ cui natus es, nobiſq; omnibus quàm diutiſsimè ſaluum incolumémque conſeruet. Datum Tiguri Calendis Martijs. M. D. LXXVII.

Tui obſeruantiſſ.

IO. GVILIELMVS STVCKIVS.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

CATALOGVS AVTHORVM QVI in huius Peripli explicatione citantur.

Antiqui ſunt.

Herodotus
Plato
Ariſtoteles
Cicero
Diodorus Siculus
Strabo
Plinius
Mela
Solinus
Ælianus
Ptolomæus
Stephanus
Apollonius
Gellius
Virgilius
Homerus
Hippocrates
Theophraſtus
Galenus
Serapio
Auicenna
Dioſcorides
Arrianus de rebus geſtis Alexandri
Arnobius
Q. Curtius
Pollux
Phauorinus
Heſychius
Procopius
Euſebius
Nicephorus Callixtus
R. Ioſeph
R. Agen
R. Dauid Kimchi
R. Abenezra
R. Beniamin Turdelenſis
Dionyſius Alexandrinus
Agatarchides de mari rubro
Ionatan
Cteſias de Indicis
Baſilius
Epiphanius
Tertullianus
Lactantius
Hieronymus
Ambroſius
Am. Marcellinus
Plutarchus de fluminibus
Dionyſius Afer
Martianus
Propertius

Recentes.

Emmanuel Rex Portugalliæ
Ioan. Leo Africanus
Aloyſius Cadamuſtus, Venetus
Vaſcus Gama, Luſitanus
Petrus Aluarus Lu.
Thomas Lopezus Luſit.
Ioann. Empoli Florentinus
Ludouicus Vartomanus Boloniẽſis
Andreas Corſalius Florentinus
Franciſcus Aluarezus Luſitanus
Comitus Venetus
Odoardus Barboſa Luſit.
Nicolaus Contius Venetus
Hieronymus S. Stephani Genouenſis
Maximilianus Trãſyluanus
Ioan. Barroſus Luſitanus
Ioan. Gaetanus Caſtilonæus
Hier. Oſorius Luſitanus
M. Antonius Pigafeta Vincẽtinus
Ioannes Baptiſta Rhamnuſius
Scaliger
Belleforeſtus
Bellonius
} Galli.
Garcias ab Horto Luſit.
Andreas Theuetus
Franciſcus Rueus Inſulanus
Mathiolus
Amatus Luſitanus
Braſauolus
Martyr de Indijs Occid.
P. Martyr Theolog.
Dominicus Marius Niger Venetus
Geſnerus
Simlerus
Gerardus Mercat.
Iacob. Caſtaldus
Abr. Ortelius
Alph. Adrianus
Bayfius
Anthonius Thyleus
Conſentinus Math. Beroaldus
Commentarius rerum Indicarum
Summarium Oriẽtale.
M. Paulus Venetus
Io. Langius Lẽbergius
Cœlius Rhodigin.
Calcaguinus
Gyllius
Picus Mirandula
Georgius Fabricius
Anton. Thyleſius
Rombertus Cænalis
Lazius
Leuinus Lemnius

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΟΥ ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΠΕΡΙΠΛΟΥΝ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΛΑΤΙΝΙΣΙ ΜΕΘΕΡΜΗΝΕΥΘΕΝΤΑ, ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΓΕΛΕΛΜΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΚΙΟΥ.

Δῖε λαερτιάδη, συμβλήδην πολλὰ πεπονθὼς
ἄλγεα, καὶ καμάτοις, κύμασι, καὶ πολέμῳ,
Αἰπὺ πολυβοτείης κλέος ἤρεο, ἄμμε δ' ἔκηλοι
Δώμας ἕκαστος ἐοῖς νωΐ τὰ διδασκόμεθα:
Αὐτολαὶ ἠελίοιο, μυχοίθ' ἁλὸς οἷοι ἐρυθρᾶς.
Ἤθεα παντοδαπῶν θ' οἷα πέλει μερόπων.
Ὅσσαί τ' ἐπιστανὸν φορέει πολυδαίδαλος αἶα
Εἰς βίον ἀνθρώποις ἐσθλὰ πολυωφελέσιν
Ἀρριανὸς τάδ' ἔγραψε δεδεγμένος ἑλλάδι φωνῇ,
Βάσκανος ἀλλὰ χρόνος ξύμφυρ' ἀεὶ κρίσας.
Νωΐ δ' ἱερὸς μουσῶν θεράπων μεγάλα πολλὸν ἱδρώσας,
Στούκιος αὐταπέδω τλῶ πάσης ἀλαλάλω.
Παντα μεθαρμόσας κἠ κόσμον γ' αὔσονι γλώττῃ
Εὐφραδίης, πολλῶν ἔμπλεα καὶ χαρίτων.
Ἑλλὰς ὦ αὐσονίη τε. τίς οὐ χάρις ἄξια τοῖον
Φῶτα μύσει χαλεπῶν αὐτὶ τόσων ἀέθλων,

Φραγίσκε Πόρτου τῦ Κρητός.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ

τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

ARRIANI PERIPLVS MA-

ris Erythræi, hoc est, itinerum regionum, gentium, oppidorum, portuum, promontoriorum, fluminum, &c. quæ Mare Erithræum circumquaque attingunt, atque ambiunt, descriptio.

Ad Adrianum Traianū Imperatorem Cæsarem Augustum.

ΩΝ ἀποδεδειγμένων ὅρμων τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ πρῶτος ἀπὸ αὐτῶν ἐμπορείων, ὁ τοῦ Μυὸς λιμὴν τῆς αἰγύπτου, μυὸς ὅρμος, μετ' ὃν αὐτὸν εἰσπλέουσιν ἀπὸ σταδίων ὀκτακοσίων σταδίων, ἐν δεξιᾷ ἡ Βερενίκη. ἀμφοτέρων οἱ λιμένες, ἐν τῷ ἐσχάτῳ τῆς αἰγύπτου: κόλποι ἢ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης κεῖνται. τούτων δὲ μᾶλλον τῶν δεξιῶν ἀπὸ βερενίκης συναφὴς, ἡ τισβαϊκὴ ἰχθυοφάγοι. τὰ μὲν ἄλλα θαλάσσαν, ἰχθυοφάγων μάνδραις οἰκεδομημέναις ἐν σενώμασιν, καὶ σποράδην ἢ οἰκουῦντα. τὰ δὲ μεσόγαια, βαρβάρων καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς ἀγριοφάγων καὶ μοσχοφάγων, κἠ τυραννίδα νεμομένων. οἷς ὑπέκειται κἠ νότου μεσόγειος ἀπὸ τῆς πρὸς δύσιν μεσογείου, σης μικρὸν. μετὰ δὲ τοὺς μοσχοφάγους ὅτι θαλάσσης μικρὸν ἐμπόριον ἔστιν ἀπέχον τὸ πέρας τῆς ἀνακομιδῆς σταδίους πρὸς τετρακισχιλίους, πτολεμαΐς ἡ τῶν θηρῶν λεγομένη. ἀφ' ἧς εἰσὶ ὅτι πτολεμαΐδα τῶν βασιλεῖ θηρεύσοντες, ἐνέβησαν. ἔχει δὲ τὸ ἐμπόριον, χελώνιον ἀληθινὸν, καὶ χερσαίαν ὀλίγην, καὶ λοιπὴν μικροτέραν τοῖς ὀστράκοις. εἰσπλεῖται δὲ ἐν αὐτῇ ποτὲ μὲν ἐλέφας ὀλίγος ὅμοιος τῷ ἀοιδοπικῷ: ὁ δὲ τόπος, ἀλίμενος, καὶ σκάφας μόνον τοῖς ἀποδρομὴν ἔχων. μετὰ δὲ τοῦτο πτολεμαΐδα τοῦ τῶν θηρῶν, ἀπὸ σταδίων ὡς τετρακισχιλίων ἐμπόριον ἔστι νόμιμον ἡ ἀδουλεί. κεῖμενον ἐν κόλπῳ βαθεῖ, κατ' αὐτὸν τὸν νότον. ὃ περίκειται νῆσος, ὀρεινὴ λεγομένη. τὸ μὲν ἐσωτάτου κόλπου, σταδίους ὡς εἰς πέλαγος ἔχουσα, ἑξακοσίους. ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὡσεὶ ἑξακισμυρίους ἔχουσα τοῦ ἤπείρου. ἐν ᾗ νῦν ὁρμεῖ τὰ καταγόμενα πλοῖα, ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ γῆς καὶ ἀδρομάς. πρῶτον μὲν ἐδ ὥρμει, καὶ αὐτὸ τὸ ἐστὸς ἐν κόλπον ἐν τῇ διο-

ΙΩΝ inter insignes, celebréque maris Erythræi portus, & emporia primus est Ægypti portus, μυὸς ὅρμος, id est, muris portus appellatus: à quo introrsum nauigātibus M.D.CCC. stadiorū interuallo à dextris Berenice occurrit. Vtriúsque verò portus in extremis Ægypti finibus iacēt, ipsiúsque Erythræi maris sinus sunt. Hos à dextris post Berenicē proximè attingit Tisebarica regio, cuius maritimam quidem partem Ichthyophagi incolunt, sparsim hinc inde speluncas in angustiis sitas inhabitantes, mediterraneam verò Barbari tenent, & qui post eos sunt, Agriophagi, atque Moscophagi, tyrannorum imperio subiecti. His à tergo imminet mediterranea regio à partibus occasum spectantibus. Post Moschophagos iuxta mare paruum est emporium distans à principio sinus circiter 1111. M. stad. quod Ptolemais Therôn, hoc est, venationum appellatur, ex quo Ptolemæi regis venatores ad venandum excurrere consueuerunt. Habet emporium illud testudinem verā, & terrestrem exiguam, atque candidam minoribus testis præditā. Inuenitur quoque nonnunquam in eo parum eboris, quod simile est Acœdotico. Locus ille portu caret, scaphis tantummodo recipiēdis aptus. Post Ptolemaida Therôn 111. circiter millia stad. interuallo Aduli emporium legitimum iacet, in sinu profundo, austrum spectans. E regione illius est insula, quę Orine dicitur, intimo sinu, in pelagus circiter CC. stad. protensa: cui ab vtraque parte continens adiacet, in quā nunc appellunt naues propter excursiones, quæ terra fiunt. Primò enim appellebatur ad ipsum intimum sinum in insula Diodori, ad quam iuxta continētem pe-

Myos hormos Ægypti portus.
Berenice.
Tisebaricæ regio.
Ichthyophagi.
Agriophagi.
Moscophagi.
Ptolemais Therôn emporium.
Testudo.
Ebur.
Vel locus est importuosus.
Aduli emporiū.
Orine insula illi opposita.
Insula Diodori.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДЕСЬКОГО

dibus patebat transitus, per quem Barbari eius incolæ, insulam excursionibus infestabant. Iuxta ipsam verò continentem in Orine, Aduli est vicus mediocris magnitudinis x x. stad. à mari distans.

Aduli.

Coloa.

Ab hoc ad Coloam ciuitatem mediterraneam, quod primum eboris est emporiū, tridui est iter. Hinc ad ipsam metropolim

Axomita.

Axomitam nomine quinque dierum est spatium, in quam omne ebur (quod est vltra Nilum) per Cyeneium defertur, indéque in Aduli: omnis itaque elephantorum, aut rhinocerotum multitudo, in superioribus locis degit, rarò autem in locis iuxta mare, ipsúmque vicum Aduli conspiciuntur. Huic emporio in pelago oppositæ sunt à dextris plures aliæ

Cyeneium.

Alalæi insulæ.

paruæ & arenosæ insulæ Alalæi nuncupatæ, in quibus testudo est, quæ ab Ichthyophagis in emporium illud deportatur. Hinc stad. ferè D C C C. interuallo alius est sinus profundissimus, cuius ad introitum à dextris plurima copiosáque fusa iacet arena, in cuius profundo lapis re-

Opsianus lapis.

peritur opsianus, qui in illa sola loci nimirum ipsius vi atque natura generatur. Dominatur in his locis à Moschophagorum regione vsque ad reliquam Bar-

Zoscales rex.

bariam Zoscales spectatæ probatæque vitæ homo, cæteris omnibus antecellens, generosus, strenuus, Græcarum literarum peritus. In hæc porrò loca deportantur venalia, vestes barbaræ, atque rudes à fullonibus nondum apparatæ quæ quidem in Ægypto fiunt, stolæ Arsinoiticæ, abollæ adulterini coloris, lintea, dicrossia. i. mantilia vtrimque fimbriata, omnis generis vasa vitrea, atque murrhina, in

Diospolis.

vrbe Diospoli elaborata. Item orichalcū, quo vtuntur ad ornatum, ex quo in frusta dissecto etiam numismata conficiunt, necnon meliphtha ænea, quibus ad coquēdum vtuntur, ex quibus etiam in frusta concisis armillas atq; perisceli das, hoc est, crurum ornamenta nōnullæ mulieres cōficiunt. Item ferrū ex quo fiunt lanceæ, quarum partim in elephantorū, aliarúmq; ferarū venationibus, partim in bellis maximus est vsus. Importantur præterea eodē bipennes, secures, asciæ, gladii, pocula ænea magna atque rotunda, denarii pauci ad vsum peregrinorum, qui ibi negotiationū causa versantur, vinum Laodicenū, atque

δώρου λεγομένη νήσῳ, παρ' αὐτῶν τῶν ἤπειρον, ἐχούσῃ πέριξ τῶν διάβασιν. δι' ἧς οἱ κατοικοῦντες βάρβαροι, κατέτρεχον τὴν νῆσον. ☾ κατ' αὐτὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ ἤπειρον, ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τῆς θαλάσσης, ἔστιν ἡ ἀδουλεὶ κώμη σύμμεικτος, ἀφ' ἧς εἰς μὴ κολοβὸν μεσόγαιον πόλιν, καὶ ἐμπόριον τὸ ἐλέφαντος, ὁδός ἐστιν ἡμερῶν τεσσάρων. ἀπὸ δὲ ταύτης, εἰς αὐτὴν τὴν μητρόπολιν τὴν ἀξωμίτην λεγόμενον, ἄλλων ἡμερῶν πέντε. εἰς ὃν ὁ πᾶς ἐλέφας ἀπὸ τῶν πέραν τοῦ νείλου φέρεται, διὰ τοῦ λεγομένου κυνηγίου. ἐκεῖθεν δὲ, εἰς ἀδουλεί. τὸ μὲν οὖν ὅλον πλῆθος τῶν φονδομένων ἐλεφάντων ἢ ῥινοκερώτων, ἐκεῖ τοῖς ἄνω νέμεται τόποις. σπανίως δέ ποτε καὶ ἐν τῷ ἀδουλεῖ θεωρεῖται. φέρονται δὲ τὰ ἐμπόρια καὶ κατὰ πέλαγος, ἄλλαι νῆσοι μικραὶ ἐν δεξιῶν ἀμμιναὶ πλείονες, ἀλαλαίου λεγόμεναι, χελώνην ἔχουσαι τὴν εἰς τὸ ἐμπόριον φερομένην, ἀπὸ τῶν ἰχθυοφάγων. καὶ ἀπὸ σταδίων ὡσεὶ ὀκτακοσίων, κόλπος ἕτερος βαθύτατος. ἐν δὲ τῷ εἰσβολῷ ἐν δεξιοῖς, ἄμμος ἔστιν πολλὴ κεχωσμένη. καθ' ἣν ἐν βάθει, κεχωσμένος εὑίσκεται ὁ ὀψιανὸς λίθος, ἐν ἐκείνῃ μόνῃ τοπικῶς γινόμενος. βασιλεύει δὲ τῶν τόπων τούτων ἀπὸ τῶν μοσχοφάγων, μέχρι τῆς ἄλλης βαρβαρείας, ζωσκάλης ἀνὴρ εὐσεβὴς μὲν τὸν βίον, καὶ τῶν πλειόνων ἐξερχόμενος. γύναιος δὲ περὶ τὰ λοιπά, καὶ γραμμάτων ἑλληνικῶν ἔμπειρος. ἐπιχωρεῖ δὲ εἰς τοὺς τόπους τούτους, ἱμάτια βαρβαρικὰ ἄγναφα, τὰ ἐν αἰγύπτῳ γινόμενα. ἀρσινοϊτικαὶ σολαὶ, καὶ ἀβόλοι νόθοι χρωματίνοι, καὶ λεπτὰ, καὶ δικρόσσια, καὶ λιθίας ὕλης πλείονα γλυφὴν, καὶ ἄλλης μορρίνης, τῆς γινομένης ἐν διοσπόλει. καὶ ὀρείχαλκος, ᾧ χρῶνται πρὸς κόσμον, καὶ εἰς συγκοπὴν ἀντὶ νομίσματος, καὶ μελίφθα χαλκᾶ, εἴς τε ἕψησιν καὶ εἰς συγκοπὴν ψελίων καὶ περισκελίδων τοῖς τῶν γυναικῶν. καὶ σίδηρος, ὁ δαπανώμενος εἰς τε λόγχας πρὸς τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰ ἄλλα θηρία, καὶ τοὺς πολέμους. ὁμοίως δὲ καὶ πελύκια πεπωρεῖ, καὶ σκέπαρνα, καὶ μάχαιραι, καὶ ποτήρια χαλκᾶ στρογγύλα μεγάλα, καὶ δηνάριον ὀλίγον, πρὸς τοὺς ἐπιδημοῦντας, καὶ οἶνος λαοδικηνὸς καὶ ἰταλικὸς, καὶ πολύς,

λὺς, καὶ ἔλαιον, καὶ πολύ. τὸ δὲ βασιλεῖ, ἀργυρώματα καὶ χρυσώματα, τοπικῶς ῥυθμῷ κατεσκευασμένα, καὶ ἱματίων ἀβόλλαι, καὶ καυνάκαι ἁπλοῖ. οὐ πολλοῦ δὲ ταῦτα. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἔσω τόπων τῆς ἀραβικῆς, σίδηρος ἰνδικός, καὶ στόμωμα, καὶ ὀθόνιον ἰνδικὸν τὸ πλατύτερον, ἡ λεγομένη μονοχή, καὶ σαγματογῆναι, καὶ ῥαιζώματα, καὶ καυνάκαι, καὶ μολόχινα, καὶ σινδόνες ὀλίγαι, καὶ λάκκος χρωματίνη. φέρεται δὲ ἀπὸ τῶν τόπων, ἐλέφας, καὶ ῥινόκερως. τὰ δὲ πλεῖστα ἐκ τῆς αἰγύπτου φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο, ἀπὸ μεσορὴ ἰανουαρίου μέχρι τοῦ σεπτεμβρίου. ὅ ἐστιν ἀπὸ τυβὶ, ἕως θὼθ. δικαίως δὲ ἀπὸ αἰγύπτου ἀνάγονται, ἀρὶ τὸν σεπτέμβριον μῆνα. ἤδη ἐστὶ καιρὸς ἀνατολὴν ὁ ἀραβικὸς κόλπος διατείνει, καὶ κατὰ τὸν ἀβαλίτην μάλιστα συνοῦται. μετὰ δὲ σταδίους ὡσεὶ τετρακισχιλίους, κατὰ τὴν αὐτὴν ἤπειρον εἰς ἀναβολὴν πλέοντων, ἔστιν ἄλλα ἐμπόρια βαρβαρικὰ, τάπαρα λεγόμενα. κείμενα μὲν, κατὰ τὸ ἑξῆς: ἀπικυρεβολίοις δὲ καὶ σάλοις ἔχοντα τοὺς ὅρμους, καθὰ καιρὸς ὑπηντιάζει. πρῶτος μὲν, ὁ λεγόμενος ἀναλείτης. καθ' ὃν, καὶ σενότατός ἐστιν ἀπὸ τῆς ἀραβικῆς εἰς τὸ πέραν, διάπλους. κατὰ τοῦτον τὸν τόπον, μικρὸν ἐμπόριον ἐστὶν ὁ ἀναλείτης, σχεδίας καὶ σκάφας εἰς τὸ αὐτὸ περιερχόμενον. ἐπιχωρεῖ δὲ εἰς αὐτὸν ὑαλῆς λιθία σύμμικτος. καὶ διοσπολιτικὸς ὁμοφακος, καὶ ἱμάτια βαρβαρικὰ, σύμμικτα, γεγναμμένα. καὶ σῖτος καὶ οἶνος, καὶ κασσίτερος ὀλίγος. φέρεται δὲ ἐξ αὐτῆς ποτε, καὶ τῆς βαρβάρων ὅπου σχεδίαις διαφερόντων εἰς τὴν αὐτὴν κώμης καὶ μάζα, ἀρώματα, καὶ ἐλέφας ὀλίγος, καὶ χελώνη, καὶ σμύρνα ἐλαχίστη, διαφέρουσα δὲ τῆς ἄλλης. ἀτακτότεροι δὲ, οἱ κατοικοῦντες τὸν τόπον βάρβαροι. μετὰ δὲ τὸν ἀναλείτην, ἕτερον ἐμπόριον ἔστιν τοῦτο διάφορον, ἡ λεγομένη μαλαώ. πλοῦν ἀπέχουσα, σταδίους ὡς ὀκτακοσίους. ὁ δὲ ὅρμος ἐπίσαλος, σκηπτόμενος ἀκρωτηρίῳ, τῷ δὲ ἀναβολῆς ἀνατείνοντι. οἱ δὲ κατοικοῦντες, εἰρηνικώτεροι. ἐπιχωρεῖ δὲ εἰς τοῦτον τὸν τόπον, τὰ περιερημένα. καὶ πλείονες κτῆνες, σάγοι ἀρσινοϊτικοὶ, γεγναμμένοι καὶ βεβαμμένοι, καὶ ποτήρια, καὶ μελίφθα ὀλίγα, καὶ σίδηρος, καὶ δηνάριον ἀ

atque Italicum non multum, oleum quoque, sed nō multum. Regi autem vasa aurea, atque argentea ex loci more & consuetudine effecta, atque elaborata, item vestes abollæ, gaunacæ simplices, sed non multæ, tributi nomine pēduntur. Præterea ex penitioribus Arabiæ locis affertur ferrum Indicū, & stomoma (*i. ferrum acie temperatum*) othonium Indicum quod monoche appellatur. Sagmatogene, cingula, gaunacę, molochina, syndones paucæ, lacca tinctoria. Ex iisdē locis affertur ebur, atque rhinoceros. Plæraq; autē ex Ægypto in emporium illud deferuntur à Ianuario ad Septembrē vsque, hoc est (*vt Ægyptij hos menses appellant*) à Thybi vsq; ad Thoth. Verùm tēpus maximè opportunum & idoneum huiusmodi ex Ægypto deferendi est circa mensem Septēbris. Deinceps ad ortum Arabicus sinus procurrit, qui iuxta Abalitem valde in augustum contrahitur. Inde stad. ferè quatuor millibus iuxta continentē ortū versus nauigātibus alia emporia barbara sese ostēdunt, Tapara nuncupata, quę ordine se inuicē quodam cōsequuntur, portúsq; ad consistendum in salo atque anchoris, certis temporibus idoneos habēt. Primus est qui Aualites dicitur, iuxta quē strictissimus est ex Arabia in vlteriorem regionē transitus. Hunc propter locum paruū est emporiū, quod Aualites dicitur, in quod ratibus, atque scaphis nauigatur. In illud importantur varia vasa vitrea, & lapidea, omnis generis fructus crudi & immaturi, vestes barbaræ, promiscuę, à fullonibus adornatæ, atq; elaboratæ, necnon frumentum, vinum, parum stanni. Inde quoque nonnunquam exportātur, atq; à Barbaris in Celim, & Muza loca è regione posita ratibus deuehuntur aromata, parum eboris, testudo, myrrha pauciſſima quidē, sed omnium præstātissima. Barbari illius loci incolæ vita ac moribus sunt inciuilibus atque agrestibus. Post Aualiten aliud est emporium illo præstantius Malao nūcupatū, distans D C C C. stad. cuius portus est instabilis, & fluctibus obnoxius, cui immi net promontorium Orientem versus extensum: eius incolæ sedatis & compositis sunt moribus. In hunc locum venalia deferuntur cùm ea, quæ antè sunt cōmemorata, tum præterea multę tunicæ, saga Arsinoitica à fullonibus apparata, atq; tincta, pocula, meliphtha pauca, ferrū,

Arabicus sinus.

Abalites.

Tapara emporia.

Aualites portus.

Aualites emporium.

Celis.

Muxa.

Malao emporiū.

denarij pauci aurei, atque argentei. Ex iisdem locis affertur myrrha, parum thuris peratici, cassia durior, duaca, cancamum, macir, quæ in Arabiam deferũtur, deniq; mãcipia, sed rariora. A Malao duobus itineribus abest emporium Mundi, in quod tutius naues appellũt in insulam quandã oppositam continenti vicinã. In id importantur pariter, atque inde rursus exportãtur antè commemoratæ merces, necnon thymiama Mocroti appellatũ: eius incolæ mercaturæ dediti homines sunt duri, & agrestes. A Mundo Orientem versus duorum aut trium dierũ interuallo iacet Mosyllum in littore importuoso. Eò deferuntur res antè dictæ, necnon vasa argentea, ferrea sed pauciora, atque gẽmea. Ex illis locis exportatur magna vis casiæ, quã sanè ob causam emporium illud maioribus nauigiis indiget, necnon alia odorifera, aromata, testudines paruæ & paucæ, mocroti (*thymiama*) deterius eo quod in Mũdi emporio nascitur, thus peraticum, deniq; ebur, atq; myrrha sed maior. Post Mosyllum, quæ est dierum duorum nauigatio, occurrũt Niloptolemæum, Tapatige, Daphnon paruus, & promontoriũ Elephas quod ab Opone Meridiem versus porrigitur. Postea regio versus Affricũ inflectitur, fluuiósq; habet Elephantum nomine, atque Daphnona magnum Acãnæ nuncupatũ, in qua regione pręcipuè thus peraticum plurimum ac præstantissimum nascitur. Post hãc Meridiem versus terra se inflectente, est Aromatum promontorium. Extremum verò Barbaricæ cõtinentis est emporiũ ortum versus Apocopon. Portus est fluctuosus ac certis temporibus periculosus, propterea quòd Boreę est expositus. Futuræ autẽ tempestatis signum eius loci proprium est, quãdo profundum maris turbulentius existit. atq; colorẽ mutat. Id quãdo fit, omnes in magnum promontorium Tabæ appellatum, ceu ad locum tutum atque securum, sese recipiũt. In hoc emporium similiter ea, de quibus antè dictum, importantur. In eodẽ porrò generãtur casia, gizir, asiphe, aroma, magla, moto, thus. Post Tabæ, quæ aquæ fert impetus, stadiorum c c c c. interuallo, si Chersonesum præternauigaueris, secundum ipsius aquæ impetũ aliud est emporium Opone, in quod eædẽ merces, quarum

Mundi empor.

Mosyllum emporium.

Niloptolemæũ.
Tapatige.
Daphnon paruus.
Elephas promõt.
Elephas fl.
Daphnon magnus.

Aromatum promontorium.

Apocopon emporium.

Tempestatis signum.

Tabæ promont.

Chersonesus.

Opone emporiũ.

πολὺ, καὶ χρυσοῦ ἧ καὶ ἀργυροῦ. ἐκφέρεται ἥ ἀπὸ τῶν τόπων τούτων, καὶ σμύρνα, καὶ λίβανος ὁ περατικὸς ὀλίγος, καὶ κασία σκληροτέρα, καὶ δούακα, καὶ κάγκαμον, καὶ μάκειρ, τὰ εἰς ἀσφάλειαν πεσχωρούμενα. καὶ σώματα ἀνίως. ἀπὸ ἧ μαλαὼ, δυὸ δρόμοις, ἔστιν ἐμπόριον ἡ μωσύλου. ἐν ᾧ καὶ ἀσφαλέστερον ὁρμεῖ τὰ πλοῖα, εἰς τοῦτο πεσκειμένου ἔγγιστα τῆς γῆς νῆσον. πεσχωρεῖ ἥ εἰς αὐτοῦ τὰ πεσειρημένα, καὶ ἐκεῖθεν ὁμοίως ἐκφέρεται τὰ πεσειρημένα φορτία. θυμίαμα, τὸ λεγόμενον μοκρότου. οἱ ἧ κατοικοῦντες ἐμποροι, σκληρότεροι. ἀπὸ δὲ τῆς μωσύλου, πλεόντων εἰς τοῦτο ἀπὸ τούτου ὁμοίως μὴ δυὸ δρόμοις ἢ ἕξ, πλησίον κεῖται τὸ μόσυλλον, ἐν ἁμμαλῷ δυσόρμῳ. πεσχωρεῖ ἥ εἰς αὐτοῦ τὰ πεσειρημένα χθόνα, καὶ σκυῖνον ἀρωματικὸν ἥ ἐλάσσω, καὶ λιθία. ἐξάγεται δὲ ἀπὸ τῶν τόπων κασίας χρῆμα πλεῖστον, ὃ καὶ μείζονων πλοίων χρήζει τοῦ ἐμπορίου, καὶ ἄλλα δύο εἴδη, καὶ ἀσφάλακα, καὶ χελωνάρια ὀλίγα, ⁊ μοκρότου, ἧττον τοῦ μωσυλιτικοῦ, ⁊ λίβανος ὁ περατικὸς. ἐλέφας ἥ καὶ σμύρνα, ἀπανίως. ἀπὸ ἧ τοῦ μοσύλλου πλοῦσαντι μὴ δυο δρόμους, τὸ λεγόμενον νειλοπολεμαίου, καὶ ταπατηγὴ, καὶ δαφνῶνα μικρὸν, ἀκρωτήριον ἐλέφας, ἀπὸ πώνης εἰς νότον πεσχωρεῖ. εἶτα εἰς λίβα ἡ χώρα ποτάμοις ἔχει τὸν λεγόμενον ἐλέφαντα. καὶ δαφνῶνα μέγαν, λεγόμενον ἀκάνναν. ἐν ᾗ μονοξύλοις λίβανος ὁ περατικὸς, πλεῖστος καὶ διάφορος γίνεται. ἧ μὴ ταύτοῦ, τῆς γῆς ὑποχωρούσης εἰς τὸν ὅτον ἤδη, τὸ τοῦ ἀρωμάτων ἐμπόριον. ἧ ἀκρωτήριον τελευταῖον τῆς βαρβαρικῆς ἠπείρου, πρὸς ἀνατολὴν ἀπὸ κοπτὸν. ὁ δὲ ὅρμος ὑπόκλυστος καὶ καμπὶς ὑπικίνδυνος, διὰ τὸ πεσπεχῆ τὸν τόπον εἶναι τοῦ βορέα. συμβαίνειν δὲ τὸν μέλλοντος χειμῶνος τοπικὸν, τὸ τὸν βυθὸν θολερώτερον γίνεσθαι καὶ τοῦ χρόαν ἀλλάσσειν. τότε δὲ γνωρίζουσι πάντες ἀποφεύγουσι εἰς τὸ μέγα ἀκρωτήριον τόπον καὶ σκέπην, τὸ λεγόμενον τάβαι. πεσχωρεῖ ἥ εἰς τὸ ἐμπόριον, ὁμοίως τὰ πεσειρημένα. γίνεται ἥ τὰ ἐν αὐτοῦ, κασία, καὶ γίζειρ, ⁊ ἀσύφη, καὶ ἄσφακα, ἧ μάγλα, ἧ μοτοῦ, ἧ λίβανος. ἀπὸ ἥ τάβας, μετὰ σταδίους τεσσαράκοσίους πλοῦσαντι χερσόνησον, καθ' ὃν τόπον καὶ ὁ ῥοῖς ἕλκει, ἕτερόν ἐστιν ἐμπόριον ὀπώνη. εἰς ὃ καὶ αὐτοῦ, πεσχωρεῖ

χωρεῖ μὴ τὰ πεσειρημένα. τὸ δὲ πλεῖστον ἐν αὐτῇ γίνεται, κασία, καὶ ἄρωμα, καὶ μοτοῦ, καὶ δουλικὰ πρόσωπα, καὶ εἰς αἴγυπτον πεσχωρεῖ μᾶλλον, καὶ χελώνη πλείστη, καὶ διαφορωτέρα τῆς ἄλλης. πλέεται ἥ εἰς πάντα ταῦτα τὰ πέραν ἐμπόρια, ἀπὸ μὴ αἰγύπτου, πρὸς τὸν ἰούλιον μῆνα, ὅ ἐστιν ὄπιφί. ἐξαρτίζεται ἥ σωνήθως, καὶ ἀπὸ τοῦ ἕσπερου τόπων τῆς ἀζανίας, καὶ βαρυγάζων, εἰς τὰ αὐτὰ τὰ πέραν ἐμπόρια, γίνη πεσχωρούντα ἀπὸ τοῦ τόπων σῖτος, καὶ ὄρυζα, καὶ βούτυρον, καὶ ἔλαιον σησάμινον, καὶ ὀθόνιον, ἥ τε μοναχὴ, καὶ ἡ σαγματογλύη, καὶ πρόσωπα, καὶ μέλι τὸ καλάμινον, τὸ λεγόμενον σάκχαρι. καὶ οἱ μὴ πεσηγουμένως, εἰς ταῦτα τὰ ἐμπόρια πλέουσι. οἱ ἥ καὶ τὸν πρῶτον πλοῦν, ἀντιφορτίζονται τὰ ἐμπεσόντα. ἀ βασιλεύεται ἥ ὁ τόπος, ἀλλὰ τυράννοις ἰδίοις, καθ' ἕκαστον ἐμπόριον διοικεῖται. ἀπὸ ἥ ὀπώνης, τῆς ἀκτῆς εἰς τὸν νότον ὑποχωρούσης ὀλίγον πλεῖον, πρῶτα μὴ ὄρη τὰ λεγόμενα μικρὰ ἀπόκοπα καὶ μεγάλα τῆς ἀζανίας, διὰ ἀλκυονοβολίων. ποταμὸς, ὃν πρόσω ἐξ, παρ' αὐτὸν ἤδη τὸν λίβα. εἶτα ἀμμαλὸς καὶ μικρὸς καὶ μέγας, ἐπ' ἄλλοις δρόμοις ἕξ. καὶ μετ' αὐτὸν καὶ τὸ ἕξῆς, οἱ τῆς ἀζανίας δρόμοι. πρῶτον μὴ, ὁ λεγόμενος σαραπίωνος. εἶτ' ὁ νίκωνος. μετ' ὃν, ποτάμοι πλείονες, καὶ ἄλλοι συνεχεῖς ὅρμοι, διηρημένοι καὶ σταθμοὶς καὶ δρόμοις ἡμερησίοις πλείοις, τοῖς πάντῃς ἐπὶ μέχρι πυραλάων νήσων, καινῆς λεγομένης διώρυχος. ἀφ' ἧς μικρὸν ἐπάνω τοῦ λιβὸς, μὴ δύο δρόμοις νυχθημέροις, παρ' αὐτοῦ τ' δύσιν εἰτενηδιωμμένου θεσίας ἀπαντᾷ νῆσος ὑπὸ σταδίων τῆς γῆς ὡσεὶ τριακοσίων, ταπεινὴ καὶ καλάδενδρος. ἐν ᾗ καὶ ποταμοὶ, ⁊ ὀρνέων γένη πλεῖστα, ⁊ χελώνη ὀρεινὴ. θηρίων ἥ ὀδὲν ὅλως ἔχει, πλὴν πεσκοδείλων ὀδένα ἥ ἀνθρωπον ἀδικοῦσι. ἔσιν ἥ ἐν αὐτῇ πλοιάρια ῥαπτὰ καὶ μονόξυλα, οἷς χρῶνται πρὸς ἁλίαν καὶ ἄγραν χελώνης. ἐν ᾗ ταύτῃ τῇ νήσῳ, καὶ γυρά θοις αὐτὰς ἰδίως λινόδεσιν, αὐτὴ δικτύων καθιέντες αὐτοῖς πρὸ τὰ σώματα τοῦ πεσέχον. ἀφ' ἧς μὴ δύο δρόμοις τῆς ἠπείρου τὸ τελευταιότατον τῆς ἀζανίας ἐμπόριον κεῖται, τὰ ῥαπτὰ λεγόμενα. ταύτην ἔχον τὴν πρωτονυμίαν, ἀπὸ τοῦ προειρημένων ῥαπτῶν

rum paulò antea facta est mentio, deferuntur. Plurima quoque ibidem prouenit casia, aroma, moto, mancipia præstantia, quæ in Ægyptum plerunque deuehuntur, testudo plurima ac omnium præstantissima. In hæc autem emporia vlteriora ex Ægypto nauigatur mense Iulio, qui est Epiphi. Præterea ex intimis locis Ariaces, atque Barygazorum, in hæc eadem vlteriora emporia ex more solito deuehuntur variæ res, vt frumentum, oryza, butyrum, oleum sesaminum, othonium, monache, sagmatogene, cingula, mel arundineum, (*id est, ex arundinibus expressum*) quod saccarum dicitur. Et alii quidem data opera in hæc emporia nauigant. Alii verò præternauigantes obuiis quibusque rebus naues suas onerant. Non vni alicui regi illa regio est subiecta, sed singulis emporiis singuli tyranni præsunt. Post Oponam littore ad Austrum sese potissimùm extendente prima sese offerunt Apocopa parua, & magna Azaniæ, vti appellãtur, anchoris iaciendis, & figendis accommodata, necnon fluuii sex dierum spatio versus ipsum Affricum. Deinceps littus paruum & magnum, similiter sex dierum spatium cõplectuntur. Post illud verò sunt Azaniæ dromi ex ordine siti. Primus est, qui Sarapionis dicitur, deinde Niconis, post hunc plures sunt fluuii, atque portus, continui mansionibus atque dromis diurnis pluribus diuisi atque distincti, qui omninò septem sunt numero, ad insulas vsque Pyralaon, & locum qui noua fossa appellatur. Post quam paulò supra Affricum duorum dierum naturalium itinere interiecto ad Occasum Hitenediommenutheſias occurrit insula à continente distans circiter c c c. stadia, humilis atque depressa, vestita arboribus, in qua plurima flumina, & auium genera, testudo mõtana, ferarum omniũ expers, exceptis crocodilis, qui neminem lædunt. In eadem nauiculæ sunt plicatiles, siue consutiles, atque monoxylæ ex vno ligno confectæ, quibus ad piscandum, testudinésque capiendum vtuntur. In eadem insula sportis vimineis, quas retium loco iuxta mare ante cauernas demittunt, eas capere consueuerunt. Inde duos dromos abest vltimum in continenti Azaniæ emporium Rhapta, quod à consutilibus illis nauiculis sic nominatum, in

Ariace.
Barygaza.

Saccarum.

Apocopa parua & magna Azania.

Littus paruum & magnum.

Azaniæ dromi.
Sarapionis dromos.
Niconis dromos.

Insulæ Pyralaõ.
Fossa.

Hitenediommenutheſia insula.

Crocodili.

Rhaptæ empor.

HAVKOVA BIBLIOTEKA OHB

quo est magna vis eboris, atque testudinum. Illius regionis incolæ vastissimis sunt corporibus, singuláque loca certos suos tyrannos habent, sed vniuersam hanc regionem, antiquo quodam iure, regno Arabiæ primæ subiectam, Mopharites tyrannus possidet atque gubernat. Præter regem autem tributaria est Muzæ incolis, qui in eam naues onerarias mittunt per gubernatores atque ministros plærosque Arabas consuetudine illis affinitatéque iunctos, locorum, linguaéque peritos. In emporia illa conuehuntur potissimum lanceæ, quæ in Muza propriè conficiuntur, necnon secures, gladioli, siue cultri, subulæ, denique omnis generis vasa vitrea. In nonnulla quoque loca non parum frumenti atque vini deportatur, non tam mercandi, atque negotiandi, quàm barbaris illi gratificandi causa. Ex iisdem locis exportatur plurimum eboris, quod tamen Adulico illo est deterius, necnon rhinocerotis cornu, atque testudo post Indicam omnium præstantissima, denique parum nauplii. Atque hæc quidem ferè sunt vltima emporia Azaniæ, continentis eius, quæ est à dextris Berenices. Nam post hæc loca Oceanus nondum adhuc inuestigatus, ad Occasum inflectitur, & auersis partibus Æthiopiæ, Libyæ, & Africæ versus Meridiem prætenta Occidentali mari commiscetur. A sinistris Berenices post Muris portum duorum autrium dierum interuallo ad ortum finitimum sinum nauigantibus, alius occurrit portus atque castrum, quod vicus Albus nominatur, per quem ad Maliham Nabatæorum regem aditus patet. Atque hoc ipsum castrum emporii loco est iis, qui ex Arabia cum non magnis nauibus in illud deferuntur. Quamobrem tum custodiæ, tum quartæ partis mercium, quæ importantur, recipiendæ causa centurio, illuc cum exercitu mittitur. Huic proxima atque finitima est Arabica regio, quæ secundum longitudinem multum sese extendit ad mare rubrum. Hanc varia & multiplicia hominum genera incolunt, quorum alii quadam ex parte, alii verò omnino linguis à se inuicem discrepant. Ex his illi qui mare attingunt Ichthyophagorũ ritu sparsim in mandris (*id est, speluncis*) habitant.

Mopharites tyrannus.
Muza.
Adulicũ ebur.
Azania.
Oceanus.
Mare Occidentale.
Berenices dextra.
Vicus albus.
Malihas rex Nabatæorum.
Arabica regio.
Arabes.

πλοιαρίων, ἐν ᾧ καὶ πλεῖστος ὀξὶν ἐλέφας, καὶ χελώνη. μέσοι δ' σώμασιν ὧδε ταύτῃ τῇ χώρᾳ αὐθρωποι ὁρᾶσθαι, καθικοῦσιν. καὶ κατ' τὸν τόπον ἕκασον ὁμοίως πιθήκοις τυραννους. νέμεται δ' αὐτῶν κατά τι δίκαιον ἀρχαῖον, ὑποπίπτουσαν τῇ βασιλείᾳ τῆς θρόπτης μυρρᾶς ἀραβίας, ὁ μοφαρείτης τύραννος. ὧδε δ' τῆς βασιλέως, ὑποφόρων αὐτῶν ἔχουσιν, οἱ ἀπὸ μούζα. καὶ πέμπουσιν εἰς αὐτῶν ἐφόλκια, τὰ πλείονα κυβερνήταις καὶ χρειακοῖς ἁρμένιν, χρώμενοι τοῖς κατ' σωνήθειαν, καὶ ὑπηρεμβείαν ἔχουσιν, ἐμπείρεις τε ὄσιν τῆς τόπων, καὶ τῆς φωνῆς αὐτῆς. εἰσφέρεται δ' εἰς τὰ ἐμπόρεια ταῦτα θρηγυλλίων, ἡ τοπικῶς ἐν μούζα καλουμένη λόγχη, καὶ πελύκια, καὶ μαχαίρια, καὶ ὀπήτια, καὶ λιθίας ὑαλῆς πλείονα χρόνον. εἰς δέ τινας τόπους, οἵνος τε καὶ σῖτος ἀκολίγος, ἃ θρηγὸς ἐργασίαν, ἀλλὰ διαπάντης χάριν, εἰς φιλανθρωπίαν τῆς βαρβάρων. ἐκφέρεται δ' ἀπὸ τῆς τόπων, ἐλέφας πλεῖστος. ἧσσον δ', τε ἀδουλιτικῆς, καὶ ῥινόκερως, καὶ χελώνη διάφορος, μετ' ἰνδικήν, καὶ ναύπλιος ὀλίγος. καὶ σχεδὸν τελευταία κεῖται ὄντα τὰ ἐμπόρεια τῆς ἀζανίας, τῆς ἐν δεξιοῖς ἀπὸ βερενίκης πλοῦν. ὁ δὲ μετὰ τούτους τοὺς τόπους ὠκεανὸς, ἀνερεύνητος ὤν, εἰς τὸν δύσιν ἀνακάμπτει, καὶ τοῖς ἀπεσταλμένοις μέρεσιν τῆς αἰθιοπίας, καὶ λιβύης, καὶ ἑσπερικῆς, κατ' τὸν νότον παρεκτείνων, εἰς τὸν ἑσπέριον συμμίσγει θάλασσαν. ἐν δὲ τῇ δυωνύμων βερενίκης ἀπὸ μυὸς ὅρμου, δυσὶν δρόμοις ἡμερῶν εἰς τὸν ἀνατολὴν, διαπλεύσαντι τὸν θρακείμενον κόλπον, ὅρμος ὄξιν ἕτερος. καὶ φρούριον, ὃ λέγεται λοιπὴ κώμη. δι' ἧς ὄξιν εἰς πέτραν θρὸς μαλίχαν βασιλέα ναβαταίων. ἔχει δ' ἐμπορίου τινὰ καὶ αὐτὸ τάξιν, τοῖς ἀπὸ τῆς ἀραβίας ἐξαρτιζομένοις εἰς αὐτὸν, πλοίοις οὐ μεγάλοις. διὸ καὶ θρόφυλακῆς χάριν, εἰς αὐτὸν θρολήπτης τῆς τεταρτης τῆς εἰσφερομένων φορτίων, καὶ ἑκατοντάρχης μετ' στρατεύματος ἀποστέλλεται. μετ' δὲ ταύτην, δυσὶν ὄξιν σωνεχὴς ἀραβικὴ χώρα, καὶ μῆκος ὅσον πολὺ θρατείνουσα τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. διάφορα δὲ ἐν αὐτῇ ἔθνη κατοικεῖται. τινὰ μὲν ὅσον ποσὸν, τινὰ δ' καὶ τελείως τῇ γλώσσῃ διαλλάσσοντα. τούτων τὰ θρὸς θάλασσαν ὁμοίως, ἰχθυοφάγων μάνδραις διειλημμένα. τὰ

Superioris verò partis incolæ vicis atque pascuis distincti sunt, improbi homines, duplici lingua vtentes. In hos si qui ex medio nauigationis cursu forte incidunt, ab iis spoliantur, & ii, qui ex naufragio aliquo salui euaserunt, ab iisdem seruituti addicuntur. Quam ob causam assiduè à tyrannis atque regibus Arabiæ in captiuitatem abripiuntur, qui Canraitæ dicuntur. Canraitæ.
Ac omnino hæc Arabiæ continentis præternauigatio plena est periculi, regio enim est importuosa, infesta cautibus, atque scopulis inaccessa, horroris vbiq; plena. Quãobrem illac nauigantes per medium mare cursum tenemus, magnóque nisu Arabiã versus contendimus vsque ad insulam exu- Insula exusta.
stam. Post hanc alia loca continua sequuntur, quæ inhabitant homines mansueti, at- Arabes pastores.
que ciuiles, pecorum & camelorum pastores. Post hæc in vltimo sinu sinistræ partis ipsius pelagi Muza est emporiũ maritimum Muza emporiũ.
legitimum, quod à Berenice austrũ versus distat circiter duodecim millia stadiorum. Totum incolitur ab Arabibus nauticæ atq; maritimæ rei peritis. Plenum præterea est atque refertum mercaturã facientibus. Nã præterquam quòd transmarinis, atque Barygazenis negotiationibus vtantur, suas proprias merces habẽt. Supra hanc trium dierum interuallo est vrbs Saua circa quã Saua vrbs.
est regio Maphartis dicta, cuius tyrannus Maphartis regio.
est Cholæbus. Hanc nouem dierum itinere Cholæbus tyrannus.
sequitur Aphar metropolis, in qua sedẽ do- Aphar metropolis.
miciliúmq; habet Charibael legitimus Ho- Charibael rex.
meritarum atque (qui hisce vicini sunt) Sa- Homeritæ.
baitarũ rex, imperatorũ nostrorũ amicus, Sabaitæ.
ad quos crebras legationes atque munera mittit. Emporiũ porrò Muzæ statione quidem caret, sed tamen commodum est ad quod naues appellere & in salo consistere possint ob loca quæ circa illud sunt, arenosa, in quibus facile anchoræ defiguntur. Merces autẽ, quæ in illud importãtur, sunt purpura eximia, & vilis (*siue vulgaris*) necnõ vestes Arabicæ manicatæ, & simplices, & cõmunes (*siue vulgares*) tam scutulatæ, quàm inauratæ. Itẽ crocus, cyperus, othoniũ, abollæ, lodices non multę, tum simplices, tũ illius loci propriæ, zonæ sciotæ (*siue umbratiles*) vnguentũ mediocre, pecunię satis, vini atq; frumenti admodũ parũ. Fert enim regio illa frumenti copiã mediocrem, vini aliquãto maiorẽ. Regi siue tyrãno dan-

τὰ δ' ἐπάνω, καὶ κώμας καὶ νομαδίας οἱ κεῖται πονηροῖς ἀνθρώποις διφώνοις. οἷς θρυπίπτοντες ἀπὸ τοῦ μέσου πλόου, οἱ μὲν διαρπάζονται. οἱ δ' καὶ ἀπὸ ναυαγίων σωθέντες, ἀνδραποδίζονται διὸ καὶ συνεχῶς ἀπὸ τῶν τυράννων καὶ βασιλέων τῆς ἀραβίας αἰχμαλωτίζονται. λέγονται δ', καναρεῖται. καθόλου μὲν οὖν ἔστ' ὁ τῆς ἀραβικῆς χώρας ἠπείρου θρόπλους, ὄξιν ἀσφαλὴς, καὶ ἀλίμενος ἡ χώρα καὶ δύσορμος, καὶ ἀκάθαρτος, ῥαχίαις καὶ σπίλοις ἀπρόσιτος, καὶ πάντα φοβερά. διὸ καὶ εἰς πλεόντων, μέσον πλοῦν κατέχομεν, καὶ εἰς τὸν ἀραβικὴν χώραν μᾶλλον παροξυόμεν, ἄχρι τῆς καλουμένης νήσου. μεθ' ἣν, δυσὶν ἡμέρεσιν αὐθρώπων, καὶ νομαδικῶν θρεμμάτων, καὶ καμήλων σωνεχεῖς χώραι, καὶ μετ' ταύτας, ἐν κόλπῳ τῷ τελευταιοτάτῳ τῆς δυωνύμων τότε τὸ πελάγους ἐμπόριον ὄξιν νόμιμον θρὸς θαλάσσιον μούζα. κατάσιος ἀπέχον τοὺς πάντας ἀπὸ βερενίκης, παρ' αὐτὸν τὸν νότον πλεόντων, ὡς εἰς μυρίους δισχιλίους. τὸ μὲν ὅλον, ἀραβων, ναυκληρικῶν αὐθρώπων καὶ ναυτικῶν. πλεονάζον δ', καὶ τοῖς ἀπὸ ἐμπορείας θρεάγματα κινεῖται. συγχρῶνται δὲ τῇ τε πέραν ἐργασίᾳ καὶ βαρυγάζων, ἰδίοις ἐξαρτισμοῖς. ὑπάρχειται δὲ αὐτῆς ἀπὸ τειῶν ἡμερῶν πόλις σαυὴ, τῆς θρὸς αὐτὸν μαφαρίτου λεγομένης χώρας. ἔστιν δ' τύραννος, καὶ κατοικῶν αὐτὸν, χόλαιβος. καὶ μετ' ἄλλας ἐννέα ἡμέρας, ἀφαρ μητρόπολις. ἐν ᾗ χαειβαὴλ, ἔνθεσμος βασιλεὺς ἐθνῶν δύο. τῶν τε ὁμηρίτῶν, καὶ τῶν θρακειμένου λεγομένου σαβαείτου, συνεχῶς θρεσβείας θρὸς εἷς φίλος τῆς αὐτοκρατόρων. τὸ δ' ἐμπόριον ἡ μύζα, ἀλίμενον μὲν, δύσολον δὲ καὶ δύορμον, διὰ τὰ θρὸς αὐτὸν ἀμμόγεια ἀκυροβόλια. φορτία δὲ εἰς αὐτὸν θρογωρεῖ. πορφύρα διάφορος, καὶ χυδαία, καὶ ἱματισμὸς ἀραβικὸς χειροδωτὸς, ὅ, τε ἁπλοῦς, καὶ ὁ κοινὸς, καὶ σκουτουλάτος, καὶ διάχρυσος, καὶ πέπλος, καὶ κύπερος, καὶ ὀθόνιον, καὶ ἀβόλλαι, καὶ λώδικες ἃ πολλαὶ, ἁπλοῖ τε καὶ ἐντόποι. ζῶναι σκιωταὶ, καὶ μύρον μέτριον, καὶ χρῆμα ἱκανόν. οἶνος τε καὶ σῖτος, ἃ πολύς. φέρεται δὲ καὶ ἡ χώρα πυρὸν, μετρίως. καὶ οἶνον πλείονα. τῷ τε βασιλεῖ καὶ τῷ τυράννῳ, δίδονται ἵπποι τε καὶ

tur equi, muli clitellarii, vasa aurea, atque argentea cælata, vestes pretiosæ, ligna siue uasa ænea. Inde exportantur, quæ quidem ibi nascuntur, myrrha eximia, stacte abirminea, lygdus, denique omnes illæ merces suprà commemoratæ, quæ ex Aduli afferuntur. Tempus opportunum esse nauigandi est mense Septembri, quē Thod appellant, atque etiam citius. Post illud circiter c c c. stadia numero, eoeunte iam in vnum continente Arabica, atque regione vlteriore Barbarica, quæ est iuxta Aualitem sinum, fretum est non admodum longum, quod ipsum pelagus in angustum cogit atque constringit: cuius sanè freti transitum intermedium sexaginta stadia Diodori insula intercipit. Quò fit, vt nauigationis iuxta illam insulam cursus vi ventorum ex vicinis montibus spirantium sit incitatior, maiorique impetu feratur. Propter hoc fretum maritimus est Arabum vicus Ocelis nomine, sub eadem tyrannide. Is verò non tam est emporium quàm portus, & aquatio, primúmque intrò nauigantium diuersorium. Post Ocelim aperiente se rursus mari versus ortum, ac paulatim in pelagus desinente circiter mille ducentorum stadiorum interuallo Fœlix est Arabia, vicus maritimus eiusdem Tharibaeltis regno subiectus, qui & portus commodiores, & aquationes dulciores habet, quàm Ocelis. Situs est in principio sinus post se regione relicta. Fœlix autem, quum prius fuisset vrbs, ideo est appellata, quod cùm nondum ex India in Ægyptum nauigaretur, neque ex Ægypto quisquam interiora Indiæ loca petere auderet, sed eò vsque tantùm procederetur, vtrorúmque tam Indorum, quàm Ægyptiorum merces ipsa recipiebat. Quemadmodum Alexandria & externas merces, & quæ ab Ægypto veniunt recipit. At verò paulò antè nostra tempora Cæsar eam destruxit. Arabiam fœlicem proximè sequitur littus oblongum, atq; sinus, qui plusquam duo M. stad. longitudine patet. Nomadū atq; Ichthyophagorū vicis refertus. Post illius littoris atque sinus promontorium in mare porrectū, aliud est emporiū mari vicinū Cana nomine in regno atq; ditione Eleazari, in regione thurifera, iuxta quod sunt insulæ duæ desertæ, quarū vna Auiū dicitur, altera Trullas c x x. stad.

Fretum Arabicum.
Diodori insula.
Ocelis vicus Arabum.
Arabia fœlix vicus.
Tharibaelis regio.
Cæsar Arabiam destruxit.
Littus oblõgum.
Nomades.
Ichthyophagi.
Cana emporiũ.
Eleazari regio.
Thurifera regio.
Insula auium.
Trullas insula.

à Cana

ἡμίονοι νωτηγοὶ, καὶ χρυσώματα, καὶ τορνευτὰ ἀργυρώματα, καὶ ἱματισμὸς πολυτελὴς, καὶ χαλκουργήματα. ἐξάγεται δὲ ἐξ αὐτῆς, ἐντόπια μὲν, σμύρνα σκληκτὴ, καὶ στακτὴ ἀβειρμυναία, λύγδος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν πέραν ἀδιαλείπτως φερόμενα φορτία πάντα. πλέεται δὲ εἰς αὐτὴν δι' ἡμέρας περὶ τὸν σεπτέμβριον μῆνα, ὅς ἐστι Θώθ. ἀδρὸν δὲ κωλύει, καὶ τάχιον. μετὰ δὲ ταύτην ὡσεὶ τριακοσίους σταδίους πλεύσαντες σταδίους, ἤδη συνερχομένης τῆς ἀραβικῆς ἠπείρου, καὶ τῆς πέραν κατὰ τὸν ἀυαλίτην βαρβαρικῆς χώρας, αὐλών ἐστιν ἐμακρὸς, ὁ συναίρων καὶ εἰς στενὸν ἀποκλείων τὸ πέλαγος. ἔστι δὲ μεταξὺ πόρον ἑξήκοντα σταδίων μεσολαβεῖ νῆσος ἡ διοδώρου. διὸ δὲ ῥοώδης, καταπνεόμενος ἀπὸ τῆς Ἀραβικῆς ὀρῶν ἐστιν, ὁ κατ' αὐτὴν δρόμος. κατὰ τοῦτον τὸν εἰρημένον, Ἀραβικὸν θαλάσσιός ἐστιν ἀραβῶν κώμη τῆς αὐτῆς τυραννίδος, ὄκριλις. ἔχει ἔπως ἐμπόριον, ὡς ὅρμος, καὶ ὕδρευμα, καὶ προσπλοκὴ καταγωγὴ τοῖς ἔσω διαίρεσιν. μετὰ δὲ ὄκριλιν, αὖθις ἀναχωροῦσης πάλιν τῆς θαλάσσης εἰς ἀνατολὴν, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς πέλαγος ἀποφαινομένης ἀπὸ σταδίων ὡς χιλίων διακοσίων, ἔστιν ὑδάτων ἀραβία, κώμη Ἀραβικὸν θαλάσσιος βασιλείας τῆς αὐτῆς ταριβαήλτος ὅρμους μὲν ἔτι τοιούσδε ἔχουσα, καὶ ὑδρεύματα γλυκύτερα, κρεῖσσον τῆς ὀκρίλεως ἔχουσα. ἤδη δὲ ἐν ἀρχῇ κόλπου κειμένη τοῦ τῶν χοιράνθρωπων ὑποφεύγει. ὑδάτων δὲ ἐπέκεινα πρότερον ὅσα πόλις, ὅτε μήπω ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς εἰς τοῦτο ἀγομένων εἰς τοὺς ἔσω τόπους διαίρειν, ἀλλ' ἄχρι ταύτης παραγινομένων, τοῖς Ἀραβικοῖς ἀμφοτέρων φόρτοις ἀπεδέχετο. ὥσπερ Ἀλεξάνδρεια, καὶ τῆς ἔξωθεν, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς αἰγύπτου φερομένων, ἀποδέχεται. νυνὶ δὲ ὑπὸ πολλοῦ τοῦ ἡμετέρου χρόνου, κατὰ σαρ αὐτὴν κατεσκέψατο. ἀπὸ δὲ τῆς ὑδάτων ἀραβικῆς, ἐπέκεινα σωσφὴς αἰγιαλὸς ἐπιμήκης, καὶ κόλπος, ὃν διοχιλίους ἢ πλείονας παρήκων σταδίους. νομάδων τε καὶ ἰχθυοφάγων, κώμας παρεσπομένους. ἔχει μὲν τοῦτο ἐχουσαν ἄκραν, ἐμπόριόν ἐστιν ἕτερον Ἀραβαθαλάσιον, καὶ βασιλείας, ἐλεαζάρου. χώρας, λιβανωτοφόρου, ἐν καὶ αὐτῷ, ἔρημοι νῆσοι δύο. μία μὲν, ἡ τῶν ὀρνέων. ἡ δὲ ἑτέρα, λεγομένη Τρύλλας, ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι

τῆς

τῆς καινῆς. ἵδρυται δὲ αὐτῆς μεσόγαιος, ἡ μητρόπολις σαββαθὰ, ἐν ᾗ καὶ ὁ βασιλεὺς κατοικεῖ. πᾶς δὲ ὁ γινώμενος ἐν τῇ χώρᾳ λίβανος, εἰς αὐτὸν ὥσπερ ἐνδοχεῖον εἰσάγεται, καμήλοις τε, καὶ σχεδίαις ἐντοπίαις δερματίναις ἐξ ἀσκῶν, καὶ πλοίοις. ἔχει δὲ καὶ αὐτὴ σύγχυσιν, τῆς πέραν ἐμπορείων, βαρυγαζῶν, καὶ σωμανῶν, καὶ ὁμάνων, καὶ τῆς προσκειμένης περσίδος. εἰσάγεται δὲ εἰς αὐτὴν, ἀπὸ αἰγύπτου μὲν ὁμοίως πυρὸς ὀλίγος καὶ οἶνος, ὥσπερ καὶ εἰς μούζα. ἱματισμὸς ἀραβικὸς ὁμοίως, καὶ κοινὸς καὶ ἁπλοῦς, καὶ ὁ νόθος, φαυλότερος. καὶ χαλκὸς, καὶ κασίτερος, καὶ κοράλιον, καὶ σύραξ, καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα εἰς μούζα. τὰ πλείονα δὲ, ἀργυρώματα τετορευμένα, καὶ χρήματα τῷ βασιλεῖ. ἵππων δὲ, καὶ ἀνδριάντες, καὶ ἱματισμὸς διάφορος, ἁπλοῦς. ἐξάγεται δὲ ἐξ αὐτῆς, ἐντόπια μὲν φορτία, λίβανος, καὶ ἀλόη. τὰ δὲ λοιπὰ, καὶ μετοχὴ τῆς ἄλλων ἐμπορείων. πλέεται δὲ εἰς αὐτὴν ὡσεὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὃν καὶ εἰς μούζα, φαυλότερον δέ. μετὰ δὲ καινὴν τῆς γῆς ὅτι πλεῖον ὑποχωρούσης, ἄλλος ἐπιδέχεται βαθύτατος κόλπος ὅτι πολὺ παρεκτείνων, ὁ λεγόμενος σαχαλίτης. καὶ χώρα λιβανωτοφόρος. ὀρεινὴ δὲ καὶ δύσβατος, ἄερα παχὺν ἔχουσα καὶ ὁμιχλώδη, καὶ τὴν δένδρων φερόμενον τὸν λίβανον. ἔστιν δὲ τὰ δένδρα τὰ λιβανοφόρα, μεγάλα λίαν οὐδὲ ὑψηλά. φέρει δὲ ὅτι τῷ φλοιῷ πεσσόμενον τὸν λίβανον, ὥς τινα καὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐν αἰγύπτῳ δένδρων δακρύει τὸ κόμμι. μεταχειρίζεται δὲ ὁ λίβανος, ὑπὸ δούλων βασιλικῶν, καὶ τῆς ὅτι τιμωρία πεμπομένων. ὀλίγοσοι δὲ ὀλιγῶς, οἱ τόποι. καὶ ταῖς μὲν πλείοσι, λοιμικοί: τοῖς δὲ ἐργαζομένοις, παντοτε θανατώδεις. ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς τροφῆς, δυσχερῶς ἀπολλύμενοι. τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπροφύλακτον τοῦ κόσμου μέγιστον, ἀποβλέπον εἰς ἀνατολὴν, ὁ καλούμενος σύαγρος. ἐφ' ᾧ, φερούσιόν ἐστι τὸ χώρας, καὶ λιμὴν, καὶ ἀποθήκη τοῦ συναγομένου λιβάνου. καὶ κεῖται τοῦτον ἐν τῷ πελάγει, νῆσος, ἀνὰ μέσον τούτου, καὶ τοῦ πέραν ἀκρωτηρίου τῆς ἀρωμάτων, τῷ συάγρῳ συνορίζουσα μᾶλλον, ἢ διοσκορίδου καλουμένη. μεγίστη μὲν, ἔρημος δὲ καὶ ἀνύδρος. ἔχουσα ποταμοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ κροκοδείλους, καὶ ἐχίδνας πλείστας, καὶ

à Cana distans. Supra hanc Sabbatha metropolis mediterranea sita est, in qua rex sedem suam habet. In hanc thus, quod in regione illa nascitur, ceu commune quoddam receptaculum partim camelis, partim ratibus quibusdam vernaculis pelliceis, quæ ex vtribus confectæ sunt, partim denique aliis nauibus, conuehitur. Ipsa portò vtitur emporiis, quæ vltrà sunt, Barygazorum, Omanorum, Scythiæ, atque Persidis vicina. In illam inuehitur ex Ægypto parum frumenti, atque vini, non secus atque in Muzam. Item vestes Arabicæ, communes, simplices, & maxima ex parte quidem adulterinæ. Præterea æs, stamnum, coralium, styrax, & reliqua quæ etiam in Muzam. Plæraque autem quæ regi mittuntur sunt vasa argentea, cælata, pecuniæ siue nummi, equi, statuæ, vestes tum nobiles, tum vulgares. Inde verò exportantur merces quædam, quæ ibidem generantur, vt thus, aloë, & aliæ quas habent ex aliorum emporiorũ communione. Eodem ferè tempore illuc nauigatur quo Muzam, sed aliquantò maturius. Post Canam magno spatio mari retrocedente, alius profundissimus sinus sequitur longo tractu extensus, qui Sachalites nuncupatur. Regio est thurifera, montana, aditu accessúque difficilis, aëre crasso atque nubilo, ex arboribus thus producens. Arbores illæ thuriferæ non admodum magnæ sunt atque proceræ ipsúmque thus producunt, in cortice concretum, quemadmodum apud nos in Ægypto nonnullis ex arboribus gummi lachrymarum instar promanat. Thus illud à regiis seruis, atque suppliciis addictis tractatur atque colligitur. Loca sunt mirum in modũ insalubria, vt & illos qui tantũ præteruehuntur, peste inficiãt, & operariis illis certam mortẽ afferant. Addẽ, quòd multi ob victus penuriã facillimè intereunt. Atq; hoc quidẽ mundi maximũ est promontoriũ ad ortum spectans Syagros appellatum, in quo regionis illius castrum est & portus, thurísque collecti receptaculũ. Inter hoc ipsum promõtorium in alto, & alterum quod ei è regione oppositum est Aromatum, insula quædam Dioscoridis dicta interiacet, Syagro aliquanto propior, ampliſſima quidẽ, verùm deserta & palustris. Abundat illa flumin ibus, crocodilis, viperis plurimis,

Sabbathametropolis.
Barygaza.
Omana.
Scythia.
Persis.
Sachalites sinus.
Thurifera regio.
Thuriferæ arbores.
Syagros promontorium.
Dioscoridis insula.

β.j.

HARVARD LIBRARY OF THE MEDITERRA

lacertis denique maximis, quorum carnibus quidem vescuntur, pinguedine verò colliquata, olei vice vtuntur. Nullas fert neque vites, neque frumentum, illiúsque incolæ pauci admodũ numero in vno tantum insulæ latere Aparcti versus, habitant quâ continentem spectat. Habitantes aduenæ sunt ex Arabibus, Indis, Græcis quoque nonnullis mercaturæ faciendæ causa eò cõfluentibus conflati. Fert illa insula testudinem, & veram, & terrestrem, & albã. Ad hæc plurimam excellentem, maiusculis testis præditam. Item montanam ingentis magnitudinis, quæ crassissimam testam habet: cuius eæ quidem partes, quæ sunt iuxta ventrem fuluæ, ob duritiem suam sectionem non admittunt. Ex illa itaque tota & integra arcas, capsulas, pugillares tabellas, atque alia huiusmodi conficiunt.

Cinnaberi Indicum. In eadem gignitur cinnaberi quod Indicum dicitur, quod lachrymarum instar ex arboribus emanans colligi solet. Quemadmodum autem, vt suprà dictum est, Azania est sub imperio Charibaelis, atque Mapharitæ tyranni, ita hæc insula subiecta est regi vniuersæ regionis thuriferæ qui est Eleazus. In eadem porrò Muzenses nonnulli mercaturam faciunt, & quicũque per Limyricam, atque Barygaza nauigãtes forte fortuna in eam incidunt. Oryzam, frumentum, linum Indicum, mancipia fœminea, quæ rarò eò deferuntur, ibi vendunt, & vicissim naues suas plurima testudine onerant. Hodie insula illa à regibus mercede elocata præsidiisq; munita custoditur. Syagrum proximè attingit sinus, versus continentem, Omana, valde profundus: cuius trãsitus D c. stad. patet. Post eum D. stadiorũ spatio mõtes sunt alti, petrosi, prærupti hominum in speluncis habitantium. Deinceps sequitur portus nobilis, aptus ad thus Sachaliticum conuehendum, qui Moscha portus dicitur. In hũc à Cana naues quędã mitti solent, quæque à Limyrica, aut Barygazis veniũt eò deferuntur, sero anni tẽpore hyemẽ ibi traducentes, à regiis ministris thus recipiunt & exportãt, cũ quibus othonium, frumentũ, atque vinũ cõmutant. Per vniuersum autem illum sinum Sachaliticũ thus in vnũ quendã cumulũ congestũ, sine vlla est custodia, diis nimirũ quadã sua virrute locũ illũ tutãtibus. Nã neq; clàm, neq; apertè sine ipsius regis pmissione ac potestate

Mapharitæ.

Eleazus tyrannus.

Omana sinus.

Montes alti.

Moscha portus.

Thuris custodia diuina.

σαύρας ὑπερμεγέθεις, ὧν τὸ κρέας ἐσθίουσι, τὸ δὲ λίπος τήκουσι, καὶ αὐτὶ ἐλαίου χρῶνται. καρπὸν δὲ οὔτε σίτου, ἡ νῆσος φέρει. οἱ δὲ οἰκοῦντες αὐτὴν ὀλίγοι, καὶ μίαν πολυανδρίαν τῆς νήσου τῆς πρὸς ἀπαρκτίαν οἰκοῦσι, καὶ τὸ μέσον ἀποβλέπει τὴν ἠπειρον. εἰσὶν δὲ ξένοι καὶ ἐπιμικτοι, ἀραβων τε καὶ ἰνδῶν, καὶ ἔτι ἑλλήνων τῶν πρὸς ἐργασίαν ἐμπλεόντων. φέρει δὲ ἡ νῆσος χελώνην, τήν τε ἀληθινὴν καὶ χερσαίαν, καὶ τὴν λεπτικήν. πλείστην δὲ καὶ ἀρίστην φέρουσιν, καὶ τοῖς ὀστράκοις μείζοσιν: τήν τε ὀρεινὴν, ὑπερμεγέθη, καὶ παχύταδον ὄστρακον ἔχουσαν. ἃ δὲ ἀπὸ τῆς κοιλίας μέρη τὰ ἐγχρήζοντα, τομὴν ἐκ ὑπεδέχεται, καὶ πυρρότερα ὄντα. ὁλοτελῶς δὲ τὰ εἰς γλωσσόκομα καὶ πινακίδια καὶ μαγίδια ἐγχρήζοντα, καὶ τοιαύτην τινὰ χρῆσιν κατατεμνεται. γίνεται δὲ ἐν αὐτῇ καὶ κιννάβαρι, τὸ λεγόμενον ἰνδικὸν, ἀπὸ τῶν δένδρων ὡς δάκρυ σωζόμενον. ὑποπίπτει μὲν οὖν ὥσπερ ἡ ἀζανία, χαριβαὴλ, καὶ τῷ μαφαρείτῃ τυραννῳ, καὶ ἡ νῆσος αὐτῷ τῷ βασιλεῖ τῆς λιβανωτοφόρου. συνεχήσαντο δὲ αὐτῇ καὶ ἀπὸ μούζα τινὲς, καὶ τῶν ἐμπλεόντων ἀπὸ λιμυρικῆς καὶ βαρυγάζων, ὅσοι κατὰ τύχην εἰς αὐτὰς ἀποβάλλοντες, ὄρυζάν τε καὶ σῖτον καὶ ὀθόνιον ἰνδικὴν αὐτικὰ ἀλλαξόμενοι, καὶ σώματα θηλυκὰ ἀπ' ἀνίην ἐκεῖ προσχωρῆσαι, χελώνιον ἀντιφορτίζονται πλείστην. νῶν δὲ, ὑπὸ τῶν βασιλέων ἡ νῆσος ἐμμεμίσθωται, καὶ φυλάσσεται, μὴ δὲ τὸν σύαγρον, κόλπος ἐστὶν σωφὴς, ὃν βάθος ἐνδύνων εἰς τὴν ἤπειρον ὅμαναν. σταδίους ἔχων ἑξακοσίους, τὸ πέραμα. καὶ μετ' αὐτὸν ὑψηλὰ ὄρη πετρώδη καὶ ἀοίκητα ἀνθρώπων ἐν ἀπλανοῖς καθημένων, ὅτι σταδίους ἄλλους πεντακοσίους. εἶτα μετ' αὐτοὺς, ὅρμος ὑποδεδειγμένος τῇ σαχαλίτῃ λιβάνου πρὸς ἐμβολὴν, μόσχα λιμὴν λεγόμενον. εἰς ὃν ὑπὸ καινὴ, συνήθως πλοῖα πέμπεται τινα. καὶ πλεονάζει ὑπὸ λιμυρικῆς ἢ βαρυγάζων, ὀμνοῖς καμηλοῖς πλαχόμασιν, πλὴν τῆς βασιλικῶν πρὸς ὀθόνιον καὶ σῖτον καὶ ἔλαιον, λίβανον ἀντιφορτίζουσιν. παρ' ὅλον δὲ τὸν σαχαλίτην χώματι κειμένῳ καὶ ἀφυλάκτῳ, δυνάμει θεῶν τινι, τοῦτον τὸν τόπον ὑπηρετοῦντων. ὅτε γὰρ λάθρα, ὅτε φανερῶς, χωρὶς βασιλικῆς δόσεως εἰς πλοῖον ἐμβλη-

ηθῆναι δυνατὰ. καὶ λόνδρον τίς ἀρῃ, ἐὰν δυνατὰ πλεῦσαι τὸ πλοῖον ὑπὸ δαίμονος. δίχα λιμένος, ἐπ' ἄλλοις σαδίοις ὡς χιλίοις πεντακοσίοις, ἕως ἀσηχώνος ἄλει τῆς γῆς προσατείνει. καὶ κατὰ τὸ ἀπολῆγον αὐτοῦ μέσης, ἐπὶ νῆσοι πεφύκασι κατὰ τὸ ἑξῆς, αἱ ζωοβίου λεγόμεναι. μεθ' ἃς ἄλλη προσάκειται χώρα βαρβάρων, οὐκ ἔτι τῆς αὐτῆς βασιλείας, ἀλλ' ἤδη τῆς περσίδος. ἣν ἀφ' ὕψους προσπλέοντι ὡς σταδίους δισχιλίους ὑπὸ τὴν ζωοβίαν, συναντᾷ νῆσος σαραπίδος λεγομένη, ὑπὸ σταδίων τῆς γῆς ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι. ταύτης τὸ μὲν πλάτος ὄρθιον, ὡσεὶ σταδίων ὀγδοήκοντα. οἰκεῖται δὲ κώμαις τρισὶν, καὶ ἀνθρώποις ἱερεῖς ἰχθυοφάγων. γλώσσῃ δὲ ἀραβικῇ χρῶνται, καὶ προσιζώμασι φύλλων κοκίνων. ἔχει δὲ ἡ νῆσος, χελώνην ἱκανὴν, καὶ ὀγδοήκοντα. ἐξαρτίζουσι δὲ εἰς αὐτὴν σωνήθως οἱ ὑπὸ κανῆς, σκάφας καὶ ἐφόλκια. προσκολπίζοντι δὲ τὴν ἐχομένην ἤπειρον, εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἤδη πρὸ τῆς εἰσβολῆς τῆς περσικῆς θαλάσσης, κεῖνται νῆσοι πλεόμεναι. καλάμου λεγόμεναι νῆσοι. χεδὸν ὅτι σταδίους δισχιλίους, παρεκπλέουσι τὴν χώραν. πονηροὶ δὲ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἀνθρωποι, καὶ ἡμέρας ὀλίγου τι βλέποντες. πρὸς δὲ τὴν ἑσπέριον κεφαλὴν τῆς παπὶκ νήσου, καὶ τὸ λεγόμενον καλὸν ὄρος, σκόπελος ἐστὶν ὑπὸ τὸ σῶμα τῆς περσικῆς. καὶ πλεῖσαι κολυμβήσεις εἰσὶν, τὸ πινικίου κόλπου. τότε δὲ τὸ σώματος σκοπὸς τῆς δυσνύμων, ὄρη μέγιστα λεγόμενα σαβώ. ὃ δὲ τῆς δεξιᾶς, ἀντικρὺς ἀφορώμενον ἄλλο τραπεζοειδὲς ὑψηλὸν, τὸ σεμιραμέως λεγόμενον. καὶ μέσος αὐτὸς ὁ δίαπλους τῶν σωμάτων, ὡς σταδίους ἑξακοσίους. δι' ὃ μέσος καὶ πλατύτατος εἰς τοὺς ἐσωτάτους τόπους, ὁ περσικὸς κόλπος ἀναχεῖται. καθ' ὃν ἐν τοῖς ἑσχάτοις αὐτοῦ μέρεσιν, ἐμπόριόν ἐστι νόμιμον, λεγόμενον ἡ ὑπολόγη, καὶ μύρῃ καὶ πασίνῃ χώραν, καὶ ποταμὸν εὐφράτην. διαπλεύσαντι δὲ τοῦτο τὸ σῶμα τοῦ κόλπου, καὶ δρόμοις ἓξ, ἕτερον ἐμπόριον ἐστὶν τῆς περσίδος, ἡ λεγομένη ὄμανα. ἐξαρτίζεται δὲ εἰς αὐτὴν συνήθως. ὑπὸ μὲν βαρυγάζων εἰς ἀμφότερα ταῦτα τὰ περσίδος ἐμπόρια, πλοῖα μεγάλα, χαλκοῦ καὶ ξύλων σαγαλίνων, καὶ δοκῶν καὶ κεράτων, καὶ φαλάγγων σησαμίνων καὶ ἐβενίνων. εἰς δὲ τὴν ὄμανα, καὶ ὑπὸ καινὴ λίβανος. καὶ ὑπὸ ὀμάνων εἰς τὴν ἀραβίαν, ἐν τόποις ῥαπτὰ πλοιάρια τὰ λεγόμενα, μασαράτε. εἰσφέρεται δὲ ὑπὸ ἑκατέρων τῶν ἐμπορείων, εἴς τε βαρύγαζαν καὶ εἰς ἀραβίαν, πυκνὸν πολὺ μὲν,

state in naues importari potest: ita vt si quis vel granum sustulerit, atque nauí imposuerit, illa à Dæmone nimirum quodam retẽta, minimè inde possit à portu soluere. Hinc rursus stad. circiter M. D. spatio regio illa vsque ad Asichonem, ad terram vsque extẽditur cuius in extrema ora septẽ insulæ ex ordine iacent Zenobii dictæ: post quas alia regio Barbara, quæ non ad idem regnum, sed ad Persidem pertinet. Hanc vbi ex supernis locis præteruectus fueris circiter duo M. stad. à Zenobii insulis, alia occurrit insula Sarapidos nũcupata, quæ à terra circiter C XX. stad. abest latitudine ferè C C. stad. In ea sunt tres vici, cuius incolæ sacerdotes Ichthyophagorũ. Lingua vtuntur Arabica, cingulis confectis ex foliis Cucinis pudenda tegunt. Habet insula testudinem satis copiosam, & eximiam. Canenses in illam scaphas, nauésque onerarias importare consueuerunt. In sinu autem continẽtis vicinæ, ad Septẽtriones, propè ostium maris Persici insulæ iacent ad quas nauigatur, Calæi insulæ dictæ, quæ ferè duo M. stad. interuallo à cõtinente sunt disiunctæ. Illius incolę homines sunt improbi, quíq; interdiu parũ admodum acutè cernunt. Circa extremũ verò caput insularum Papiæ, & montẽ Pulchrũ cognominatũ sequitur nõ multò post ipsum os maris Persici, vbi plurimæ sunt ostrei pinicii colymbeses, hoc est, piscationes, quæ vrinãdo fiunt. A sinistris huius freti mõtes sunt maximi Sabo nuncupati. A dextris autem è regione alius mons rotundus & altus, qui Semiramis mons dicitur. Ipsius præterea freti transitus medius latus circiter D c. stadia, per quem maximus atq; latissimus sinus Persicus in intima loca effunditur. Huius in extremis partibus emporium iustũ ac celebre, Apologi nominatum, non procul à Pasini regione propter Euphratem situm est. Eiusdem porrò sinus ostium præternauiganti sex dierum interuallo aliud Persidis emporium occurrit, quod Ommana vocant, in quod solito more nauigatur. Ex Barygazis quidem in vtrumq; hoc Persidis emporiũ nauigatur cũ magnis nauibus onustis çre, lignis Sagalinis, trabibus, cornu, phalãgis, Sesaminis, atq; Ebeninis. In Ommana etiam à Cana thus affertur. Ab Ommanis in Arabiam deuehuntur nauiculę consutiles, quæ in illo loco cõficiuntur, quas Madaratas appellãt. Porrò ex vtrisq; illis emporiis in Barygazã, & in Arabiã pinici multũ

Asichon.

Zenobij insulæ.

Sarapidis insula.

Ichthyophagorum sacerdotes.

Ostium maris Persici.

Calæi insulæ.

Papiæ insulæ.

Mõs Pulcher.

Ostiũ Persici maris.

Margaritariũ piscationes.

Sabo montes.

Semiramis mons.

Persicus sinus.

Apologi emporium.

Pasini regio.

Euphrates.

Ommana emporium.

Naues Madaratæ.

HAVNIAE BIBLIOTHECA

quidem sed Indico deterius importatur, necnon purpura, vestis quæ ibi fit, vinum, palma plurima, aurum, mancipia. Post Ommanitidem regionem iuxta ipsam viam sinus sequitur Terabdon nominatus, qui sub alio est regno in cuius medio sinus dilatatur. Propter hunc fluuius est nauibus recipiendis aptus, cuius in ostio exiguum est emporiū Horæa dictum, iuxta quod ciuitas sita est mediterranea septē dierum itinere à mari distans, vbi sedes est regia. Regio illa feraciſſima est frumenti, vini, oryzæ, palmarum. In continente autem nihil aliud nascitur quam bdellium. Hanc regionem continente iam ob sinuum profunditatem ab ortu veluti in cornua excurrēte, séque incuruante, excipiunt maritimæ partes Scythiæ Boream versus sitę admodum humiles. Ex quibus erumpit Sinthus fluuius, maris rubri fluuiorū omniū maximus, copioſiſſima aquarum vi in mare sese exonerans. Quò fit, vt longo admodum spatio in alto mari, antequam regionē attingas, aqua ex illo fluuio candida occurrat. Præterea illi qui ex alto veniunt hoc potiſſimùm signo deprehēdunt se regionem illam attigisse, si nimirum serpentes ex profundo obuii fiant. Locorum enim superiorum & eorum, quæ sunt circa Perſidem notę, atque indicia sunt Graæ sic ab illis appellatæ. Septē sunt istius fluminis ostia, sed exilia admodū atq; palustria, ita vt nō sint nauigabilia excepto medio, in quo etiā maritimū est emporiū Barbaricū, cui opposita est insula parua, & à tergo metropolis Scythiæ mediterranea, Minnagar nominata. Parthorū est subiecta imperio, qui assiduè mutuò sese inde expellūt: Naues itaq; diuersis locis Barbarici emporii portū subeūt: merces verò oēs per fluuium ipsi regi in metropolim adferuntur. In emporiū illud vestiū simplicium quidē multum, adulterinarum autē parum importatur. Adhęc Polymita, chrysolithus, coralliū, styrax, thus, vasa vitrea, argentum cęlatū, numiſmata. Vinū non multū. Contrà exportatur costus, bdelliū, lyciū, nardus, lapis calleanus, ſapphyrus, ſericæ pelles, othoniū, filū ſericū, Indicum nigrū. Eò nauigāt cū Indicis mercibus mense Iulio, qui ipsis est Epiphi Nauigatio hæc difficiles quidem habet accessus, at pronior est, & breuior. Post Sinthū fluuiū alius est sinus versus boreā obscurus, difficiliſque visu, qui Irinoa appellatur: qui vna ex parte magnus, ex altera par-

Ommanitis regio. *Terabdon sinus.* *Horæa emporium.* *Scythiæ partes maritimæ.* *Sinthus fl.* *Serpentes obuij continētis signum.* *Græ.* *Indi ostia septem.* *Barbaricum empor.* *Insula parua.* *Minnagar.* *Parthi.* *Irinus sinus.*

χεῖον ὢ τὸ ἰνδικοῦ, καὶ πορφύρα, ἱ ἱματισμὸς ἐντόπιος, καὶ οἶνος, καὶ φοινὶξ πολὺς, καὶ χρυσὸς, καὶ σώματα. μετὰ δὲ τοῦτο ὁμανιτικὴν χώραν ὁμοίως, ἣ παρ' ὁδὸν ἔχεται βασιλείας ἑτέρας καὶ κόλπος τοῦ τεραβδων λεγόμενος. ἐς ὃν μέσον εἰς τὸν κόλπον παρανατείνει. καὶ παρ' αὐτὸν, πόλις ὁρμός ἐστιν ἔχων εἰσαγωγὴν πλοίοις. καὶ μικρὸν ὕπτιον τὸ στόμα ἐμπόριον, ὡραία λεγόμενον. καὶ κατ' αὐτὸν, μεσόγειος πόλις, ἀπέχουσα ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ ἀπὸ θαλάσσης. ἐν ᾗ καὶ βασιλεία ἡ λεγομένη. φέρει δὲ ἡ χώρα σῖτον πολὺν, καὶ οἶνον, καὶ ὄρυζαν καὶ φοίνικα. πρὸς δὲ τοῦτο ἤπειρον οὐδὲν ἕτερον, ἢ βδέλλα. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦτο χώραν, ἤδη τὴν ἠπείρου ἀφ' ὃ τὸ βάθος τοῦ κόλπου ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ὑπερκερώσης, ἐνδέχεται θαλάσσια μέρη τῆς σκυθίας. παρ' αὐτὸν κείμενα τὸν βορέαν ταπεινὰ λίαν. ἐξ ὧν ποταμὸς σίνθος, μέγιστος τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐρυθρᾶν θάλασσαν ποταμῶν. καὶ πλεῖστον ὕδωρ ἐς θάλασσαν ἐκβάλλων, ὥς τε ἄχει πολλοῦ (καὶ πρὶν ἢ συμβάλῃ τῇ χώρᾳ) εἰς τὸ πέλαγος ἀπαντᾶν ἀπ' αὐτοῦ λάδικον ὕδωρ. σημεῖον ὄ, ἤδη τῆς πρὸ αὐτοῦ χώραν ὑποβολῆς, τοῖς ἐν πελάγοις ἐρχομένοις, οἱ πρὸ απαντῶντες ὄφεις ἐν τῷ βάθους. τοῦ δὲ ἐπάνω καὶ πρὸ ἃ περὶ τόπων σημεῖον ἐστιν αἱ λεγόμεναι ζῳαί. ἐπὶ δὲ ἐστὶ ὁ ποταμὸς ἔχει στόματα. λέπαι ὄ ταῦτα, καὶ τεναγώδη. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, σχάπλουν οὐκ ἔχει. μόνον δὲ τὸ μέσον, ἐφ' ὃ καὶ τὸ πρὸ θαλάσσιον ἐμπόριόν ἐστιν βαρβαρικόν. πρόκειται δὲ αὐτοῦ, νησίον μικρόν. καὶ κατὰ νότου μεσόγειος, ἡ μητρόπολις αὐτῆς τῆς σκυθίας μιναγάρ. βασιλεύεται ὑπὸ πάρθων, συνεχῶς ἀλλήλοις ἐνδιωκόντων. τὰ μὲν οὖν πλοῖα καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ ὁρμίζονται. τὰ δὲ φορτία πάντα, εἰς τοῦ μητρόπολιν ἀναφέρεται διὰ τοῦ ποταμοῦ τοῦ βασιλέως. πρόσχωρεῖ δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον, ἱματισμὸς ἁπλοῦς ἱκανὸς, καὶ νόθος, ὑπολιός. πολύμιτα, καὶ χρυσόλιθον, καὶ κοράλλιον, καὶ σύκαξ, καὶ λίβανος, καὶ ὑαλᾶ σκεύη, ἀργυρώματα, καὶ χρῆμα. οἶνος δὲ, ὑπολιός. ἀντιφορτίζεται δὲ, κόστος, βδέλλα, λύκιον, νάρδος, καὶ καλλεανὸς λίθος, καὶ σάπφειρος, καὶ σπειρικὰ δέρματα, καὶ ὀθόνιον, καὶ νῆμα σπεικὸν, καὶ ἰνδικὸν μέλαν. ἀπάγονται δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ πλέοντες μετὰ τοῦ ἰνδικοῦ, πρὸς τὸν ἰάλιον μιλῦα. ὃς ὄστιν ὄπιφί. δυσεπίβολος μὲν, ὄπιφορώτατος δὲ ἐκείνων καὶ σωτηριώτερος ὁ πλοῦς. μετὰ δὲ τὸν σίνθον ποταμὸν, ἕτερός ἐστιν κόλπος ἀνεώρητος πρὸς τὸν βορέαν. ὀνομάζεται δὲ εἰρηνόν. ὑπολήγει δὲ ὁ μὲν μικρὸν, ὁ δὲ

uus dicitur. Vtraque autem maria sunt palustria, vortices habentia celeres atque continuos, remotos à terra, ita vt sæpenumerò continente adhuc nō apparente naues interius vorticibus illis correptæ submergantur atque intereāt. Supra hunc sinū eminet promontorium flexuosum, quod statim incuruatur ab ipso portu ad ortum, atque Meridiē, Occasum versus, ipsum sinum complectēs. Baraces is dicitur septem insulas gremio suo coercens. Huius qui in principium incidunt si paululum retrò in altum recedant, salui euadunt. At verò qui in intimum Baracis quasi ventrem, siue recessum includuntur, illis omnino est pereundum. Nam & fluctus grandes sunt atque graues, & ipsum mare turbulentum, tempestuosum, crebris rapidisque vorticibus infestum. Ipsum vero profundum maris quibusdā in locis est præruptum, in aliis saxosum, nouaculæ instar acutum, ita vt anchoræ iactæ nauis inhibendæ retinendæque causa, statim in ipso iactu à saxis secentur, vel in profundo conterantur. Signum autem horum locorum iis qui ex alto mari veniunt, sunt serpentes obuii prægrandes, atque nigri. Nam in iis locis quæ sequuntur, circa ipsam Barygazam serpentes minores, colore viridi atque aureo præditi occurrunt. Baracem proximè sequitur sinus Barygazenus, atque initium regni tum Mambari, quod est iuxta Arabicam regionem, tum vniuersæ Indiæ. Huius pars quidem mediterranea Scythiæ Iberiā attingit, maritima autē Synrastrena appellatur. Fertilis est illa regio frumenti, oryzæ, olei, sesamini, butyri, carpasi, & quæ ex illo conficiuntur telarum Indicarum. Abundat præterea pecorum gregibus, sūntque in ea viri vastis corporibus, atq; nigro colore imbuti. Metropolis vniuersæ regionis est Minnagara, ex qua magna telarum Indicarum copia Barygazam conuehitur. Istis in locis ad hodiernum vsque diem exercitus Alexandri vestigia, ac monumenta seruantur, cuiusmodi sunt antiqua sacella, altaria, fundamenta castrorum, maximi putei. Regionis huiusce præternauigatio à Barbarico sinu ad Barygazenū promontoriū Papica nuncupatū, quod est iuxta Asta, & Traperā, c c c. stadia cōplectitur. Post illud alius locus sequitur fluctibus expositus, Boreā vergēs, cuius ad ostiū insula est Bęonas nuncupata. In intimo autē recessu ingēs est fluuius q Mais dicitur. Hūc sinū trāseunt ii, qui per altū mare c c c. stad.

Baracis peri-cula. *Serpentes.* *Barygazenus sinus.* *Mambari regnum.* *Iberia.* *Syrastrena.* *Minnagara metropolis.* *Alexandri monumenta.* *Papica promont.* *Asta.* *Trapera.* *Bęones insula.* *Mais fl.*

HAVRORA BIBLIOTECA

ſpatio Barygazam nauigant, & relicta à ſiniſtris inſula, quæ procul apparet, ortũ verſus, ad ipſum fluuii oſtium contendunt. Fluuius ille Lamnæus dicitur. Ipſe verò ſinus ad Barygazam anguſtus difficilem ex alto veniẽtibus acceſſum præbet, ſiue illi ad dextrã deferantur, ſiue ad ſiniſtram, ad quam aliquãtò melior eſt acceſſus, quàm ad alterã. A dextris autem in ipſis faucibus ſinus, faſcia aſpera, ſaxoſa, Herone nuncupata, iuxta vicum Cãmoni iacet. A ſiniſtris autem è regione illius ante promontorium Aſtacampron locus eſt, Papica dictus, ad quem difficulter naues appellunt, cùm ob rapidum atque violentum aquæ impetum, tum quia ipſo profundo aſpero, & ſaxoſo, anchoræ diſſecantur. Quod ſi ad ipſum ſinum nauem quis applicare tentet, fluuii oſtium ad Barygazam inuentu eſt difficile, propterea quòd ipſa regio humilis eſt, atque depreſſa, nullúmque eius propinquum ac manifeſtum ſignum appareat. Verum etiamſi illud inueneris, tamen fluuii paludes difficillimum ad ipſum aditum acceſſúmque præbent. Quamobrem indigenę regis piſcatores ad ipſum introitum cum lõgis quibuſdam nauibus, quas Trappaga atq; Cotymba lingua vernacula appellant, aduentantibus in occurſum egrediuntur, Syraſtrenam vſque, indéque naues Barygazam deducunt. Flectunt enim curſum ſtatim ab ipſo fluuii oſtio per paludes nauibus illis ante commemoratis, deinde remulco eaſdem trahunt per certas quaſdam, & ordinatas manſiones: & accedente quidem æſtu ſoluunt, recedẽte autem, in portus quoſdã & in Cythrinos ſeſe recipiũt. Sunt autẽ Cythrini loca quædam fluuii profundiora Barygazã vſq;, quæ propè fluuium ſita, ab illius oſtio circiter c c c. ſtadia abeſt. Vniuerſa enim India plurimis fluminibus abundat, ipſúmque mare maximos æſtus atque reciprocationes habet, quæ quidem Luna aut noua, aut plena creſcunt atque augentur, intermedio verò tempore decreſcunt rurſus, atque minuuntur, ídque in primis iuxta Barygazam, ita vt de repentè ipſum profundum, ac quædam cõtinentis partes appareãt ſiccæ, & aridæ, quæ paulò antè nauigabantur. Ipſa quoq; flumina hoc vniuerſi maris æſtu atque inundatione vehementiſſima ſurſum cõtra naturalẽ ſuũ curſum feruntur, ac rapiuntur. Quã ſanè ob cauſam ii, qui ſunt huius ignari, primúmq; ad emporiũ illud appellunt, magno periculo in nauibus, vel ſubducendis, vel educendis cõflictantur. Quoniam enim anchorę propter inundationis nihil quicquam remittentis vim atq; impetum nauibus retinendis minimè pares eſſe poſſunt: idcirco ipſę naues vi repentina in obliquũ ſiue tranſuerſum, rapido præcipitiq; fluxu curſúque abreptę, atq; ad paludes alliſę frãguntur, minores verò euertuntur. Nõnullę etiã vbi inundationis tẽpore ad foſſas deflexerint niſi ſtatim traiiciant, æſtu ſubito implentur, atq; obruuntur. Atq; huiuſmodi quidem ad ingreſſũ maris eſt violẽtia duabus illis ante cõmemoratis Lunę cõſtitutionibus nocturna præſertim inundatione: ita vt nauigãtes quã iã cœperint intrare eo tẽpore, quo mare ſedatũ eſt atq; tranquillũ, eius impetu abripiãtur, cúmq; ſunt in eius ore, procul ingentem quendã ceu cuiuſdã exercitus fremitũ, ſtrepitúmq; audiunt, ac paulò pòſt ipſum mare magno cum fragore in paludes decurrit. Barygazæ autem à parte mediterranea multæ gentes, vt Aratriorũ, Rhachuſorum, Tãtharagorum, atq; Proclidis imminẽt. inter quas etiã eſt Alexandria Bucephaloscognominata. Supra hos bellicoſiſſima eſt Bactrianorũ natio, quæ proprio regi eſt ſubiecta. Ab his partibus Alexander profectus, ad Gangẽ vſque penetrauit relicta Limyrica, & auſtrali Indiæ ora. Quãobrem ad hæc vſq; tempora in Barygazis antiquæ drachmæ reperiuntur Græcis ſculptæ literis cũ inſignibus Apollodoti, atq; Menãdri, qui poſt Alexãdri obitum ibi rerũ fuerũt potiti. Ibidẽ quoq; verſus ortũ eſt ciuitas Ozene dicta vbi olim fuit regia. Ex hac omnia, quæ ad regionis commoditatẽ, fœlicitatémque faciunt, Barygazam deportantur, necnon quæ ad noſtrã mercaturã pertinent, cuiuſmodi ſunt lapides onychini, atque murrhini, ſindones Indicæ, molochini, multúmque othonii vulgaris. Per eãdem ex ſuperioribus locis afferuntur nardus, quæ per Proclæda vehitur, cathyburina, Patropapige, & Cabalite, quæque per vicinã Scythiam affertur: necnon coſtus, & bdellium. Præterea in emporiũ illud maxima ex parte deportatur vinum Italicum, Laodicenum, Arabicum, æs, ſtannum, plumbum, coralliũ, chryſolithus. Veſtis ſimplex, & adulterina omnis generis, zonæ cubitales ex multis filis contextæ, ſtyrax, melilotum, vitrum nõ elaboratum, ſiue rude. Item Sandaraca, ſtimmi, denarii ſiue nummi aurei, & argentei, quorum cum moneta vernacula atq; domeſtica quęſtuoſa eſt cõmutatio: denique vnguentũ

Lamnæus fl.
Herone.
Cammoni vicus.
Aſtacãpron.
Papica.
Trappaga.
Cotymba naues.
Cythrini.
Barygaza.
India fluminibus abundat.
Maris æſtus.
Aratrij.
Khachuſi.
Tantharagi.
Proclis.
Alexandria.
Bactriani.
Alexander.
Drachmæ.
Apollodotus.
Menander.
Ozena.
Proclæs.
Sandaraca.

τελακοσίων οἱ πλέοντες εἰς βαρύγαζαν διαπερῶσιν, ἐξ ὠνώμων ἀπροφανῆ καταλιπόντες τὴν νῆσον, καὶ εἰς αὐτὴν ἀναβάλλουσιν ἕως αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς ποταμοῦ βαρυγάζων. λέγεται δὲ αὐτὸς ὁ ποταμὸς, λαμναῖος. ὅτε κόλπος αὐτὸς ὁ κατὰ βαρύγαζαν σενὸς ὢν, τοῖς ἐκ πελάγους ἐρχομένοις ὄξιν δυσεπίβολος. ἡ γὰρ εἰς τὰ δεξιὰ, ἢ εἰς τὰ ὠνώμενα ἀποπίπτουσιν. ἡ τε ἐπιβολὴ, κρείσσων ὄξιν τῆς ἑτέρας. ἀλλ' ἐκ μὲν τῆς δεξιῶν κατ' αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς κόλπου, παρέκειται ταινία τραχεῖα καὶ διάπλους, ἠρέμνη λεγομένη, κατὰ κεμμονὶ κώμην. ἐκ δὲ τῆς ὠνώμων ἀπέναντι ταύτης, τὸ μὲν ἀσαφάμωσον ἀκρωτήριον, ἡ παπικὴ λεγομένη δύσορμος ἔστα, διὰ τὸ τὸν ῥοῦν τὸν πρὸς αὐτὴν, καὶ διὰ τὸ ἀποκόπτειν τὰς ἀκτὰς, τραχὺν ὄντα καὶ πετρώδη τὸν βυθόν. κἂν κατ' αὐτὸν δέῃς ἐπιβάλλειν τὸν κόλπον, αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς βαρύγαζαν πολαμοῦ δυσδιάρετόν ὄξιν. διὰ τὸ τὴν χώραν ταπεινὴν εἶ), καὶ μηδὲν ἐγγύτερον ἐνεχύρου θεωρεῖσθαι. κἂν δύρεθῇ δυσείσβολος ὄξιν, διὰ τὰ πρὸς αὐτὸν τενάγη τῶν ποταμῶν. τότε χρὴ πρὸς αὐτὸν τὸν εἰσπλεῖν βασιλικοὶ ἁλιεῖς ἐντόποι, πληρώμασι μακρῶν πλοίων ἃ λέγεται τραπαγα καὶ κότυμβα, πρὸς ἀπάντησιν ἐξέρχονται μέχρι τῆς συραστρίνης, ἀφ' ὧν ὁδηγεῖται τὰ πλοῖα μέχρι βαρυγάζων. κλίνουσι γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς σώματος τῆς κόλπου διὰ τὰ τενάγη, τοῖς πλεούμασιν. καὶ ῥυμουλκοῦσιν αὐτὰ, σταθμοῖς ἤδη τεταγμένοις, ἀρχομένης μὲν τῆς πλήμης ἀφέοντες, ἐστηκυίης δὲ διορμίζοντες, κατά τινας ὅρμους καὶ κυθείνες. οἱ δὲ κυθεῖνοι, τόποι εἰσὶν τῆς ποταμοῦ βαθύτεροι, μέχρι βαρυγάζων. ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς σώματος ἄνω ὡς ἀπὸ πολαμὸν κειμένη, ὡς σταδίων τελακοσίων. πᾶσα μὲν ἡ ἰνδικὴ χώρα πολαμοῖς ἔχει πλείοσις, ἀμπώτεις τε καὶ πλήμας μεγίστας, σωματοειδέας ἀπὸ τοῦ αἰθερίου καὶ τοῦ πανσελήνου, ἀχρὶ τελείων ἡμερῶν, καὶ τοῖς μεταξὺ καταστήμασιν τῆς σελήνης ἐλασσουμένας. πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ κατὰ βαρυγάζων, ὥς τε αἰφνίδιον τόν τε βυθὸν ὁρᾶσθαι, καί τινα μέρη τῆς ἠπείρου. ποτὲ δὲ ξηρά, τὰ πρὸ μικροῦ πλωϊζόμενα. τάς τε ποταμοὺς, ἀπὸ τοῦ εἰσβολοῦ τῆς πλήμμης τῷ πελάγους ὅλον σωματοειδέας, σφοδρότερον ἄνω φέρεσθαι τῇ κατὰ φύσιν ῥεύματος ὅτι πλείοσις σταδίοις. διὸ καὶ κινδυνώδεις εἰσὶν αἱ τῶν πλοίων προσαγωγαὶ καὶ ἐξαγωγαὶ, τοῖς ἀπείροις καὶ προσπαίοις εἰσάγουσιν ἐς τὸ ἐμπόριον. μονομιᾶς γὰρ ὁρμῆς ἤδη πρὸς τοῦ πλήμμυρ, οὐδὲν παρεμβρίπτει αἱ ἄγκυραι ἃ κατέχουσιν. διὸ καὶ τὰ προληφθέντα πλοῖα τῇ ἐνδίᾳ, πλαγιασθέντα ὑπὸ τῆς ὀξύτητος τοῦ ῥοὸς, ἐπικέλλει τοῖς τενάγεσι καὶ ἀνακλᾶται. τὰ δὲ μικρότερα, καὶ προτρέπεται. τινὰ δὲ καὶ πρὸς τοὺς διώρυχας ἀποκεκλικότα διὰ τὸ πρὸς τοῦ ἀμπώτιν, ὅτ' ἂν μὴ διείσῃ, τῆς πλήμης αἰφνίδιον ἀπελθούσης, ὑπὸ τῆς προφθάσης κεφαλῆς τοῦ ῥοὸς ἐμπίμπλαται. τοσαῦτα γὰρ πρὸς τοῦ ἐσβολοῦ τῆς θαλάσσης γίνονται βίᾳ καὶ τοὺς συμμιγίας, ὑπὸ τοῦ νυκτερινοῦ μάλιστα πλήμης, ὡς τε ἀρχομένης ἤδη τῆς εἰσαγωγῆς ὅτ' αὖ ἠρεμῇ τὸ πέλαγος ὑπὸ αὐτοῦ φέρεσθαι τοῖς ἀπὸ τοῦ σώματος, πλησίον βοὸς στρατοπέδου μακρόθεν ἀκουομένης. καὶ μετ' ὀλίγον, αὐτοῦ ὑπερτρέχειν τοῖς τενάγεσι ῥοίζῳ τοῦ θαλάσσαν. ὑπίκειται γὰρ καὶ τὰ τῇ βαρυγάζῃ μεσόγαια, πλείονα ἔθνη. τό τε πρὸς ἀνατολέων, καὶ ῥᾳδιουργῶν, καὶ τῆς πρὸς ἀρκτὸν Θ'. ἐν οἷς, ἡ βουκέφαλος ἀλεξάνδρεια. καὶ τούτων ἐπ' αὖ μαχιμώτατον ἔθνη Θ', βακτριανῶν, ὑπὸ βασιλέα οὖσαν ἴδιον τόπον. καὶ ἀλέξανδρ Θ' ὁρμηθεὶς ὑπὸ τῆς μερῶν τούτων, ἄχει τὰ γαίτροις διῆλθε καταλιπὼν τοῦ τε λιμυρικοῦ, καὶ τὰ νότια τῆς ἰνδικῆς. ἀφ' οὗ μέχρι νυῦ ἐν βαρυγάζοις, παλαιὰ πρόχρεῖα δραχμαὶ, χαράγμασιν ἑλληνικοῖς ἐπὶ κεχαραγμένα, ὑπόσιμα τῆς μ' ἀλέξανδρον βασιλικώτατον ὑπολλοδότ καὶ μάναδρ. ἔνι δ' αὐτῆς καὶ ἐξ ἀνατολῆς πόλις, λεγομένη ὀζιήν, ἐν ᾗ καὶ τὰ βασίλεια πρότερον ἦν. ἀφ' ἧς πάντα τὰ πρὸς δύσιν τῆς χώρας, εἰς βαρύγαζαν καταφέρεται, καὶ τὰ πρὸς ἐμπορίαν τοῦ ἡμετέραν, ὀνυχίνη λιθία καὶ μυῤῥίνη, καὶ σινδόνες ἰνδικαὶ, καὶ μολόχιναι, καὶ ἱκανὸν χυδαῖον ὀθόνιον. κατάγεται δ' ἀυτῆς, καὶ ἀπὸ τῆς ἄνω τόπων, ἡ διὰ πρὸς τοῦ παραλίτου καταφερομένη νάρδος, ἡ καταβυβείνη, καὶ ἡ πατροπαπίγη, καὶ ἡ καβαλίτη, καὶ ἡ διὰ τῆς βακτριανῆς σκυθίας. ὅ, τε κόστος Θ', καὶ ἡ βδέλλα. πρόχρεῖ δ' εἰς τὸ ἐμπόριον, οἶνος Θ' πρόσφορος ἰταλικὸς, καὶ λαοδικηνὸς, καὶ ἀραβικὸς, καὶ χαλκὸς, καὶ κασίτερος Θ', καὶ μόλυβδος, κοράλλιον, καὶ χρυσόλιθον. ἱματισμὸς ἁπλοῦς, καὶ νόθος παντοῖος Θ'. πολύμιτοι ζῶναι πηχαῖαι, σύραξ, μελίλωτον, ὕελος Θ' ἀργὴ, σανδαράκη, στῆμι, διωβόλιον χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν, ἔχον ἀλλαγὴν καὶ ἐπικέρδειάν τινα, πρὸς τὸ ἐντόπιον νόμισμα. μύρον οὐ

HAVIOBA BIBLIOTEKA CYFROWA

pretiosum quidem, sed non multũ. Regi autem illis tẽporibus tributi nomine mittebantur pretiosa vasa argentea, instrumenta musica, virgines formosæ ad pellicatum, vinum eximium, vestis simplex pretiosa, vnguentum præstantissimum. Ex iisdẽ locis exportatur nardus, costus, bdellium, ebur, onychini lapides, myrrha, lycium, othoniũ multiplex, siue variegatum, & sericum, molochinum, filum, piper longum, atque alia huiusmodi ex emporiis exportari solita. In hoc autem emporiũ ex Ægypto nauigatur mense Iulio, qui est Epiphi. Post Barygazam statim continẽs vicina à Borea in Meridianum cardinem flectitur: vnde regio illa Dachinabadis appellatur: Auster enim illorum lingua Dachanus dicitur. Huius pars superior mediterranea ad Orientem vergens, multas regiones, deserta, montes ingentes, omnis generis feras, vt pardales, tigrides, elephantes, dracones miræ magnitudinis, crocottas, multa cynocephalorum genera, gentes denique plurimas, & populosissimas complectitur. Duo sunt præterea in hac vniuersa regione Dachinabade, maximè clara & illustria emporia, à Barygazis Austrum versus viginti dierum itinere disiuncta. Hinc dierum ferè decem interuallo, alia est vrbs maxima Tagara nomine. Ea vtroque emporio curribus, per loca inuia, & difficilia res Barygazam conuehuntur. E Plythanis quidem lapides onychini plurimi. Ex Tagaris verò multum othonii vulgaris, sindones omnis generis, molochinæ, aliæque huiusmodi merces, quæ ex maritimis partibus eò deferuntur. Vniuersa autem illa nauigatio Limyricam vsque stadiorum est septem millium, plura sunt, si littora legantur. Emporia autem illius regionis propria ex ordine sita sunt Acabarus, Vppara, Calliena vrbs, quæ Saragani senioris temporibus celebre ac frequẽs emporium extitit: qua postquam potitus est Sandanes, diu illud impeditum interruptúmque fuit. Nunc si quæ forte fortuna in loca illa incurrunt naues Græcanicæ, cum custodia Barygazam deducuntur. Post Callienam alia sunt emporia vernacula, quibus regionis incolæ tantum vtuntur, nimirum Semylla, Mandagora, Palæpatma, Melizigara, Byzantium Toparon, Tyrannoboas. Deinceps sequuntur insulæ dictæ Sesecrienæ, necnon insula Ægidiorum, atque Canitarum iuxta Chersonesum,

Dachinabadis. i. australis Indiæ regio. *Dachanus Auster.*

Tagara.

Plythana.

Limyrica.

Acabarus. *Vppara.* *Calliena.* *Saraganus rex.* *Sandanes.*

Semylla. *Mandagora.* *Palæpatma.* *Melizigara.* *Byzantium.* *Toparon.* *Tyrãnoboas.* *Sesecrienæ insulæ.* *Ægidiorũ insula.* *Canitarum insula.*

βαρύτιμον, ἐὰ δὲ πολύ. τῆ δ' βασιλεῖ κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς εἰσφερόμενα, βαρύτιμα ἀργυρώματα, ἢ μουσικά, καὶ παρθένοι εὐειδεῖς, θεὸς παλλακίαν, ἢ διάφορον οἶνον, καὶ ἱματισμὸς ἁπλοῦς, πολυτελὴς, καὶ μύρον ἔξοχον. φέρεται δ' ἀπὸ τῆδε τόπων, ναρδος, κόστος, βδέλλα, ἐλέφας, ὀνυχίνη λιθία, ἢ σμύρνα, καὶ λύκιον, ἢ ὀθόνιον παντοῖον, καὶ σπεκὸν, ἢ μολόχινον, καὶ νῆμα, καὶ πέπλοι μακροὶ, ἢ τὰ ἀπὸ τῆδε ἐμπορεῖων φερόμενα. ἀπὸ πλέουσιν δ' κζ καιρὸν οἱ ἀπὸ τῆς αἰγύπτου εἰς τὸ ἐμπόριον ἀναγόμενοι, θεὸ τὸν ἥλιον μῆνα, ὃς ἔστιν ἀπφί. μζ δὲ βαρύγαζαν, δύθεως, ἡ συναφὴς ἤπειρος ἐπὶ τὸν βορέου, εἰς τὸν νότον παρεκτείνει. διὸ ἢ δαχαναβάδης καλεῖται ἡ χώρα. δάχανος γὰρ καλεῖται ὁ νότος, τῇ αὐτῇ γλώσσῃ. ταύτης, ἡ μὲν ἐγγειμένη θεὸς ἀνατολὰς μεσόγειος, ἐμπεδέχει χώρας τε πολλὰς, καὶ ἐρήμους, καὶ ὄρη μεγάλα, καὶ θηρίων γένη παντοίων. παρδάλεις τε ἢ τίγρεις, ἢ ἐλέφαντας, ἢ δράκοντας ἐγγιγνομένους, καὶ κυνοκεφάλων πλεῖστα γένη. ἔθνη τε πλεῖστα ἢ πολυανθρωπα, τὰ μέχρι τῆς σωσέγους. τῆδε ἐν αὐτῇ τῇ δαχαναβάδει, δύο ἔστιν τὰ δόκιμα ἐμπόρια ἐμφανέστατα ἀπὸ βαρυγάζων. ἔχοντα ὁδὸν ἡμερῶν εἴκοσι θεὸς νότον. ἀπὸ ταύτης ὡς ἡμερῶν δέκα, θεὸς ἀνατολὴν ἑτέρα πόλις ταγάρα μεγίστη. κατάγεται δὲ ἐξ αὐτῆδε πορείαις ἁμαξῶν ἢ ἀποδίαις μεγίσταις, εἰς τὸν βαρύγαζαν. ἀπὸ μὲν πλυθάνων, ὀνυχίνη λιθία πλείστη. ἀπὸ δ' ταγάρων, ὀθόνιον πολὺ χυδαῖον, ἢ σινδόνων παντοῖα, ἢ μολόχινα, καί τινα ἄλλα τοπικῶς ἐκεῖ θεοχορηγούμενα φορτία, τῆδε παραθαλασσίων μερῶν. ὁ δ' ὅλος πλοῦς, μέχρι τῆς λιμυρικῆς, ἔστιν σταδίων ἑπτακισχιλίων. πλείστοι δ', εἰς αἰγιαλόν. τοπικὰ δὲ ἐμπόρια κζ τὸ ἑξῆς κείμενα, ἀναβάσεις, ἥπωδα, καλλίενα πόλις, ἡ ὅπὶ τῆδε σαραγάνε τὸ θρεσβυτέρου χρόνων ἐμπόριον ἔνδοξον μὲν ὑμὸ μόνον. μζ δὲ τὸ κατασχεῖν αὐτὸν σανδάνην, ἐκωλύθη ὅπὶ πολύ. κὴ δὲ τὰ ἐκτύχης, εἰς τούτους τοὺς τόπους ἐσβάλλοντα πλοῖα ἑλληνικὰ, μζ φυλακῆς εἰς βαρύγαζαν εἰσάγεται. μζ δ' καλλίεναν, ἄλλα ἐμπόρια τοπικὰ, σημυλλα, ἢ μανδαγόρα, ἢ παλαιπάτμαν, ἢ μελιζειγάρα, καὶ βυζαντίον τοπαρὸν, καὶ τυραννοβόας. εἶτα, σησεκρείεναι λεγόμεναι νῆσοι, ἢ ἡ τῆδε αἰγιδίων, καὶ ἡ τῆδε κανειτῆδε, κζ τὸν λεγόμενον χερσόνησον.

καθ'

quibus in locis sunt piratæ. Post hanc insula est Leuce, hoc est, alba. Postea Naura, Tyndis, quæ prima sunt Limyricæ promontoria. Hæc sequuntur Muziris, Nelcynda, quæ nunc quoque mercaturam exercẽt. Ac Tyndis quidem vicus est maritimus insignis sub Ceproboti imperio. Muziris verò & sub eodem est imperio, & nauium ex Ariaca venientium, atque Græcarum copia frequentatur, sita propter flumẽ: à Tyndi quidem per fluuium atque mare quingentis, à flumine verò viginti stadiis disiuncta. Nelcynda verò similiter plus minúsve quingentorum stadiorum interuallo siue fluuio, siue terra, siue mari iter fiat, à Mundire abest, alterius imperio nimirum Pandionis subiecta, quæ similiter flumine alluitur, & à mari circiter centum & viginti stadiorum abest. Alius quoque iuxta eiusdem fluminis ostiũ situs est vicus Barace nuncupatus, in quẽ naues quæ à Nelcynda soluũt, prius deferuntur, & in salo & anchoris consistunt ad accipienda onera. Per fluuium autẽ nauigationes habet faciles. Ipsi verò Reges vtriúsque emporii in mediterraneis habitant. Signum porrò appropinquationis ad continentem ex alto venientibus, illis quoque in locis sunt serpentes obuii, colore quidem similiter nigro, sed breuiores, capite draconibus similes, oculis sanguineis prædíti. In hæc emporia multæ naues nauigant ob præstantiam & copiam piperis, atq; malabathri. Eodẽ præcipuè deferuntur, plurima moneta, Chrysolithi, vestis simplex non multa, polymita, stimmi, corallium, vitrum rude, æs, stamnum, plumbum, parum vini, Sandaraca, arsenicum, frumenti tantum, quantum satis est ad vsum nauticum, propterea quod mercatores eo minime ad negotiandum vtuntur. Eò quoque conuehitur piper Cottanaricum dictum, quod magna copia in illo emporio vno tantùm in loco prouenit. Præterea multæ & eximiæ margaritæ, ebur, othonia serica, nardus gapanica, malabathrum ex intimis locis. Item varia & multiplicia pellucidorum lapidum genera, adamas, hyacinthus, testudo Chrysonetiotica, quæque in insulis Limyricæ oppositis capiuntur. In hoc emporio nauigant ij qui maturè ex Ægypto veniunt, circa mensem Iulium, quem Epiphi nominant. Vniuersum autem hunc commemoratum nauigationis cursum at-

καθ' ὃς τόπους, εἰσὶν πειραταί, ἢ μζ ταύτῃ, λοιπὴ νῆσος. εἶτα, νάυρα, καὶ τύνδις, τὰ θεῶτα ἐμπόρια τῆς λιμυρικῆς. καὶ μζ ταύτας, μούζιρις, ἢ νελκύνδα, αἳ νῦν θεάσουσαι. βασιλείας δ' ἔστιν, ἡ μὲν τυῶδις κατὰ θεοβότα, κώμη θαλασσίου ἔνσημος. ἢ δ' μούζιρις, βασιλείας μὲν τῆς αὐτῆς, ἀκμάζουσα δ' τοῖς ἀπὸ τῆς ἀριακῆς εἰς αὐτὴν ἐρχομένοις πλοίοις καὶ τοῖς ἑλληνικοῖς. κεῖται δὲ, θαλάσσης ποταμόν. ἀπέχουσα ἀπὸ μὲν τύνδεως διὰ τὸ ποταμοῦ καὶ διὰ θαλάσσης, σταδίους πεντακοσίους. ἀπὸ δ' τῆ κατ' αὐτὴν, εἴκοσι. ἡ δὲ νελκύνδα, σταδίους μὲν ἀπὸ μονοδίρεως ἀπέχει, σχεδὸν πεντακοσίοις ὁμοίως, διά τε ποταμοῦ, καὶ πεζῆ, καὶ διὰ θαλάσσης. βασιλείας δὲ ἔστιν ἑτέρας, τῆς πανδίονος. κεῖται δ' καὶ αὐτὴ θαλάσσης ποταμὸν, ὡσεὶ ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι τῆς θαλάσσης. ἑτέρα δ' κατ' αὐτὸ τὸ σῶμα τῆ ποταμοῦ, θεόκειται κώμη βαρακη, εἰς ἣν ἀπὸ νελκυνδων ὅπὶ τῆς ἀναχωρῆς θεοκαταβαίνουσι τὰ πλοῖα. κὴ ὅπὶ σάλου διορμίζεται, θεὸς ἀναλημψιν τῶν φορτίων. διὰ δ' τὸν ποταμὸν, ἄλματα κὴ διάπλους ἔχει ἐλαφρούς. αὐτοὶ δὲ οἱ βασιλεῖς ἀμφοτέρων τῶν ἐμπορείων, ἐν τῇ μεσογείῳ καθίκοῦσι. ὡσεὶ τόσδε τοὺς τόπους, τοῖς ἐκ πελάγους σημείοις ὅπιβολῆς εἰσιν, οἱ θεσαπαντῶντες ὄφεις. μέλανες μὲν κὴ αὐτοὶ τὴν χρόαν, βραχύτεροι δέ, κὴ δρακοντοειδεῖς τὴν κεφαλήν. κὴ τοῖς ὄμμασιν, αἱματώδεις. πλεῖ δ' εἰς τὰ ἐμπόρια ταῦτα πολλὰ πλοῖα, διὰ τὸν ὄγκον κὴ τὸ πλῆθος τῆ πεπέρεως & τῆ μαλαβάθρου. θεχωρεῖ δ' εἰς αὐτὴν θεοηγουμένως, χρήματα πλεῖστα, χρυσόλιθα, ἱματισμὸς ἁπλοῦς, ἡ πολὺς, πολύμιτα, στίμι, κοράλλιον, ὕαλος ἀργὴ, χαλκὸς, κασσίτερος, μόλυβδος. οἶνος δ' ἡ πολὺς. σώζῃ δ' τοσοῦτον, ὅσον ἐν βαρυγάζοις. σανδαράκη, ἀρσενικόν. σῖτος δ', ὅσος ἀρκέσῃ τοῖς θεὶ τὸ ναυπλήσιον, διὰ τὸ μὴ τοὺς ἐμπόρους αὐτῶ χρῆσθαι. φέρεται δ' πέπερι, μονοχθοῦς ἐν ἑνὶ τόπῳ, τούτῳ τῷ ἐμπορίῳ ἰδιωτάτου, πολὺ λεγόμενον κοττανάρικον. φέρεται δ' κὴ μαργαρίτης ἱκανὸς κὴ διάφορος, κὴ ἐλέφας, κὴ ὀθόνια σηρικὰ, κὴ νάρδος ἡ γαπανικὴ, κὴ μαλάβαθρον ἐκ τῆδε ἔσω τόπων, εἰς αὐτὴν, κὴ λιθία διάφανὴς παντοία, καὶ ἀδάμας, κὴ ὑάκινθος, κὴ χελώνη, ἥ τε χρυσονητιωτικὴ, κὴ ἣ θεὶ τὰς νήσους θηρεύομένη, τὰς θεκειμένας αὐτῆς τῆς λιμυρικῆς. πλέουσι δ' εἰς αὐτὴν, οἱ κζ καιρὸν ἀναγόμενοι ἀπ' αἰγύπτου, θεὶ τὸν ἥλιον μῆνα, ὅ ἔστιν ἀπφί. τοῦτον δ' ὅλον τὸν ἐρημὸν θεὶ πλεῦ

HARVARD LIBRARY

Cana. Arabia fœlix. Hippalus.

que orbem à Cana & Arabia fœlice olim paruis nauigiis ipsos sinus ambientes confi-ciebant. Primus Hippalus gubernator animaduerso emporiorum situ, ac maris figura inuenit nauigationem per altum mare, eo tempore, quo spirantibus ex Oceano apud nos, Etesiis Libonotus in Indico pelago e-xistit, qui quidem cognominatur à primo i-stius nauigationis inuētore. Ex illo tēpore ad hodiernū vsq; diē, alii quidē statim à Cana, alij ab Aromatū emporio soluūt. Inter quos, alii qui Limyricā petunt aliquātò diutius, alij qui in Barygazā vel Scythiā contendūt, non amplius tribus diebus cōmorantur. Reliquū temporis in proprio cursu conficiendo cōsumūt, & ex regione excelsi per tērrā externā suprà dictos sinus præteruehūtur. Ab Elabacare dicta mōs Pyrrhus (*.i. rubicūdus*) alia sequitur regio Paradia nūcupata ad Austrū spectās, in qua pinici est piscatio sub rege Pādione, necnon vrbs Colchi dicta. Primus locus Balita nuncupatur, qui portū habet pulchrū, atq; vicū maritimū. Post hunc alius sequitur locus Comar nomine. In illo est castellū, atq; portus. Quē ad locum aquis se ibi abluēdi & lustrādi gratia commeare solēt illi qui omni reliquo vitæ suæ tempore religiosam atq; viduam vitam agere cogitant. Idem mulieres quoque faciunt. Literis enim memoriæque proditum est Deam olim singulis mensibus ibi lauari fuisse solitā. A Comari regio quædā ad Colchos vsq; porrigitur, in qua pinici siue margaritarū est piscatio, cui capite damnati operam nauant. Huius regionis pars, quæ est versus Meridiem Pandionis subiecta est imperio. Post Colchos sequitur primum littus in sinu positum, regionem habens Argali dictam mediterraneam, in qua vno tantùm in loco, iuxta ipsam Epiodori (*id est, insulam*) Pinicum, hoc est, ostreæ margaritiferæ colliguntur. Inde enim afferuntur sindones Ebargaritides appellatæ. Inter hæc autem modò cōmemorata, & illa emporia atque portus in quos deferuntur illi, qui à Limyrica atq; à Septentrione veniunt, maximè clara & illustria sunt, quæ ordine quodā se inuicē cōsequuntur, hæc emporia, nimirū Camara, Poduca, Sopatma. Quibus in locis certorū quorūdā nauigiorū vsus est, quibus Limyricā vsq; nauigatur. Sūt quoq; alia maxima nauigia ex monoxylis nauibus cōpositā, quæ Sangara nominant. Quibus verò in Auream, & per Gangem nauigant, Colandiophonta dicuntur quæ sunt maxima. In

Etesiæ. Libonotus. Nauigationis Indicæ ratio.

Elabacare. Pyrrhus mōs. Paradia regio. Pandion. Colchi vrbs. Balita.

Comar. Aqua lustralis.

Margaritarū piscatio.

Argali. Epiodori insula.

Sindones Ebargaritides.

Camara. Poduca. Sopatma.

Sangara naues. Colandiophonta naues.

ἀπὸ κανῆς, ἡ τῆς δὲ ἀρώματος καὶ ἀραβίας, οἱ μὲν, μικροτέροις πλοίοις παρακολπίζοντες, ἔπλεον. πρῶτος δὲ ἵππαλος κυβερνήτης, καταγνόησας τὴν θέσιν τῆς ἐμπορείου, καὶ τὸ σχῆμα τῆς θαλάσσης, τὸν δρόμον πελάγους ἐξεῦρε πλοῦ. ἀφ' ἧς ἡ τοπικῶς ὁ τῶν ὠκεανοῦ φυσώντων τῆς κατ' ἐνιαυτὸν τῆς παρ' ἡμῖν ἐτησίων, ὁ τῆς ἰνδικῆς πελάγη λιβόνοτος φάνεται. μετονομάζεται δὲ ἀπὸ τῆς μετωπείας, τῶν πρώτως ἐξορμητικότος τὸν δρόμον. ἀφ' ἧς μέχρι νῦν, τινὲς μὲν, αὐδὺς ἀπὸ κανῆ, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς ἀρωμάτων ἀφιέντες, οἱ μὲν εἰς λιμυρικὴν πλέοντες, ὅτι πλεῖον τραχηλίζοντες· οἱ δὲ, εἰς βαρύγαζαν· οἱ δ' εἰς σκυθίαν, ἐ πλεῖον ἢ τρεῖς ἡμέρας ἀντέχουσι. τὸ λοιπὸν παρεπιφέρον πρὸς ἴδιον δρόμον, ὁ τῆς χώρας ὑψηλοὶ δρυμοὶ τῆς ἐξωθεν γῆς, πλάγιον πλέουσι τοὺς μετεωρημένους κόλπους. ἀπ' ἐλαβακαρὴ τὸ λεγόμενον πυῤῥὸν ὄρος, ἄλλην παρῆκε χώραν τὴ κης ἡ θαλία λεγομένη, πρὸς αὐτὸν τὸν νότον. ἐν ᾗ καὶ κολύμβησίς ἐστιν ὑπὸ τὸν βασιλέα πανδίονα, πινικῆ. ἡ πόλις, ἡ λεγομένη κόλχοι. πρῶτος τόπος, βαλίτα καλούμενος. ὅρμον καλὸν ἔχων, καὶ κώμην θαλάσσιον. ἀπὸ δ' ταύτης, ἔστιν ἕτερος τόπος τὸ κομὰρ λεγόμενος. ἐν ᾧ τόπῳ φρούριον ἐστιν, καὶ λιμήν. εἰς ὃν οἱ βουλόμενοι τὸν μέλλοντα αὐτοῖς χρόνον ἱερὸν ἡγεῖσθαι, χίλιοι μάλιστα αὐτοῦ, ἐκεῖ ἐρχόμενοι ἀπολούονται. τὸ δ' αὐτὸ, καὶ γυναῖκες. ἱστορεῖται γὰρ τὴν θεὸν ἐκεῖ ὅτε μῆνας, κατά τινα χρόνον ἐκεῖ ἀπολελοῦσθαι. ἀπὸ δὲ τοῦ κομαρεὶ ἐκτείνουσα χώρα μέχρι κόλχων, ἐν ᾗ κολύμβησις τοῦ πινικοῦ ἐστιν. ἀπὸ δ' καταπρισμῶν κατεργάζεται. πρὸς τὸν νότον, ὑπὸ τὸν βασιλέα πανδιονά ἐστιν. μετ' ὀλίγον κόλχοις, ἐκδέχεται πρώτερος αἰγιαλὸς ἐν κόλπῳ κείμενος, ἔχων χώραν μεσόγαιον λεγόμενος ἀργάλου. ἐν ἐνὶ τόπῳ τετρυπημένα παρ' αὐτὴν τῆς ἠπειρώδους συλλεγόμενον πινικόν. φέρονται γὰρ ἐξ αὐτῆς σινδόνες, ἐβαργαρείτιδες λεγόμεναι. τῆς δ' ἡ τούτων ἐμπορείων τε καὶ ὅρμων, ἐς ὃς οἵ τε ἀπὸ τῆς λιμυρικῆς καὶ ἀπὸ ἄρκτου πλέοντες κατάγονται, ὅπισθεν μάτερα καὶ κατ' ἐξοχὴν κείμενά ἐστιν ἐμπόρεια, καμάρα, καὶ ποδούκη, ὁ σωπάτμα. ἐν οἷς τοπικὰ μὲν ἐστιν πλοῖα. μέχρι λιμυρικῆς θαλασσόμενα τὴν γῆν. ἕτερα δ' ἐκ μονοξύλων πλοίων μεγίστων, ὑφ' ἧς ἐζευγμένων, λεγόμενα σάγγαρα. τὰ δὲ εἰς τὴν χρυσῆν καὶ εἰς τὸν γάγγην διαίρεσθα, κολανδιόφωνα τὰ μέγιστα. πρὸ χω-

ρεῖ δ' εἰς τοὺς τόπους τούτους, πάντα τὰ εἰς τὴν λιμυρικὴν ἐργαζόμενα, καὶ σχεδὸν εἰς αὐτοὺς καταντᾷ. τὸ δὲ χρῆμα τὸ ἀπ' αἰγύπτου φερόμενον τῷ παντὶ χρόνῳ, καὶ πλεῖστα μὴν πάντων τῆς ἀπὸ λιμυρικῆς φερομένων, δι' ταύτης τῆς θαλάσσης ἐπιχορηγούμενον. πρὸς δ' τῆς μετ' αὐτὴν χωρὸν ἤδη πρὸς ἀνατολὴν τοῦ πλοὸς ἀποδύοντος, εἰς πέλαγος ἔκκειται πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν, νῆσος λεγομένη παλαισιμοῦδου. θαλὰ δ' τοῖς ἀρχαίοις αὐτὴ ταπροβανή. ταύτης τὰ μὲν πρὸς βορέαν, ὀκτὼ ἡμέρα, καὶ διαπλεῖται τοῖς εἰς τὸν πλοῦν ἀκισμένα. καὶ σχεδὸν εἰς τὸ κατ' αὐτῆς αὐτῷ θαλὰ κείμενον ἀζανίας παρήκει. γίνεται δ' ἐν αὐτῇ πίνικον, καὶ λιθία διαφανής, καὶ σινδόνες, καὶ χελῶναι. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς τόποις, πολὺ τὸ μεσογεία παρήκουσα, μασαλία θαλάκειται χώρα. γίνονται ἐν αὐτῇ σινδόνες πλεῖσται. ἀπὸ δὲ ταύτης, εἰς αὐτὸν τὸ ἀνατολὴν διαπεράσαντι τὸν θαλάκειμενον κόλπον, ἡ δησαρῶν χώρα. φέρεται ἐλέφαντα, τὸν λεγόμενον βωταρὴ, καὶ μετ' αὐτὸν, εἰς τὸν βορέαν ἤδη ἀπονεύοντος τοῦ πλοὸς, βάρβαρα πολλὰ ἔθνη, ἐν οἷς οἱ κιρράδαι, σῶμα ἀνθρώπων, ἐκτεθλιμμένων τὸν ῥῖνα, ἀγρίων. καὶ βαργύσων, ἕτερον ἔθνος. καὶ τὸ τῶν ἱππομετώπων, μακροπροσώπων, λεγόμενον ἀνθρωποφάγων ἔτι). μετ' ὀλίγα ταῦτα, εἰς τὸν ἀνατολὸν καὶ τὸν ὠκεανὸν ἐν δεξιοῖς ἐχόντων, διώνυμα δὲ τὰ λοιπὰ μέρη ἔξωθεν θαλαπλεόντων, ὁ γάγγης ἀπαντᾷ, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐσχάτη τῆς ἀνατολῆς ἤπειρος ἡ χρυσῆ. ποταμὸς δέ ἐστιν πρὸς αὐτὸν, ὁ γάγγης λεγόμενος καὶ αὐτὸς μέγιστος τῆς κατ' τὴν ἰνδικήν. ἀποβασίν τε καὶ ἀνάβασιν, τὸν αὐτὸν ἔχων τῷ νείλῳ. καθ' ὃν καὶ ἐμπόριόν ἐστιν ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ, ὁ γάγγης. δι' οὗ φέρεται, τό τε μαλάβαθρον, καὶ ἡ γαγγιτικὴ νάρδος, καὶ πινικὸν, καὶ σινδόνες αἱ διαφορώταται, αἱ γαγγιτικαὶ λεγόμεναι. λέγεται δ', καὶ χρυσωρύχια πρὸς τοῖς τόποις εἶ), νόμισμά τε χρυσοῦν, ὁ λεγόμενος κάλτις. κατ' αὐτὸν δ' τὸν ποταμὸν, νῆσός ἐστιν ὠκεανίου, ἐσχάτη τῆς πρὸς ἀνατολὴν μερῶν τῆς οἰκουμένης, ὑπ' αὐτὸν ἀνέχοντα τὸν ἥλιον κλειομένη. χρυσῆν χελώνην ἔχουσα, πάντων τῶν κατ' ἐρυθρὰν τόπων, ἀρίστην. μετ' δ' ταύτην τὴν χώραν ὑπ' αὐτὸν ἤδη τὸ βορέαν, ἔξωθεν εἰς τινα τόπον ἀπολαμβάνουσης τὴν θαλάσσης, θαλάκειται) ἐν αὐτῇ πόλις μεσόγαιος μεγίστη, λεγομένη Σῖνα.

hæc loca importantur omnia ea quæ in Limyrica elaborantur. Res præterea omnis generis quæ ex Ægypto omni tempore aduehuntur, necnon ex Limyrica per hanc regionem maritimam submini-strantur. Circa regiones autem quæ illam sequuntur, ad ortum iam nauigatione vergente, in alto versus Occasum sita est insula Palæsimundi dicta, à veteribus Taprobana appellata. Huius pars borealis culta est, quâ nauigatur multa in loca: ac ferè porrigitur in partem Azaniæ oppositam. In ea nascitur pinicum, lapides pellucidi, sindones, testudines. His locis regio Masalia adiacet, quæ se-se longè ad mediterranea extendit, in qua plurimæ gignuntur sindones. Post hanc, Ortum versus traiiciendi finitimum sinum Desarena regio occurrit, elephantum Bosare nuncupatum producēs. Post illam Boream versus nauigatione sese inclinante, multæ sunt barbaræ gentes, cuiusmodi sunt Cirradæ, genus hominum agrestium attritis naribus, Bargysi, Hippioprosopi, & Macroprosopi, qui omnes ferūtur esse Anthropophagi (*id est, carne humana vescentes.*) Post hæc loca versus ortum nauigantibus, & habentibus à dextris quidem Oceanum, à sinistris verò reliquas partes exteriores occurrit Ganges, &, quæ circa illum est extrema Orientis continens, Aurea dicta. Circa illam est Ganges maximus Indiæ fluuius, qui simili planè modo quo Nilus crescit, atque decrescit. Propter illum est emporium eiusdem nominis Gānges appellatum, per quod gestatur malabathrum nardus Gangica, pinicum, sindones præstantissimæ Gangeticæ appellatæ. Feruntur præterea iisdem in locis aurifodinæ esse, atque numismatis aurei genus, quod Caltin nominant. Prope hunc ipsum fluuium insula est Oceanitis, extrema regionum quæ ad Ortum sitæ sunt, ipso Solis ortu clausa, testudinem auream (*hoc est, aurei coloris*) habens, omnium, quæ sunt circa mare rubrum, præstantissimā. Post hanc regionem versus Boream mari extrinsecus in loco quodam mari desinente, sita est maxima ciuitas mediterranea Thina nuncupata,

Paralia regio.

Taprobana.

Masalia.

Desarena regio. Bosare.

Cirradæ. Bargysi. Hippioprosopi. Macroprosopi. Anthropophagi.

Ganges. Aurea.

Nilus.

Ganges emporium.

Aurifodinæ. Caltis nummus aureus.

Insula Oceanitis.

Thinæ.

ΠΑΤΡΟΒΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑ

aqua, lana, filum, othonium, sericum,
Bactra. Barygazam per Bactra pedestri itinere, deportatur. Indéque per Gangem fluuium Limyricam conuehitur. Ad illam autem vrbem Thinæ difficilis est accessus, rarò enim pauci quidam inde veniunt. Situs est locus ille sub ipsa Vrsa minore: & fertur esse contermina auersis
Pontus. partibus Ponti, & Caspij maris, per quod
Caspiũ mare Mœotis. Mœotis palus vicina in Oceanum influit. Singulis verò annis ad Thinæ confinia commeare consueuit certa quædam gens corpore quidem curta, at robusta, acris, vehemens, lata facie, atque sima,
Sesatæ. quam Sésatas appellant. Hi vnà cum vxoribus, atque liberis veniunt, afferentes secum magnas sarcinas, nimirum terponas Omampelinis similes. Postea commorantur ac delitescunt in quibusdam locis confinii illorum, & vicinis Thinæ, & per aliquot dies prædantur terponas sibi ipsis substernentes, ac deinde abeunt rursus ad sua in intima loca sese recipientes. Qui hæc obseruant post illorum discessum ad loca illa accedentes, strata illa colligunt & ex arundinibus illis, quas Petros appellant, neruis fibrísque extractis, & foliis in orbem conuolutis, & complicatis secundum calamorum fibras illa diuidunt, ac intersecant. Hinc tria genera fiunt. Quod ex maiore fit folio, ἁδρόσφαιρον *Hadrosphærum* Malabathrum
Malabathri tria genera. dicitur: quod ex mediocri Mesosphærum, quod ex minore Microsphærum. Hinc tria Malabathri genera quæ ab illis, qui ea conficiunt in Indiam feruntur. Regiones autem quæ loca ista sequuntur, siue quod propter sæuas tempestates, maximáque frigora, difficillimi sunt accessus, siue etiam deorum quadam virtute atque potentia, non potuerunt adhuc inuestigari.

ἀφ' ἧς, τό τε ἔριον, καὶ τὸ νῆμα, καὶ τὸ ὀθόνιον τὸ σηρικὸν, εἰς τὸν βαρύγαζαν διὰ βάκτρων πεζῇ φέρεται. καὶ εἰς τὴν λιμυρικὴν πόλιν, διὰ τοῦ γάγγου ποταμοῦ. εἰς ἣν τὴν θῖνα ταύτην, καὶ ἔστιν δύσχρηστος ἀπελθεῖν. σπανίως γὰρ ἀπ' αὐτῆς τινες ἢ πολλοὶ ἔρχονται. κεῖται δὲ ὁ τόπος, ἐπ' αὐτὴν τὴν μικρὰν ἄρκτον. λέγεται δὲ συνορίζειν, τοῖς ἀπεσκιασμένοις μέρεσι τοῦ πόντου, καὶ τῆς κασπίας θαλάσσης. καθ' ἣν ἡ βαδακεισμὴν λίμνη μαιῶτις, εἰς τὸν ὠκεανὸν συναναδομοῦσα. κατ' ἔτος ἢ βαδαίνεται ὅτι τὴν συνορείαν τῆς θινὸς, ἔθνος τι. τῷ μὲν σώματι, κολοβοὶ καὶ σφοδροί. πλατυπρόσωποι, σιμοὶ, εἰς τέλος τε αὐτοὺς λέγεσθαι σησάτας. παρομοιοῦσιν ἡμέραις, βαδαίνονται σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις, βασάζοντες φορτία μεγάλα, τέρπονας, ὠμαμπελίνων βδαπλήσια. εἶτ' ἐνεπιμένουσιν ὅτι τινα τόπον τῆς συνορείας αὐτῆς, ᾧ τῷ ὑπὸ τῆς θινός. ᾧ ἁρπάζουσιν ὅτι τινας ἡμέρας, ὑποστρώσαντες ἑαυτοῖς τὰς τέρπονας, καὶ ἀπαίρουσιν εἰς τὰ ἴδια εἰς τοὺς ἐσωτέρους τόπους. οἱ ἢ ταῦτα δοκοῦντες, τότε βδαγίνου ὅτι τοὺς τόπους, καὶ συλλέγουσι τὰ ἐκείνων ὑποστρώματα. καὶ ἐξυνιάσαντες καλάμοις τοὺς λεγομένους πέτρους ὅτι λεπτὸν, ὅτι διπλώσαντες τὰ φύλλα καὶ σφαιροειδῆ ποιοῦντες, διαίρουσι τὸ ὑπὸ τοῦ καλάμων ἴναις. γίνεται ἢ τριχῆ τρία. ὃν μὲν τὸ μέγιστον φύλλου, τὸ ἁδρόσφαιρον μαλάβαθρον λεγόμενον. ὃν ἢ τὸ ὑποδεέστερον, τὸ μεσόσφαιρον. ὃν ἢ τὸ μικρότερον, τὸ μικρόσφαιρον. ἔνθεν, τὰ τρία μέρη τοῦ μαλαβάθρου γίνεται. καὶ τότε φέρεται εἰς τὴν ἰνδικὴν, ὑπὸ τοῦ κατεργαζομένων αὐτά. τὰ δὲ μὴ τοὺς τόπους τούτους, διά τε ὑπερβολὰς χειμώνων, καὶ πάγοις μεγίστοις δυσβάτων τε τόπων, εἶτα καὶ θεία τινὶ δυνάμει θεῶν, ἀνερεύνητά ἐστιν.

Io. Guilielmi Stuki Scholia in

PERIPLVM MARIS Erythræi.

ARRIANI.) Inscriptio opusculi duo continet, subiectum & auctorem. Quoad subiectum illud dicitur periplus (de quo nomine in Ponto Euxino dictum est) hoc est, nauigatio, siue lustratio maris Erythræi. Mare autem Erythræum pars est Oceani, Arabiam à Meridie alluens: ad Occidentem Arabico: ad ortum, Persico sinu terminata. Atque in hos ipsos duos sinus, Arabicum & Persicum, ab accolis sic nũcupatos, mare Erithræum à Strabone, Plinio (qui idcirco illud geminum appellat) & aliis auctoribus diuiditur, quorum vterque passim apud auctores veteres mare Erythræum appellatur. At verò, vt ab Arriano in hoc periplo, ita à veteribus quoque maris Erythræi nomen latiùs non modò pro Arabico, & Persico sinu, verùm etiam pro vniuerso mari Indico, & Orientali vsurpatum fuit. Arrianus enim noster Æthiopicum, Troglodyticum, Arabicum, Persicum, Indicum, hoc suo maris Erythræi periplo complectitur. Mare autem hoc cur Erythræum Græcè, Latinè (vt etiã aliis in linguis) Rubrum appelletur, variæ & multiplices sunt scriptorum sententiæ. Alij enim sic volunt appellatum à Solis repercussione, siue adiacentibus rubri coloris montibus, in quos Sol ab ortu radios proiiciens coloris repercussione rubram efficiat maris superficiem. Alij quòd illud maximè à Sole exuratur. Alii ab harena, quam recentes quoque scriptores rubram esse confitentur: alii à fonte quodam, qui in mare multam aquam immittat. Nonnulli ab aqua eius rubra sic dictum putarunt, quam tamen opinionem plærique veterum, & recentium scriptorum repudiãt, aquam illius minimè rubram esse affirmantes. Alii denique (quæ opinio à veteribus maximè fuit approbata) à rege quodam Erythra, siue Erythro Persei & Andromedæ filio sic appellatum fuisse volunt, quem Plin. primum rates, in mari rubro inuenisse dicit. Vide Strab. lib. 16. Plin. lib. 6. cap. 23. Arrianum de rebus gestis Alexandri, Philostratum lib. 3. &c. Hebræi mare סוף *Suph* appellant triplici de causa, secundum triplicem nimirum vocabuli סוף, & finem, & iuncum, & procellam significantis, vim ac potestatem. Vel enim quia à mari Oceano ingrediens non habet aliunde exitum, vel à iunco siue papyro qui in illo nascitur, ex quo etiam naues conficiuntur, quarũ nauium papyracearum, teste Plinio, in Nilo maximus olim vsus fuit. Vel, denique à procellis ac tempestatibus, quibus est obnoxium sic appellatum volunt. Arrianus verò auctor huius peripli Rhamnusio videtur non is esse, qui Nearchi nauigationem, réstque gestas Alexandri magni literis memoriæque prodiderit, quippe cùm vtriusque stylus dispar sit atque dissimilis. Idem quoque Rhamnusius hunc existimat vel Ptolomæi temporibus, vel paulò post floruisse, & maiorem Indiæ, præsertim verò Calecutiẽsis, quàm Ptolomæum, notitiam habuisse.

Erythræi maris duo sinus.

Mare Erythræum.

Erythræi nomen latiùs sumptum.

Cur Erythræum dictum.

Suph cur ab Heb. appellatũ.

Insignes.) Portus, siue emporium ὑποδέγμιον (qua voce infrà quoque v-

ὑποδέγμιον quid.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

titur) videtur dici,quod quasi digito demonstretur, idem nimirum significãs quod δήλωσιμον, & ἀποφαινόμενον, vel ἔνθεσμον, & νόμιμον, quibus vocabulis infrà quædam emporia insignit.

Emporium quid. *Emporia.)* ἐμπόριον vox Græca (quæ paroxytonôs semper in hoc Arriani periplo scripta reperitur) pro Latina,vt multæ aliæ voces Græcæ,vulgò vsurpata, & ipsum rerum venalium mercatum, quæ mari vehuntur (nam πόρος propriè iter maritimum) & forum,siue locum,vbi huiusmodi mercatus agitur, significat.Gallis *L'estappe* dicitur. Hebr. עזבון, *Isbon.*i.derelictio, plural. *Isbonim*, à עזב, *Asab.*i.relinquendo,quia merces ibi relinquuntur.

πόρος.

Muris portus. Mures marini. *Muris portus.)* Sic forsan dictus,vel ob murium marinorum(quos nonnulli volunt esse testudines lutarias) abundantiam , de quibus Plin.lib.9. cap.19, & lib.15.cap.65 , vel quia muris formam atque figuram habuit,vel etiam quia muribus fuit consecratus.Nam mures quoque pro diis cultos fuisse testis est Gyllius in hystoria deorum Syntag.7. Vnde Apollo Smintheus fuit cognominatus , Sminthas enim Cretenses mures vocant. Ab Ægyptiis autem multa animalium terrestrium, & aquatilium diuinis honoribus fuisse culta satis supérq; constat . Huiusce verò portus Plin.meminit lib.6.cap.29. de situ maris Rubri Troglodytici , & Æthiopici insula inquit , Sapirene, Scytala: mox deserta ad Myos hormon,vbi fons Tadnos,mons Eos, insula Lambe, portus multi, Berenice oppidum Philadelphi sororis nomine , ad quod iter à Copto diximus. Strabo item lib.16,ex Artemidori relatione.Ab Heroum, inquit vrbe (quæ teste Plinio,sita est in sinu Arabibus Ean dicto & Osorio,aliisq; videtur esse vrbs hodie dicta Sues) nauiganti iuxta Troglodyticam Philotera est(quam Plinius lib.6.cap.29, paruam , Arsinoi vicinam Ænnum quoque dicit appellari) à sorore secundi Ptolomæi,nuncupata,Satyri opus,qui ad Troglodyticam,& elephantum venationem lustrandam missus est. Deinde Arsinoe (olim Cleopatris quoque dicta, hodie Taocara Ger.Mercatori,aliis Sues) post illam calidarum aquarum exitus.(harum Agatharchides quoque meminit de mari rubro) quæ amaræ & salsæ ab excelsa quadam petra in mare emittunt. Non procul mons quidam est rubrica plenus (Agatharchides ὄρος μιλτώδες. i. minio rubrum,Ptol. Acabem nominat) in campo situs. Deinde Muris statio,& Veneris statio. Agatarchides:post, inquit, Portus magnus,qui prius Myoshormes, postea Veneris portus cognominatus fuit. Vocatur autem portus magnus ingressu admodum flexuoso.In fronte insulæ sunt tres (insularum istarum Agatarch. quoque meminit) quarum duæ oleis opacæ , tertia minus opaca,quæ meliagrides habet. Deinceps est sinus Thebaidi,vt & Muris portus,oppositus, qui "Immundus dicitur,quia occultis cantibus,& ventis tempestates cientibus infestus,quo in loco Berenice vrbs in penitiore sinu posita. Idem auctor lib.II. Non procul à Beronice , inquit, est Muris statio , quæ ciuitas nauale habet. Idem paulò pòst testatur Isthmum in mare Rubrum porrectum (quem Plin. 62. mill.pass. longum facit) binis vtrinque ciuitatibus terminari , ab vna quidem parte Beronice , & Muris portus ab altera Copto, &, quæ non procul à Copto distet, Apollinis ciuitate,sed Coptum, & Muris portum excellere,quia iis omnes vtantur.Idem lib.16.Arabicas, Æthiopicas, & Indicas merces primò in Muris portum,postea camelis Coptum Thebaicam seu communem Ægyptiorum atque Arabum ciuitatem , & commune omnium illarum mercium emporium,denique per Nili fossam Alexandriam deportari testatur.Ac omnino ex eodem authore constat nauigationem ex Ægypto in Indiam aromata, aliásque merces inde euehendi gratia tritam ac frequentatam hanc fuisse, vt supra Nilum Coptum vsque nauigaretur,indéque terrestri itinere Myos hormus peteretur . Distat autem Coptus, eodem teste, à Myos hormo sex aut ad summum septem dierum itinere. Ptolemæus in interiore sinu Arabiæ hæc ex ordine loca nominat.Arsinoen, Clysma præsidium, Drepanum promontoriũ,

Mures pro diis culti. Apollo Smintheus. AEgyptiorum superstitio.

Myos hormon.

Heroum vrbs hodie Sues.

Philotera.

Satyrus. Arsinoe.

Aquæ calidæ & amaræ.

Mons rubrica plenus.

Muris portus. Veneris portus.

Portus magnus.

Insulæ tres.

Meliagrides.

"Sing. ἀκάθαρτος cuius Agatarch.quoque meminit. Agatarch. post sinum Immundum ponit insulam ὀφιώδη dictam in qua lapis Topazius nascitur.

Isthmus.

Apollinis vrbs.

Coptus Thebaica.

Nili fossa.

Nauigatio ex AEgypto in Indiam.

Coptus à Myos hormo.

Arsinoe.

Clysma.

Drepanum.

teste Nigro, falcis instar incuruum,Mysormum, Philoteram, Aian montem in mare excurrentem,portum Album ex montium circumstantium candore,teste Nigro, nuncupatum . Acaben montem rubrica plenum, in campo situm: Smaragdum montem, Smaragdis (vnde nomẽ inuenit) abundantem,Leptam promontorium, Berenicem vrbem. Hæc veteres de Muris portu, & locis illis vicinis . Quoad recentiores scriptores Rhamnusius in aromatum itinerario existimat.Coptum quidem , ἀπὸ τῆς κόπτειν dictam , esse vrbem hodie Cana , siue Chana nuncupatam,sitam supra Nilum, Myoshormon verò esse Cosir , siue Chossir hodie dictam. Vterque enim locus est gradus 27, quot ferè etiam Copto , & Myos hormo à Ptol. assignantur. Vtriusque porrò loci Cana nimirum , & Cosir luculentam Hyeronimus S.Stephani Genuensis in sua nauigatione mẽtionem his verbis facit. A Cairo,inquit,Indiã versus quinque diebus Cariz peruenimus, vbi bonus est portus Cana nominatus,à quo,teste Io.Leone Affricano Cairũ 400. mill.pass.abest. A Cana autem terrestri itinere equitando per montes & deserta illa,per quæ Moyses , & Israelitæ Pharaone illos persequẽte,fuga saluti suæ consuluerunt,sex dierũ spatio peruenimus ad Cosir portũ maris rubri. Inde naue cõscensa post vigintiquinque dies appulimus ad insulam Mazua dictam,quæ sita est ad dextrum latus maris rubri, inde Aden, &c.Hæc ille,ex quibus constat antiquam illam ex Ægypto in Indiam Romanorum temporibus(teste Strabone & Plinio,tritam,& à Ptol.Philadelpho primò patefactam) quasi regiam atque ordinariam viam,hodie quoque vsurpari, nec non inter Cana,siue Coptum,& Cosir,siue Myoshormon , sex dierum esse interuallum,vti suprà quoque dictum est. Quoad verò deserta illa , per quæ Hieronymus è Cana dicit se ad Cosir profectum, videntur esse desertum illud Gerrum, Adipson vocatum,montibus asperum,aquarum inops,cuius Plin.lib. 6.cap.29.meminit.Olim,teste Rhamnusio in aromatum itinerario,qui per illas solitudines aquarum expertes camelis vehebantur , noctu iter illud faciebant, ad stellas cursum suum, non secus atque in mari fieri consueuit, dirigentes, & aquas secum portantes. Hodie verò & putei profundi, quos foderunt , & cisternæ quæ aquis pluuialibus (licet rarò admodum in illis locis pluat) implẽtur , iter facientibus aquas subministrant . In hac ipsa quoque regione inter Cana & Cosir intermedia,hodie Smaragdi,aliarúmque gemmarum venæ reperiuntur. Hîc proculdubio est mons ille Smaragdus Ptolomæi,de quo paulò antea . Eorundem verò locorum Ioannes quoque Leo Affricanus meminit lib.8.descriptionis Affricæ.Chana,inquit,vetusta ciuitas ad Nili ripam ex aduerso Barbaridæ ab AEgyptiis condita , mœnibus quidem cincta est,sed è crudo lapide constructis . Incolæ vilis conditionis homines agriculturæ vacant, ciuitas autem frumento abundat. Huc merces cõuehuntur,quæ Alcairo Mecam aduerso Nilo feruntur,à mari enim rubro per desertum centum,& vigin ti saltem passuum millibus distat,qua locorum intercapedine nihil prorsus aquæ reperire licet. In maris autem rubri littore ad Cossir portum, frequentia sunt tuguria, in quibus exonerantur merces : portus verò domunculæ storeis contectæ sunt.E regione Cossir ab Asiæ parte situs est Iambul maris rubri portus,ad quem viatoribus Medinam sepulchro Mahumetis nobilem iter facientes conuenire oportet. Chana porrò frumentum suppeditat Medinæ , at Mecæ,quæ loca illius inopia perpetuò laborãt.Zieglerus & alii Bernicem, de qua postea,Myoshormo vicinã,volunt esse portum hodie Chosir, siue, vt alii scribunt Chosair dictum.Atque hæc quidem recentiorum scriptorum testimonia subiicere volui,propterea quod ad Arriani,Strabonis, Plinii horum locorum descriptiones illustrandas faciunt.

Myformus. Philotera. Aian mons. Portus Album. Acabe mons. Smaragdus. Berenice.

Coptus hodie Cana. Myoshormon hodie Cosir.

Cairum. Cariz. Cana. Montes, & deserta.

Cosir. Mazua. Aden. Via ex AEgypto in Indiam antiquahodie quoque trita. Interuallum inter Cana & Cosir. Desertum Gerrũ inter Cana & Cosir.

Per deserta illa noctu fit iter.

Putei & cisternæ.

Smaragdi & Gemma. Smaragdus mõs.

Canæ descriptio. Situs. Mœnia. Incolæ agricolæ.

Cosir portus. Tuguria.

Iambul portus Cosir oppositus. Medina. Cana frumentifera. Bernice nonnullis videtur esse Cosir.

Primus.) Videtur hîc idem significare quod præcipuus, siue princeps, vt Rhamnusius quoque vertit. Strabo enim lib.17. Coptum, & Myoshormum, duos frequentissimos,celeberrimósque sua ætate portus fuisse testatur.

Primus. Coptus. Myos hormus.

HAYKOBA KNIGA

Bernices & Myos hormi interuallum.

Stadijs 1800.) Strabo Myoshormon dicit non procul à Bernice esse disiunctum.

Peripli methodus, & partitio qualis membris.

A dextris.) Primùm dextra maris Rubri loca à Bernice persequitur vsque ad Rhapta, quod vltimum facit Azaniæ promontorium, deinde sinistra. Ac omnino primùm quidem AEthiopicum & Troglodyticum, deinde Arabicum, postea Persicum, postremò Indicum tractum describit, in quos veluti quatuor partes commodè vniuersus hic periplus videtur posse distribui. Ptolemæus vniuersam regionem maritimam iuxta sinum Arabicum, & Aualitem ad Elephantem vsque montem dicit Troglodyticam appellari, in qua sint Adulitæ, & Aualitæ, iuxta sinus eiusdem nominis. Regionem porrò quæ hinc sequitur maritimam ad Rhaptum vsque promontorium, vniuersam Barbariam dici. Azania autem est interior elephantis abundantissima. Hæc ille. Secundum ergo Ptolemæum hic primus tractus in duas rursus partes potest diuidi.

Troglodytica.

Barbaricus sinus.

Troglodyticam, quæ Adulicum, & Aualitem sinum complectitur vsque ad Elephantem montem (de quo paulò pòst) extensa, & Barbariam, siue Barbaricum sinum, qui incipit à monte Elephante, desinit in Rhapto promontorio.

Bernices descriptio.

Bernice.) Bernice, siue Berenice, siue Beronice (tot enim ferè modis scriptum apud auctores reperitur) oppidum est Troglodytarum à Philadelpho eius conditore matris nomine insignitum, positum in sinu Immundo, portus expers, apta tamen diuersoria habens, in quo ipso die solstitii sexta hora vmbræ in totum absumuntur. Strabo. 16. Plin. 6. cap. 29. Idem lib. 6. c. 23. in descriptione nauigationis ex AEgypto in Indiam. Ab Alexandria, inquit, Heliopolim, ab Heliopoli Coptum Nilo nauigatur, à Copto Camelis itur aquationum ratione mansionibus dispositis. Sunt autem nouem mansiones. Inde Berenice oppidum, vbi portus Rubri maris à Copto CCLVIII. mill. pass. Sed quia maior pars itineris conficitur noctibus, & statiuis dies absumuntur, totum à Copto Berenicem iter duodecimo die peragitur. Hæc ille, ex quibus rursus frequentata olim ex Ægypto in Indiam via à Ptolemæo Philadelpho primùm inuenta potest cognosci, de qua suprá. Rhamnusius in suo aromatum itinerario Plinium in dimensione interualli inter Alexãdriam, & Heliopolim (quod ille facit M. mill. pass.) erasse scribit. Nam quum constet Heliopolim olim dictam, prope Cairum esse sitam, non maiorem CC. mill. pass. loci intercapedinem inter Alexandriam, & Cairum hodie quotidiana ferè nauigantium experientia deprehendi. Sed Plinium aliâs quoque sæpe in locorum dimensionibus hallucinatum scribit. Quod verò Plinius post Heliopolim aduerso Nilo CCCIII. mill. pass. nauigatum scribit, id à ratione atque vero minimè videtur abhorrere, quippe quum Ioan. Leo Affricanus vltima parte sui libri affirmet se aduerso Nilo suprà Cairum CCCC. mill. pass. nauigasse vsque ad Cana, quæ est receptaculum mercium, quæ à Cairo Mecam deportantur, mari vicina CXX. mill. pass. interuallo, vbi est portus dictus Cosir. Hinc facile colligi potest ciuitatem hodie Cana dictam, esse antiquam Coptum: Cosir autem esse Myoshormon, quippe tùm vterque locus, sit grad. 27. supra Æquinoctial. quippe cùm regio quæ inter Nilum & Myoshormon est, interiacet. CXX. mill. pass. pateat, quod secundum Strabonem fuerit sex aut septem dierum interuallum. Hæc Rhamnusius. Sic enim iuuat animus veterum scripta cum recentiorum scriptis, atque experientia cõferre. Bernicem porrò hanc Niger in sua Geographia testatur olim Hylanam fuisse vocatam, à Barbaris hodie Alchaser dici, cui Sabanitis mons immineat, portus Rubri maris. Zieglerus Bernicem vult esse portum Chosair hodie dictum. Forsan is est, quem Niger corrupto vocabulo Alchasar appellat. Plinius à Iuba, qui videtur hæc diligentissime prosequutus, duas alias in hoc tractu cognomines vrbes dicit fuisse prætermissas. Vnam, quæ Panchrysos sit cognominata. Alterã quæ Epidires (forsan Epitheres legendum) insignem loco, &c. Sunt aliæ quoque huius nominis

Via ab Alexandria Bernicem vsque.

Heliopolis.

Coptus.

Berenices & Copti interuallũ.

Error Plinij in interuallo Alexandriæ & Heliopolis.

Heliopolis prope Cairum.

A Cairo ad Cana nauigatio.

Canam esse Coptum.

Cosir esse Myoshormon.

Regio inter Nilum & Myoshormon.

Bernice olim Hylana, hodie Alchaser.

Bernice Panchrysos.

Bernice Epidires.

nis vrbes, de quibus vide Stephanum.

Τισηβαεικὴ.) Forsan immutatis ac transpositis literis legendum ἡ γῆ ἀεραβική. Ptolomæus enim Berenicem, & Mysormon in Arabico sinu ponit. Infrà similiter Arrianus à sinistris Bernices post Myoshormon duorum aut trium dierum interuallo vicum Album qui portus est atque castellum, ponit, ac deinceps iisdem, quibus hîc verbis vtitur, μετὰ ταύτην δύσεως ἔστιν συναφὴς ἀεραβικὴ χώρα secundum longitudinem ad mare Rubrum extensa: ac deinceps vt hoc quoque in loco, Ichthyophagorum mandras subiungit.

Tisebarica.

Ichthyophagi.

Ichthyophagorum.) Sic infrà Arabicæ facta mentione, subiicit τούτων τὰ πρὸς θάλασσαν ὁμοίως ἰχθυοφάγων μάνδραις διήκοντα. Ptol. de situ Æthiopiæ interioris. Magnum sinum, inquit, qui apud Occidentalem Oceanum est tenent Ichthyophagi. S. Hieronimus contra Iouianum. Porrò Ichthyophagi, gens errans in littore maris Rubri, supra petras Solis calore feruentes assant pisces, & hoc solo alimento victitant. Huiusmodi autem populi Ichthyophagi (quos Iuba, teste Plinio, natantes ceu maris animalia appellauit) non solùm in Æthiopia, Troglodytide, Arabia, verùm etiã in India, Carmania præsertim (hodie Chirman) & Gedrosiæ hodie Guzzarate dictæ maritimis locis olim extiterunt, sic dicti, quia vniuersus ferè illorum victus, cultúsque vitæ piscibus constabat. Ex iis farinam, panem, oleum, varios cibos, nec non vestimenta, ædes, naues, vasa conficiebant, iidem pecora quoque alebant. Huius rei testes sunt Strabo lib. 6. 15. 16. Plin. lib. 6. cap. 39, lib. 23. c. 29. lib. 1. c. 7. Arrianus lib. 8. Philostratus de vita Apollonij lib. 5. Diodorus Siculus lib. 4. Agatarchides de mari Rubro. Ad hos Dauid Psal. 73. 13. & 14. videtur alludere his verbis. Tu conteris thynnorum, qui in aquis habitant, capita. Tu confregisti caput Leuiathan, & posuisti eum escã populo Æthiopum. Ichthyophagos omnes Alexander Magn. vetuit piscibus vesci, quod proculdubio illis valde graue, molestúmque extitit. Bellonius enim lib. 1. cap. 72. Orientales populos hodie magis piscibus, quàm carnibus delectari testatur. Itaque non est mirum AEgyptios olim sacerdotes religionis ergò à piscibus, ceu delitiis quibusdam per totam vitam suam abstinuisse: vt hodie contrà Carthusiani monachi, ceu alteri Ichthyophagi, à carnibus abstinent. De Ichthyophagis porrò quibusdam nostrorum temporum sic scribit Odoardus Barbosa Lusitanus oculatus testis in suo itinerario. Ichthyophagorum, inquit, regio hodie appellatur regnum Vlcinde inter Persidem, & Indiam situm, ad ortum enim regno Cambaia, ad occasum Perside terminatur. Regnum est terra amplissimum, perpaucos habẽs maritimos portus. Illius incolę magna ex parte, vt & ipse Rex, sunt Saraceni, partim albo, partim nigro colore præditi, qui licet propriam quandam & peculiarem linguam habeant, tamen Arabicè ferè, & Persicè loquũtur. Regio est plana, in qua parum est frumenti, hordei, atque carnis, syluæ, arboréque raræ inueniuntur. Nauigationibus rarò admodum vtuntur, sed in cauernis quibusdam maximis, atque desertis piscationi dant operam. Pisces capiunt maximos, quos partim sale conditos ad victum quotidianum recondunt, atque reseruãt, partim exiguis quibusdam nauigiis in alias regiones vendendi, lucríque causa deportant. Nec verò illi tantùm siccatis piscibus vescuntur, verùm etiam iisdem equos, quibus abundant, cæteráque sua pecora pascunt. Similia planè M. Paulus Venetus lib. 3. cap. 46. de Ichthyophagis regionis Aden, & Escier ciuitatis ad regnum Aden, pertinentis in Arabia fælici literis mandauit, quæ veterum de eadem gente historiis admodum sunt consentanea.

Ichthyophagi quibus in locis.

Carmania hodie Chirman.

Ichthyophagi cur sic dicti.

Ichthyophagorũ in Sacris literis mentio.

Ichthyophagis Alexand. M. piscium esum interdicit.

Orietales magis piscibus, quàm carnibus delectantur.

AEgyptiorum sacerdotum abstinentia à piscibus.

Carthusiani.

Ichthyophagorũ descriptio.

Vlcinde regio Ichthyophag.

Pisces.

Piscibus pecora pascuntur.

Ichthyophagi Aden.

Speluncis.) Strabo lib. 16. Ichthyophagos scribit habitare partim in speluncis, partim in tuguriis quibusdam quorum tecta oleæ frondibus, trabes atque tigna ex cetorum ossibus, atque spinis constant. Idem auctor lib. 15. prolixè vsitatam illic ex balænis domos esse construendi rationem describit. Idem facit Agatarchides de mari Rubro. Hodie Æthiopes in vniuersum, teste Oso-

Ichthyophagorũ domicilia.

HAVNIAE TYPIS

Æthiopum tuguria. Habitationes subterraneæ.

rio Lusitano, tuguria ex lateribus Sole adustis, aut è terra faciunt, quæ culmis deinde siue paleis, atque congestis glebis contegunt. Fuit autem subterraneæ huiusmodi habitationis ratio vniuersæ illi regioni Æthiopicæ Orientali immodicis caloribus laboranti (vnde etiam nomen hoc sortita est) per quàm accommodata. Ea cùm iam inde ab Homeri temporibus in duas partes Occidentalem nimirum, & Orientalem fuerit distincta: Orientali quidem annumerãtur Erembi, siue Troglodytę (quos Diodorus Volgios vulgò appellatos tradit) sic dicti, quia, vt Plin. lib. 5. cap. 4, Mela, & alij testantur, specus sub terris excauare illósque (vnde Troglodytæ ἀπὸ τῆς τρώγλας ὑποδεδυκέναι) subire, atque incolere soliti sunt. Similiter Dionys. Alexãdrinus illos ἐν πέτραις κατωρυγέσι. i. petris suffossis, seu excauatis habitare, & ferarum ritu vagam vitam agere dicit. Niger Æthiopiam hanc sub Ægypto, hoc est, Orientalem hodie Abassinam. siue Abyssinam, ipsósque Æthiopes Abyssinos dicit nominari à domibus, quas Abases Ægyptij appellant, quibus secundum Strabonem Pantheræ similis, veluti punctis quibusdam sit distincta. Ac quoniam Abassinæ regionis hîc facta est mentio, obiter notabis quod Beniaminus Tudelensis in suo itinerario tradit regionem Æthiopiæ quæ est in tractu Geenæ, sine Gineæ olim Hhauilam hodie Hhabas dici, vnde Arias Montanus itinerarij illius interpres Latinus ait Hhabassinos Æthiopas dici, quos Græci perperam Abyssinos vocent. Franciscus Aluarezus in suo itinerario hodie gentem quandam esse Æthiopiæ Gorages dictam, quæ in speluncis subterraneis habititet. Item Troglodyticam (olim, teste Plin. lib. 6. cap. 28, ab aliis Minchoen, ab aliis Midoen dictam) ait hodie Arabiam vulgò dici, cuius initium quidem sit mare Erythræum, & Abissinorum regio, finis verò Magadaxum. Huic genti continua esse cum Abissinis bella. Huiusce porrò Troglodyticæ gentis regionisq; tristia, atque funesta fata Isaias propheta his verbis prædicit: Væ, inquit, terræ vmbræ alarũ, quæ est vltra flumina Cusch. Doctissimis quibusque interpretibus placet Troglodyticam hic propriè intelligi, quæ appelletur vmbrosa alis, ob nauium, & velorum obumbrantium frequentiam, quæ id nauibus præstant, quod alæ auibus. Nam naues, quum earum vela ventis impulsa sunt, per maria quasi volitant. Hinc Chaldæus paraphrastes vertit. Et vela eorum extenta, sicut aquilarum volitantium. Sensus ergo. O terra multis mercatorũm nauium velis, quasi auium alis obumbrata. Ita plærique Hebræorum rectè sanè atque commodè meo iudicio interpretantur. Sed aliæ quoque, mea sententia, à vero atque ratione haudquaquam abhorrentes interpretationes huius loci videntur posse afferri. Nam sæpe Spiritus sanctus vna, vt ita loquar fidelia, duos, pluréve parietes dealbat. hoc est, vnico aliquo dicto ad plura respicit, atque alludit. Quid ergo absurdi fuerit, si dicamus terram Troglodytarum ideò à Propheta terram vmbræ alarum dici, quia vmbræ eius sint quasi alatæ, atque pennigeræ, quippe quia post solstitium statim auolent? Nam, quod obseruatione, admirationéq; dignum est, in Berenice, & Ptolomaide (quæ duæ olim principes fuerũt Troglodytarum vrbes.) ante solstitium 45 diebus totidémque postea, nullam vmbram iaci, atque adeò in tota Troglodytice hisce 45, diebus vmbram contrarium cadere, Plin. lib. 6. cap. 24. Eratosthenis testimonio confirmat. Videtur ergò Propheta terram vmbræ alarum appellando, ad hanc admirabilem, singularémque vmbrarum in illa regione affectionem dispositionémque alluisse. Vel etiam possumus magis simpliciter dicere terram vmbræ alarum dici, quia in vniuersum vmbræ eius sint quasi alatæ, hoc est, raræ momentaneæ, fugaces, quę citò quasi auolent. Vel etiam diuisis dictionibus, forsan primò dicitur terra vmbræ, idque vel quia admirabilis est vmbrę, vt paulò antea dictum est: vel per antiphrasin, quasi minimè vmbrosa, vt pote solis ardoribus maximè exposita: deinde verò (alarum) quia eius incolæ incredibili quadam velocitate cursus non hominibus modò cæteris præstitisse, verùm etiam ipsos equos æquasse feruntur.

Æthiopia duplex.

Erembi siue Troglodytæ vnde dicti.

Troglodytarum habitatio subterranea.

Æthiopia Abassina vnde dicta.

Abases Ægyptijs domus dicuntur.

Gorages Æthiopes sub terra habitantes.

Troglodytica olim Michoe hodie Arabia dicitur.

Loci Isaiæ explicatio de Troglodytis.

Troglodytica cur terra vmbræ alarum dicatur. Vela nauium alæ.

Vnius loci Sacræ Scripturæ plures sensus afferri possunt.

Alia interpretatio.

Troglodytarum vmbræ alatæ.

Vmbrarum in Troglodytica mirabilis ratio.

Troglodytices vmbræ rarę.

Alia interpretatio.

Alia interpretatio.

Troglodytæ velocissimi.

Alia interpretio.

runtur. Quid si etiam dicamus terram vmbræ alarum dici, hoc est, degens sub tentoriis vmbrosis alarum instar expansis, ad quæ alludit Abac. 3. AEthiopiæ tentoria vidi, &c. Hinc Arabes vniuersi *Sukkim* dicti ab Hebræis, quia sub tentoriis habitant. Symmachus, teste Hieron. vocem צלצל *zilzal* vertit sonitum, alludens forsan ad admirabilem, quasíque serpentinum quo illam in loquendo vti, Plinius & Mela testantur. Strident, inquit Mela, magis quàm loquuntur. Herodotus, Troglodytæ, inquit, AEthiopes omnium hominum velocissimi, serpentibus, lacertisque vescuntur, nulla alteri simili lingua vtuntur, vespertilionum more strident. Sic hodie quoque AEthiopas quosdam Osorius Lusitanus singultire in loquendo testatur. Eadem vox *zilzal* instrumentũ quoque piscatorium significat. S. Hieronymus gurgustium vertit, ergo vel ad illorum piscationes, vel gurgustia subterranea alludit. Atque hæc de Isaiæ loco occasione Ichthyophagorum atque Troglodytarum satis sint dicta. Operæpretium. n. mihi videmur facere, quando prophanas historias ad Sacrarũ literarum explicationem accommodamus, quippe quum certissimum sit prophanis historiis plurima sacræ Scripturę loca obscura egregiè posse illustrari. Troglodytæ porrò (vt hoc quoque appendicis loco addam) etiam in Europa prope Triballorũ regionem, atque Caucasum dicuntur, qui, contraria de causa, nimirum propter magnam vim frigoris, sub terra coguntur habitare. Eiusmodi sunt quoque Parnassi Dytochthones dicti. Verùm de subterranea huiusmodi hominum pariter atque ferarum habitatione vide plura apud Agricolã de subterraneis animalibus.

Sub tentoriis regio.

Arabes Sukkim dicti.

Troglodytarum vox mirabilis.

Troglodytarum velocitas, victus, vox.

AEthiopes quidam hodie singultiũt in loquẽdo.

Zilzal.

Historiæ prophanæ ad Sacras literas illustrãdas conducunt.

Troglodytæ in Triballorum ora, & ad Caucasum.

Mediterranea Barbari.) Vox Βαρβάρου & generatim vsurpatur, & speciatim, vt hoc in loco. Generatim enim quemuis rudem, & imperitum, absurda & incondita voce linguáque vtentem, item alienum & extraneum, denique Græcis eum qui non est Græcus, Latinis eum qui non est Latinus significat. Plato in Politico, Multi, inquit, homines in duo genera diuidunt, in Græcos, & alios populos, qui omnes Barbari, ἄπειροι ὄντες, καὶ ἄμικτοι, καὶ ἀσύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους. Idem in Cratylo Barbaros facit Græcis vetustiores, & in Epinomide Astrologiæ inuentores. Sic Straboni lib. 14. Barbari olim παχύστομοι, καὶ βαχύστομοι, hoc est, crassiloqui, atque duriloqui, hoc ficto vocabulo videntur fuisse notati, ac postea vsurpari cœptum pro eo qui non est Græcus. Hinc Barbar lingua Arabica murmurare, vocis sono inculto, incondito, absono, & absurdo vti significat, vnde Arabes ipsos Africanos, quorum sermo illis horridus, belluarúmq; similis videbatur, *El barbar*, hoc est, barbaros appellarunt, teste Leone Africano, & Scaligero contra Cardanum. Tametsi, vt iidem testantur, alij à deserto, quod Hebræi *midbar*, Arabes *bar* appellant, sic dictos volunt. Mihi videtur vocis Hebrææ *dabar*, quæ verbũ significat, vltima syllaba duplicata peperisse vocem *barbar*, siue Barbara Arabicam, quippe quum Arabica linguæ Hebrææ sit propago. Quoniam autem lingua Hebræa, &, quæ ei affinis est, Arabica cæteris gentibus, atque nationibus παχύστομος, atque βαχύστομος, crassa, absurda, aliena planè atque extranea visa est, hinc factum puto, vt ipsa quoque vox *barbar* partim Hebræa, partim Arabica pro quauis & lingua & gente, & re peregrina atque absurda vsurpata sit, atque etiamnum hodie vsurpetur. Ex eodem fonte vox Latina balbutire, & Gallica *barboter* videntur promanasse. Idem porrò vocabulum speciatim certis quibusdam populis, locis, atque regionibus applicatur. Sic enim pars certa Africæ Barbaria dicitur, de qua vide Leonem Africanum libro 1. cap. 2. Scaligerum contra Cardanum Exercitat. 51. Sic Hispaniæ quoddam promontorium, hodie Capo de S. Pichel dictum, olim Barbarũ fuit appellatum. Item, ne longius abeamus, hoc ipso in loco pro certo quodam Æthiopiæ populo vsurpatur, à quo proculdubio sinus Barbaricus, de quo mox, fuit appellatus. Infrà quoque certum Indiæ promõtorium ad Indi ostia situm, Barbari & Barbarica ab Arriano appellatur.

Barbari.

Barbari vox quot modis vsurpetur.

Barbar Arabibus murmurare.

Africani ab Arabibus Barbari cur dicti.

Barbar vocis origo.

Barbara vox prolocis & gentibus specialiter applicata.

Barbaria pars Africæ.

Barbarum promont. Hispaniæ.

HAVORA BIBLIOTECA

Agriophagi. *Agriophagi.)* Hoc est,qui carne ferina,siue fructibus syluestribus vescebantur.Plinius libro 5.cap.30.Agriophagos appellat pantherarum & leonum carnibus maximè vescentes.Forsan iidem sunt, quos Strabo Agrios pariter & Cynamolgos appellat,quósque suprà Creophagos Meridiem versus dicit habitare,lib.16.

Agrij Cynamolgi.

Moschophagi. Carnis vitulinæ ejus interdictus. Valens Imper. *Moschophagi.)* Sic dicti,quia carne vitulina vesci, delectaríve solebant. Alicubi vitulina carne vesci summum olim scelus censebatur. Valens Imperator olim edixerat Orientalibus,ne vitulinam carnem ederent, quum agriculturæ consultum cuperet,testis est Cœlius libro 28.cap.2. Videntur autem isti Moschophagi,quorum Arrianus hîc meminit,iidem &,quos generaliore vocabulo Creophagos,hoc est,carniuoros, Strabo lib.16 appellans, supra Antiphili portum,hodie Vella dictum,post Ichthyophagos. Quemadmodum autẽ in cæteris terrarum partibus,ita potissimùm in Arabia, Troglodytica, Æthiopia, India, regionibus monstruosorum hominum atque animalium feracissimis,multæ gentes à victu crebro,& vsitato,præsertim absurdo atque monstroso cognominantur.Huiusmodi sunt præter hos quorum Arrianus noster meminit,Rhizophagi,qui etiam Elij vocantur, Astaboram, & Astapum Meroes insulæ flumina accedentes, sic dicti,quod ex vicina palude euulsis radicibus massulas conficiebant,iisque ad Solem coctis vescebantur.Sic Osorius libro 5. suæ historiæ incolas insulæ S.Laurentii,quæ est in Æthiopia, de qua infrà,radicibus multiplicibus,quas terra illa effert,panis vice vesci testatur, Rhizophagis illis Strabo vicinos facit Spermophagos,qui & seminibus quibusdam victitabãt,& iis deficientibus pomis nutriebantur,conficientes ea quemadmodum Rhizophagi radices. His adde Elephantophagos,Strutophagos, Hippophagos,Cynophagos,Camelophagos, Chelonophagos, Ophiophagos, Acridophagos,Anthropophagos,Pamphagos,de quibus multa Strabo lib.16. Plinius lib.6.c.30.Ptolomæus passim in Arabiæ,Troglodoticæ, Æthiopiæ, Indiæ descriptionibus. Agatarchides de mari rubro. Cœlius lib.28.c.2.

Creophagi. Antiphili portus hodie Vella. Populi à cibis cognominati. Populi à cibis cognominati.

Rhizophagi.

Rhizophagi insulæ S.Laurẽtij.

Spermophagi.

Tyranni Troglodytarum. *Qui tyrannorum.* Agatarchides,τὸ μὲν ἦθος τῆς συσσίσεως τυραννίς. Ibidẽ plura de vita,moribus,victu cultúque Troglodytarum differit Strabo lib.16. Troglodytarum,inquit,vita est pastoralis,multos tyrannos habent, mulieres,& filij eis communes, exceptis tyrannorum vxoribus, qui enimtyranni vxorẽ corruperit,oue mulctatur.

Νέμεσθαι pro gubernari. Νέμεται.) Vox translata ab animalium pastionibus, hinc reges ποιμένες λαῶν.i.pastores populorum dicuntur.

A tergo.) Sic infrà,κατὰ νώτου μεσόγαιαν,metropolis Scythiæ Minnagara.Rhamnusius vertit,versus meridiem,forsan quia in illius exemplari Græco o fuit pro ω.

Ptolemais Therôn. Cytis Topazius. Ophias insula. Topazius Æthiopiæ. Ptolemais Epitherias cur cognominata. Monolius lacus. Ptolemais in margine maris rubri. *Ptolemais therôn.)* Plinius libro 6.cap.29.Post Berenicẽ insula, inquit, ibi Cytis Topazium ferens & ipsa (hanc Strabo,& Agatarchides Ophiadem appellant.Hinc Iob 28.Topazius Æthiopiæ non adæquabitur illi) vltrà syluæ, vbi Ptolemais à Philadelpho condita ad venatus elephantorum,ob idque Epitherias cognominata,iuxta lacum Monolium.Idem libro 2.cap.73. Constat in Berenice vrbe Troglodytarũ,& inde stadiorũ quatuor millibus D ccc xx. in eadem gente Ptolemaide oppido quod in margine maris rubri ad primos elephantorum venatus conditum est,hoc idem ante solstitium xlv.diebus, totidémque postea fieri,& per eos xc. dies in Meridiem vmbras iaci. Strabo libro 16.inter Berenicem,& Ptolemaida ponit Ophiadem insulam lapide Topazio insignem.Postea Sopitæ deæ portum, Tauri duos mõtes, montem aliũ, in quo est Isidis templum,quod est Sesostris opus,insulam oleis consitam mari circumuallatam. Belleforestus Isidis insulam,in qua Isis olim culta fuit,vult esse eam quæ Pascoa hodie dicitur.Post hanc, inquit, est Ptolemais apud elephantum venationem,ab Eumede conditam,&c.Ptolemæus Ptolemaida θηρῶν

Isidis insula hodie Pascoa.

θηρῶν.i.Therôn inter Λαγέλων.i.bonorum angelorum portum, & βωμὸν Ἔρωτος, hoc est,aram Cupidinis collocat. Hanc Ptolemaida therôn, Rhamnusius ex Portugallensium coniecturis existimat non procul abesse oppido Suaquem,siue Suachem,à quo insula eiusdem nominis nuncupatur, quod quidem est in continente AEthiopiæ positum capitis bouilli figura præditũ, cuius duo quasi cornua pulcherrimum, tutissimúmque portũ efficiunt. Hoc ipsum gradibus videtur posse confirmari.Nam Ptolemaida therôn Ptolemæus facit 16.gradus. Suachem autem Andreas Corsalius vno in loco 16.in alio (nisi forsan sit mendum)18.gradus facit.ex quo idem affirmat in mari Rubro nauem conscendere eos qui ex AEthiopia Hierosolymã religionis ergò iter faciunt. Franciscus Aluarezus in suo itinerario AEthiopico Suachen scribit è regione Nubiorum, qui AEgyptiis sunt vicini,versus ortum iuxta mare Rubrum esse situm,& paulò pòst,eundem ait positum esse inter extremam oram regni Ioannis Presbyteri vulgò nominati,& principium AEgypti.Quid si Suachem sit Suchæ oppidum,quod Plinius libro 2.cap.73.inter Ptolemaida,& Aduli(de quo paulò pòst) collocat.

Ptolemais non procul à Suachẽ. Suachen. Suachen figura. Suachen vbi sitũ Nubij. Quid si Suachem sit Suchæ olim dictum.

Therôn cur cognominata. Ptolemais Barce. Ptolemais Ace olim dicta, hodie Acon. *Therôn.)* Sic cognominata ab elephantorum venationibus circa illam exerceri solitis ad differentiam & Ptolemaidis vrbis AEgypti, quæ Barce fuit cognominata,de qua Strabo libro 17.& alterius Ptolemaidis vrbis Phenicíæ,quæ Claudij Cæsaris Colonia olim Ace fuit appellata,teste Plinio libro 5.c.19.Hodie G.Mercatori est Acon.Strabo lib.16.&17. multa alia in hoc tractu loca elephantorum venationibus insignia enumerat.

Elephantorum venatio à quo instituta. Ptolemæus Lagi filius. *Ptolemæi regio.)* Agatarchides Ptolemæum Lagi filium primum dicit ex quorundam sententia, elephantorum venationem instituisse, id quod eidem authori sic videtur intelligendum,vel quòd venationis præ cæteris fuerit studiosissimus,vel quòd primus post Alexandrum Magnũ,vel quòd primus regũ Ægyptiorũ venationi elephantorũ egregiam operam nauarit. Huic successit Ptolemæus secundus (quem hîc Arrianus intelligit) qui Philadelphus fuit cognominatus,quem vt literarum,ac disciplinarum liberalium, ita venationum singulari quodam studio flagrasse, Strabonis, aliorúmque monumenta testantur.

Ptolemæus Philadelphus.

Eumedes & Satyrus venatores nobiles. *Venatores.)* Cuiusmodi in primis nobiles,& insignes fuerunt Eumedes, atque Satyrus,quorum egregia opera Ptolemæus iste ad elephantorum venationes vsus fuit teste Strabone lib.16.

Testudinũ vsus creberrimus apud Romanos. *Testudo.)* Testudinũ creberrimam in hoc periplo Arrianus noster mentionem facit,tum quia Romano florente imperio maximus olim Romæ earũ vsus fuit.Nam teste Plinio lib.9.cap.11.testudinum putamina secabant in laminas, lectósque & repositoria iis vestiebant, quod primus Corbilius Pollio instituit,ex illis præterea pocula, aliáque vasa conficiebant. Sic infrà Arrianus quædam de testudinum vsu ad instrumenta quædam conficiendum disserit.Testudines autem tantæ magnitudinis Indicum mare mittit, eodem Plinio teste libro 9.cap.10.vt singularum superficies habitabiles casas integant, atque inter insulas Rubri præcipuè maris his nauigent cymbis. Inde Chelonophagi populi AEthiopiæ dicti,quorum omnis vitæ cultus, victúsque testudinibus constabat,ex iis enim,vt Ichthyophagi,ex piscibus,naues, tuguria,vasa,alimenta conficiebant,vt testis est Strabo libro 16.Plin.libro 9.cap.10. Agatarchides de mari Rubro.Troglodytas Plin.libro 9. cap.10. cornigeras testudines habere dicit,quas adorent.Idem libro 3.204.facit quatuor testudinum species, nimirum terrestres, marinas, lutaceas, & quæ in dulci aqua viuunt. Aristoteles lib.5.de historia animalium,duo tantùm genera statuit, terrestrẽ, & marinam.Arrianus noster varias testudinum differentias facit. Ac primò secundum quantitatem alias dicit esse ὑπερμεγέθεις,id est,ingentes, cuiusmodi sunt in Dioscoridis insula,alias paruas,quas χελωνάρια appellat,cuiusmodi in

Testudines alæ magnæ aliæ paruæ. Testudinum Indicarũ magnitudo. Chelonophagi. Testudines cornigeræ Troglodyt. Testudinum species quatuor.

HAVKOBA BIBLIOTEKA OLYMPIA

Testudines maximæ vbi. Mosylo promontorio dicit reperiri. Maximas, vt olim,ita hodie quoque in Taprodana,siue Sumatra insula,& in Troglodytica,idem iuxta Gangem fluuium reperiri AElianus lib.16.cap.17.Plin.libro 6.cap.22.aliique authores testantur.Deinde secundum colorem Arrianus noster alias facit albas,alias χρυσᾶς,hoc est,aurei coloris.Quoad albas Gesnerus parum dicit constare sintne aquatiles,an lutariæ,an terrestres. Præterea secundū loca sunt illæ terrestres montanæ,marinæ,fluuiatiles. Denique secundum testas, vnde dictæ sunt,alias dicit tenuibus,cuiusmodi sunt in Prolemaide,alias maximis,&crassissimis testis præditas,cuiusmodi in Dioscoridis insula reperiuntur.

Testudines albæ

Testudines aurei coloris.

Testudines aliæ crassas, aliæ tenues testhaasbēt

Ἀληθινὸν id est, eximium. Ἀληθινήν. ἀληθινὸν pro eximio,vel excellenti in aliquo genere à recentioribus vsurpatur. Sic forsan Dioscorides mala Cydonia, siue cotonea ἀληθινὰ appellat,hoc est eximia. Sic infrà quoque in Dioscoridis insula similiter, veram,terrestrem,albam dicit reperiri.

Elephas. AEthiopia elephantis abundãs *Ebur.*) Elephas sæpe Synechdochicôs pro dente,ex quo ebur,vnde dens quoque apud Hebrœos sæpe pro ebore vsurpatur. Nutrit autem vniuersa AEthiopia elephantes quàm plurimos,è quibus magnam vim eboris mercatores inde in multas alias orbis terrarum regiones important.

Ædotico. *Ædotico.)* Videtur esse mendum, forsan legendum ἀδουλικῆ, nam paulò pòst elephantes licet rariores,dicit iuxta Aduli reperiri,vel ἰνδικῆ, cuius generis elephantorum,atque eboris magna est præstantia.

Emporium νόμιμον. *Emporium legitimum.)* Νόμιμον, idem quod ἔνθεσμον, qua voce infrà vtitur.

Aduli. Aduliton Plinio, à seruis conditũ. *Aduli.)* Plin.li.6.c.29.oppidũ,inquit, Adulitõ(Hermolaus forsan Adulicõ, at sinus Adulicus legendũ per c putat) Ægyptiorũ serui à dominis profugi cõdidere. Maximũ hîc emporiũ Troglodytarũ,etiã Æthiopũ.Abest à Ptolemaide(quæ est Suacha) quinq; dierrũ(Arrianus noster 3.millia stad.facit) nauigatione.Deferunt plurimũ ebur,rhinocerotũ cornua, hippotamorũ coria, celtiũ (Hermolaus Celetũ scribi posse indicat, κελήτων Græcè,de quibus Plinius lib. 9.) sphingia,mancipia.Idem lib.6.cap.29.Adulitarum,inquit,oppidum distat ab Isidis portu decem dierum nauigatione.Ptolomæus de situ Æthiopię sub Ægypto ἀδούλλω appellans,ponit in sinu Adulico(ab illa ciuitate denominato)inter montuosam Chorsæosam, de qua mox, & Saturni promontorium. Stephanus ἄδουλις.Adulis,inquit,vrbs est Æthiopum, alij verò πάνος Panis insulam illam appellant. Mysorum libri habent ἄδουλι, sine σ,sed est error: nam ἄδουλις debet scribi,teste Herodiano,in iis quę in λις desinunt.Ciuis Adulites, vt Axumites,& possessiuum ἀδουλιτικὸς, Aduliticus. Hæc ille. Eiusdem Procopius quoque meminit libro 1.De bello Persico,Adulis,inquit, ciuitas à portu Adulico stadiis viginti distans,tantundem à mari remota,ab vrbe autem Auxonide iter dierum duodecim. Apud Æthicum inter Oceani Orientalis oppida illustria Adlenite fit mentio,vbi D.Simlero rectè videtur Adulis,siue Aduliton legendum.Hoc verò oppidum ab Arriano nostro ἀδουλὴ,à Ptolomęo ἀδούλη,à Plinio Aduliton,à Stephano & Procopio ἄδουλις appellatum. Rhamnusio ex Portugallensium coniectura,necnon Belleforesto, & aliis videtur esse ciuitas,quam Ercocum,siue Ercoccum, siue Archiquum, hodie appellãt, qui,teste Andrea Corsalio,portus est celebris maris Rubri, in regione Abyssinorum Christianorum. Eiusdem meminit author Summarij Orientalis, statim ab initio,vbi Abyssinos hunc solum portum maris Rubri dicit habere. Franciscus Aluarezus testatur Ercocum insulæ Mazuæ,de qua paulò pòst,vicinum à Christianis habitari subiectum Barnagasso Regi, qui Ioanni Presbytero paret,ibidem pluribus incolarum illius loci humanitatẽ, hospitalitatémque prædicat.Eiusdem oppidi, Archiquum appellans, luculentã mentionem facit Osorius lib.11.suæ historię.Siqueiram enim Lusitani Regis Emmanuelis legatum ad regẽ AEthiopiæ missum à præfecto Archiqui humanissimè per legatos,

Aduli quàm procul à Ptolemaide Aduli quarum merciũ emporiũ.

Adule Ptolomæo.

Adulis Stephano

Adulis Procopio.

Adlenite AEthico.

Adulis hodie Ercocum. Ercocci descriptio.

Ercocum portus Mazuæ vicinus.

Siqueira Lusitanus.

legatos,& literas salutatum fuisse testatur, quos legatos Siquera benignè suscepit,& bombycinis vestibus ornauit.Rhamnusius in commentatione sua de incremento Nili, Ercocum ad sinistrum maris Rubri latus, portum sedecim gradibus esse dicit supra lineam, à quo Visionis monasterium 24.millia pass. distet.

Ercocum vbi sitũ *Visionis monasterium.*

Insula Orene.) Hanc Ptolomæus ὀρφνὴν Χερσόνησον, hoc est, mõtuosam Chersonesum appellans,in sinu Adulico collocat. Hanc insulam, siue peninsulam, cui Arrianus noster ab vtroque latere dicit continentem adiacere, Rhamnusius, Belleforestus ex Portugallensium opinione putant esse illam, quæ hodie Mazua, siue Macua, siue Macqua dicitur Ercoquo, siue Archiquo, de quo paulò antea, opposita & vicina. Hieronymus S.Stephani in suo itinerario Mazuam dicit esse sitam in sinistro latere maris Rubri, & vno ferè milliari à continente esse disiunctam: vbi portus(is est Ercocum)sub imperio Presbyteri Ioannis,ac insulæ Saracenum quendam præfuisse scribit. Eiusdem meminit Odoardus Barbosa,qui post Delaquam,siue Delaccam,de qua postea,in mari Rubro dicit esse Mazuam, Zanaquinum, & alia loca Saracenorum, quod latus Arabia felix appellatur, à Saracenis Batrazan. Osorius libro 11.Mazuam insulam Æthiopiæ intimis littoribus adiacere, & ad ditionem regis AEthiopiæ pertinere dicit,cuius ambitus non omnino octo millia passuum cõtineat. portum esse optimum,sed solum macrum, & sterile, aquæ penuriã summam. In hanc Lupius Siqueira Lusitanus,Emmanuelis regis Portugallię legatus,ad regem AEthiopiæ delatus anno salutis 1520.aliquandiu ibi commoratus est. Insulam perlustrauit,cisternas aquationis faciendæ gratia diuisit,& locum, in quo arx commodè ædificari posset,designauit.Sed nec locus vllus erat satis idoneus,& munitiones,quas naue sua ad arcem muniendam deportabat,naufragio perierant. Belleforestus in magna illa sua Cosmographia recens edita, Mazuam pulchram insulam,continenti vicinam,figura rotũda, vnionum piscatione nobilem esse dicit.

Orene insula hodie Mazua.

Mazuæ descriptio.

Delacca. Zanaquinum. Arabia felix, Batrazan à Saracenis dicta. Mazua in ditione regis AEthiopiæ.

In Mazuam Siqueira delatus.

Mazua vnionũ piscatione nobilis.

Diodori insula. *Diodori insula.)* Huius infrà quoque meminit. Ptolemæus de situ Meroes inter insulas Arabici sinus viginti numero,tres hasce postremas enumerat,nimirum Panis,Diodori,& Isidis (quæ hodie Pascoa est Belleforesto) enumerat.Ei subiungit sinum Aualitem,in quo Mondi insulam ponit. Eiusdem Plinius meminit libro 6.cap.29. Vltra(subintellige Isidis portum, duas insulas, quæ sunt ante portum,Pseudopulas,& duas alias interiores Pylas dictas)est sinus Abalites,insula Diodori, & alia deserta, oppidum Gaza, promontorium, & portus Mossylicus,quò cinnamomum deuehitur.Rhamnusio & aliis insula Diodori videtur esse illa quæ hodie *Bebel mandel* vulgò appellatur, de qua Rhamnusius in sua illa commentatione Italica, supra nauigationem Iamboli mercatoris opulentissimi à Diodoro Siculo conscriptam differit. Bebel mandel,inquit insula sita est in medio ostio maris Rubri, ampla, quæ vna ex parte tria millia passuum à continente distat.Eius gradus sunt duodecim,quod etiã simul ipsius freti. Hæc ille,vbi notabis,duodecim gradus tribui insula Bebel mandel(quam Bebmondũ nonnulli Latinè appellant) quot sanè à Ptolomæo Diodori quoque insulæ assignantur, vnde constat vnam eandémque insulam rectè nonnullis videri. De eadem porrò sic scribit Andreas Corsalis in quadã sua epistola. A portu Adem,inquit,peruenimus ad ostium freti maris Rubri die vno & dimidio,quod quidem iter fuit triginta leucarum. Ostium est tredecim gradus,in cuius aditu in medio mari insula est dicta Bebel,non omnino humilis,sterilis,omnísque viriditatis expers, cuiusmodi sunt omnia ferè illa Arabiæ loca.Insulæ ambitus,duarum leucarum,à continente Arabiæ distans duabus leucis,totidémque ab Æthiopia.In illa antiquitus duæ feruntur fuisse catenæ ferreæ,quæ vltroque continenti alligatæ à maris Rubri aditu prohibuerunt. Eiusdem insulæ Ludouicus Vartomanus (Bartema quoque & Ro-

Diodori insula hodie Bebel mandel.

Bebel mandel insulæ descriptio

Ostium freti maris Erythræi.

Bebel insula.

Insulæ ambitus.

Catenæ ferreæ insulæ.

HEBRAICA BIBLIOTHECA OF

Chamara insula Ostium maris Rubri.

manus dictus)meminit libro 2.de Arabia felice,his verbis,A Chamaran insula,inquit,cursum direximus ad ostium maris Rubri,quod est duorũ ferè dierum iter.Ad quod ostium quum peruenissemus,inter septa,siue claustra quędam esse videbantur,ostio non plus patente ternis millibus passuum. Ad dextrũ ostij terra est alta circiter viginti passus, deserta, inculta,sterilis,quantũ è longinquo videri potest,ad sinistram mons est altissimus, & saxosus. In medio ostij insula est exigua,deserta,dicta Bebel mandel, vnde qui Zeilan cogitat,dextra:qui Aden,sinistra iter facit,quod nos persequuti sumus.in conspectu tellurẽ semper habentes,ex Bebelmendelo scilicet Aden vsque itinere tridui,cum dimidio. Duæ ergo sunt probabiles admodum coniecturæ Diodori insulam esse illam ipsam,quæ hodie Bebel mandel dicitur.Vna est de qua iam dixi,pares nimirum vtriusque gradus. Altera est,quod recentes scriptores Orientalium nauigationum, testantur Bebel mandel sitam esse in medio freti Rubri maris.Idem de Diodori insula tradit Arrianus infrà his verbis,ἔ(scilicet αὐλῶνος, hoc est, freti,quo nimirum Arabicus continens, atque Barbarica regio iuxta Aualitem coeunt,& contrahuntur) τὸν μεταξὺ πόρον ἑξήκοντα σταδίων μεσολαβεῖ νῆσος Διοδότου,hoc est,cuius freti mediam partem, quæ est sexaginta stad.intercipit Diodori insula.Deinde idem nauigationem per illam dicit esse rapidam propter ventos ex montibus vicinis spirantes, quod & ipsum egregiè congruit cum eo quod Ludouicus Vartomanus à sinistris freti montem altissimum,totúmque saxeum esse dicit. Belleforesto tamen non Bebelmandel,sed Primera insula hodie dicta videtur esse illa antiqua Diodori insula.

Iter à Bebelmãdel Adẽ vsque.

Diodori insulã, esse Bebelmãdelã 2.coniecturæ. 1. Idẽ gradus. 2. Situs vtriusque idem.

Nauigatio per Bebelmandel cur rapida.

Diodori insula Belleforesto videtur & hodie Primera dicta.

Iuxta continentẽ in Orene Aduli.) Huic probè cõuenit quod Osor.lib.11. scribit,simulatque Siqueira Indiæ prætor insulam Mazuam, hoc est, Orenem subuectus fuit,eius incolas classis formidine perterritos in continentem traiecisse,in quo sit oppidum Archiquum nomine,quod quidem paulò antea dixi esse Aduli oppidum.

Adulicus sinus ab Aduli dictus.

Vicus.) Ptolomæus oppidum appellat in sinu Adulico,qui ab illo nomen suum sortitus est.

Coloa palus. Astapus fluuius Coloa palus hodie Barcena dicta.

Coloa vrbs mediterranea.) Ptolomæus de situ Merocon κολοὼ Coloam, primo paludem,siue lacum appellat, è quo nobilissimus fluuius Astapus erũpit.Hanc paludẽ,testis est Ioannes Barrosus in sua Geographia, necnon Ger. Mercator hodie Barcenam nuncupari.Ex qua fluuius(quem Ptolomæus Astapum vocat) erumpens, eodem Barroso teste, post longum admodum cursum in duo brachia diuiditur.Horum alterum antiquitus flumen lacus hodie flumẽ S.Spiritus appellatur,quod nomen ei à Laurentio Marquezio fuit impositũ, qui anno 1545.regionem illam lustrauit. Alterum verò huius fluuij brachium, quod infra Zefalam viginti leucarum interuallo decurrit, hodie quibusdam in locis Cuama,in aliis Zambere vocatur.Hæc duo brachia vna ex parte, ex altera ipsum mare insulam Zefalam Bernemotapæ subiectam imperio efficiunt. Hæc ille.Idẽ author ex lacu illo totius Africæ clarissimo,tres maximos fluuios promanare dicit,Nilum,Zairem, Astapum.Plinius lacum ex quo Nilus oritur, Nelidem appellat,simúlque testatur Nilum medios secantẽ Æthiopas, Astapum appellari,quod illarum gentium lingua significat aquam è tenebris profluentem,libro 5.cap.9.Idem eodem in loco circa Meroen clarissimã insulam, (hodie,teste Rhamnusio libro de Nilo, Gueguere corrupto vocabulo dictã) Nilum ait fluere Astaborem læuo alueo dictum, hoc est, ramum aquæ venientis è tenebris, dextro verò Astusapen, quod latentis significationem adiicit. Plinius ergo(cui astipulantur Mela & Solinus) Astaborem & Astapum,siue Astusapem vult duo esse Nili Meroem insulam efficientis brachia. Rhamnusius quoque Astapũ ab incolis Meroes hodie Nilum ait appellari. Niger in sua Geographia, Meroen, inquit, Nilus ab Occasu,Astaboras ad ortũ, Astapus ad Meridiem circumfluit. Ptolomæus Meroen insulam ab occasu Nilo, ab ortu

Astabora

Astabora fluuio ait effici.Strabo libro 16.Circa Meroen,Astaboram,& Astapũ ait influere.Ipsam verò Meroen Munsterus vult regionem hodie Elhabam dictam,in qua D.Matthæum Euangelium prædicasse ferunt. Hæc de Coloa palude. Deinde Ptolemæus,vt & hic noster Arrianus, Coloam vrbem mediterraneam esse dicit, quam ponit inter Auxuma (de qua paulò pòst) & Mastam. Hanc verò Rhamnusius, & alij, existimant esse vrbem hodie Baruam,siue Barruam dictam. Est autem Barua caput atque metropolis regionis regníque Barcnagasij, in qua sunt duo amplissima & magnificentissima templa. Vnum virorum,Sancti Michaelis,alterum mulierum, Apostolorum S.Petri & Pauli.

Coloa vrbs mediterranea.

Coloa hodie Barua dicta.

Axomitem metropolim.) Stephanus ἀξουμίτης,Axumites metropolis Æthiopum,eius ciuis ἀξουμίτης Axumites dicitur. Ptolemæus αὐξούμιον Auxumã appellat,in qua sit regia,eámque ante Coloam ponit. Procopius Axomidem appellans ab Aduli duodecim dierum itinere distare. Sic Niger in sua Geographia Auxumam ciuitatem regiam Auxumitarum metropolim inter Astaboram fluuium & mare sitam esse scribit,è regione vrbis Aduliæ. Auxumitas porrò Æthiopas Nicophorus Callistus libro 9.cap.18. in primis maris Rubri littoribus ad sinistram habitare dicit,quorum metropolis sit Auxumis.De eodem populo idem author libro 17.cap.32. iucundam sanè lectu de illorum ad religionem Christianam conuersione historiam tradit. Auxumitarum enim rex(Indorum addit,quia sæpe in historiis Indi pro Æthiopibus, vt Æthiopes pro Indis ponuntur) Græcæ superstitionis cultor, bellum cum Homeritis Iudaicam religionem colentibus gessit,cuius causam Romani præbuere. Per Homeritas enim AEgypto vicinos,merces vltrò citróque datæ & acceptæ ad Auxumitas inferebantur. Verùm quum ab Homeritarum rege Damno nomine Romani insidiis fuissent appetiti,accidit vt profectio illa ad Auxumitas fuerit impedita.Qua re grauiter cõmotus Auxumita rex Dauid nominis bellũ Homeritis intulit,voto prius Christianorũ Deo nuncupato,illorum se sacra suscepturum,si victoriam ab Homeritis reportaret.Prælio itaque commisso,victoria potitus,Damno rege capto viuo, votum suum persoluendi gratia legatos ad Iustinianum Imperatorem misit,eúmque rogauit,vt quæ ad Christianæ religionis cultum pertinerent,sibi præstaret. Iustinianus itaque ea re plurimùm delectatus egregiæ sanctitatis Episcopum illis misit, qui partim docendo,partim piè sanctéque viuendo gentem illam ad Christianam religionem traduxit,quæ inde longius ad interiores quoque AEthiopes promanauit. Et tunc primùm inde Metaxa Constantinopolim est allata.Idem libro 9.cap.18.Theophilum Episcopum Indum cognomine à Constantio Imperatore ad Oriẽtales Christianæ religionis propagandæ gratia missum,ab Homeritis,India & Arabia ad Auxumitas progressum esse dicit.

Axomite.

Auxuma Ptol. AxomisProcopio

Auxumitæ AEthiopes qui.

Auxumitarum rex.

Auxumitarum bellum cum Homeritis.

Homeritæ.

Damnus rex Homeritarum.

Dauid Auxumitarum rex.

Auxumitarum victoria.

Auxumitæ Christiani facti.

Metaxa.

Theophilus Episcopus.

Axomitẽ porrò,quam Stephanus Axumitem, Ptolemæus Auxumam,Procopius Axomidem,Nicophorus Auxumin appellat,Auxumitarum metropolim.communi ferè consensu Orientalium nauigationum authores affirmant esse vrbem hodie Caxumum,siue Chaxumum,siue Cassumum appellatam,iuxta quam Ioannes Presbyter rex AEthiopiæ plerunque sub tẽtoriis, & in agris habitat.In illa vrbe festum S.crucis vltimo die Septembris, quò solo Ioannes Presbyter se conspiciendum præbet,tanta pompa,ac hominum frequentia celebratur,vt multi in illa turba intereant.qui quidem in diuorum & martyrum albo reponuntur. Testis est Odoardus Barbosa. AEthiopes, teste Francisco Aluarezo,sibi persuadent hanc olim & reginæ Sabæ illius, quæ ad Salomonẽ venit,& Candaces cuius in Actis Apost.fit mentio,regiam sedem ac domicilium fuisse.Ac reginã quidẽ Sabã à natali loco cognominatã Maquedã,Candacẽ autẽ Iudich proprio nomine appellatas fuisse affirmant.Candace regina Strabonis temporibus AEthiopiæ imperauit,virilis sanè mulier, sed altero ocu

Axomites varia nomina.

Auxuma hodie Caxuma dicta.

Festum S. Crucis in Chaxumo.

Auxuma regionarum Sabæ & Candaces sedes.

Regina Saba.

Regina Candace

HAVRODA BIBLIOTEKA CYFROWA UNIWERSYTETU

lo capta,cuius metropolis fuit Napata, vt teſtis eſt ipſe Strabo libro 17.cap.8. Eiuſdem Plinius quoque meminit libro 6.cap.29. Hæc an fuerit illa,cuius in Actis Apoſt.cap.8.fit mentio,non ſatis liquet. Plinius loco ante citato nomen Candacis multis ab hinc annis ad Reginas tranſiſſe ſcribit.

In quam omne ebur.) Hinc Nicephorus,vt ſuprà dictum,per Homeritas, AEgypto finitimos,omnes merces vltrò citróque datas & acceptas, ad Auxumitas ſcribit deferri fuiſſe ſolitas.Idem Metaxam,ex illa vrbe ait Conſtantino polim fuiſſe allatam.Eſt autem Metaxa ſericum villoſum,quod velutum vulgò vocant,& videtur ſic dictum ab ipſa vrbe Axoma,vnde Bohemi antiquum no men retinentes,adhuc ſericum illud Axumit appellant. Metaxæ mentio fit l.lotas. C.De murileg.& ginæc.libro 11,& metaxariorum negotiorum l.fin.C. de pignor.

Metaxa quid.

Per Cienium.) Forſan eſt fluuius quidam.

Cienium.

Inſulæ paruæ plures Alalæi.) Plinius libro 6.cap.28.de Arabibus & Nabatæis inſularum, Alaæa meminit.Idem eodem libro cap.29.de ſitu maris Rubri,Troglodytarum, & AEthiopũ.AEthiopes,inquit, Aroteres inſulæ quæ Aliæu,item Bacchias,& Antibacchias,& Stratonis. Forſan igitur inſulæ Alalæi ſunt,quas Plinius Aliæu appellat,vbi Hermolaus Alien legendum putat.Agatarchides Alilæorum populorum meminit, quos dicit vicinos eſſe Dedebis populis prope Orenen Cherſoneſum(de qua paulò antea) habitãtibus.Ac omnino inſulæ maris Rubri,vt multi teſtantur,ſunt innumeræ,ac pleræque deſertæ,& inhabitabiles,cuiuſmodi ſunt Caiaſſa olim Aſtrata, ſiue Aſtarta,Chifalé olim Ara Palladis, Ginamanté olim Gythites, Soridan olim Generatio deorum, Angetiua olim Acanthiua,Paſcoa olim Iſidis à Ptolemæo appellatæ, his adde Atfas inſulas deſertas,Tuicé,Bugan,& alias. Verùm principes hodie, maximéque cultæ eiuſdem maris inſulæ ſunt Suachen, Mazua, Camaran, Dalacca.

Alalæi inſulæ. Alaæa inſula Plinio.

Aliæu inſula forſan Alalæi.

Alilæi populi. Dedebæ populus. Inſulæ maris Rubri innumeræ. Caiaſſa olim Aſtrata. Chifala. Ginamante. Soridan. Angotina. Iſiais. Inſulæ maris Rubri celebres.

Opſianus lapis.) Obſidianus legendum. In genere vitri,inquit Plinius libro 36.capite 26. & obſidiana numerantur ad ſimilitudinem lapidis, quem in AEthiopia inuenit Obſidius,nigerrimi coloris, aliquando & tranſlucidi,craſſiore viſu,atque in ſpeculis parietum pro imagine vmbras reddente. Gemmas multi ex eo faciunt. Videmúſque & ſolidas imagines diui Auguſti capti materia huius craſſitudinis,dicauítque ipſe pro miraculo in templo Concordiæ obſidianos quatuor elephantos. Remiſit & Tiberius Cæſar Heliopolitarum ceremoniis repertam ibi in hæreditate eius,qui præfuerat AEgypto, obſidianam imaginem Menelai.Ex quo apparet antiquior materiæ,origo,varia vitri ſimilitudine interpolata.Xenocrates obſidianum lapidem in India,& in Samnio Italiæ, & ad Oceanum in Hiſpania naſci tradit, &c. Eiuſdem meminit libro 37.capite 10. Huius lapidis, teſte Calcaguino in libro De ſilentio,ea vis eſt magorum omnium conſenſu, vt mutos ac elingues prorſus homines efficiat.

Opſianus lapis. Obſidianus lapis ab Obſidio inuentore dictus. Imagines ex obſidiano.

Elephanti obſidiani. Obſidiana imago Menelai.

Obſidianus vbi naſcatur.

Obſidianus mutos reddit.

Τοπικὸν) τοπικὸν, & ἐντόπιον (quibus vocibus creberrimè Arrianus vtitur)dicitur,quod alicuius loci eſt proprium, natiuum vernaculum, domeſticum,ſiue quod in vno aliquo loco propriè fit,ſiue gignitur. Hinc τοπικῶς prouerbum quo & ipſe ter vtitur. Sic,exempli gratia ſigna aduentantis tempeſtatis,numiſmata,lodices,veſtes,naues,piſcatores,merces, ἐντοπίους, ſiue τοπικούς.i. loci alicuius proprias infrà appellat.

Τοπικὸν & ἐντόπιον.

Zoſcales.) Æthiopes olim Regem creabant eum,qui vel forma, vel alendorum pecorum ſcientia, vel robore, vel opibus pollebat. Reges ſuos pro diis colebant, ceu communes omnium conſeruatores & cuſtodes, teſte Strabone lib.17.Ac in vniuerſum quoad regnum Æthiopiæ,Plin.lib.6.cap.29. Æthiopiã priſcis tẽporibus ſcribit Ægyptiorum bellis attritam viciſſim imperitando,ſeruiendóque claram fuiſſe, & potentem vſque ad Troiana bella Memnone regnante,

Zoſcales rex AEthiopiæ. AEthiopum rex olim quis creari ſolitus. Reges AEthiopum diuinis coli honoribus. AEthiopiæ antiquæ ſtatus.

gnante, & Syriæ imperitaſſe,&c. Nero bellum Æthiopicum cogitans milites prætorianos cum tribunis ad explorandam Æthiopiam miſit. Eidem Auguſti temporibus P. Petronius Ægypti præfectus, equeſtris ordinis,bellum intulit, multis eorum oppidis expugnatis.Verùm omiſſo antiquo ſtatu Æthiopiæ, atque Troglodyticæ hodie vniuerſa illa regio à Portugallenſibus patefacta, & ad ciuilem cultum traducta variis principibus Arabicis,& Saracenis paret,cuiuſmodi eſt rex Quiloenſis, Melindius, & alii regis Luſitaniæ tributarij.Verum duo ſunt omnium potentiſſimi,quorum alter Rex regionis Abyſſinæ (olim Æthiopia)ſub Ægypto dictę:duo habet nomina,nimirum Aceyne,hoc eſt, Imperator,& Neguz,hoc eſt,Rex,vulgò olim Ioannes Præſbiter à Chriſtianis appellatus, quum Alexander nomen eſſet ei Regi,qui tum temporis, quando Portugallenſes in Æthiopiam intrauerunt,regnum illud adminiſtrabat. Sub hoc, eſt regnum Barnagaſei potentiſſimum, necnon regnum Tigremahon, Angote, Amara, Xoa, Fatigar, Oya, Goiame, in quo regno Nilus ibi Goion appellatus,ex duobus lacubus,Zembre vel Zaire, & Zahan ortum ſuum habet,vt vult Franciſcus Aluarezus.Illi autem lacus(qui ob magnitudinem ſuam videntur eſſe maria)ex montibus Lunæ,nimirum ex Zeth, & Betzun promanare dicũtur. Alter verò Rex eſt Benomotapa,ſiue Monomolapa,quod idem ſonat quod Imperator, cuius regamen latiſſimum eſt in ea Æthiopiæ parte, quæ eſt vltra promontorium Bonæ ſpei, quæ Auſtrali Oceano terminatur. Vtrumque regnum & ſimul vniuerſum Æthiopicum, diligenter accuratéq; deſcripſit Franciſcus Aluarezus in itinerario ſuo Æthiopico,nec non alij. Quæ omnia quoniam Oſorius Luſitanus libro 4,& 9,ſuæ hiſtoriæ, elegantiſſima deſcriptione veluti vno faſciculo complexus,eam hîc inſerere volui,vt lector huius peripli nauſea forſan aliqua faſtidióque affectus, illius lectione recreetur. Ac primò quidem quoad vniuerſam AEthiopiam,illam ſic deſcribit. Conſtat iam inde ab Homeri temporibus, eam Africæ partem, quam Græci AEthiopiam appellant, in duas partes eſſe diſtinctam.Vna namque, vt ipſe Homerus auctor eſt, ad occaſum Solis, altera ad ortum pertinet: & vtriuſque partis regiones vltimæ, quæ ad Auſtrum longiſſimo tractu protenduntur, Oceano terminatur. Occidentalis AEthiopia cum ea Africæ parte,quæ Gaditano freto definitur,continens eſt, atque in Auſtrum inde continuata diſtenditur, vſque eo,dum quinque tãtùm fermè gradibus ab æquinoctiali regione diſtet.atque deinde in ortum Solis inflectitur,& ad principium promontorij Bonę ſpei maximo ſpatio dilatatur. Inde verò rurſus in Auſtrum tanta longitudine procurrit,vt æquinoctium ſuperet,& Auſtrum verſus,circiter grad.35.ab æquinoctiali plaga diſſideat. Inde ad ortum Solis extenta, ad æquinoctialem rurſus abducitur, & Septentriones reſpicit, donec tandem in ſinum Arabicum atque in promontorium Praſum perueniat. Ibi Arabiam ab ortu Solis ſpectat. Intimus autem ille ſinus Heroum ciuitate definitur. Continet autem AEthiopia ſupra dimidiam Africæ totius partem.Regio partim eſt fertilis,& multis frugibus, & armentis, & pecoribus abundat, & quamplurimis fluminibus alluitur: partim deſerta, & inculta, & rerum omnium aſperitate vaſtata. Eſt etiam in illa non ſolum maxima linguarum,ſed etiam morum diſſimilitudo. Nam quidam ſunt mites, & commodi, & ad omnem rationem humanitatis propenſi. Alij vero ſunt moribus immanibus efferati. Ea verò pars AEthiopiæ,quæ ſpectat ad Solis ortum,à promontorii illius maximi flexu incipit,& deinde ad AEthiopiam, quæ ſupra AEgyptum eſt,poſt varios ſinus & flexus extenditur.Continet autem AEthiopia elephantos quamplurimos, è quibus magnam eboris mercatores inde in multas alias orbis terrarum regiones important. Abundat multis auri,& æris,& argenti venis, aliiſque rebus innumerabilibus, plurimis in locis opulenta eſt.Calores tamen noſtris hominibus infeſtiſſimi,& febres mortiferæ eos his commodis omnibus arcent, terroribúſque mortis obiectis impe-

Nero AEthiopicum bellum cogitauit. P.Petronius eques Reg. AEthiopiæ bellum intulit. AEthiopia quibus hodie pareat. AEthiopiæ reges. AEthiopiæ Abyſſinæ rex. Duo eius nomina. Primus Aceyne. Secundus Neguz. Ioannes Preſbyter vulgi. Alexander rex AEthiopiæ. Regna ſubiecta regi Abyſſinæ. Nilus Goion dictus. Nili ortus ex duobus lacubus. Lacus illi ex mõtibus Lunæ. Lunæ montes Zeth, & Bethzun. Benomotapa rex AEthiopiæ. AEthiopiæ deſcriptio. AEthiopiæ duæ partes. AEthiopia Orientalis & Occidentalis. AEthiopiæ Occidentalis termini. Promontorium Bonæ ſpei. Sinus Arabicus Praſum promontorium. Heroum ciuitas. Regio AEthiopiæ qualis. Incolæ AEthiopiæ Occident. AEthiopiæ Oriẽtalis ſitus. Elephanti. Ebur. Metalla auri, æris,argenti. Calores funeſti.

HAVANA BIBLIOTECA OVIEDO

Auaritiæ vis.

diunt,quò minus multas ex AEthiopia vtilitates excipiant. Quanquã tantas plerunque vires habet auaritia, vt mẽtes hominum à cogitatione mortis (qua nihil mihi videtur esse terribilius)frequeter abducat. In hac autem AEthiopiæ parte,quæ est vltra promontorium Bonæ spei,quæ Australi Oceano terminatur, est regnum latissimum, quod Benomotapa nominatur, cui, antè quàm Lusitani eas oras perlustrarent, omnes illius oræ Reges sine recusatione parebant.Est autem auro,supra quam quisquam existimare potest, ditissimum. Nam è fluuijs etiam,atque lacubus eruitur. Multique Reges Regi Benomotapæ auri tributum quotãnis impendunt. Gens simulachra minimè colit: vnum Deum cæli & terræ conditorem confitetur. Cultus & vestitus non est cultui, quo reliqui Æthiopes vtuntur,absimilis. Regem incredibili superstitione venerantur.Rex duo regiæ maiestatis insignia gestat. Vnum est, paruus quidam ligo cum eburneo manubrio. Alterum iaculis duobus haud ita magnis continetur. Ligone subditos ad terræ culturam adhortatur, ne propter ignauiam atque desidiam terram deserant,& fame coacti latrocinentur.Vno vero ex iaculis significat,se scelerum vindicem futurum, altero vim externam ab hostibus armis atque virtute repressurum. Regum filii,quos habet stipendiarios, apud illum nutriuntur,tùm vt ea educatione Regem debita fide & amore prosequi studeant, tùm vt illis obsidibus Rex eorum parentes in officio & fide cõtineat.Est maximo semper exercitu constipatus,quanuis summa pax & otium cum omnibus finitimis nationibus sit illi firmo fœdere constitutum. Tunc enim censet,sibi nullum à bello fore periculum, quum in pace bellum semper Regum fortunis impendere suspicatus fuerit. Singulis annis mittit ex suis domesticis,& familiaribus,qui ignẽ nouum Principibus & Regibus, qui in illius ditione sunt,nomine ipsius Regis impertiat, atque inde reliquis hominibus distribuatur.Quod quidem ad hunc modum fit. Vbi legatus ad domum cuiusuis principis accedit,ignis extinguitur. Deinde rursus à legato nouus ignis excitatur,tunc omnes eò commeant, vt ignem inde in domos suas inferant. Hoc qui facere recusat,proditor atque rebellis existimatur, & tanquam maiestatis reus extremo supplicio punitur:&,si opus ita fuerit,exercitus in illum comparatur, vt hominem fidei desertorem multis cruciatuum suppliciis interimat. Et hæc de Benomotapæ regno. Iam verò quoad regnum Ioannis Presbyteri, illo altero potentius,illud Osorius Lusitanus lib.9.suæ historiæ his quasi coloribus depingit: Regnum,inquit,illius à Septentrione, Ægypti finibus,ab Austro,montibus Lunæ terminatur, ab ortu mari,quod per ostium Arabici sinus influens ad Heroum ciuitatem pertinet,definitur. In occasum verò latissimè protenditur,ita vt cum gentibus atro colore,& crispo & adusto capillo,quę ad Ægesimbam regionem pertinent,coniugatur.Montes tamen multos in illius regno Saraceni tenent, qui illi non obediunt. reliqui principes illi parent,& multi tributi nomine ei non mediocrem auri vim singulis annis pendunt. A Lunæ montibus Nilus exoritur,qui inde varios lacus & insulas efficiens, Ægyptum interfluit,vsque eò,dum per Alexandriam in nostrum mare influat. Regni totius ambitum septingentis milliaribus patere dicunt, Multi in ea regione montes editi,& excelsi contineri dicuntur,vndique prærupti,aditu perangusto,adeò,vt vnus tantùm homo per ostium penetrare possit. In summo autem fastigio sunt miræ planicies latè patentes, aquæ perennes, pabula & fruges lætissimæ,amnes pellucidi,pecorum,& boum multitudo,alucaria, è quibus vis ingens mellis exprimitur.Regio maxima ex parte fertilis & opima, multísque auri,& argenti,& æris metallis abundat: equos nutrit, gossipii copiam ingentem profert: vino caret, sed incolæ potionem è melle & aqua conficiunt potu iucundam,& corpori valde salubrem.Medicis atque pharmacis rarò admodum vtuntur. Gens tamen est supra modum ignaua, & propter ingentem desidiam,& artificum penuriam,telluris bonitate frui nescit. Rex cum finitimis

Regnum Benomotapa.

Auri copia.

Auri tributum.

Incolarum religio.

Cultus, vestitus.

Regis veneratio.

Regis duo insignia.

1. Ligo.

2. Iacula.

Ligo cuius rei signum.

Iaculorum significatio.

Regum filij cur in eius aula.

Exercitus.

Mos nouũ quotannis ignẽ principibus & Regibus ei subiectis excitandi.

Regni fines.

Ægesimba regio.

Montes multos Saraceni tenent.

Auri tributum.

Nili ortus.

Regni ambitus.

Montes multi editi.

Planicies in montibus.

Regionis fertilitas.

Metalla.

Equi.

Gossipium.

Potio ex melle & aqua.

Incolarum mores.

mis gentibus continenter bella gerit, & ideo vrbes non incolit, sed in castris perpetuò ætatem degit. Tanta est autem hominum atque tabernaculorum multitudo, vt castra circiter duodecim millibus passuum in lõgitudinem pateant,& totidem in latitudinem.Eo autem ordine locantur,vt quanuis crebrò mutentur,facillimum sit cuiuis,castrorum vias oculis designare,& in hominũ, quos conuenire velit,tentoria sine vllo errore peruenire,& principes,quos velit adire, & tanquam in vrbe notissima versari. In castris septem paroeciæ sunt, & singulis paroeciis sacerdotes præfecti,qui sacra peragunt,cõciones habent, subditos disciplinis instituũt,& rebelles pœnis à flagitio deterrent,& ad Christianam moderationem frequenter erudiunt. Vrbes regionis exiguæ sunt,ædes humiles, muri fragiles: templa tamen magnifica,& monasteria maximis sumptibus ædificata.Rex se tanquam numen cæleste coli faciebat: vultum ne principibus quidem apertum,nisi statis diebus ostendebat. Illis qui eum conuenire volebant, aliquando pedem tantum, aliquando verò manum demonstrabat: reliquam speciem Regis intueri, nefas existimabatur. Quum verò respondere volebat,internuntiis vtebatur,& è cortinis,quasi ex aditu oraculum ederet,responsa per interpretes edebat.Sed hæc ineptissimæ diuinitatis emẽtitæ fabula, postea quàm Lusitani gentibus illis in vltimum discrimen adductis opem attulere,& morẽ Christianorum Regum exposuere,derisa fuit. Iam nunc Reges intueri,iam illos alloqui,iam audire licet.Quod verò ad religionẽ attinet,multa ab Hebræis desumpta conseruant.Mares octauo ab ortu die circumciduntur,& fœminis etiam aliquid amputatur, vt non omnino incircunciſæ videantur.Quod se dicunt facere, non quòd in circunciſione vim aliquã ad salutem cõstituant, sed vt Abrahami, & aliorum sanctorum Patrum exemplum sibi ob oculos proponant,& illo monimento commoniti,acrius & ardẽtius in similis sanctitatis studium incitentur. Quadragesimo deinde à circunciſione die mares, octogesimo autem fœminæ salutaribus aquis expiantur,& Eucharistiam eo die infantes initiati in mica panis assumunt. Singulis annis diem, quo CHRISTVS à Ioanne aquis Iordanis ablutus Baptismi Sacramentum instituit, eiusdem lustrationis renouatione celebrant: & tamen asserunt, vnico tantùm Baptismo peccata deleri,reliquas lustrationes quotannis instauratas,corpus tantùm tingere,animum verò non expiare:se tamen id facere,vt CHRISTI diuinum beneficium(qui,vt nostras sordes eluret, sanguinem & aquam è latere suo profudit)sæpius in memoriam redigant.Fœminæ si mares ediderint, quadraginta diebus, si fœminas, octoginta à templorum liminibus arcentur. Sacerdotes & vxores ducunt: si vxores decesserint,cælibes permanent,& summa castimonia vitam peragũt: & si adulterio se contaminauerint, aut post vxorum mortem aliqua se libidine commaculauerint Sacerdotio priuantur.Antequam rem diuinam faciant aliquot diebus vxoribus abstinẽt, vt libidinis impuritate dierum numero sublata, sanctius CHRISTI sanctissimũ corpus immolent,& attentius de rebus diuinis cogitent,& sic facilius perlitẽt. Monachis vxorem ducere, nefas.Nemini,nisi nudis pedibus,ingredi in Templum licet. In fanis flagitium est ridere,sermocinari, deambulare, aut aliquid denique meditari, quod non ad cælestia atque diuina referatur. Quum ieiunant vsque ad Solis occasum nec edere quicquam,nec bibere solent. A cibis quos antiqua lex vetabat,abstinent. Flagitia sacerdotibus sæpenumerò confitentur. Sub vtramque speciem Eucharistiam sumunt. Monachi Antonium Ægyptium auctorem religionis habent.Pontifices à Rege creantur. Patriarcha à monachis deligitur, & à Patriarcha Alexandrino confirmatur. Multa sunt,in quibus Iudaicis ritibus atque cæremoniis adhæresçunt, quanquam affirment,se non illis,sed CHRISTI tantùm virtute atque meritis inniti.Multos dies festos agunt.Sanctos homines hac vita perfunctos colunt,atque venerantur.Hæc ille quidem de AEthiopibus Christiano nomine vtentibus.

Regis consuetudo.

Castrorum Regis quantitas.

Castrorum figura & ordo.

In castris septẽ paroeciæ.

Sacerdotes.

Ædificia.

Templa.

Monasteria.

Rex se tanquam numen cæleste coli volebat.

Regem intueri olim nefas.

Regis responsa.

Regum veneratio superstitiosa hodie cessauit.

Religio.

Circunciſio masculis, & fœmellis communis.

Baptismus.

Eucharistia infantibus datur.

Diem quo Christus à Ioanne baptizatus celebrent.

Anabaptismus.

Fœminæ post partum à tẽplis arcentur.

Sacerdotes vxores ducunt.

Monachi.

In templis quomodo se gerant.

Ieiunia.

Confessio.

Eucharistiã sub vtraque specie.

Monachi.

Pontificum & Patriarcharum creatio.

Iudaici ritus multi.

Dies festi.

Sanctorũ cultus.

HAYKOBA BIBLIOTEKA

Πλειόνες.) Videtur πλειόνων legendum.

ἱμάτιον vestis. Ἱμάπια.) Vox ἱμάπιον & ἱματισμὸς (qua vtraque crebro vtitur) vestes, item pānos significat. Vox Greca tam latè accipitur, quàm vox vestis apud Latinos.

Ἀγράφα.) Non concinnatæ, cui opponitur γεγραμμένον, quo infrà aliquoties vtitur.

Stolæ. Στολαί.) De voce στολὴ (& antiquitus generatim pro quauis veste, & postea speciatim pro honesta matronali veste vsurpari solita) vide Bayfium.

Arsenoiticæ vestes. Arsinoe. Arsinoe nonnullis Suez. Suez situs. Ἀρσενοειτικαί.) Legendum ἀρσινοειτικαί. i. in Arsinæ confecta. Est autem Arsinoe condita sororis nomine in sinu Charandra à Ptolemæo Philadelpho, qui primus Troglodyticen excussit: amnem, qui Arsinoē præfluit, Ptolemæū appellauit. Plin. lib. 6. c. 29. Hanc volūt vrbem hodie Sues appellatam, quæ in Arabia à Saracenis Barraaru appellata, in principio maris Rubri posita, vbi

Sinai mons hodie Turba. Pharao submersus, non procul à monte Sinai, qui à Mauris Turba dicitur, vbi S. Catharinæ sepulchrum distat. In illam ceu portum celeberrimū ex Zidem à Saracenis afferuntur mari omnia aromata, gemmæ, vniones: aliæque pretiosæ merces ex India, inde, Camelis, terra Cairum portantur: ex Cairo Alexandriam, inde in Europæ partes. Testis Odoardus Barbosa. Eiusdē meminit Bellonius libro 2. cap. 54. Solum circa illam sterile, & macrum omne dicit, in quo nullæ arbores nascantur, excepta arbore Acatiæ, cuius gummi ab Arabibus diligentissimè custoditur, quo in Europa ad atramentum conficiendum vtuntur, ídque tinctores gummi Arabicum appellant. Alii tamen Heroum ciuitatem non procul ab Arsinoe distantem volunt esse Suez. Scaliger certè illos multum falli dicit qui Arsinoen putent eam Suez hodie dictam.

Aboli. Ἄβολοι.) .i. Aboli, siue ab-ollæ (vtraque voce Arrianus vtitur) vestes fuerunt militares, ac etiam grauiorum, & magnorum virorum, item senatoriæ quasi abullæ, quod vndique essent bullatæ, teste Bayfio. Nonnulli accipiunt pro veste confecta duplici panno.

Linteum. Λεντία.) Λεντίον, vox est Latina, linteum. Hinc Q. Curtius lib. 8. de regum Indiæ vestitu verba faciēs, capita linteis vinciunt. Ioan. Euang. 13. Et accepto λεντίον linteo seipsum cinxit. Hesych. ἱερατικὸν ῥεῖζωμα. i. sacrum cingulum ἀπὸ τῦ λιάζειν quasi λειαντίον.

Dicrossium. Διηρέσια.) Δίηρεσον, vtrinque fimbriatum.

λιθία pro λίθος. Vitrum à videndo. ὕελος & ὔαλος ab humore. Vitrum. Λιθίας ὕλης.) Legendum videtur ὑαλῆς interposito α inter υ & λ. Sic enim infrà bis λιθίαν ὑαλῶ dicit. λιθία enim Arriano nostro est substantiuum, Gallicè *Pierrerie*, pro λίθος. Hinc infrà λιθία δόξαν παντοία. Item λιθία μυρρίνη, vitrum Latinè à videndo, Græcè ab humore & ὕελος dicitur (vnde infrà bis ὕελος ἀρχὴ ab Arriano dicitur) & ὕελος Atticè: ὑαλὸς accentu in vltima est adiectiuum, vt ὑαλῆ λιθία, & infrà ὑαλᾶ σκεύη. i. vitrea vasa. De vitro autem, eius origine, variis generibus, eiusdem cōficiendi ratione vide multa apud Plinium lib.

Vitrum Indicū. 36. cap. 26. vbi Indico (quod ex crystallo fracta fieri aiunt) nullum comparari dicit.

Murrhina. Μυρρίνας.) Μυρρίνης legendum, vt infrá. Murrhina, inquit, Plin. lib. 37. cap. 2, Oriens mittit. Inueniuntur enim ibi pluribus in locis, nec insignibus, maximè Parthici regni, præcipuè tamen in Carmania. De eius vsu, pretio apud Romanos maximo, vide ibidem plura. Myrrhina doctissimis quibúsque videntur ea

Myrrhina hodie Porcellanæ. fuisse, quæ nunc dicuntur Porcellanæ: de quibus uide plura apud Scaligerum contra Card. exercitat. 92. Garzias Iaspidis genus viride ait inueniri, ex quo vasa murrhina conflantur, adeò virentia, vt ex Smaragdo conflata videantur,

Porcellanæ vbi hodie optimæ. exempla eiusmodi vasorum prætiosissimorum vide ibidem. Huiusmodi vasa Porcellana optima & præstantissima hodie in Martabano portu regni Pegu necnon in China, insulis Maioricis, Balearibus (vbi Maiolica appellatur) reperiri, testis est Odoardus Barbosa, Antonius, Piga Felta, Scaliger exercitat. 92.

Diospolis. *Quæ sit Diospoli.)* Diospolis, inquit Plin. lib. 5. cap. 9. magna olim Thebæ, portarum

portārum centum nobilis fama, copiosa Indicarum, Arabicarúmque merciū, Nilo proximum emporium. Hodie Stiues à Barbaris appellatur. De hac Strab. libro 17.

Orichalcū quid. Ὠρείχαλκος.) Græcè etiam ὀρείχαλκος scribitur, vt apud Apollonium lib. 4. λεμπετίη δ' ὅτι βουσὶν ὀρειχάλκοιο φαεινοῦ. Interpres Apollonij dicit esse genus æris sic appellatum, ἀπὸ ὀρείου τινὸς, id est, ab Orio quodam eius inuentore. Latinè aurichalcum, siue orichalcum, ab auro (quod & orum olim fuit appellatum, vt oricula pro auricula) & ære compositum, quod sit æs aurei coloris. Alij tamen ἀπὸ τῦ ὄρους, id est, monte, quòd in montuosis locis inueniatur, dictum putant. Olim in Syria effossum fuit ad pictorum vsum in summa tellure auricolore, sed fragili, lapidum specularium modo. Vix iam inuentu facilè effœta, vt putant, tellure. Quoniam auri nonnihil & argenti continet (vnde ex eo fieri, aurum posse Caius princeps auri auidissimus sperauit) Romanorum temporibus nondum inuenta arte auri ab argento & ære separandi, maximo fuit apud Romanos in pretio.

Orichalcum vide dictum.

Meliephtha. *Meliephtha.)* Vasa ænea, laminæ, siue crustæ æneæ placentarum instar. Videtur fuisse dicta μελίεφθα ἀπὸ τῦ μέλι, & ἕψειν. Vnde hîc dicit ea fuisse destinata εἰς ἕψησιν. erant igitur vasa quibus mel coquebatur. Vnde ἕψειται μέλητος, apud Græcos. Basil. in epistola 1. infrà μελίεφθα ὀλίγα.

Æris vsus olim maximus. *Æneæ.)* Æris olim maximus vsus fuit, ex quo moneta prima (vnde ærarium) necnon omnis ferè generis instrumenta, atque arma confecta fuerunt, vt multis exemplis probat Georgius Fabritius libello obseruationum de metallicis rebus, ac nominibus. Apollonij interpres in illud Apollonij, χαλκείῳ πελέκεϊ. Apollonius, inquit, in primo libro Hypomnymâton, ait σίδηρος, id est, ferrum, à priscis χαλκὸν. i. æs fuisse appellatum, ignorans olim nondum inuēto ferro, ære vsos esse. Vnde Hesiodus, χαλκῷ δ' ἠργάζοντο μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.

Æris vsus in ornatu corporis. *Ad armillas.)* Sic Osorius lib. 1. historiæ Emanuelis, Æthiopas quosdam hodie reliquis humaniores atque cultiores, & brachia æneis armillis, & capita similiter æneo cultu ornasse dicit.

Ferri vsus. *Ferrum ad hastas.)* De ferri multiplici vsu vide præter Georgiū Agricolam, Georgium Fabritium in libello paulò antè nominato. Plinius libro 34. capite 14. & 15.

Σκέπαρνον. Σκέπαρνον.) Σκέπαρνον, inquit Hesych. est ἀμφίσομος πελέκις.

Πελέκυς. Πελύκια.) Πελέκις est ἀξίνη δίσομος.

Poculorum luxus *Pocula ænea rotunda.)* Non possum hîc silentio præterire poculorum luxum, quem eleganter his verbis Plinius describit in proemio lib. 33. Auxere & artem vitiorum irritamenta. In poculis libidines cælare iuuit, ac per obscœnitates bibere. Abiecta sunt deinde hæc, & sordere cœpere, & auri argentíque nimium fuit. Murrhina & cristallina vasa ex eadem terra effodimus, quibus pretium faceret ipsa fragilitas. Hoc argumentum opum, hæc vera luxuriæ gloria existimata est, habere quod posset statim totum perire. Nec hoc satis fuit, turba gemmarum potamus, & smaragdis teximus calices, ac temulentiæ causa tenere Indiam iuuat, & aurum iam accessio est. Hæc ille.

Δηνάειον. Δηνάειον.) Partim quidem speciatim significat certum quendam nummum Romanum, qui valebat quinque obulos, & semissem: partim verò omne numismatis genus, idem quod νόμισμα, siue χρῆμα, quibus vocibus infrà aliquoties vtitur.

Armilla. Ψέλια.) Plin. lib. 33. cap. 3. Habent fœminæ aurum in armillis, digitísque totis. ψέλιον armilla.

Periscelides. Περισκελίδες.) Cœlius libro 2, c. 49. Periscelides Latinè tibialia ornamenta pedis circa crura. Esa. 3. Periscelide, siue periscelia (qua voce Tertull. vtitur) crura vel tibiæ exornabantur. σκέλος enim Græci crus vocant.

Vinum Laodicenum. *Vinum Laodicenum.)* Tria sunt vini genera, quorum Arrianus in hoc pe-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА

riplo aliquoties meminit,nempe Arabicum,Laodicenum,de quo Strabo libr. 15.Italicum,cuius multa sanè nobilissima genera & Plinius libro 14.cap.6.& Athenæus Dipnosoph.libro 1.cap.24.pluribus describunt. De variis potionibus vinum imitantibus,Æthiopum, Troglodytarum, Indorũ, quæ gentes vino ferè carent,vide Scalig.Exercit.87.contra Cardanum.

Gaunacæ. *Gaunacæ.)* Videtur legendum καυνᾶκαι per κ,quæ à Phauorino σεσ́ματα ἢ ὑπηβόλαια ἑτερομαλλῆ.i.altera tantùm ex parte villosa appellantur. Idem vestem Persicam fuisse dicit, quæ idcirco alio quoque nomine Persis sit appellata.

Οὐ πολλῦ. Omnino videtur legendum πολλαί.

Ferrũ Indicum. *Ferrum Indicum.)* Plinius lib.34.cap.14. ex omnibus ferri generibus palmam dicit esse ferro Serico,quod cum vestibus suis,pellibúsque mittunt. Secundas dat Parthico.

Stomoma. Στόμωμα.Hoc est,ferrum acie, siue chalybe temperatũ,& roboratũ,ἀπὸ τῦ στομόω,de quo Plinius lib.34.cap.14.Est ferrum sæpius igne liquefactum,& purgatius redditum.Id chalybs alio nomine dicitur.Galli *Acier* appellant. Videtur & æris speciem Celsus existimasse lib.6.in collyrio Cleonis,squamæ æris, inquit,quod στόμωμα appellant.

Monoche. *Othonium.)* Οθόνιον siue ὀθόνη(nã in vtroque genere sæpe ab Arriano ponitur,vt & in nouo Testamento Iohann.19.ὀθόνια, Act.10. ὀθόνη dicitur) significat,teste Phauorino,πᾶν ῥεμβόλαιον,ἀπὸ τῦ ἔσασθαι,vel,vt alij volunt,ἀπὸ τῦ ὀθεῖν, τὸ κινεῖν. ὀθόνιον etiam dicitur panniculus lineus ad obliganda vulnera , δέσμον exponit Pollux.Differentiæ othonij apud Arrianum,sunt παντοῖον, χυδαῖον,ἰνδικόν,πλατύτερον quod μονοχλῶ dicit appellari , denique σπειρὸν . sed de voce ὀθόνης,vide plura apud Bayf.

Moch tela Indica. Μονοχὴ) Arrianus dicit esse othonium Indicum latius. Beniamin Tudelensis in suo itinerario Moch telæ Indicæ speciẽ esse dicit. Ab illa voce videtur monoche deriuatum.

Sagmatogena. Σαγματογῆναι.) Hac voce bis vtitur. Rhamnusio videtur species esse telæ Indicæ nobis incognitæ,cuiusmodi infrà quoque nonnulla commemorantur.

Telæ Indicæ. Hodie telæ quædã Indicæ tenuissimæ beatillas,bayrames, atque alię huiusmodi ab Orientalium rerum scriptoribus celebrantur.

Περιζώματα. Περιζώματα.) Cingula,item subligacula(sine quibus, teste Cic.in scenam prodire apud Romanos nemo audebat) significat. Pollux,περίζωμα τὸ περὶ τὴ κοιλίαν ζώσμα. De cingulis vide Bayf.cap.8.

Molochina. Μολόχινα.) Μολόχινον,siue μολοχίνη(nam in vtroque genere ab Arriano vsurpatur)Rhamnusio similiter species videtur quædam esse telæ Indicæ. Forsan vestis quædam fuit sic dicta à maluæ flore,siue colore,quæ Græcè & μαλαχὴ, & μολοχὴ dicitur,vt author est Athenæus.Vnde illud Epicharmi,πεπότερος ἐγὼγε μολόχη.Sic molochinus color in vestibus similis maluæ, cuius infectores molochinarij à Plauto in Aulularia appellantur,vt testis est Antonius Thylesius de coloribus. Item molochites lapis similiter à maluæ similitudine dictus est.

Malua quare molochi & malache.

Lacca. Λάκκος.) Laccam alij gummi,aut arboris,plantæve alicuius guttam esse volunt,alij formicarum alatarum stercus siue farraginem, cuiusmodi cera apũ.

Lacca vbi pluvima & optima. Legitimum eius atque commune nomen Arabicum est lach: in Martabane autem portu regni Pegu nobilissimo Lacco Martabani,item Trec(quod Germanis est stercus)in Cambaia Caco,in Sumara Lac Sumotri appellatur.His enim potissimùm in locis hodie ex communi Orientalium historicorum consensu plurima & optima prouenit. Nonnulli laccam volunt idem esse quod cancamum,in qua sententia est Mathiolus,& Scaliger.alij volunt esse diuersa, vt Amatus,& Garzias sentiunt. Certè Arrianus quoque noster separatim vtriusque meminit.

Laccam , nonnulli volunt esse Cancamum.

Χεμα-

Lacca tinctoria. Χεματίνῳ.) Infectoria,siue tinctoria. Amatus laccam factitiam siue artificialem ex fæce brasilij Virtzinij dicti, & cocci resultare dicit, ex qua pictores colorem rubrum obscurum maximè conficiunt.Hanc idem ait cum prima & naturali lacca à Semprone,& aliis ineptè admodum confundi. Garzias tamen laccam quoque naturalem præmansam ait pulcherrimo colore rubro inficere,& ex ea bacillos illos confici,quibus in obsignãdis epistolis vtimur,admixtis iis coloribus,quos maximè expetimus. Iisdem etiã fabri lignarij lineas ducunt.Nota etiam לכה *Laca* Chaldaicè genus esse coloris.Sed de lacca,eius elaboratione,vi atque natura,vsu in medicamentis,tinctura,vide plura apud Amatum,Garziam,Mathiolum,Scaligerum,Odoardum Barbosam & alios historicos rerum Orientalium.

Rhinoceros. *Rhinoceros.)* Vastum hoc animal in Cambaca,Bengala,Patane olim(Perimula dicta)ac multis aliis Indiæ & Æthiopiæ locis maximè reperiri traduntur.De quo vide Plin.Garziam,Scaligerum,& in primis Gesnerum.

Perimula hodie Patane.

Nauigationis Indicæ tempus. *Plurima ex Ægypto, &c.)* Hinc Plinius libro 6.cap.23. de his nauigationibus verba faciens,ex India,inquit,renauigant mense Ægyptio Tybi inci piẽte,nostro Decembri:aut Mechiris Ægypti intra diem sextum, quod fit intra idus Ianuarias nostras.Itaque euenit,vt eodem anno remeent.Hęc ille.Quum omnibus in actionibus, tum verò atque in primis in nauigationibus εὐκαιρία est obseruanda. Triũ porrò in hoc periplo mẽsiũ fit mentio,qui ad huiusmodi præsertim mercatorias maris Erythræi nauigationes sint opportuni, nimirum Ianuarij,qui Tybi,Iulij,qui Epiphi, Septẽbris, qui Thoth ab Ægyptiis appellatur.Hic postremus cuius bis in hoc periplo Arrianus meminit proculdubio Mercurio sapientiæ,orationis,literarum,numeri,nuntij,mercaturæ atque lucri Deo fuit consecratus. Is enim ab Alexandrinis, teste Eusebio, Thoth,ab Ægyptiis,teste Platone in Phædro,& Cicerone De natura deorum, Thoyth, siue Theuth à Phœnicibus,teste Lactantio,Thaautus siue Thautus,à Gallis, & Germanis Theutas fuit appellatus. Hinc verisimile est Græcam vocẽ Θεὸν, & Latinã Deum promanasse, licet aliæ atque aliæ à Grammaticis vtriusque vocis notationes afferantur.

Tempus in omni actione spectandum.

Menses tres.

Mensis Thoth.i. Septẽbris, Mercurio sacer.

Mercurius Thot dictus.

Theos Græcum forsan à Thoth.

Arabicus sinus. *Arabicus sinus.)* Mare Erythræum in duos sinus diuiditur,quorum alter Persicus(de quo postea)alter Arabicus dicitur,nempe ab Arabibus accolis:ab Ægypto mari,vt Plinius libro 2.cap.68.testatur,quindecim millibus passuum distans,ad quem vsque Alexandrum Magnum penetrasse, Plinius eo probat, quòd in eo res gerente C.Cæsare Augusti filio, signa nauium Hispanienſium fuerint agnita,libro 2.cap.67.Hodie Arabicus sinus qui est à Sues,vsque ad Bebelmandel,ab Europæis mare Rubrum,ab accolis *Mar de Mecca*,ab aliis *Bohar Corsum*(quod mare clausum significat)appellatur,item *Busorá*,teste Barroso. Hic est sinus ille,cuius frequentissimis olim in Indiam,& Troglodyticam nauigationibus AEgypto vectigal mirum in modum auctũ fuisse pluribus testatur Strabo lib.vlt.

Erythræi maris duo sinus.

Alexander Magnus ad Arabicũ vsque sinum penetratur.

Arabici sinus termini.

Arabicus sinus hodie quomodo appelletur.

Iuxta Abalitem.) Hîc ἀβαλίτην per β,infrà ὠαλήτλω Aualetem appellat. Plin.libro 6.cap.29.Vltra Isidis portum Pseudopylas duas insulas(ac totidem Pylas dictas)sinus est Abalites,insula Diodori,& aliæ desertæ,oppidum Gaza, Mossilicus portus,& promontorium. Stephanus ὠαλίτης, Aualites sinusin dextra parte maris Rubri. Ptolemæus similiter de situ AEthiopiæ sub AEgypto,post Adulicum sinum subiungit Aualitem sinum & emporium inde denominatum.

Abalites.

Στενοῦται.) Infrà vbi de eodẽ freto verba faciemus,ait,εἰς στενὸν συνάγεται ἀποκλείεται.

Tapara.) Sic forsan dicta,quia se mutuò attingunt,ac consequuntur.

ἀγκυροβόλιον

Ἀγκυροβολίοις,καὶ βάλοις.) Ἀγκυροβόλια vox, qua ter Arrianus in hoc periplo vtitur,ἀπὸ τῆς ἀγκύρας,& βάλλειν composita,quum ipsam anchoræ eiectionem,

HAVROBA BIBLIOTECA OF V.M.T. METHODA

siue demissionem, tum loca ad tenendas anchoras, vt Hirtius loquitur, egregia significat. Huiusmodi & hic est locus, &, cuius infrà meminit, Muza emporium, vbi dicit, ἀμμόγλα esse ἀγκυροβόλια. Contrà verò Baracem quendam locum præruptum, atque petrosum describit, in quo anchoræ eiectæ facillimè dissecentur, atque conterantur. Ibidem pro βάλλειν vtitur voce ὑποκοντεῖσθ, id est, eiaculandi. Quoad verò alteram vocem σάλους Polybius pro eo quod vulgò *Spiagia* Itali dicunt, posuisse videtur, id est, locum minimè portuosum, sed in quo naues in salo esse, & commorari queant. Nam quũ anchorę iactæ erant procul à portu, naues in salo, & anchoris esse, siue cõmorari, siue consistere dicuntur. Græci dicunt ἀποσαλεύειν. Hæc Bayf. Hinc Thucydidis interpres Græcus libro 2. ὑποσαλεύσας exponit ὑποφυγὼν ἐκ τῆ λιμένο, καὶ σάλω ὁμιλήσας, hoc est, παρ' ἀλιμένῳ τόπῳ ἔνθα σάλο γίνεται. Arrianus noster in periplo ponti Euxini voce simplici σαλεύειν in eadem significatione vtitur. Hinc idem infrà Muza emporium dicit ἀλίμενον quidem esse, sed εὔσαλον, & εὔορμον: addit deinceps explicationis gratia. δηλὰ τὰ περὶ αὐτὸν ἀμμόγλα ἀγκυροβόλια, τὰ πλοῖα ὅπι σάλῳ διορμίζεται. Locus ergo εὔσαλο Arriano nostro, in quo naues commodè possunt ὑποσαλεύειν, vt vulgò Græci loquuntur, siue, vt Arrianus noster loquitur, σαλεύειν, & ὅπι σάλῳ διορμίζεθ, Latinè in anchoris, & salo consistere. Voces igitur ὑπίσαθος, & ὑπίσαλος, quibus infrà vtitur, idem videntur significare. Tametsi quoniam σάθος maris quoque atque fluctuum commotionem siue iactationẽ significat, non ineptè portus ὑπίσαθος, siue ὑπίσαλο, εὐμεταπτώτος, hoc est, instabilis, & fluctibus obnoxius explicari queat.

Σάλους quid.

Α'ποσαλεύειν.

Σαλεύειν idẽ.

Locꝰ εὔσαλος.

In anchoris, & salo cõsistere.

Ε'πίσαθος & ἐπίσαλος quid.

Aualites emporium.) Sic Ptolemæus primùm in Aualitico sinu ponit emporium Aualiten.

Aualites emporium.

Ὀμφακος.) Hoc nomine vuæ, oliuæ, lauri baccæ, omnes denique crudi, acerbi, & immaturi fructus designantur. Rhamnusius vertit, pietra agresta dios politica. Vult ergo rudis cuiusdam lapidis speciem fuisse.

Omphax.

Κήλις, Celis.

Κήλιν.) Ὄκηλιν videtur legendum, de quo infrá.

Φέρεια.) Vocabula mercium, vectionem, commutationem, importationẽ, exportationémve significantia, quibus Arrianus noster passim vtitur, sunt: φέρεθ, διαφέρεθ, ἐκφέρεθ, εἰσφέρεθ, ἐξάγεθ, εἰσάγεθ, κατάγεθ, ἐξαρτίζεθ, ἀντιφορτίζεθ, ἀντικαταλλάσσεθ, προχωρεῖν, ἔρχεθ.

Vocabula Græca nauium, mercium, vecturam significantia.

Α'τακτότεροι.) Verba quibus Arrianus vtitur ad populorum mores exprimendum, duros quidem, incompositos, & agrestes, sunt πονηροὶ, σκληρότεροὶ, ἀτακτότεροι: ciuiles verò & pacatos, ἥμεροι, εἰρηνικότεροι.

Malao emporiũ.

Malao.) Ptolemęus Μάλεως appellans similiter, ponit in sinu Aualite, hodie Mergeo nuncupatur, teste Belleforesto.

Sagi.

Σάγοι ἀφεντοεικοί.) Nota in masculino genere vsurpari. Phauorino ἡ σάγη est περιβόλαιον, σκέπη, τὸ τῆ ὄνου ὕπόθεμα, denique genus quoddam armorum, Sagũ Latinis vestis militaris. Vlpianus etiam inter vestes familiares enumerat. Vide Bayf. ἀφεντοεικοὶ legendum. vt suprà. in vrbe Arsinoe elaboratæ.

Χιτῶνες.) Tunicæ. vide Bayf.

Duaca quid.

Duaca.) Rhamnusius aromatis speciem hodie ignotam esse dicit. Quid si species sit cassiæ vilioris, quã Dioscor. κίττω, & δάκαρ (Latinè verterunt citto, & darca) ait appellari, sunt enim duaca atque darca, siue dacar, voces sibi inuicem admodum affines.

Cancamum.

Cancamum. Est lachryma arboris in Arabia myrræ persimilis, vinoso gustu, odore grato, qua etiam ad suffitum vtuntur. Vis eius est obesos extenuare, abstergere, & aperire obstructa. Vide Amatum, Gargiam, Mathiolum, Scaligerum. Lusitani corrupta voce anumum vocant.

Macir.

Macir. Græcè & μάκειρ, vt apud Arrianum nostrum scriptum reperitur & μάκερ Latinè macer, cortex est rubens radicis magnæ, qui & ex India, teste Plinio, libro 12. cap. 8. & ex Barbaria, teste Dioscoride, libro 1. cap. 94. olim aduehi

uehi solitus fuit. Barbariæ autem nomine vt Mathiolus quoque sentit, vel insula illa siue vrbs, quam Ptolemæus in Indo fluuio ponit, quámque Arrianus noster infrà & emporium Barbaricum, & Barbaricã appellat, potest intelligi, vt regio Arabiæ, vnde Barbaricus sinus fuit cognominatus. Nam, vt Strabo, inquit, omnia ferè quæ in India proueniunt, ea scilicet parte, quæ ad Austrũ vergit, similiter in Arabia nascuntur. Galen. libro 7. simpl. medicament. eum describit, & ex India afferri solitum fuisse testatur. Nonnulli, vt Amatus Lusitanus, eundem esse putant qui macis dicitur hodie in officinis vulgò cognitus, nucis myristicæ membrana, siue flos.

Barbaria.

Σώματα.) Hoc est, mancipia, sic infrà σώματα θηλυκά. Nota σῶμα ζος, hoc est, corporis vocabulum synecdochicôs quum generatim pro quouis homine, cuiuscunque sexus, conditionísve, vt apud Strab. lib. 1. Aristot. 1. Rhet. tum speciatim, vt hoc in loco, pro mancipio vsurpari, idque propterea, quòd mancipii vsus corpore potissimum constat, & æstimari solet. Huc faciunt elegantissima illa Aristot. verba lib. 1. Polit. cap. 3. ὅσων δ' ἔστιν ἔργον ἡ τῆ σώμα ζος χρῆσις καὶ τούτ' ἐς' ἀπ' αὐτῆ βέλτιον, ἔστι μὲν εἰσὶ, φύσει δοῦλοι. & paulò pòst, ἡ γὰρ φύσις τ' ἀναγκαῖα τῷ σώματι βοήθεια γίνεται παρ' ἀμφοῖν. ὥσθ' ἅτε τ δούλων, καὶ ὥσθ' ἅτε τ ἡμέρων ζώων. Sic vernacula nostra lingua hominẽ improbũ appellamus *ein boſen lyb*, hoc est, improbũ corpus. Sic apud Heb. carnis vocabulũ cùm generatim pro omni animali, vt Psal. 126, Qui dat escam omni carni, tum speciatim pro toto homine, qui corpore, & anima constat, vsurpatur, vt Iob 1. Verbum caro factum. Denique vt corpus, ita anima quoque præstantior hominis pars eodem tropo, & in genere pro quouis homine, & speciatim pro mãcipio in Sacris literis ponitur, vt Ezech. 27. 13, Iauan, Thubal, Mesech, ipsi institores tui cum animabus hominum. i. mancipiis. Infrà quoque Arrianus mancipia appellat δουλικὰ, subintellige corpora.

Corpus pro mancipio.

Mancipia corpore potissimum æstimantur.

Mundi emporium.) Ptol. similiter emporium hoc nomine subiungit Maleo emporio in eodem sinu Aualite.

In Insulam.) Pro εἰς videtur legendũ δὶ. i. per. Hanc porrò Ptolem. Mundi insulam appellans in eodem sinu Aualite collocat.

Thymiama mocroti.) Infrà μόκεστον μοσυλιτικόν. Est autem Thymiamatis genus hodie incognitum, cuiusmodi sunt apud Plinium Sericatum, Gabaliũ, Tarrum odores, siue aromata Arabiæ, quæ etiamnum hodie ignorãtur. Est autem thymiama, res odorata, quæ ignibus iniecta gratum nidorem exhalat. Dictum ita volunt quasi θυμοῦ ἴαμα, quoniam languescens animus suffitu eiusmodi recreetur. Alii tamen à thyo odorifera herba deductum volunt, alii ἀπὸ τοῦ θύειν sacrificando, quoniam odores diis suffiebantur.

Thymiama. Mocroton.

Φορτία.) Merces ab Arriano φορτία, φόρτοι (vnde ἀντιφορτίζεθαι) itẽ γένη, ἐξαρτισμοὶ appellantur.

Mercium vocabula Græca.

Mossyllum emporium.) Plin. lib. 6. cap. 29. In sinu Abalite ponit oppidum Gaza, promontorium & portum Mossylicum, quò cynnamomum deuehitur, ac quousque Sesostris exercitum duxit. Ab hoc promontorio Mossylico Iuba voluit inciperemare Athlanticum, eodem Plinio teste, cinnamomi Mosylitici meminit Dioscorides lib. 1. cap. 13. Theophrastus lib. 9. cap. 5. Notabis autem cinnamomum, cassiam, myrrham, aliáque huiusmodi aromata in Troglodytica & Æthiopia à veteribus, vt Strab. Ptol. Plinio cinnamomifera dicta, hodie nulla nasci sicuti Portugallenses illarum regionum assidui lustratores testantur. Stephanus quoque μόσυλον promontorium, & emporium Æthiopiæ olim celeberrimum fuisse probat teste Martiano lib. 1. Periodi. Eiusdem Ptol. quoque meminit in sinu Aualite, necnon Æthicus in sua Cosmographia his verbis. Nilus de littore incipientis maris Rubri videtur emergere in loco, qui dicitur Mossylon emporium, deinde diu ad occasum profluẽs facit insulam Meroem. Niger in sua Cosmographia. Postea (scil. post Pytholai promontorium

Mossylum emporium.

Mosylliticum cinnamomum.

Aromata olim in Troglod. ex AEthiopia, hodie nulla ferri.

Mosylon.

HAVRORA BIBLIOTEKA OHYMHPORA

& duos ingentes lacus,quorum alter aquæ ſalſæ alter aquæ dulcis eſt) eſt promontorium, & portus Moſylon, quod ſacrum populetum habet,in cuius radice promontorium eſt eodem nomine Moſſylon ideò dictũ, quia omnes ibi domus ex ſigno compoſitæ ſunt.Hæc ille ex Strabonis lib.16. Quod autem Moſylon dictum eſſe vult à ligneis ædibus,ſciendum eſt μόσωας ſiue μοσωύους Græcè ſignificare ædes ſiue turres,ſiue muros ligneos, vnde populi quidam Ponticí,teſte Strabone lib. 12.Moſynoeci dicti ab huiuſmodi ædium ſiue turrium lignearũ inhabitatione. Idem auctor lib.16. huiuſmodi ædes ligneas Ægyptiacis ſimiles apud Arabas in vſu fuiſſe teſtatur.Moſylon hodie regionem Deconò atque Dangali appellari, teſtis eſt Belleforeſtus in recenti illa ſua magna Coſmographia. Quoad verò duos illos lacus ingentes,quorum Niger meminit, Belleforeſtus ſimiliter inter Adulitas prope Moſylon duos adhuc hodie lacus conſpici teſtatur crocodilorum nocentiſſimorum alumnos. Portum porrò Pythãgeli quem Niger ex Strabone paulò ante Moſylon collocat, Belleforeſtus ſcribit hodie Zeilan dici in regione Adel qui quidem ſtatim poſt Dangali (Moſylon olim dictam) conſequatur.

Moſylon vnde dictum. Moſyni. Moſynoeci.

Moſylon hodie regio Decono, & Dangali. Lacus prope Moſylon, in quibus Crocodili.

Pythangeli portus hodie Zeilã.

Εὐαίμαλφ δυσόρμφ.) δύσορμος idem quod δύσβατος, δυσέσβολος, δυσεπίβολος, ἀπρόσιτος, quibus vocibus Synonymis infrà vtitur.Huic opp.εὔορμος, qua voce infrà vtitur.

Κασίας χῦμα.) Forſan legendum χρῆμα. Κασία,ſiue κασία.Caſia,ſiue Caſſia (ab Heb.קציעה,*Ceziah*, (quod ſcribitur Pſal.65. deductis vocabulis Græcis, & Latinis) frutex eſt odoratus multorum generum, de quo vide Plin.Dioſcorid. Galenum,& alios.Inter varia Caſiæ genera quæ à Dioſcoridè enumerantur, eſt quoque vnum, quod βλάσον μουλῆτιν. i. germen moſyleticum appellat, à Moſylo promontorio,de quo paulò antea,in quo naſcitur.Quidam exiſtimãt id,quod hodie cinnamomum dicimus,eſſe caſiam . Nã Galenus ſcribit verum Cinnamomum propter raritatem & præſtantiam fuiſſe tantùm iu theſauris Regum, nec publicè fuiſſe notum. Strab.lib.19. in Aromatifera regione thus, myrrham, caſſiam eſſe dicit. Dioſcorides quoque δαφνῖτις eſt caſſiæ ſpecies,vt ille vult,naſcens in Arabia,ſarmẽto craſſi corticis,foliis piperis.Hęc ille.Quod ſi ſic ſit appellatur à Daphnunte magno,ſiue paruo, vbi olim forſan prouenit.

Λίβανῳ περατικός.) Hac voce aliquoties vtitur, qua pro Latina Plin. vſus eſt,vt lib.12.cap.8.Gummi peraticum ex Media aduectum.

Παραπλύσαντα.) Παραπλύσαντι legendum,vt paulò poſt, & αὐτᾷ, vt duo ſint verba,hoc eſt,prętернauiganti occurrit.παραπλεῖν,idem quod παραμείβειν, παραλέγειν,Latinè eleganter legere oram ſiue littora.

Niloptolemæi.) Vox eſt compoſita à Nilo & Ptolemæo.Nilus à Lunæ mõtibus (hodie Ber dictis) exoritur,& inde varios lacus,& inſulas efficiens Ægyptum interfluit vſque eò dum per Alexandriam in mare influit. Itaque hodie multa quoque loca ab illo nuncupantur, vt Nilochilam regio Cananor, Nilixoram portus quidam eiuſdem regni Cananor.Strabo quoque regionem quãdam in hoc tractu mediterraneam appellat Nilum. A Ptolemæo ſimiliter,qui primus Troglodyticen excuſſit & foſſam latitudine pedum c,altitudine xxx, in longitudinẽ x x x v ii. d. p. vſque ad fontes amaros,teſte Plinio lib.6.c.29. duxit,multa loca fuerunt nuncupata.Sic enim amnem quoque qui Arſinoen ab eodem conditam præfluit, Ptolemæum appellauit, eodem Plin.teſte loco paulò antè citato.Veriſimile eſt igitur Niloptolemæum lacum quendam fuiſſe. Quid ſi illi duo lacus,quorum paulò antea facta eſt mẽtio, ita olim fuerint appellati, ab ipſo Nilo forſan effecti, quoniam Crocodilis ſunt referti, vti dictum eſt.

Ptolemæus. Ptolemæi foſſa.

Ptolemæus flu. Arſinoen præterfluens.

Tapatige.

Ταπατηή.) Quid ſi locus ſit ſic dictus à fontium,ac fluminum copia,quaſi ταπατηὴ ἀπὸ τῆς πηγῆς.i.fonte. Strabo enim in hoc tractu & piſcinam eſſe dicit, quæ multis aquis montanis impleatur, & omnino fluuiatilem eſſe hanc regionem

gionem,vt ex Arriano noſtro quoque hîc patet.

Daphnon paruus.) Ad differentiam Daphnonis magni,de quo paulò poſt. Vtrunque autem veriſimile eſt à laurorum copia ſic fuiſſe appellatum, vt teſtis eſt Strabo lib.10: in maritima Arabiæ, & Troglodytarum regione multæ ἐλαῶνες δαφνῶνες καὶ φοινικῶνες. i.oliueta, laureta atque palmeta naſcuntur. Vel quia Apollini fuit conſecratus,qui Daphnutus, Laureus ſiue Laurifer fuit cognominatus.Certè & ipſe Strabo ponit hîc Daphnunta portum eíque ſubiungit fluuialem regionem Apollinis dictam.Plin.ſimiliter lib.6.cap.29. ante Aulitem ſinum meminit inſulæ Daphnidis.

Daphnon paruus.

Vnde dictus.

Elephas.) Ptol.inter Moſylon promontorium ſiue emporium,& Elephas montem, ponit κοβλὼ, Coben emporium. Belleforeſtus in huius loci deſcriptione poſt Zeila (is eſt Pythangeli portus) eſt Daphne portus cum vrbe Coba hodie Barbora ſiue Barbara dicta vicina monti olim dicto Elephas hodie Folles.Ptol.ſimiliter Elephantem mõtem in hoc ſinu Aualite ponit. Eiuſdem quoque meminit de ſitu Meroes, vbi montes ab occaſu Nili fluuii prodeũtes per totum Nilum duos commemorat, quorum vnus Garbata, alter Elephas nuncupatur.Item Strabo lib.16.poſt Daphnunta portum,& regionem fluuialem Apollinis,ſubiungit Elephantem montem in mare porrectum,& foſſam, & Pſygmum portum ingentem,Cynocephalorum aquationem, & Auſtricornu vltimum huius oræ promontorium.Vrbs porro Zeila (quam Belleforeſtus Pythãgeli portum olim dictum.alij,promontorium Guardafuni,de quo mox, eſſe volunt) extra ſinum Arabicum propè ipſius ſinus aditum in ora Æthiopiæ ſita,ciuibus ex variis nationibus eò confluentibus, frequens, & commerciis locuples,auri,eboris mancipiorum,frumenti,carnis,olei non ex oliuis,ſed ex zerzilino confecti,necnon mellis,ceræ,hordei,milii abundantiſſima, ædes amplas,& editas habens,à Luſitanis capta anno ſalutis 1517. Suario duce,direpta,& flammis abſumpta fuit. Teſtes ſunt Ludouicus Vartomannus Barboſa, Oſorius lib.11.Hiſtoria Emmanuelis.Barbara,quam Belleforeſtus vult eſſe Cobam Ptolemæo dictam, octoginta paſſuum millibus à Zeila diſtat, exigua quidem, ſed culta admodum & populoſa eſt, cuius ſimiliter paulò ante commemorati auctores meminerunt.

Elephas empor.

Pythangeli portus hodie Zeila.

Coba hodie Barbara.

Elephas hodie Folles.

Barbaræ vrbis deſcriptio.

Elephas fluuius.) Vt mons, ita fluuius quoque hic ab elephãtis dictus fuiſſe videtur, quorum cùm in vniuerſa Æthiopia, tùm in hac potiſſimum parte, quam hic Arrianus deſcribit maximam eſſe copiam veteres pariter, atque recentes ſcriptores teſtantur.

Elephas fluuius.

Daphnon magnus Acanna dictus.) Nimirum vt paulò ante de Daphnone paruo dictum,à laurorum copia.Ptol.ἀκάνναι emporij in hoc ipſo Aualite ſinu meminit,poſt montem Elephantem.Stephanus Acãnæ,inquit, emporium maris Rubri,inde Acannæus,vt Sabæus,Geræus,Erythræus.Belleforeſtus,Acannã vult eſſe ciuitatem hodie dictam Metta, ipſi Adem in Arabia oppoſitã. Eſt autem Met, ſiue Metta, teſte Eduardo Barboſa,ciuitas non admodum magna,abundans carnibus,vt olim ita hodie quoque portus mercatorum, prope Guarda funi promontorium.

Daphnon magnus. Acanna.

Acanna hodie Meta.

Metæ deſcriptio.

In quo thus.) Sic Strabo Daphnus inquit, & fluuiatilis regio Apollinis dicta, & thus habet & myrrham, & cinnamomum.Belleforeſtus quoque inter Elephantem montem Folles hodie dictum,& mare,multum olim thuris,myrrhæ, cinnamomi proueniſſe ſcribit ex veterum hiſtoricorum traditione, hodie verò nihil horum amplius in illis locis naſci Portugallenſes, vt idem fatetur,teſtificantur. Tantæ fiunt non modò hominum verùm etiam locorum atque regionum mutationes.

Ἀκάνναι. Thus.

Μονοχύως.) Infrà quoque hac voce vtitur, idem ferè ſignificante,quod τοπικῶς, ſiue θεσπεσίως. i. propriè, præcipuè, potiſſimùm, voces Arriano noſtro tritæ.

Μονοχυῶς.

BIBLIOTECA FILOLOGICA

Διάφορος. Διάφορος.) Idem quod πολυτελὴς, βαρύτιμος, ἀληθινὸς, ἐκλεκτὸς, quibus vocibus similiter Arrianus vtitur. His oppon. κοινὸς, χύδαιος, quæ & ipsæ voces Arriano sunt vsitatæ.

Noti cornu. *Regione declinante versus austrum.)* Vnde Noti, siue Austri cornu promontorium, cuius & Strabo meminit (illud vltimum huius oræ promontorium appellans) & Ptolemæus, qui illud in Barbarico sinu collocat.

Aromatum promontor. *Aromatum emporium.)* A cinnamomi atque aromatum ibi nascentium copia sic appellatum. Ptolem. promontorium, & emporium appellãs vltimum in Aualite sinu collocat. Stephanus Ἄρωμα, inquit, vrbs Æthiopiæ, teste Martiano, vnde ἀρωματεὺς. Ioannes Barrosus, & plærique volunt idem esse quod hodie Guardafu, siue Guardafuni appellatur, quod Osorius lib. 3. vltimum AEthiopiæ emporium facit in sinu Arabico, paruo interuallo distans ab insulis Caria Muria dictis, de quibus infrà. Ioann. Barrosus hoc ipsum emporium Aromata, siue Guardafuni, duodecim esse gradus, & à Mozambique 550. leucis distare, quum tamen (vt idem fatetur) Ptol. 6. tantùm gradus statuat: Ptolemęum itaque vult, vt sæpe aliàs, in graduum demonstratione erasse. Eduardus Barbosa illud in freto Mecca situm esse dicit, omnésque naues Indiæ illuc appellere. Andreas Corsalis Florentinus in sua nauigatione maris Rubri vult Ζίγισα, siue Ζιγὶς potiùs promontorium Ptolemæi esse illud, quod hodie Guardafuni appellatur, cuius incolæ adhuc hodie Zingi appellentur, quod idem scribit vltimum esse Æthiopiæ emporium, situm in principio sinus Arabici, distans ab insula Soquetora vigintiquinque dierum spatio, qui sunt 320 leucæ, denique duodecim esse grad. Sunt etiam nonnulli, inter quos est Rhamnusius in nauigatione Iamboli à Diodoro Siculo cõscripta, qui Aromatum promontorium volunt esse vrbem Zeilam, de qua paulò antea dictum est.

Aromata, promont. hodie Guardafuni. Guardafuni promont. Alijs Zingis videtur esse Guardafuni promont. Aromatum promont. quidam volunt esse Zeilã. Barbaria quæ regio.

Emporium extremum Barbari continentis.) Stephanus Barbariam inter recentiores dicit esse regionem, iuxta sinum Arabicum, à quo etiam Barbaricũ pelagus appelletur, Strabo & Plinius Barbarici litus incognitum esse dicunt. Hodie verò est illustratum vsque ad promontorium Bonæ spei, latitud. Merid. trigintaduo grad. Ptol. Aualiti sinui subiungit Barbaricum, quem ait ad Rhaptum vsque promontorium porrigi. Idem Æthiopiam dicit ab ortu terminari sinu Barbarico, qui mare asperum dicitur, eámque extendi ab Elephãte promontorio vsque ad Prassum promontorium, ac deinceps terram esse incognitam. Idem de situ Meroes, post Aualitem sinum & Mosylon promontorium Rhaptum vsque sinum, omnem dicit esse Barbaricum. Idem denique contra Marinum Tyrium. Didicimus, inquit, à negotiantibus, qui à Fœlici Arabia nauigant ad Azaniam, atque Rhapta (quæ omnia Barbarica propriè nuncupant) nauigationem hanc non esse propriè ad Meridiem, sed ad Occasum, & Meridiem. Ab hoc ipso sinu vrbs Barbora, siue Barbara (quam nonnulli volunt esse Cobam olim dictam) videtur nomen suum traxisse. Hic porrò sinus Barbaricus, qui & asperum mare dicitur, Ortelio videtur regio esse hodie dicta Melinde, à Melinde oppido, quod in planitie situm. Cingitur vndique multiplici hortorum viriditate, abundat multis arboribus, in primis autem Citreis malis, è quorum floribus odores suauissimi admodum longè distenduntur. Regio est fertilis, & opima, neque gregibus tantum, sed omni genere animalium, quæ venatu, & aucupio ad cibum capi solent, abundat. Porrò de incolarum ædificiis, moribus, religione, cultu, habitúque corporis, virtute militari, vide plura apud Osorium lib. 1. historiæ Emmanuelis, Eduardum Barbosam, Thomã Lopezum, Petrum Aluarezum, Vascum Gamam, qui anno 1497, à rege Portugalliæ Emmanuele cum classe in Indiam missus fuit.

Barbaricus sinus mare asperum. Barbara vrbs hodie dicta forsan à Barbarico sinu. Barbaricus sinus, Melindẽsis regio. Melinde vrbs. Melindensis regio cuiusmodi.

Portus periculosus, fluctibus expositus.) Hoc quoque egregiè conuenit cum illa Osorii descriptione. Statio naualis (Melinde) non est vrbi propinqua. Est enim ora Melindensis rupibus cincta, & procellis, atque tẽpestatibus frequẽter

ter obnoxia. Hæc ille. Atque hinc etiam patet, cur asperum mare à veteribus sinus hic Barbaricus, siue Melindensis, fuerit appellatus.

Apocopon. Ἀπόκοπον.) Videtur redundare, nisi forsan nomen sit appellatiuũ. i. præceps, siue præruptum. nam paulò pòst sequentur duo loca, siue promontoria, Apocopa dicta.

Tempestatis futuræ signa. *Signum futuræ tempestatis.* De tempestarum prognosticis, siue præsagiis, quæ à Sole, Luna, cæterísque syderibus, à meteoris, ab ipsis aquis, montiũ sonitu, nemorum mugitu, denique ab animalibus quibusdam sumi solent, vide eleganter differentem Plinium, lib. 18. cap. vltimo.

Τόπον. Videtur in Græco redundare.

Tabæ emporium. *Tabæ.* Stephanus, Tabis vrbs Arabiæ, vnde Tabenus. Idem tres vrbes enumerat Tabæ appellatas. Vnam Lydiæ insignem, sic dictam, quia supra petram ædificata fuit (nam τάβαν Græci petram appellant) aliam Cariæ, tertiam Peræas, quam Alexander in libro de Syria bonam (forsan ab Hebræo טוב *Tof*) interpretatur. Verisimile igitur est hoc quoque promontorium magnum, tutum perfugium periclitantium in mari, quia petrosum, Taba fuisse appellatum.

Gizir. Γίζειρ.) Rhamnusius hoc quoque inter ignotas aromatum species enumerat. Videtur autem Gizir transpositis literis idẽ esse quod zigir, quæ est species cassiæ, siue canellæ Dioscoridi, lib. 1. cap. 12. purpurei coloris crassiore sarmento, rosam spirans, & præcipui in medicina vsus. Aetius ὄζλω appellat, alij βαλσαμωνδη, vt habetur apud Plinium, eiusdem Garzias quoque meminit. Galenus libro 3. De compos. medicamẽtorum duas species cassiæ indicat, quę commodè in auricularia pharmaca miscentur, alteram γίζηρρον appellat, alterã μωτώδη. Item libro 1. de antidotis, vbi genera cassiarum recenset, ἐπειδὴ, inquit, τὴν μὲν γίζι μάλιστα ἐπαινοῦσιν, ἐφεξῆς δὲ τὴν μωτῶ καλουμένην. i. maximè laudant eã quæ Gizi dicitur, deinde Moton appellatam. Ibidem docet γίζι, & non ζίγδρ legendum contra Dioscoridis lectionem. Quod ergo Dioscorides zigir, Galeno gizi, idem omnino videtur esse, quod Arriano est γίζειρ.

Ἀσύφη.) Hanc quoque aromatis quandam speciem hodie ignotam Rhamnusius esse putat. Dioscorides libro 1. c. 12. inter viles cassiæ species enumerat quãdam, quam dicit ἀσυφήμων *asyphemon* appellari, nigram, insuauẽ, cortice tenui, & ramoso. Videtur ergo eadem esse quę Asyphe (ablata syllaba μων, per Apocope) hîc ab Arriano appellatur. Vel etiam quid si sit κύφι *cyphi*, suffimentum flagrantissimum in deorum templis, ex myrrha electa, & bdellio, sic à Democrate appellatum, de quo vide Dioscoridem lib. 1. cap. 31. Galenum 2. de antidotis.

Ἄρωμα.) Videtur hîc, vt etiam paulò pòst κατ' ἐξοχὴν ita dici, vt sit species quædam eximij aromatis, quæ idcirco generis nomine appelletur. Sunt autem aromata certarum herbarum fructus odoris, & saporis admodum grati, quorum vsus est, vel ad calefaciendum ventriculum (sunt enim omnia aromata calida) vel ad appetentiam excitandam, vel ad ducendos menses, vel ad pleraque alia. Sunt autem in his præcipua spica nardi, amomum, calamus aromaticus, iris, ladanum, malabathri folium, styrax, bdellium, copobalsamum, carpobalsamum, cinnamomum, nux myropsica, zinziber. ἄρωμα autem Græci odoramentum vocant, vnde aromatopola, vulgò aromatarius.

Μάγμα.) Si Cornarius hunc Arriani nostri periplum legisset, atque consuluisset, antiquam lectionem retinendam indicasset. Hoc quoque aromatis siue odoramenti cuiusdam species Rhamnusio videtur esse, sed qualis sit ignoratur. Quid si magma legendum, quod Galenus myrobaleni fæcem vocat lib. 7. de compos. mod. cap. 7. Item non modò vnguenti fæx, quo expressa reliqua liquidiore materia relinquitur, magma dicitur, sed ab eius similitudine ipsum vnguentum, & spissum cultum omne, pauco liquore subactum, vt non diffluat.

HAYKOBA BIBLIOTEKA OHLY.UW.LT.NEHTIKOBA

Plinius magma fæcem vnguēti esse significat. מגמר *Magmar* Chaldaicè odor est quo domus suffimigatur.

Moto. Μοτώ.) Hîc quoque Rhamnusius hæret,aroma quoddam esse existimat. Galenus tamen in libro De antidotis duas cassiæ species facit,vnam gizi,alteram *μοτώ Moto* appellatam,& similiter libro 3. De compos.medicamentorū, aliam cassiam *γίζηρον*, alteram *μωτώδη* appellatam,vbi Cornarius barbara ista voce offensus,vel *βαλσαμώδη*,cuius fit mentio apud Plinium libro 12.cap.19. vel *μουλίπν*,cuius & Dioscorides & Plin.libro 6.cap.29.meminit, legendū putat. Arrianus noster Moto in Opona,& Aromatum promontorio nasci dicit.

Opona. *Opona.*) Ptolemæus in sinu Barbarico ante Oponam ponit primò Πάνω *Pano* vicum, quem idem in commentationibus contra Marinum ex negotiatorum coniecturis,sex diebus ab Opona promontorio,ab Aromatis vnius diei itinere disiunctum esse tradit.Opona autem Rhamnusio supra nauigationem Iamboli videtur esse vrbs hodie dicta Magadaxum, quæ viginti gradibus sita supra Æthiopiam maritimam,versus Austrum,ad quam vsque Iambolus ille in Arabia felice captus,per fretum maris rubri,atque Zeilan illi videtur fuisse translatus. Est autem Magadaxum vrbs sita in regione Aian,magna, amœna, munita,locuples,mercatura celebris,Emozaydiorum,qui ex Arabia exules eò se contulerunt,in habitatione atque industria, primùm opibus aucta & amplificata fuit. Fuerunt autem Emozaydij illi certi quidam hæretici Machometani à Zayde sectæ illius authore & principe nuncupati. Testis est Ioannes Barrosus.Gama Lusitanus,qui ab Emmanuele rege Portugalliæ ad Indiā inuestigandam missus fuerat,in reditu è Calecutio, ex insula Anchediua Pelago illo ingente transmisso in Æthiopiæ, quæ supra Ægyptum est,oras Australes delatus,ad hanc ipsam vrbem Magadaxum peruenit, quā quum accepisset à Saracenis possideri,tormentis acerrimè verberauit,maximámq; mœnium partem disturbauit, naues quæ erant in portu aut depressit, aut crebris ictibus quò minus certò nauigare possent,impediuit,indéque tandem in Melindensem portum ingressus est, testis Osorius libro 2. Postea anno 1508. & Odoardus Lemius nauarcha, & Cugna duces Lusitani eius oppugnationem tentarunt, sed vterque ab hoc suo conatu propter exitus difficiles,stationem periculosam, & infestam, vrbis mœnia valde munita, militum copiam, atque ferociam,quæ vrbem tueri poterat,aliásque ob causas depulsi, in Zacotoram insulam non procul inde distantem sese receperunt. Eiusdē vrbis descriptionem vide apud Petrum Aluarum,Odoardum Barbosam. Belleforesto Opona videtur esse vrbs nobis hodie Carfur dicta,cuius equidem vrbis hoc nomine nullam inueni mentionem fieri in Portugallensium nauigationibus Orientalibus.Idem author Oponæ siue Carfur subiungit vrbes quasdam,quarū crebra in hoc tractu ab Æthiopiæ & Indiæ scriptoribus fit mentio. Hæ sunt Zingi,de qua dictum, Asum,siue Asun,quæ parua est ciuitas sine portu, carnibus atque pecoribus referta,Ἔσινα,olim,vt vult Belleforestus, à Ptolemæo dicta. Zazella, quam idem vult esse Τονίκλω, id est, Tonicam. emporium Ptolemæo. Opim à qua non procul Camara insula. Magadaxum, de qua dictum. Paté, Braua,quæ muris,mœnibus egregiè munita,celebre regionis illius emporium, à Cugna,Ame Lusitano,anno 1518.expugnata,atque spoliata, flammis coniectis,incendio,hostibus è propinquo intuentibus,valde miserabili cōflagrauit, teste Osorio lib.5.

Opona hodie Magadaxum.

Magadaxum.

Emozaydij.

Gama Lusitanus

Magadaxi vrbis expugnatio frustra tentata.

Opona alijs Carfur.

Zingis sinus.

Asum ciuitas olim Essina.
Zazella olim Tonica.
Opis.
Camara.
Paté.
Braua.

In ea vt plurimum nascitur cassia.) Neque in Opona,siue Magadaxo,neque omnino in vniuersa illa AEthiopia, aromata hodie vlla nasci, Portugallenses,qui oras illas assiduè lustrant,satis testantur.Quum tamen Plinius,Strabo,Arrianus noster,aliique scriptores in Troglodytica,atque AEthiopia,thus cinnamomum,cassiam, aliáque huiusmodi aromata feliciter admodum olim proue-

Hodie nulla ferè aromata in AEthiopia.

Tetrarum mutationes miræ.

proueniisse scripserunt,quæ idcirco cinnamomifera,& aromatifera fuit appellata.Verùm hoc non est mirum,quippe quum regiones multas, quæ olim paradisi instar amœnissimæ fertilissimæque extiterunt,in horrendam quandā atque funestam vastitatem singulari quodam Dei iudicio conuersas fuisse legamus.sicuti Sodomæ,Gomorræ,Iudææ regionis lacte & melle olim fluentis miseranda exempla docent. Magadaxum porrò siue Oponam hodie auri,eboris,ceræ,carnium,frumenti atque frugum abundantē esse,testis est Odoardus Barbosa.

Τοὐπεραν.) τὰ πέραν legendum.

Ἐξαρτίζεται.i.εἰςνομίζεται.inde ἐξαρτσμοὶ merces.

Ἀειανῆς.) Ariace,hodie Decan Iac.Castaldo,de qua postea. *Ariace hodie Decan.*

Τὸπερα.) Rursus τὰ πέραν legendum.vnde περατικόν.

Sachari.) Arabes Zuchar, Græci σάκχαρ, siue vt Arrianus noster,σάκχαρι,Latinè saccharum. *Saccharum.*

Mel arundinaceum.) Plinius libro 12.cap.8.Saccharon,inquit,& Arabia fert,sed laudatius India.Est autem mel in arundinibus collectum, gummium, modo candidum,dentibus fragile, amplissimū nucis auellanæ magnitudine, ad medicinæ tantùm vsum. Vnde Megasthenes,teste Strabone libro 15. Indiam in arundinibus mel sine apum opificio gignere tradidit. Alexander quoque Aphrodisæus libro 2.Problem.74. Quod Sacchar,inquit, Indi appellant, mellis in arundinibus coagulum est, Sole cogente rores ad mellis dulcedinē, quod idem in monte Libano quoque fieri certum est. Vide Dioscoridem lib. 2. cap.75. Stat.lib.1.Sylu.

Indica non magna nimis arbore crescit arundo
Illius & lentis premitur radicibus humor,
Dulcia cui nequeant succo contendere mella. *Zuccharum vbi hodie nascatur.*

Sal quoque Indicum dicitur. Hodie zucchari optimi magna copia in Nubia regno Æthiopiæ sub Ægypto,in insula Madera, S.Thomæ,in insula S.Laurentij,in insula Bornei,in Zibit ciuitate Arabię felicis,denique in Cābaia,Battecala,Bengala,Indiæ regionibus nascitur.Zucchari apud veteres nō tanta fuit copia quanta hodie,apud veteres erat tantùm ad medicinę vsum.

Apocopa parua & magna.) Stephanus Ἀποκοπα. Apocopa, inquit, sinus est in Arabico recessu,teste Martiano in periplo. Inde Apocopites & Apocopenus.Ptolemæus in Barbarico sinu ponit, Apocopa inter Phalangium montem,& Noti cornu promontorium.Idem contra Marinum post Oponam emporium,inquit,alium sinū tradunt(mercatores)consequi,qui sit Azaniæ principium, iuxta quod principium situm sit Zingis promontorium (quod nonnulli volunt esse Guarda funi)& Phalangis mons,ita dictus ab araneis,tribus insignis capitibus,hunc verò sinum vocari Apocopa,cuius transitus sit duorū dierum naturalium.Sunt etiam Indiæ intra Gangem mōtes Apocopi,qui ποιναδέων.i.deorum pœnæ nominantur. Ptol. *Apocopa parua & magna.* *Phalangis mōs.*

Azaniæ) Azania,teste Stephano,pars Arcadiæ appellatur,ab Azano Arcade,de quo vide plura ibidem.Hîc autem Azania regio est Æthiopiæ,quam Ptol.in Barbarico litore ponit,eius principium faciēs Apocopa,ac plurimos in ea elephantes reperiri tradit. Ab illa dictum est mare Azaniū quod ei adiacet, cuius Plin.meminit lib.6.c.24 & 29.Solin.c.68.Ex aduerso,inquit,vnde Arabia est,alter Arabicus vocatur:Oceanum verò,qui ibi influit,Azaniū nominarunt. Item, Pelagus, inquit,Azanium vsque ad Æthiopum litora promouetur, AEthiopicum ad Mossilicum promontorium,vnde rursus Oceanus Athlanticus. Azaniæ pars magna,teste Ioanne Schonero, nunc regno Melinde tribuitur, quod citra Æquatorem situm est,de quo suprá. *Azania.* *Azanium mare.* *Azaniæ pars magna,hodie regnum Melindæ.*

Versus Notum.) Inde verisimile est dictum esse promontorium νότου κέρας Noti cornu,quod Ptol.in hoc eodē sinu Barbarico ponit inter Apocopa,& lit[a]

HAVCOBA BIBLIOTEKA

paruum,quódque Strabo vltimum eius oræ promontorium facit.

Flumina.) Ptolem.poſt Apocopa ponit Noticornu ante litus paruum.

Litus paruum & magnum.) Vtriuſque Ptol. ex ordine meminit poſt Noti cornu.Idē contra Marinum.Poſt ſinū,inquit,Apocopa excipi dicunt, id quod paruum litus dicitur 3.ἡμερημάτων:poſt quod aliud, quod magnū litus appella tur.5.diſtantiarum(Arrianus noſter vtroque in lib.6.δρόμους ponit) ambæ diſtantiæ pariter diebus & noctibus quatuor enauigari poſſunt. Niger Ptol.interpres poſt promontoriū Noticornu,inquit,litus curuatur in ſinū,quem cōpa ratione ſequentis,paruū vocant.Magnū deinde in quo Eſſina emporiū, quod paululū ab æquinoctiali linea diſtat,vbi Neptuni ara fuit, ex quo Neptunium litus appellatur.Eā Ariſton à Ptolemæo ad perueſtigandā Arabiā vſq; ad Oceanum(quidā hoc pelagus Oceanū eſſe putauerūt)miſſus Deo dicauit. Quæ regio maritima propter vtilitatē admodum celebris eſt, & à palmis, quas plurimas fert,Phœnicea denominatur. Ptol.contra Marinum ait litori paruo & magno coniungi ſinum,in quo Eſſina emporium duorum dierum interuallo.

Litus paruum & magnum.

Eſſina promont. Neptuni ara. Neptuniū litus.

Sarapionis dromos.) Ptol.poſt litus magnū ponit Eſſina emporiū,ac deīceps Sarapionis portum,ac promontorium,idē lib.contra Marinū, Sarapionis portum vnius diei nauigatione Eſſinam ait conſequi.Videtur autem hic locus ſic appellatus à Serapione legato,qui cum Dioſcoride (à quo forſan Dioſcoridis inſula,de qua poſtea,dicta fuit)à Ptolemęo ad Achillā miſſus fuit.Vtroſq; verò magnæ authoritatis viros Achilla,quum in conſpectū eius veniſſent,priuſquā eos audiret, ac cuius rei gratia miſſi eſſent, cognoſceret, corripi ac interfici iuſſit,quæ quidem iuris gentium violatio poſtea Alexandrini belli cauſa extitit. Teſtis Cæſar ſub finem lib.vlt. De bello ciuili.

Sarapionis dromos.

Serapiō legatus

Niconis dromos.) Ptol.poſt Serapionis dromon ponit Τονίκλων Tonicā emporium,contra Marinum:poſt Serapionis portum,ait incipere ſinum, qui ad Rhapta ducat,trium dierum ac noctium transfretationē habentē,iuxta cuius principium ſit emporium νίκη Nici appellatum. Vnum ergo idémque videtur eſſe emporium,quod Ptol.vno in loco Tonicam,in altero Nici (niſi forſan in alterutro ſit mendum) Arrianus noſter quibuſdā literis immutatis,atque trāſpoſitis Niconis dromon appellat. Tonicā autē Belleforeſt.vult hodie Zazellā dici,quod emporiū ipſi Eſſinæ hodie Aſum nuncupatū,vult eſſe vicinum.

Niconis dromos.

Niconis dromos, forſan Tonica.

Tonica hodie Zazella.

Poſt quem fluuij plures.) Ptol.Sarapionis dromo ſubiungit Rhaptum fluuiū atque emporium,de quo paulò pòſt.Idē tradit c.17.contra Marinum. At Arrianus noſter multos fluuios atque portus,inſulas Pyralaon atque inſulā Menuthiam inter vtrumque interiecta eſſe tradit.

Menſuræ quatuor ſpecies. Stadium.

Portus diſtinctis ſtathmis.) Arrianus noſter quatuor ferè menſurarū nominibus atq; generibus ad locorum interualla demetiēdū vtitur. Prima eſt στάδιον, ſiue στάδιος(quo ī genere Arrian.noſter hac voce ferè vtitur)quæ cōmunis olim maximè Græcorum menſura fuit,ἀπὸ τῆς στάσεως.i.ſtatione dicta,tantùm nimirū ſpatium,quantū Hercules vno ſpiritu conficere potuit,quo perfecto ſtetit plerique ſtadium 250.pedum,Herodotus centum iuſtorum paſſ.ſtatuit.

Stathmus.

Secunda eſt στάθμος.i.ſtatio ſiue māſio(qua voce Plin.ſæpe vtitur)ſignificat ſpatiū diætę vnius.aiúntque milliaria viginti quatuor cōprehendere, quæ leucas efficiāt quatuordecim,iuſtā nimirum ac moderatā peregrè proficiſcētium diætā.Verùm aliæ ſunt ſtationes proficiſcētis exercitus,aliæ verò curſorū, ſiue veredariorum,Rob.Cœnalis Depōder. Tertia eſt ἡμέρα.i.dies.Herod.Ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίη ἀνὰ διηκόσια στάδια συμβέβληται.Hoc eſt iter vnius diei 200.ferè ſtadia cōplectitur.Itē,νῆες ὁλκάδες, μάλιστά κη κατανύουσι ἐν μακρὴ ἡμέρῃ, ὀργυιὰς ἑπτάκις μυρίας,νυκτός τε ἑξάκις μυρίας.Hoc eſt,nauis ferè longè die meat ſeptuaginta mil lia paſſuum,nocte verò ſexaginta.

Dies.

Dromus.

Quarta eſt δρόμος,qua & ſimpliciter vtitur pro itinere diei tā in mari,quā in terra,& alicubi δρόμου ἤπειρος nominat pro ſpatio,ſiue termino eius ſpatij, quod vno

vno die in terra confici ſolet.Poteſt autem id in terra ferè certius eſſe,quàm in mari,vbi propter ventos,& alias cauſas inæqualia itinera redduntur. Arrianus itaque noſter duplices in hoc periplo dromos facit,alios ἡμερησίους. i. diurnos, alios νυχθημέρους,qui die pariter,atque nocte vna conficiuntur.Ptol.cap.8. contra Marinum νυχθημέρου φορτοῦ πλοῦ, hoc eſt, diei naturalis (diem & noctem complectentis) nauigationem, ſi ſecunda fiat, 100. ſtad. eſſe ex Theophilo probat.

Dromi duplices.

νυχθήμερον ad verb. die nocte que 1.Cor.2.

Vſque ad inſulas Pyralaon.) Quid ſi ſint inſulæ quas Ptol.poſt Aromata enumerat, nimirum ἀμισθοῦ. i.Amibi inſula, μλωᾶ, Mena Inſulæ duæ, μυείκη, Myrice vna, à quarum Oriente eſt Pelagus quod Hippadis dicit appellari, Indico mari contiguum.Vel etiam forſan ſunt tres inſulæ, Munfia, Zenzibar, Penda,hodie dictæ intra inſulam Menuthiam,ſiue S.Laurentij (de qua paulò poſt) & continentem interiectæ.Hæ autem tres inſulæ (quas veteribus ignotas,noſtris demum temporibus Portugallenſium induſtria inuentas atque patefactas eſſe volunt) mirum in modum ſunt fertiles,atque feraces oryzæ, millii,malorum citriorum, aurantiorum, limoniorum, omnis generis frugum ac fructuum.Montes habent arboribus veſtitos,plurimas arundines ſachari, multum pecoris.Incolæ earum ſunt Saraceni,ſectæ Machometicæ addicti, exiguo debilique corpore veſtibus ſericis atque goſſypinis, quas Monybaſæ à Cambaienſibus mercatoribus emunt,veſtiuntur mulieres monilibus,catenis, inauribus,armillis, annulis aureis atque argenteis ornatæ incedunt. Mercaturam cum iis qui ſunt in continente exercent fructibus atque pecoribus.Naues habent paruas,infirmas,ex vna arbore compactas,funibúſque colligatas,quarum vela ex palmarum ſtoriis contexta.Hæc Odoardus Barboſa,& alii.

Inſulæ Pyralaō.

Inſulæ Munfia, Zenzibar,Pēda.

Inſularum haūtriū, deſcriptio. Regio fertiliſſima.

Incolæ.

Εἰπεινδιωμμυριάσιας.) Omnino eſt mendum. Rhamnuſius vertit, Inſula ſtricta,quę Menutheſia dicitur:Menuthias Stephano,atque Ptolemęo,de ſitu Æthiopiæ inferioris,inſula eſt Æthiopiæ,iuxta Praſſum promontorium(quod alii Melinde, alii Mozambique etiam volunt) vnde Μενουθιεύς. Hanc verò inſulam Portugallenſes volunt eſſe inſulam S. Laurentii hodie dictam maximā, atque celeberrimam.Hæc olim Madagaſſar,hoc eſt fons Lunæ, ab incolis appellata,poſtea S.Laurentii fuit nominata, eò quòd die diui Laurentii memoriæ conſecrato fuit à Luſitanis cognita, anno ſalutis 1506. Vt enim ſolennes dies cadebant,qui erant diuorūm memoriæ cōſecrati,ita Luſitani nomina terris,& inſulis, & fluminibus incognitis,quæ diebus illis primùm viderant, imponebant. Ea verò eſt illi regioni oppoſita, quam appellant Ægeſimbam,ad Solis ortum ſita eſt,vna eſt ex maximis inſulis,quæ à Luſitanis fuerant inuentæ.Patet in longitudinem circiter mille atque ducentis milliariis, in latitudinem vero quadringentis,& octoginta.Eſt variis regnis diſtincta.Regionis mediterraneæ cultores ſimulachris dediti ſunt,qui oras maritimas incolunt,maxima ex parte Mahumetis ſectam ſequuntur. Partim nigri, partim colorati, breui autem,& criſpo capillo ſunt. Diuites veſtibus goſſipinis amiciuntur:tenues verò pudenda tantùm goſſipina veſte contegunt. Licet eis vxores ducere, quot eis libuerit. Regio eſt ſingulari fertilitate prædita. Fontes habet quàm plurimos,& aquas dulces atque perennes, vt hic quoque Arrianus fatetur.Eſt præterea denſis ſyluis, atque nemoribus culta, vnde καταδένδρῳ ab Arriano appellatur. Abundat multum piſcatu,venatu,& aucupio. Sic Arrianus noſter plurima in ea auium genera atque teſtudinem montanam reperiri ſcribit.Feras autem omnino nullas,præter crocodilos innoxios, in quo poſteriore non illi conuenit cum inſulæ S.Laurentii ſcriptoribus, qui eam plurimis feris abundare teſtantur, id quod eſt veriſimilius ob nemorum atque ſyluarum copiam, de qua vtrique conſentiunt,vt dictum eſt. Niſi forſan per feras beluas tantùm maritimas libet intelligere. Varias præterea fruges modica cultura adhibita profundit:multiplicéſque radices, quibus homines vice panis vtuntur,

Menuthias inſula.

Menutheſia,olim Magadaſſar, hodie S.Laurentij.

S.Laurentij inſulæ deſcriptio.

Quantitas.

Incolarum religio.

Veſtitus.

Polygamia.

Regio fertilis.

Fontes.

Aquæ dulces.

Syluæ.

Animalia.

Aues feræ in S. Laurentij inſula.

Fruges.

HAEC OBA TIBI ICTA OF

Radiciuori. effert,vnde Rhizophagi,hoc eſt,Radiciuori poſſunt appellari, qui Æthiopiæ populis à veteribus annumerantur,de quibus ſuprà. Citreis malis,& aliis arboribus odore miro redolẽtibus veſtita eſt. *Arundines Saccharinæ.* Arundines innumerabiles, è quibus ſaccharum vel natura inſtillatur,vel artificio exprimitur, in ea proueniũt. *Zinziber.* Zingiber paſſim effunditur, quo quidem viridi veſcuntur, ſi eum conſeruare *Argenti metalla.* neſciunt.Habent argenti metalla quàm plurima. Gens eſt natura ſimplex, & *Incolarum mores.* ad humanitatẽ propenſa,lingua quadã propria Monzambiquenſium linguæ *Lingua.* diſſimili vtitur.Artificio nauigandi carent, lintribus tantùm piſcationis gratia *Naues.* vtuntur. Vnde Arrianus noſter nauigia illis ῥάπτα atque μονόξυλα (de quibus *Arma.* paulò pòſt) eſſe dicit,quibus ad teſtudines capiendum vtantur. In præliis non aliis armis,quàm leuibus iaculis vtebantur,ſed nunc Luſitanorum conſuetudi-

S.Laurentij inſulam eſſe Menutheſiam. ne & vſu melius armati in aciem prodeunt. Et hæc quidem de inſulæ S.Laurentii ſitu,& natura,& gentis moribus, Andreas Corſalis, Odoardus Barboſa, Oſorius lib.2, atque alii literis prodiderunt, quæ cum iis quæ hic Arrianus de Manuthia inſula ſcribit egregiè admodum cõueniant,inde efficitur veriſimilem eſſe illorum opinionem,ſeu coniecturam, qui S.Laurentii & Manuthiam inſulam,vnam eandémque inſulam eſſe exiſtimant.

Crocodili innoxij.) Crocodilum (inquit Plin.lib.8. cap.24.) habet Nilus quadrupes malum, & terra pariter & flumine infeſtum. Hos Nili crocodilos (quod ſanè eſt admiratione dignum) Leo Africanus hodie poſtquam Mahometani, ceu alteri crocodili Ægyptum occuparunt, magis quam olim Ægyptiorum & Romanorum temporibus ſæuire teſtatur. Idem auctor miratur, quid cauſæ, quamobrem Nili crocodili, qui à Cairo ſunt verſus mare nullum dent damnum, cæteri verò ſint nocentiſſimi. In Nigro etiam fluuio reperiuntur, ſed non vt in Nilo,adeo multi. Crocodili Indi Orientales paſſim in fluuiis, quos Cainan ibi appellat. De Gãgis fluuii crocodilis vide Nicolaũ Cozium. In Goa inſula crocodilos,longitudine viginti pedum, qui nunquam ex aqua exeant,teſtis eſt Andreas Corſalius.In regione Cananor, præſertim in fluminibus multos crocodilos reperiri,'qui hominem terrerent,quia flatu ſuo longè latéque Ziberti odorem ſpargant,ſcribit Barboſa. Crocodilos etiam ab Ægyptiis,teſte Herodoto in Euterpe, Champſas appellatos hodie quoque à Turcis Kimpſar nominari, teſtis eſt Scaliger exercitat.cap.96. Verùm de crocodilorum Nili quantitate,figura atque forma,aſtutia,inſidiis,de aue (quam Trochilum veteres appellant) quas intrant in eorum oſſa ad extergendos dentes de eorum partu,captu,& carne,qua Ægyptii veſcantur,de his vide plura apud Leonem Africanũ lib. 8. Sic in Indo fluuio Nearchus tradidit, teſte Strabone, crocodilos nec multos nec hominibus infeſtos reperiri.

Rhapta.) Nauium genera,quorum Arrianus in hoc periplo paſſim meminit,hæc ſunt σκάφαι ἀπὸ τῦ σκάπτειν dictæ, hoc eſt cymbæ,vt nonnulli volunt, ex vnica arbore excauatæ,quibus olim Illyrij vſi fuerunt,quæ maiores naues conſequebantur. Item paruæ ad piſcandum nauiculæ,piſcatoriæ ſcaphæ dicuntur. Ἐφόλκια, ex quibus in maiores naues vectores admittantur. Ῥάπτα (à quibus Rhapta promontorium dictum) ἀπὸ τῦ ῥάπτειν, naues conſutiles, ſiue plicatiles. Plin.lib.5.cap.9.Naues AEthiopiæ plicatiles eſſe dicit,quas humeris tranſferunt. Μονόξυλα, quæ ex vno ligno ſiue arbore confectæ ſunt, quæ hodie Almadie appellantur, teſte Odoardo Barboſa in deſcriptione Angos vrbis AEthiopiæ, Plin.lib.6, Regio ex qua piper monoxylis lintribus Baracã conuehitur. Σχέδιαι, Latinè rates,naues tumultuariæ. Infrà, inquit, σχέδιαι δερμάτιναι ἐξ ἀσκῶν, hoc eſt,rates ex pellibus,atque vtribus confectæ. Hinc Plin. lib.7. Anteratibus, inquit, nauigabatur inuentis in mari Rubro inter inſulas à rege Erythra,primum nauium genus. Atque hæc quidem ſunt notiora nauium genera, de quibus vide Bayf.de re nauali,Lazium commentar. Reipubl.Rom.libro 6. Calcagninum de arte nauigandi. Alia verò quoque ab Arriano nauium genera

ra recenſentur magis ignota. Eiuſmodi ſunt τράππαγα & κοτύμβα, *Trappaga, & Cotymba*, quas dicit naues fuiſſe longas, quibus in Papicam olim nauigatum ſit. Item μανδάγατε, quas dicit nauiculas quaſdam ῥαπτὰ, hoc eſt, ſutiles fuiſſe. Item σάυγαρα naues ex monoxylis nauibus conflatæ,quibus in Gange, & Cherſoneſo aurea olim nauigatum fuit. Nauigiorum porrò antiquorum maris Rubri,& Indici deſcriptionem vide apud Procop.lib.1.de bello Perſico. Nauium genera atque nomina hodie in mari Rubro, AEthiopico, Indico vſitata hæc ferè ſunt. Zambuchi,ciampanæ,paras,almadiæ,cathari,Porcai,giunci, paiares, quarum deſcriptionem videre licet apud Ludouicum Barthemani,ſiue Vartomanum,& in Sũmario Orientali. Hodie denique vt olim quoq;, nonniſi paruorum nauigiorum vſum in Rubro mari, etiam omnes fatentur.

Trappaga. Cotymba.

Mandayate.

Nauigia Erythræi, vt Indici maris hodie.

Ad capiendas teſtud.) De varia & multiplici teſtudines capiendi ratione, vide Plin.lib.9.cap.10.Oppianum Geſnerum.

Teſtudinum captura.

Γύργαθος.) Teſte Heſychio ſignif.ſportam vimineam in quam panifices panem mittunt, hic pro inſtrumento vſurpatur piſcatorio, Germanicè *ein Ruſch*..Γύργαθος etiam lectus eſt,in quo Paralytici mentéque capti,quíque dæmoniaci vocantur vincti iactant ſe(Græca enim vox à voluendo dicta videtur) multa minitantes, ſed fruſtrà. Hinc prouerbium γύργαθον φυσᾶς.i.Gyrgathum ſpiras in inſanum,fruſtráque minitantem.

Gyrgathos.

Rhapta vltimum Azaniæ promontorium.) Ptol.poſt Tonicam in Barbarico ſitu, ſubiungit & ῥάπτα, *Rhapti* fluu.oſtia, & Rhapta metropolim Barbariæ parum à mari diſtantẽ Auſtralem,& Rhaptum promontorium. Idem planè tradit lib.contra Marinum cap.17.Niger Ptolemæi interpres. Hinc (ſcilicet poſt Tonicam) ſinus trium dierum tranſitu aperitur, ſtatímque poſt illum Rhapta metropolis Barbaricæ gentis, parum à mari diſtans, cui Rhaptus amnis ad læuam in mare vadit.Et inde Rhaptum promontorium,vbi Arabes dicunt Nili ramum mare influere.Stephanus ῥάπτα metropolis AEthiopum, cuius incolæ ῥάπτοι *Rhapſii*,& ῥάπτεια *Rhaptra* (Rhapta eliſo ρ legendum) portus, & ῥάπτος Rhaptus fluuius. De hoc fluuio ſic ſcribit Ioann. Barroſus diligentiſſimus coſmographus. Regionis,inquit, Zanguebar principium eſt vnus ex nobiliſſimis Africæ fluuiis meridiem verſus,in Oceanum magnum ſeſe exonerantibus quẽ Ptol.Rhaptum appellat, cuiúſque latitudinem verſus Auſtrum ſex grad. facit,quum potius ipſa experientia teſte, nouem ſit graduum verſus Boream. Oritur in terra regis Abyſſinorum quem Preſbyterum Ioannem appellant, in montibus quos incolæ Grarum appellant, ipſum vero fluuium Oby,& vbi in mare intrat, Quilmanci nominant Saraceni eius accolæ à caſtro quodã,quod in oſtio eius principe ſitum eſt iuxta regnum Melinde. Ab hoc fluuio ſi verſus promontorium Guardafuni nauigetur, indéque ad portus freti maris Rubri inflectatur,regio efficitur,quam Arabes propriè Aian appellant,cuius maxima pars ab ipſis incolitur, licet magnam quoque eius partem verſus Meridiem mediterraneam Nigri idololatræ inhabitant. Ab oſtiis porrò fluuij iſtius Quilmanci verſus Occaſum vſque ad promontorium Currentium dictum, omnis, inquam,hæc regio verſus Occaſum vſque ad promontorium Bonæ ſpei, ab Arabibus atque Perſis Zanguebar,ab incolis Zanguij appellatur.

Rhapta promõt. Rhapta fl.

Rhapſij.

Regio Zanguebar.

Rhaptus fl.

Mons Grarus.

Rhapti nomina & Rhapti oſtia.

Aian regio à Rhapto fluuio efficitur.

Zanguebaris regionis termini.

Vltimum Azaniæ emporium.) Arrianus hoc facit vltimum,quia huc vſque illius ſeſe extendebat cognitio,vlteriora ignorauit. At verò Ptol.vltra Rhapta progrediendo ponit Praſſum promontorium,cuius Stephanus quoque meminit. Πράσσον per σ ſimplex (niſi forſan ſit mendum) eiúſq; incolas Πράσιους Praſios appellat.Idem Ptol.à Rhapto promontorio ad Praſſum vſque dicit Barbaricum ſinum (qui & aſperum mare ob breuia dicitur)extendi, illúmq; circumquaque cingi Æthiopibus Anthropophagis, ſupra quos habitent Rhepſij Æthiopes.Idem cap.17. contra Marinum à Rhaptis ad Praſſum dicit ſinum eſſe maximum,non tamen profundum. Dioſcorum quoque dicit affirmaſſe naui-

Praſſum promont.

Rhepſij AEthiopes.

Nauigatio à Rhaptis ad Praſſum.

HAEREDES PISTORIENSIS OHVAT

gationem à Rhaptis ad Praſſum, quæ multorum dierum eſt, quinque millium ſtadiorum tantummodo ſtatuiſſe, quippe cùm venti ſub Æquinoctiali ſint μεταβολοι, id eſt, facillimè mutentur, ac varientur: Sed de hoc interuallo inter duo hæc nobiliſſima emporia, vide plura ibidem necnon cap. 14. Promontoriũ autem Praſum quidam putant eſſe Melinde, quos Belleforeſtus errare dicit, quippe quum diſpares ſint Praſſi, atque Melinde gradus, idémque Melinde quidem promontoriũ eſſe Noticornu à Ptol. dictum (quod eſt Azaniæ principium) Praſſum autẽ eſſe hodie dictum Mozãbique, ſibi videri dicit. Rhamnuſius ex Portugallẽſiũ cõiectura, & in primis nobilis ille & genere, & eruditione Portugallenſis Ioannes Barroſus in ſua Coſmographia Praſſum affirmat eſſe regionem, ſiue inſulam hodie Mozambiquen dictam, quippe quum tot eius ſint gradus, quindecim nimirum, quot à Ptol. Praſſo aſſignantur, verſus Auſtrũ. Eſt autem Mozambique regio ſiue inſula à Vaſco Gama regis Luſitaniæ legato primum cognita, & patefacta anno ſalutis 1499, cuius magnam partem ante Portugallenſium aduentum in illas oras Saraceni mercatores habitabant, erántque ſub imperio regis Quiloæ. Hodie rex Portugallenſis & arcem in illa, & Saracenos ſuo habet ſubiectos imperio. Portum habet optimum, vixque celebrius aliud emporium in regionibus illis reperitur. Inde enim naues in Arabiam, in Indiam, in multas præterea terrarum partes abeunt, & ex omnibus illis locis innumerabiles in eã merces conuehuntur. Iſtius incolæ homines ſunt agreſtes, ſimulachris dediti. Hæc Odoardus Barboſa, Oſor. lib. 1.

Praſum nõnullis videtur eſſe Melinde.

Praſum potius Mozambique hodie dictum.

Mozambique regio.

Oceanus enim poſt hæc loca nondum inueſtigatus.) Ptol. poſt Praſſum demũ promõtorium terram dicit eſſe incognitam, iuxta quam idem teſtatur regionem maximam Æthiopum extenſam eſſe, quæ Ageſymba appelletur. Eſt autem Ageſimba vt eam Oſorius 4. lib. deſcribit, ea Æthiopiæ pars, quæ eſt vltrà promontorium Bonæ ſpei, & Auſtrali Oceano terminatur. In ea regnum eſt latiſſimum Benomotapæ, cui ante quàm Luſitani eas oras perluſtrarent, omnes illius oræ Reges ſine recuſatione parebant, quod quidem, regnum ibidẽ pluribus deſcribit. Ægeſimbe ambitu Zofala quoque ſiue Cefala inſula auri abundatiſſima continetur, quæ ſexdecim gradus ab æquinoctiali plaga diſtat.

Ageſimba.

Ad Auſtrum extenſa cum Occidentali mari.) Ptol. de ſitu Æthiopiæ inferioris. Magnum ſinum, inquit, qui apud Occidentalem Oceanum eſt, tenent Ichthyophagi Æthiopes. Ex his auſtraliores ſunt vſque ad terram incognitam, qui communi nomine Heſperii Æthiopes appellantur. Ad horum autem omnium illuſtriorem cognitionem operę pretium eſt illam Ioannis Barroſi horum locorum deſcriptionem ante oculos habere propoſitam, quæ ita ſe habet. In illa, inquit, Africæ regione, quæ eſt in Æthiopia, quam Ptol. interiorem appellat, vbi Ageſimba terra auſtraliſſima ſita eſt, alia quoq; ſeſe offert regio, quæ ipſius quidem temporibus incognita fuit, hodie verò poſtquam Indiam per hunc noſtrum Oceanum perluſtrauimus, ſanè quàm eſt notiſſima. Ad illius principium Praſſum promontorium iacet ab ortu, quod quidẽ Ptol. quindecim grad. ſtatuit, quot quidẽ nos quoque illud eſſe experti ſumus, quod hodie Mozambiquem appellant vbi habemus caſtrum, quod tutiſſimum, commodiſſimúmque portum in Indiam nauigantibus præbet. Pars verò illius regionis Occidentalis, quam Ptol. ignorauit, definitur latitudine quinque grad. verſus Auſtrum, quæ quidem continens eſt cum illis Æthiopibus, quos ille communi nomine Heſperios vocat. Hi ſunt iidem qui hodie Pangelungi vulgò appellantur. Manicongi noſtri regno imperióque ſubiecti. Inter hos autem duos terminos Orientalem & Occidentalem interiacet clarum illud, & illuſtre Bonæ ſpei promontorium, quod tot ſeculis in hominum ignoratione verſatum eſt. Hæc vniuerſa regio valde ampla, (cuius incolæ Barbari homines plurimùm linguis à ſe inuicem diſcrepant) proprio nomine caret. Arabes autem, atque Perſæ, qui literis delectantur, iiſque ſunt finitimi regionem illam in ſuis

Ichthyophagi Æthiopes.

Heſperij Æthiopes.

Ageſimba.

Praſum promõt.

Mozambique.

Heſperij hodie Pangelungi.

Promontorium Bonæ ſpei.

Incolæ Zanguebaris regionis.

ſuis ſcriptis Zanguebarem, illiúſque incolas & Zanguas, & Cafras appellant, quod poſterius nomen Cafræ iuris & legum expertes ſignificat. Sic Galli hypocritas appellant *Caphars*, quod apud illos commune eſt omnium idololatrarum nomen. Hanc præterea ipſi regionem inter oſtia fluuij Quiſmanci (is eſt Rhaptus) & promontorium Currentium interiectum, humilem eſſe atque paluſtrem, auri quidem abundantem, ſed inſalubrem, atque ſterilem, eius deniq; incolas Zanguios ſiue Cafras dictos feros eſſe atque agreſtes, cùm Barroſus, tũ Summarij Orientalis author apertè teſtantur.

Zanguæ. Cafræ.

Nunc abſoluta prima huiuſce peripli parte Troglodyticæ, atque AEthiopicæ loca maritima complectente: colophonis loco ſubiungam breuem quandam enumerationem ſiue deſcriptionem illuſtrium locorum maritimorum, quæ à Guardafuni primùm ſiue Aromatum promontorio Mozambique ſiue Praſſum promontorium verſus, deinde ab hoc vſque ad promontorium Eonę Spei, denique ab illis Liſbonam vſque Portugalliæ metropolim (olim Olyſſiponem dictam) nauigantibus ſeſe offerunt. Quæ quidem loca Portugallienſium laborioſis, periculoſíſque nauigationibus & cognita primùm noſtris ſiue patrum noſtrorum temporibus atque illuſtrata fuerunt, & hodie maximè frequentantur.

Guardafuni, ſiue Axomatum promontorium, de quo ſuprà dictum. *Guardafunũ.*

Aſſum, ſiue Aſun. Eſſina Ptol. de qua ſuprá. *Aſſum.*

Magadaxũ, olim Opona, de qua ſuprá. *Magadaxum.*

Braua ciuitas à Saracenis habitata, regis expers, quam ſenes magnæ authoritatis, ac dignitatis viri gubernarunt, teſte Odoardo Barboſa, de cuius miſerando exitio ſuprà dictum eſt. *Braua.*

Paté Lamon	Ciuitates munitæ, quarũ incolæ Saraceni cum Ethnicis mediterraneis partim mercaturam exercent, partim etiam bella gerunt. Odoard. Barboſa.	*Paté.* *Lamon.*
Penda Munfia Zinzibar	Inſulæ tres quæ ſe inuicem ordine quodam conſequuntur, de quibus ſuprà dictum.	*Penda.* *Munfia.* *Zinzibar.*

Zinzibaris verò, quæ vna eſt ex illis tribus, luculentam in primis mentionẽ facit Oſorius libro 2. eam Zinzibarim appellans. Inſula eſt, inquit, opima, fertilis, fontibus crebris, & denſis nemoribus amœna, multíſque gregibus abundans, à continente circiter paſſuum viginti quatuor millibus diſiuncta, in qua præter alias arbores, altiſſimæ mali Medicæ in ſyluis ſponte naſcuntur, è quarũ floribus, quum ventus leniter ſpirat, in loca etiam longinqua ſuauiſſimi odores afflari dicuntur. Illius princeps quanuis Mahumetis ſectam ſequeretur, tamẽ Vaſtum Gamã benignè complexus eſt, illúmque commeatu & fructibus onerauit, anno 1499. inſula S. Laurentij tribus illis oppoſita, olim Maidagaſcar, ſiue Madagaſcar dicta ſub octauo parallelo Auſtrali ſita, cùm ingens, tum opulenta, ad quam viginti diebus circiter ex Moabar Indiæ proueniunt mercatores, teſte Scaligero, Ptolemæo. Menuthia, Plinio Cerne dicta, vt nonnulli volunt. Sinus huius inſulæ ob amœnitatem ſingularẽ Pulcher appellatus à Roderico Pereira Coutigno Luſitano, qui primus tempeſtate agitatus, in eum introiuit. Nomen illud adhuc hodie retinet, teſte Oſorio lib. 1.

Zinzibaris inſulæ deſcriptio.

Menuthia inſula Cerne Plinio.

Melinde Oppidum, de quo ſuprà, vnde Melinde regnum. *Melinde.*

Mombaza vrbs abeſt à Braua quadringentis millibus paſſuum ſita intra ſinum quendam in rupe præcelſa & edita. Fluctus quum ſe ab introitu ſinus incitant, in aduerſam frontẽ vrbis incurrunt. Inde deducti, introrſus penetrant, & vtrunque latus vrbis alluunt, ita vt peninſulam efficiant. Habebat autem in portu vrbs arcem munitiſſimam, armis & telis, variíſque tormentis refertã, *Mombazæ deſcriptio.*

Portus.

LAVMOR LIBRERIA OHYLIS

Fructus. Animalia. Cæli temperies. Incolarũ victus. Ædificia. Vestitus. Rex.

firmissimísque præsidiis atque singulari vigilantia defensam. Tellus abundat fructibus,& oleribus,& frugibus,pecorum & armentorum gregibus,& aquis dulcibus.Vtitur præterea mira cæli temperie.Homines viuunt admodum lautè,domus more nostro ædificant,tectoriáque variis coloribus depicta parietibus inducunt.Mercaturæ valde sunt dediti,mulieres sericis vestibus atque auro sese ornant.Rex eius quum elato atque inflato animo regi Portugallię nollet parere ciuitatem amisit,quæ à Portugallensibus vi capta fuit, ipse occisus, magna pars hominum in seruitutem redacta,terra vastata,opima auri,argenti, æris,marmoris,vestium sericarũ, atque auro intertextarũ, pretiosissimarũ denique mercium præda ablata.Abest hæc insula Mombaza à Zinzibaro insula ad Occidentem solis octoginta passuum millia. Inter ipsam insulam & continentem,fretum interiectum est adeò angustum, vt nauium nulla eò transire possit,quæ non simul & ab insula,& à continente facillimè cernatur.Hæc Odoardus Barbosa,Osor.Lusitanus lib.1.& 3.

Quiloæ descriptio. Plantæ. Pecora.

Quiloa insula abest à Mozambiquensi circiter quadringẽta passuum millia, angusto mari à continenti diuiditur. Insula consita est plantis & arbõribus: fontes habet gelidos atque perennes:armentis & pecorum gregibus abundat, animantia multa in syluis,atque nemoribus nutrit ex iis quæ venatorum opera capiuntur.Tellus est fertilis,& adhibita mediocri hominum cultura varias

Fruges. Vrbs Quiloa. Ædes.

fruges effundit.Mare continet pisces varios,& optimos.Vrbs est magna,habitatorúmque multitudine referta.Ædes sunt amplæ,& extructæ magnificè:cœnaculis & laquearibus,& tectoriis pulcherrimè ædificatæ:& ornatæ multa,& varia supellectile.Naues non sunt absimiles Mozambiquensium, thure tamen

Naues. Regni ambitus. Religio.

noto propter penuriam picis oblinuntur.Quiloa regnum supra nongenta millia passuum olim in longitudinem patebat. Rex & omnes Quiloenses Mahumetis placitis addicti sunt.Homines partim sunt nigri,partim colorati, Arabi cè loquuntur,& multas præterea linguas norunt propter multarum nationũ,

Lingua. Commercia. Vestitus.

quæ ad illas oras veniunt,cõmercium. Arabũ aut Turcarũ more vestiuntur, viuunt admodum lautè. Rex illius insulæ quum obedientiam regi Portugalliæ denegaret,regno exutus fuit,ac multis captis & occisis, insula in regis Portugalliæ potestatem fuit redacta,ędificata in ea arce munitissima.Testis Odoardus Barbosa,Osorius lib.2.3,&c.

Mozambique.

Mozambique Ptolemæo Prasum,de quo suprá.

Angos.

Angos vrbs regem habet, qui Angoterax dictus est, cuius incolæ Sarraceni homines sunt nigri,corpore pusillo,vmbilico tenus nudi,inferiorem corporis partem vestibus gossipinis atque sericis tectam habent. Mercaturæ valde sunt addicti,lingua Arabica vtuntur,abundant pecoribus,millio,oryza, & regi Portugalliæ parent,sępenumero tamen ab illo defectionẽ moliuntur. Hæc

Thomas Lopezius

Odoardus Barbosa.Vide plura apud Franciscum Aluarezam,Thomam Lopezum.Zuama siue Cuama fl.ingens. Astapi fl.brachium, de quo suprà:eundem pluribus describit Odoardus Barbosa.

Cuama fl.

Zimbaos.

Zimbaos vrbs magna,cuius ædes ex lignis atque paleis sunt constructæ,vbi rex Benamataxa,siue Benomatapa sæpe commoratur. Vide Odoardum Barbosam.

Benamataxa.

Benamataxa ab vrbe Zimbaos sex diebus disiuncta metropolis regni Benamataxæ,de quo vide Odoard.Barbosam.

Zefala.

Zefala siue Zofala pars Ægesimbæ auro opulentissima, quam nonnulli Ophir,cuius in sacris Literis fit mentio,vnde aurum Obrizum esse existimant. Eam quomodo Frãciscus Gama imperio Emanuelis regis Portugalliæ subiecerit,arce ibi incredibili celeritate extructa.vide Osor.lib.4.Odoardũ Barbos.

Vtique paruæ,& quæ sequuntur,magnæ, insulæ sunt à Sarracenis habitatæ,

S.Sebastiani promontorium.

ambracæ atque vnionum plenissimæ.Odoard. Barbosa.

Promontorium S.Sebastiani in quo multi montes,agri,valles amœnissimæ, conspi-

conspiciuntur,in quibus magna est copia vaccarum, veruecum, animalium syluestrium.Eius incolę nigro sunt colore,nudi plerunque incedunt,pellibus tantùm ceruinis,aliarúmque ferarum amicti.Barbosa. Promontorium Currentium,quod altera quædam Scylla atque Charybdis dici potest. Hinc sequuntur promontorium S.Spiritus, Alagoa, Linfante, Eumos fluuius, Agullas promontorium. Sancti Blasij aquatio,sinus ad Orientem spectans, qui 220. passuum millia ab vltimo promontorij Bonæ spei flexu abest, teste Osorio libro 1.

Currentium promontorium.

Bonæ spei promontorium, in quo(id quod Ioannis primi Portugallensium regis temporibus accidit)flectendo,quum Portugallenses tempestatibus(quibus est obnoxium)iactati ita & afflictati essent, vt sæpenumero omnem spem salutis abiicerent,illud Tormentosum appellarunt. Tormenta enim apud illos idem sunt,quod tempestas aduersa.Flexu promontorij huius explorato reuersi sunt.Quum autem Ioanni regi huius promontorij situm, & longitudinẽ demonstrarent,tanta lætitia affectus est, vt existimaret esse sibi iam aditum in Indiam patefactum :& quasi fœlicis euẽtus augurio commotus, promontorium illud,Bonæ spei nominari iussit. Hæc Osorius Lusitanus libro 1. Idem promontorium postea anno salutis 1499.Vascus Gama à rege Emmanuele(qui Ioanni primo successit)ad Indiam lustrandam missus, maximis cum difficultatibus ac periculis superauit vigesimaquinta die Nouembris quum in eius latitudine superanda quinque dies posuisset,teste Osorio libro 1. Terra illa(vt idem testatur)syluas habet ingentes,& densa nemora, pecudum, & armentorum greges innumerabiles.Eius incolæ colore, & specie simillimi illis, qui in sinu S.Helenæ habitant.Quum loquuntur,singultire videntur,nudi ambulãt, pudenda ligneis vaginis includunt,fistulis vtuntur. Tuguria sibi ex lateribus Sole adustis,aut è terra faciunt,quę culmis deinde,atque congestis glebis contegunt.Inter hoc verò promontorium,& Olysipponenem hæc ferè loca,Portugallensium nauigationibus trita, interposita sunt:insula S.Iacobi, quæ respicit Æthiopiam,insula S.Helenæ parua in medio mari sita, fluuios habens gelidos,atque perennes,nemora dẽsissima, cælum saluberrimum,multis porcorum,& pecudum gregibus,variisque fructibus,& oleribus abundans.Osorius libro 2.

Cur Bonæ spei dictum.

Regionis circa Bonæ spei promont. cuiusnedi.

A dextris Bernices.) Adhuc dextrã maris Rubri partem à Berenice persequutus est, nunc sinistram eiusdẽ partem percurrit,& hinc incipit secunda pars peripli, Arabiæ præsertim fœlicis loca maritima continens.

Peripli pars 2.

Vicus Albus. Ptolemæus de situ Marmarycæ,Libyæ, & totius Ægypti in interiore sinu Arabiæ, meminit portus Albi inter Axyam, & Acaben montes,quem Niger ex montium circunstantium candore sic vult fuisse appellatum.Hunc vicum Album Strabo maximum olim Nabatæorum emporiũ fuisse testatur.

Vicus Albus.

Per quem in Petram.) Sic Strabo libro 16. Ex Albo vico, inquit, in ipsam Petram,ex Petra Rhinocolura,quæ in ipsa Phœnicia est iuxta Ægyptum,merces comportantur,atque hinc alia in loca,nunc pars maxima per Nilum Alexandriam vehitur. Idem scribit Ælium Gallum ab Augusto Cæsare in Arabiam missum, Syleı Nabatæorum legati fraudibus ex Petra in Album vicum, mari per loca auia, importuosa, occultis cautibus infesta,per longos anfractus,cum summis difficultatibus,magna militum atque nauium iactura deductum,seu potius seductum fuisse.Negabat enim Sylæus terrestri itinere in Album vicum exercitum duci posse, quum in eum, atque etiam vlterius mercatores tanta camelorum , ac hominum multitudine tutum ac plenum iter ex Petra in alteram Petram faciant,vt nihil ab exercitu differant. Petra Nabatæorum quondam(teste Strabone)metropolis in loco æquo,plano,& amœno posita est, cincta rupibus ac præcipitiis, introrsus fontes & ad hortos irri-

Petra.

Ælius Gallus.

Petra Nabatæorum.

HAVKOBA BIBLIOTEKA

gandum,& ad aquationem vberrimos habet. Extra illius ambitum regio est magna ex parte deserta,præsertim Iudæam versus. Hinc Hierichuntem breuissimum iter trium dierum,aut ad summum quatuor, in Palmetũ verò quinque. Plinius libro 6.cap.28.etiam sitam esse dicit in conualle(quam Niger hodie quoque Arnonas dicit appellari) paulò minus vndecim mill. passuum amplitudinis,circundatam montibus inaccessis, amne interfluẽte. Is,teste Nigro,est Arnon. Niger eam Ar,siue Arachen quondam dictam fuisse vult à nomine eius conditoris,qui vnus ex quinque Madianitarum regibus fuit,in diuinis verò literis & Nabath, & Arnon, & Iectabel, & Petra deserti appellatur. Abest à Gaza(quæ hodie Gazera dicitur)teste Plin.d.c.millia à sinu Persico cxxii.millia. Huc cõuenit vtrunque biuium eorum qui Syriæ Palmyram petiere,& eorum qui à Gaza venerunt. Ptolemęus eam inter Goraſſam,& Characombam ponit. Ab hac vrbe appellata est Arabia Petræa, tanquam eius metropoli,& eius incolæ Petrodes. Nonnulli volunt esse hodie dictam Arach, alij(vt Bellonius,& Belleforestus)Meccam vrbẽ, cùm Mahumetis sepulchro, atque fano(quod singulis annis maxima virorum mulierúmque turba superstitionis ergò visitur,atque frequentatur)tum verò mercatu maximo celeberrimam,à qua Inda,quæ & ipsa vrbs est celebris, itinere diei vnius abest, teste Osorio lib.ii. Alij tamen,inter quos Niger,Mochuram vrbem olim dictam volunt esse eam,quæ hodie Mecca appellatur.

Conuallis Arnonas.

Arnon fl. Petra olim Ar, siue Arachen dicta. Petra deserti. Gaza hodie Gazera.

Arabia Petræa. Petrodes. Petra alijs hodie Arach dicta. Alij Mecca.

Inda vrbs. Mecca alijs videtur olim Mochura.

Nabatæorum regem.) Ναβατδία *Nabatæa*, Dionysio, Ναβαταὶ Stephano,regio Arabiæ,Syriæ contermina,populosa in primis,& pascuis abundans. Hinc & Nabathæos Dionysius ἀφνειοὺς appellat:de quorum moribus,regionis situ,ac bonitate,vide plura apud Strab.lib.15,sub finem.

Nabathæa regio

Malichan regem Nabath.) Nomen Malicha Hebraicè siue Chaldaicè Regem significat. Hirtius initio libri De bello Alexandrino, meminit regis Nabathæorum,Malco nomine,à quo Cæsar equites ad bellum euocauit. Videtur ergo nomen hoc fuisse Gentile, ac proprium Regum Nabathæorum. Verisimile est quoque hoc nomen tractum fuisse à fictitio illo deo Milchon, siue Melcham,cuius mentio fit 4.Regum cap.13.& 1.Sophoniæ. Soliti enim sunt Ethnici falsorum deorum,quos colebant,nomina sibi imponere. Augusti Cæsaris temporibus rex fuit Obodas nomine,ante Christi aduentum,teste Iosepho, Aretas nomine, Rex potentissimus iis imperauit. Is forsan est ipsius, quem Strabo Obodæ regi affinitate coniunctum fuisse testatur. De regũ Nabathæorum conuiuiis, conditione atque statu ferè populari, sepultura in sterquiliniis,vide Strab.lib.15.sub finem.

Malicha rex. Malco rex Nabathæorum.

Nabathæorũ reges antiqui. Obodas. Aretas.

Custodiæ ergo.) Hinc duces Limenarchæ, milites Limenophylaces dicebantur.

Arabica regio extensa ad mare Rubrum.) Plinius libro sexto cap.28. Arabia peninsula inter duo maria, Rubrum Persicúmque percurrens quodam naturæ artificio ad similitudinem, atque magnitudinem Italiæ mari circunfusa,in eandem etiam cæli partẽ nulla differentia spectat. Arabia triplex. Arabia Græcè Εὐδαίμων, Latinè Fœlix, siue Beata cognominanda, quæ hodie Aiman Castales & aliis dicitur,corrupto vocabulo forsan Græco, Arabia Petrea à Petra oppido dicta, & Arabia deserta,hodie Barraab appellata.

Gentes Arabiæ.) De his vide Plin.lib.6.Strab.libro 16.

Linguis discrepantes.) Communis Arabica lingua Hebraicę atque Chaldaicæ est propago.

Arabes Scenitæ.

Nomadias.) Hinc Arabes Nomades dicti atque Scenitæ, quos Saracenos inquit Amm.Marcellinus libro 23.posteritas appellauit Nomades,inquit Plin. lib.6.cap.29.infestatorésque Chaldæorum,Scenitæ claudunt,& ipsi vagi,sed à tabernaculis cognominati,quæ ciliciis metantur.

Arabes prædones & latrones.

Diripiuntur.) Arabes vt olim, ita hodie quoque maximi sunt prædones, atque

atque latrones. Plin.lib.6.cap.28. Arabes mitrati degunt,aut intonso crine:barba abraditur, præter quam in superiore labro. Aliis & hæc intonsa:mirúmque dictu ex innumeris populis,pars æqua in commerciis aut latrociniis degit. De Arabum autem,qui hodie sunt prædandi, latrocinandíque studio immani vide Andream Teuetum cap.43.Cosmographiæ.

Canraitæ.) Arabia innumerabilium gentium est alumna, de quibus Strabo lib.15.Plin lib.6.Canraitę(quo nomine nullos Arabiæ populos inuenire in veterum scriptis potui) forsan sunt Cassanitæ quorum Ptol. meminit de situ Arabiæ fœlicis,in quorum regione ad mare fuit Badeo oppidum (Vadei populi Plinio) & Amba ciuitas, & Mamala vicus,& Adedipagus,nunc,inquit, Niger,Addem inclyto impositus portui. Cæterùm Cassianitę,inquit Niger,homines mitis ingenii sunt, terram temperatam habentes, quibus aquæ, & imbres affatim suppeditãt,apud quos glebulæ quædam auri effodiuntur. Horum Steph.quoque meminit,quos dicit in littore maris Rubri habitare. Belleforestus regionem Cassianitarum vult esse regnum hodie Aden dictum, ab Aden vrbe metropoli olim Adedun dicta.

Canraitæ.

Canraitæ forsan Cassanitæ.

Cassianitæ.

Aden.

Est hæc nauigatio.) Idem de hac nauigationis difficultate scribit Strabo libro 16. Deinceps est litus lapidosum,postea est ora aspera, & nauigatu difficilis,mille ferè stadiorum,portuum, & iaciendarum anchorarum inops. Nam mons quidam altus,& asper exporrigitur,ac montium ima speluncis plena vsque ad mare, quæ præsertim Ptesiis, & pluuiis ineuitabile periculum creant. Huic suffragatur Agatarchides, qui præter nauigationem regionis Arabum Δαμουδηνῶν ad millia ferè stad.difficillimam esse dicit,& addit eleganter sanè, ὃ γάρ ἐστιν, ὃκ ἔστιν ὃ λιμὴν ὅ ὅρμος· ὃ σάλος ἐπ' ἀληθείας, ὃ κόλπος ὅτι σκέπτης, ὃ χηλὴς ἀνάπτωμα, ἀναληπτὰ καταφυγή. Idẽ testatur Diodor. Siculus lib.4. Ac omnino mare Erythræum maxima ex parte ob scopulos,atque petras latentes difficillimũ esse nauigatu, omnes ferè testantur. A Medina quidem Talnabi non procul à Zidem vsque ad insulam Camaran versus Bebel mandel aperta est, facilísque nauigatio:at verò à Zidem ad Tor versus deserta Sues ob cautes latentes periculosissima est nauigatio, vt multi oculati testes scriptis suis testantur. Atque hanc quidem ob causam Turcæ non potuerunt adhuc pro sua voluntate Calecutium proficiscí, Portugallensibus bellum inferre, totámque Arabiam suæ Tyrannidi subiicere. Mari enim scopuli atque cautes,terra verò immensa, dira,atque funesta deserta illis sunt impedimento.

Nauigatio difficilis.

Erythræum mare nauigatu difficile.

Ῥαχίας.) Ῥαχίαι Thucydidi,& Atticis omnino litus sign. Ionibus verò ἄμπωτιν, hoc est,gurgitem siue maris reciprocationẽ, vt apud Herod. Hinc prouerbium ῥαχίας λαλίστερος.

Rachiæ.

Insulam combustam.) Ptol.de situ Arabię fœlicis,inter insulas adiacentes sinui Arabico hanc quoque enumerat, eámque collocat inter Aram,& Maliachi duas insulas. Niger eam dicit combustam dici ob magnam vim æstus.

Insula cõbusta.

Camelorum.) Sic Strabo lib.16.Sinus,& regio Nomadum,victum ex camelis ducentium. Nam & ex iis pugnant, & iter faciunt,& nutriũtur lacte,& carnibus vtuntur. Flumen per eos labitur, quod auri strigilem defert, quanquam id operari nesciunt. Hi Debæ vocantur, quorum alij pastores sunt, alii agricolæ. Idem Agatarchides testatur, sed Δεδεβὰς *Dedebas*, vt Strabo, Δεβὰς *Debas* illos appellat, & vt Arrianus illos hic suppresso proprio nomine ἡμέρους. i. mansuetos, ita Agatarchides φιλοξένους. i. hospitales esse dicit. De iisdem vide eadem apud Diodor. Siculum lib. 4. Camelus autem est animal famis,sitis,laborum atque onerum vel ad admirationem vsque, patientissimum ad equitandum,arandum,onera portandum,præliandum,saltandum quoque aptissimũ. Bactriani in primis atque Arabici in Oriente antecellunt. Vide Plin.lib.8.cap. 18. Scaligerum Exercitat. contra Cardan.209.

Camelis vectitantes. Camelophagi.

Dedebæ.

Camelus.

Muza emporium.) Plin. lib.6. cap.23. Est & tertius portus, qui Muza vo-

Muza empor.

HAVROBA FILJOLERA

catur,quem Indica nauigatio non petit, nec niſi thuris odorúmque Arabicorum mercatores. Ptol.de ſitu Arabiæ fœl.Muzam ponit in regione Eliſarorum inter Sacatiam ciuitatem,& Soſippi portum. Rhamnuſio in itinerario aromatum portus iſte Muza ſitus in mari Rubro videtur non procul abeſſe à portu quodam,qui eſt in illa Arabiæ parte,quę Hali hodie nuncupatur.Sic Odoard. Barboſa. extra Zidem portum maris Rubri tria loca commemorat nimirum Iazan,Hali,Alohir.

Muzà nõ eſt procul ab Hali hodie dicto.

Synonyma Græcæ mercaturam ſignificantia.

Συγχεῶνται τῇ ἐργασίᾳ.) Ἐργασία idem quod ἐμπορεία, σύγχρησις, mercaturæ contractus, χρῆσθαι, συγχρῆσθαι, ἐργάζεσθαι, vocibus Arrianus noſter crebrò vtitur,quæ negotiationem,ſiue mercaturam facere,atque cõtrahere cum aliquo ſignificant.*Vvarben handlen*,Germanicè.

Saua vrbs.

Saua σαυή.) Plin.lib.6.cap.23. Poſt Muzam intus,inquit, oppida, regia eius appellatur Saphar, aliúdq; Sabe.Ptol.σαβὴ *Saba* inter Marimatha & Thauba, quam ſequitur Sabatha metropolis item σαὶν regia inter Sachlam,& Deuam, vrbes ſunt mediterraneæ.Steph.σαβὰ *Sabæ*,vrbs magna, atque caſtrum propè Rubrum mare.

Maphartis regio.

Maphartis regio.) Sic(vt eſt veriſimile) dicta ab Aphar ciuitate regia, de qua mox.Μαφορείτας,*Maphoritas*,Ptol.ſupra Sapharitas,& Rhatinos collocauit.

Aphar vrbs. Saphar.

Aphar vrbs.) Ptol. σαπφάρα *Sapphara* appellat metropolim inter Saracã & Aram iacentem.Plin.ſimiliter,vt paulò ante dictum, eam Sapphar nuncupat. Sic forſan dicta à pulchritudine, & elegantia, vt Micheæ שפיר *Sapphir*, nomen eſt cuiuſdam vrbis pulcherrimæ Iudęæ cui triſtia ſua fata vates obnuntiat.Ibidem etiam vrbis עפרה *Aphra* ſit mẽtio ſitæ in tribu Beniameni, quam (pulcherrimè alludens ad illius nomen) puluere (qui עפר Hebr.dicitur) oplendam,atque polluendam eſſe dicit.A Sapphar porro dicti Sappharitæ quos Homeritis Ptol.vicinos facit.

Homeritæ.

Homeritæ populi.) Stephanus Æthiopum populos appellat. Horum meminit Plin.lib.5.c.28,illos numeroſiſſimos appellans,quorũ oppidum ſit Meſſala.Ptol.inter Arabiæ fœlicis populos Homeritas numerat,Μέγα ἔθνος magnam gentem appellans,in quorũ regione ponit Arabiam,Canam,Trullã,Moſcha, Syagron emporia atque portus, quorum Arrianus quoque noſter meminit,vt mox dicetur. Niger Homeritas à debili, & imbecillo viſu vult eſſe dictos (ὁμηρος enim Græcè cæcus eſt) eóſque regionem ampliſſimam,totam nimirum Auſtralem Arabiæ oram poſſidere, in qua fertiles ſunt agri, palmarum copia ingens,ac multi pecorum greges.Nicephorus Calliſtus libro 8.cap.35.Indi,inquit,(Indorum nomen latè vſurpatur etiam pro Æthiopibus,& Arabibus)Sabæi primùm,deinde etiam Homeritæ ſunt appellati. Nationem eam ex Abraham, & Cetura prognatam, regionem eam, quam Græci Magnam, & Fœlicem Arabiam nominant eſſe,extremúmque Oceanum fines eius attingere dicunt,cuius metropolis eſt Saba,vnde ad Salomonem fertur veniſſe regina illa Auſtri.Gens ipſa circunciditur,ac Soli, Lunæ,aliiſque eius regionis incolis dęmonibus ſacrificat. Admixta quoque iis eſt non exigua Iudæorum multitudo. Hæc ille, ibidem etiam docet quomodo Fulgentij cuiuſdam opera ad veram religionem traducti fuerint. Idem lib.17. cap.32. deſcribit bellum quod Iuſtiniani Imper.temporibus Auxumitæ Indi Grẹcorum ſacrorum ſectatores cum Homeritis Iudaicam religionem colentibus geſſerunt: in quo victoria potiti, Homeritarum rege,Damno nomine,capto, ſecundum votum quod Rex illorum in prælio nuncuparat,Chriſtianam religionem amplexi ſunt. Idem lib.9. cap.18. Theophilum Indum cognomine à Conſtantio Imperatore ad Orientales populos Chriſtianæ religionis propagandæ gratia miſſum ait apud Homeritas quoque templa conſecraſſe,ac inde ad Auxumitas Æthiopas progreſſum idem feciſſe. Homeritarum præterea luculentam mentionem facit Procopius libro 1. de bello Perſico.Homeritas enim regione vicina mari ſcribit habitare,

Homeritæ à debili viſu dicti.

Homeritarum religio.

Homeritæ quomodo ad religionem Chriſtianã conuerſi.

habitare, ſupra quos ſint plures gentes vſque ad Anthropophagos Saracenos. Idem Homeritas etiam Auzomitas dicit fuiſſe cognominatos,à ciuitate regia Auzomis dicta. Portum etiam quendam Homeritarum nominat, vnde ad Æthiopas nauigatur.Denique Helliſthæum Æthiopum Regem Chriſtianæ religionis ſtudioſiſſimum ſcribit Homeritis (qui partim Iudæi, partim Gentiles erant) bello deuictis Chriſtianum regem dediſſe Elimiphæum nomine,imperato tributo quotannis perſoluẽdo. Belleforeſtus Homeritarum regionem dicit hodie maximam eſſe partem regionis Aden abundantem dactylis, palmis, atque pecoribus. Horum infrà Arrianus noſter iuxta Perſicum mare habitantium mentionem videtur facere, quos ſuppreſſo proprio eorum nomine, homines improbos,& interdiu parùm videntes eſſe dicit: hinc enim Homeritas eſſe dictos nonnulli volunt, licet Belleforeſtus nullam hodie in illis populis viſus imbecillitatem inſignem animaduerti poſſe teſtetur.Quid ſi verò, quoniã (vti ſupra dictum)partim Iudaicarum partim Ethnicarum ſuperſtitionum,Solis,Lunæque,Syderum,cultores extitẽrunt Homeritę,dicti ſint quaſi Chomarim,qui fuerunt inſignes idolorum cultores, quorum in Sacris literis fit mẽtio.

Homeritarũ regio hodie maxima pars Aden regionis.

Homeritæ hodie non laborant viſus imbecillitate.

Chomarim.

Sabaitæ.)Hi videntur eſſe Sabæi Arabes qui ad vtraq; maria, Arabicum nimirum,& Perſicum,vt Plin.lib.6.c.28.teſtatur porrectis gentibus habitant.Hi partim à סבא,*Seba* filio Chus,nepote Cham, partim à שבא *Scheba*, ſiue *Schaba* filio Regma,nepote Chus.pronepote Cham, ſiue etiam à nepote Abrahæ & Sara, filio Iectam nomen originémque ſuam traxerunt. Vtrumque nomen (quod Pſal.72.10. coniungitur) progenitorum gentis Hebreæ multi, Ioſephi authoritatem ſecuti,ita diſtinguunt,vt per Scheba, ſiue Schaba cum Soin Æthiopiam intelligant,in qua regia ciuitas Saba,poſtea Meroe à Cambyſe ſororis nomine appellata,vnde Ioſephus vult illam reginam Saba ad Salomonem profectam: per Seba autem,ſiue Saba per Samech, Sabæam regionem intelligunt.Beroaldus contrà in ſuo Chronico vtrunque nomẽ ita diſtinguit, vt per Saba cum Samech, cuius mẽtio Pſal.43. v.3. Sabæos Arabici ſinus accolas,per Schabaverò cuius mentio fit Iob cap.1.v.15,& Eſa.60.v.60.Sabæos alteri ſinui, Perſico nimirum,vicinos intelligat, quos Schabæos differentiæ gratia appellandos putat.Hanc ſuam diſtinctionem Sacræ ſcripturæ teſtimoniis cõfirmat. Reginam autem illam non ex Æthiopia,ſed potius Arabia fœlici, auri atque aromatum abundantiſſima veniſſe Beroaldus,nec non Petrus Martyr 1.Reg.11, & alii ſentiunt,quia regina Auſtri à Chriſto fuit appellata. Arabia autem fœlix Iudeæ regionis reſpectu ad Auſtrum ſpectat, & ab illa longiſſimo locorum interuallo eſt diſiuncta,vnde etiam à finibus terræ veniſſe dicitur. Præter hos autem propriè dictos Sabæos vtriuſque nimirũ illius ſinus accolas, Æthiopes, quoque & Indi Sabæi à ſcriptoribus commemorantur, qui forſan illorum Arabicorum,atque Perſicorum fuerunt coloni, de quibus vide plura apud Beroaldum. vbi etiam præter duos illos præcipuos Sabææ gentis fundatores,de quibus dictum eſt,tres alios addit,à quibus ſimiliter omnes illi vniuerſæ Orientalis regionis Sabæi videntur profluxiſſe. Verùm vt ad Sabæos propriè dictos reuertamur. Duo illis potiſſimum in Sacris pariter atque prophanis literis tribuuntur.Primum eſt magna opum atque diuitiarum,aromatum,atque thymiamatum affluentia, vnde gentem illam Agatarchides, ἔθνος μέγιστον τῶν κατὰ τὴν ἀραβίαν, καὶ παντοίας κύριον εὐδαιμονίας appellat, id eſt, gentem Arabiæ maximam omniſque fœlicitatis compotem. Dionyſius Alexandrinus, eoſdem ἀφνειοὺς, hoc eſt,diuites appellat. Idem Strabo 16. Theophraſtus lib.9.de hiſtoria plant.cap.4.Herod.lib.3. Diuitiæ autem illorum fuerunt aurum (vnde aurifera regio dicta cuius mentio fit Pſal.72,) ebur, gemmæ, ex quibus ſuppellectilem,vt vaſa,lectos,tripodas, crateras cum operculis, ipſáſque domos, portas,parietes,tecta conficere atque exornare conſueuerunt, vt paulò ante commemorati authores teſtantur. His adde thus (vnde thu rifera regio dicta, vt

Regina Saba.

Sabæi etiã Æthiopes, & Indi.

Sabæorum opes.

Aurum.
Ebur.
Gemma.

Thus.
Aromata.

HAVIOBA BIBLIOTECA

Virg.molles sua thura Sabæi.Item solis est thurea virga Sabæis) pręterea myrrham,cinnamomum,cassiam,balsamum,infinitam denique vim odoratarum plantarum.Alterum quod illis sacri & prophani scriptores tribuunt,est mollities,superbia,voluptatum atque diuitiarum soboles, latrocinandi prædādique studium,quod quum ex Iobi historia cap.1. v.15,tum ex Plin. lib.6. cap.28. potest colligi.Rectè ergo Sabæi dici à סבא:quod epulari,inebriari, voluptuari,& à שבע,quod satietatem & fœlicitatem siue perfectionẽ:& à שבה quod quietem significat,quæ quidem vocabula omnia vicina sibi inuicem atque affinia populi huiusce & conditionem,& naturã,moréſq; egregios depingunt. Sed hæc (de quibus adhuc dictum)sunt historica, mystica sunt illa, quæ sequũtur, quæ paucis perstringam.Plin.lib.12.cap.14. Sabæorum,inquit, regio thurifera Saba appellatur,quod significare Græci mysterium dicunt,spectans ortus Solis æstiui, vndiq; rupibus inuia, & à dextris maris scopulis inaccessa. Hoc ille.Sabam itaque Græci ἀπὸ τοῦ σέβειν dictam putarunt,quod mitteret thus, quo in sacrificiis vtuntur,vnde & ipsum thus ἀπὸ τοῦ θύειν. i.sacrificando nuncupatum esse existimarũt.Et forsan hinc Sabin Arabum Deus habitus est,teste Plin.libro 12, & vt idem testatur Iouem quoque Assabinum Arabes appellarunt.Verùm cõtra mihi potius vocabulum σέβειν, quod propriè Deum colere significat, vel à Saba Hebr.videtur esse deductum, eò quod Sabæi δοσεβέσταται existimarentur, ob thuris nimirum copiam, cuius in sacrificando tam apud Iudæos in vera religione,quàm apud reliquas nationes in superstitionibus,potissimus olim, creberrimúsque vsus fuit. Vel etiam forsan à זבח *Sæbah*, hoc est,sacrificio,quòd sacrificia olim præcipua cæremonialis cultus pietatísq; pars extiterũt. Præterea in sacris literis sæpe Sabæorum nomine intelliguntur spirituales Dei cultores, quando nimirum de gentium ad pietatem religionémque vocatione loquuntur.exemplum vnum atque alterum afferam,vt Psal.72.v.10.Reges,inquit,Schaba & Saba donum adducent,&c.Isa.60.v.60. Omnes, inquit, de Saba venient:aurum,& argentum, & thus portabunt, & laudes Domini annuntiabunt. Hoc & historicè, & mysticè fuit impletũ.Nam vt olim regina Saba ad Salomonem venit ex Arabia fœlice,cum muneribus auri,argenti, aromatum, quæ ad cultum Dei faciebant, sic & tres illi magi cum thure, myrrha,aloe,& plurimi Gentiles, non tam pedibus quàm affectu, spiritu & animo suo ad verũ Salomonem,in quo thesauri omnes sapientiæ diuinæ sunt reconditi, hoc est, Christum, non aromatibus atque thymiamatis externis, sed fide, precibus,eleemosynis,operibus bonis colendum atque venerandum certatim ex omnibus orbis terrarum partibus accesserunt. Vt autẽ Sabæi, sic omnes illi Gentiles suapte natura mollitie, delitiis atque voluptatibus diffluxerunt,atque perdita vitæ morúmque improbitate præditi fuerunt. Vt Sabæi illi aromatum copia stuporem quendam contraxerunt,cui bituminis suffitu, atque hirci barba medebantur: sic omnes Gentiles ob delitiarum & voluptatum quasi nidore mentis stupore immani exitialíque correpti Euangelij siue hirci illius,hoc est, Christi odore sanati sumus, qui improbis odor est mortis,piis odor vitæ. Vt Sabæorum arbores thuriferæ serpentibus pernicioſissimis fuerunt infestæ, ita vt thuris collectio esset periculosa,ita spiritualis illa atque tartarea serpentum, hoc est,diabolorum cohors,veris arboribus thuriferis,hoc est,Chisticolis quascunque potest insidias, atque pericula machinatur, ita vt vera religio, pietas innumeris periculis atque insidiis implicata teneatur.

Sabæorum mores atque studia.

Saba regio Mysterium.

Sabam Græci ἀπὸ τοῦ σέβειν.

Sabin Arabum Deus. Iuppiter Assabinus.

σέβειν potius à Saba.

Sabæi spirituales.

Sabæorum corporalium,& spiritualium collatio.

Purpura.) Purpura,& piscis ex concharum genere, cuius sanguis tingendis vestibus expetitur,& vestis genus, insigne Rom. magistratuum, vnde pro magistratu metonymicῶs sæpè vsurpatur.Vide Bayf.

Purpura.

Χειριδωτὸς.) Idem quod χειρωτὸς.Vestis manicata, Ciceroni. Manulenta, Plauto:χειρίδες enim sunt manicæ.Vide Pollucem,Bayf.

Chiridotos.

Σκοτυλατὸς.) Scotulata vestis,ea est,quæ quibusdam orbibus, siue circulis,

Scotulatos vestis.

lis,quasi scutulis est distincta ad aranearum similitudinem accedentibus. Hoc texturæ genere olim præcipuè commendabatur Lusitania.Id autem erat ferè eiusmodi quale cernimus in aranearum telis,quarum retia quoque scutulata dicuntur à Plinio lib.11.cap.23.

Cyperus.) De cypero arbore & frutice, quæ Græcè κύπειρος,Latinè cyperus,Arabicè *Saberade*,Germanicè *Neildergarpan*, Gallicè *Souchet* dicitur.vide Dioscoridem libro 1.cap,4.Plinium lib.17.cap.13. Galenum lib.7.simpl.medicamentorum. Aliud, inquit Dioscorides, cyperi genus tradunt in India nasci,zingiberis effigie,quod manducatum croci vim reddit, gustu amaro sentitur,& illitum præsentem psilothri vim exhibet. Hoc cyperi genus Indici,inquit Mathiolus, eam esse radicem peritiores medici putant, quam officinæ Munilunos sequutæ,Curcumam vocant. Scaliger Exercit.144. In Cananor, inquit,oritur,vt zedoar,& zeromban,quod suspicor esse zurumbet. Commodius igitur zurumbet diceretur Indica cyperus, quum id quod describit Dioscorides,densum quiddam & quod mãsum,edat croceum succum. Hoc enim est quod cucurmam vocant pharmacarij,fortassis olim crocoma à colore. Pictoribus Gallis dicitur terrumerita,&c.

Cyperus.

Cyperum Indicũ Curcuma esse putant.

Cucurma forsan olim crocoma.

Λώδικες.) Lodices linteoli sunt quibus in lecto vtimur, & frequenter eos lauamus,vnde à polluendo nonnulli dictos putant.

Lodices.

Ζῶναι.) Zonæ erant virorum,& mulierũ,in quibus solebant deferre nummos. Hinc Dominus apud Matthæum prohibet discipulis suis,ne aurum atque argentum possideant,& æs in zonis suis portent. Vide Bayfium. Arrianus duo zonarum genera in hoc periplo commemorat, nimirũ σιωτὰς, id est, vmbratiles,siue obscuras,& πολυμίτας πηχυαίας,hoc est,cubitales, ex multis filis contextas.

Zonæ.

Equi.) Æthiopiæ Abissinæ (quæ olim Troglodytica fuit nuncupata) innumeri sunt equi,sed non admodum probi,teste Francisco Aluarezo. At verò Persia,& Arabia, præsertim ea quæ Felix appellatur, optimorum, celerrimorúmque equorum mater est, atque procreatrix, quemadmodum omnes Orientalium historiarũ authores testantur. Hinc Scaliger Exercitat.99.Pluris, inquit,fecerim Persam,Arabicúmve equum,quàm Indiæ prouentus. Idem Exercitat.206. Dulcindem Persiæ prouinciam litoralem,equos suos piscibus siccatis,ait pascere.Ex Arabia verò,atque Persia,ac in primis ex Armuzio,maxima equorũ copia in Indiã,præsertim in Goã,regnũ Bisnagar, Narsinga,Decan vehuntur,vbi incredibili ferè pretio,præsertim in regno Narsingæ,nimirum 400,600,900,1000,atque etiam 2000,ducatis vnus vendi solet,vti rerũ Orientalium scriptores vnanimi consensu testantur.

Equi vbi multi, & boni.

Æthiopiæ equi.

Persiæ & Arabiæ equi optimi.

Equorum in India pretium.

Myrrha.) Vocabulum deriuatum ab Hebræo מור *Mor*,sic dicta ab amaritudine, quæ tanta est (teste Galeno, libro 8.De facult.simplicium)vt fœtum & lumbricos enecet. Lachryma est ex arbore incisa defluens, suauissimi odoris,res quasuis à putredine seruans,vnde olim cum aloe in vngendis corporibus adhibebatur,vt ex historia passionis Christi apparet.

Myrrha.

Electa.) Electam,inquit Mathiolus, myrrhã ad nos aduehi scimus, quæ & legitima & probatissima esse censetur. Verùm ea hactenus tam rara est,vt non nisi ad ostentationem adseruetur,& ad aliarum dignoscendarum regulã. Langio Epist.63.myrrha electa videtur esse belzo in officinarum, ab aliis ben- Iudæum dicta,ex Troglodyte aduectam. Ac omnino apud Plinium,Theophrastum,Dioscoridem,quatuor myrrhæ species inuenio secundum loca in quibus prouenit. Prima est Troglodytica,quam Hispani hodie Belzuinum amygdalinum appellant,splendens ac subnitidis,ac mordax, cui primas Dioscorides tribuit.Plin. libro 12.cap.15.Conuehitur inquit,& ex syluis laudata, petúntq; eam etiam à Troglodytis Sabæi transitu maris. Idem libro 12.cap.16. Probatur

Myrrha Electa.

Belzoin.

Myrrha Troglodytica.

OPV.M.I. VELEHRADA

Troglodytica pinguedine,& quod aſpectu aridior eſt, ſordidáque atque barbara,ſed acrior cæteris.Sic Arrianus noſter,& ex Aualite ſinu, & Malao,atque Moſſylo emporio(quæ loca ſunt Troglodytidis) magnã vim myrrhæ ſuis tẽporibus exportari fuiſſe ſolitam ſcribit.Hodie quoque teſtis eſt Garzias ex terra Abexim ſiue Abiſſina (ea eſt Troglodytis) plurimam myrrhã in Luſitaniã adferri. Idem teſtatur Contius Venetus in itinerario ad Dium ciuitatẽ. Item Thomas Lopezus ex Zofala plurimam & optimam myrrham adferri ſcribit,quam etiam Erythręam vocant.

Myrrha ex Abiſſina.

Myrrha ex Zofala.

Myrrha Arabica.

Secunda ſpecies eſt Arabica.Plinius multis in locis Arabiæ eam gigni dicit. Sic Theophilus libro 11.cap.4.Gignitur thus,& myrrha regione Arabum media circa Saba(cuius Arrianus noſter meminit)& Adramytta,(Ptolem.Marionatha)& Citibæna,& Mamali. Hæc igitur ipſa eſt multiplex, nimirũ Minæa, ſiue Aminæa,Atramitica,Gabanitica, Auſaritis in Gebanitarum regno,Sembratena à ciuitate regni Sabæorum mari proxima,ex locis variis Arabiæ Fœlicis,in quibus naſcitur appellata. Vide apud Theoph.deſcriptionem montis Sabæorum,qui partim eſt thuriferus,partim Smyrnophorus.

Myrrha Indica.

Tertia eſt Indica,quæ in India naſcitur,quam Plinius quadam è ſpina dicit colligi,quæ facilè adulteratur,lib.12.cap.16.

Myrrha Boætica

Quarta Bœotica,quæ in Boeotiæ locis,teſte Dioſcoride, hanc Mathiolus hodie incognitam eſſe dicit.

Stacte.

Stacte Abirminæa.) Στάκτη εἶδος Σμύρνης τὸ λεπτότατον. Dioſcorides libro 1.cap.62.Pinguedo eſt recentis myrrhæ,cum exigua aqua tuſæ,ac poſtea prẽlo expreſſæ,quæ hodie omnium ſententia,Serapionem imitantium eſt,Storax liquida vulgò dicta qua odoratiſſima, pretioſiſſimáque ad paranda pomã odorifera,& ſuffitus,paſſim vnguentarij vtuntur.Sic Plinius libro 2.cap.15.Sũdant (ſcilicet myrrhæ arbores)ſpõte prius quàm incidantur, ſtactem dictam, cui nulla præfertur. Hanc nonnulli volunt eſſe צרי *Zori.* Pſalmo 40.Ita enim Septuaginta verterunt, quum tamen Rabbini Hebræorum, teſte Rabbi Dauid Kimchi in libro Radicum,affirment illo vocabulo intelligi debere reſinã, ſiue liquorem ex arboribus balſami inciſis,aut vulneratis effluentem.

Abirminæa.

Ἀβειρμινᾶϊα.) Quid ſi legendum σμυρνᾶϊα,quia(vti dictũ eſt)ſtacte eſt myrrhæ liquor,ſiue pinguedo. Vel forſan Amenæa, ſiue Menæa legendum,quæ ſpecies eſt,vt paulò antè attigi,myrrhæ Arabicæ,quæ corrupto ſcilicet vocabulo hodie amimum,ſiue Minæũ gummi dicitur,teſte Amato Luſitano. Hinc Plin.lib.12.c.6.vbi enumerat myrrhę ſpecies minæã quoque nominat,in qua ſtacten comprehendit. Sunt autem Minæi, teſte Strabone libro 16.populi Arabiæ Fœlicis verſus mare Rubrum,quorum maxima ciuitas Carna,ſiue Carana,Chatra malitica myrrham gignit,Cathabania thus. Hæc verò Minęa regio,inquit Amatus,an ſit hodieMina dicta,Luſitaniæ regi ſubiecta,coſmographis diiudicandum relinquo.

Minæi.

Carna.

Mirnæa.

Lygdus.

Λύγδος.) Calculus litoralis,glacea,alij marmoris genus eſſe volunt.Rhamnuſius genus candidi lapidis eſſe dicit,ex quo odorum capſulæ olim confectæ ſint.

Fretum.

Fretum.) Strabo libro 16. A Ptolemaide vſque ad anguſtias circiter quatuor millia,& quingenta magis ad Orientem. Anguſtię Æthiopiam verſus à promontorio fiunt, quod Dira nominatur,& oppidum eodem nomine, quæ loca ab Ichthyophagis habitantur.Dicunt hoc in loco Seſoſtris Ægyptij columnam eſſe,quæ ſacris literis tranſitum eis ſignificet. Is enim primus videtur Æthiopiam, Troglodyticámque ſubegiſſe, poſtea in Arabiam tranſgreſſus, inde Aſiam omnẽ peragrauit. Quare multis in locis Seſoſtris vallũ appellatur, & Ægyptiorum deorum templa inueniuntur ab eo conſtructa.Anguſtiæ ipſi Diræ proximæ in ſexaginta ſtadia(totidem Arrianus noſter facit) contrahuntur.Nunc verò non hę Anguſtię dicuntur,ſed vlterius nauiganti occurrit,vbi traiectus

Dira.

Seſoſtris columna.

traiectus inter continentem 200.ferè ſtadiorũ.Sed de hoc freto,& inſula Diodori infrà dictum.

Fretum.) Græci αὐλῶνας,ὁδμοὺς, βοαπόρους,στενὰ,στείνοπα,ἀυχένας,λαιμοὺς,πορθμοὺς, ἐκβολὰς,& εἰςβολὰς,Latini colla,fauces,freta,oſtia,anguſtias, canales, euripos, ianuas,clauſtra,& aliis nominibus huiuſmodi tranſitus anguſtos appellant.

Fretum Græcis & Latinis quos modis dicatur.

Montibus adiacentibus.) Poſt hoc fretum vrbem Sauinam,& montem altiſſimum Cabubathra nomine conſpici teſtatur Niger.

Mons Cabubathra.

Iuxta hoc fretum eſt Ocelis.) Ptolemęus de ſitu Arabiæ Fœlicis eius meminit in regione Elezarôn,necnon Pſeudocelis,quod ei præponit, ſic dicti(interprete Nigro)quia Oceli ſimilis.Strabo lib.16.Acilam vocat,eique ex Artemidori relatione Dirę promontorium Arabicum dicit eſſe oppoſitum.Plin.quoque libro 6.cap.23. Indos petentibus vtiliſſimum eſſe ſcribit, ab Acila egredi, indéque vento Hypalo diebus quadraginta nauigari ad primũ Indiæ promontorium Muzirum.Idem libro 6.cap.28.Sabæorum emporium Acila diſtans triginta dierum nauigatione à Bernice Troglodytarum vrbe.Ex eo in Indiã nauigatur.Idem paulò pòſt,Ocelim Arabiæ appellat. Niger libro 4. Delati tandem,inquit,in Caſſanitarum portũ,qui Ocelis vocatur,in Arabia Fœlici,iuxta fauces Rubri maris nauigationem perficiunt, ex quo etiam loco Arabes cinnamomum petunt.Plinius libro 12.cap.19. Ocilam Gabanitarum portum appellat,quod cinnamomum ſcribit referri.Sunt autem Gabanitæ,eodem teſte, libro 6.cap.28.Arabes quorũ plures vrbes,ſed maximæ,Nagia & Tamna, quæ eſt templorum ſexaginta quinque. Garzias eum portum eſſe Chingalarum, ſiue Zeilan.Sed hîc quiſquis ſit,alius eſt quàm Ocelis ſiue Acila,de quo nunc verba fiunt.Niger qui libro 4.Ocelim dicit eſſe iuxta fauces maris Rubri,lib. 6.Ocelim quidem dicit eſſe portum hodie dictum Zidem. Acilam autem eſſe promontorium quod Ptolemæus Palindromon.i.recurſum appellat, oppoſitum Diræ Æthiopicæ promontorio,vbi mare anguſtiſſimum, à quo non procul abſit aliud promontorium Poſidium nomine,mari Rubro ſtatim poſt fretum illud imminens.Niger ergo & diuerſum videtur Ocelim portum ab Acila ſtatuere, & à ſeipſo diſcrepare, qui Ocelim modò iuxta maris Rubri fauces ponit,modò longè admodum ab iis remouet,dum Ocelim dicit eſſe vrbẽ hodie dictam Zidem,quam conſtat quatuor dierum ſpatio ſupra fretũ illud eſſe poſitam. Zidem autem,quam nonnulli volunt eſſe Ocelim olim dictam, vrbs eſt non admodum magna, in ora media Arabiæ interioris poſt ſinus aditum ſita,cuius ſolum eſt macrum & aridum: ciues non cibariis tantùm, ſed aquis etiam aliunde importatis vtuntur.Locus propter religionem frequentatur.Inde nanque vrbs Mecca,vbi Mahumetis ſepulchrum viſitur,itinere diei vnius abeſt. Affirmant quoque Saraceni ibi ſepultam Euam primam omnium mortalium matrem.Præterea locus,eo quòd in oræ medio ſitus ſit, eſt idoneus ad aromata,& reliquas Indiæ merces exponendas, quæ inde camelis in Ægyptũ deportari ſolebant.Portus eſt propter breuia,& ſcopulos admodum frequenter infeſtus.Domus vrbis ſunt ſublatæ cœnaculis,& non minimis ſumptibus ędificatæ. De hac vide plura apud Andream Corſalium,Ludouicum Bartemam, Contium Venetum, Barboſam, Oſorium libro 11. qui eam Iudam appellant,quam LupusSuarius oppugnare conatus eſt,ſed mox à cœpto ſuo deſtitit. Quum ergo Ocelis,teſte Arriano noſtro ſit prope oſtium ſinus Arabici, Zidem autem quatuor ferè dierum interuallo abſit,inde efficitur Ocelim,ſiue Acilam non eſſe vrbem hodie dictam Zidem,ſiue Iudam. Rhamnuſius in itinerario aromatum dicit Ocelim ſibi videri promontoriũ eſſe hodie Celi nuncupatum, quod quidem ſitum ſit in ipſis maris Rubri anguſtiis. Belleforeſto Ocelis videtur eſſe vrbs hodie dicta Zibit,ſiue Zibid vicina huic oſtio quæ quidem vrbs eſt maxima iuxta mare Rubrum vnius diei interuallo,inter montes ſita,mœnibus carens,zucchari,frugum fructuúmque feraciſſima. Mercatus ibi

Ocelis.

Ocelis Acila Plinio.

Acila Sabæorũ emporium.

Gabanitæ.

Ocelis Garziæ hodie Zidem.

Ocelim non ei Zidem.

Zidem vrbis deſcriptio.

Mecca.

Euæ ſepulchrum.

Rhamnuſio Oceli videtur eũ Celi promõt. hodie dictum.

Ocelis Belleforeſto Zibid.

IAGOBA BIBLIOTEKA

odorum atque aromatum celeberrimus,cuius portus rectà vrbi Zidem est oppositus.Ita Ludouicus Bartema,Comes Venetus,Leo Africanus libro 7. Beniaminus Tudelēsis ex regione Sin quindecim diebus in Gingalam peruenisse dicit,inde septem dierū nauigatione est Cholam (forsan est Accla)inde duodecim diebus in Zebid.

Arabia Fœlix emporium.

Arabia Fœlix.) Ptolemæus Arabiam emporium collocat in regione Homeritarum,inter promontoriū Ammonium & Agmanispham vicum. Niger, Arabia,inquit emporium, cui duæ sunt insulæ Agathoclei nomine, hoc est, præstantis gloriæ, inter quas & Dioscoridē: tres aliæ angusto discretæ freto, quæ Coccanari appellantur.Mela quoque vrbis Arabiæ meminit in Arabia. Item Æthicus Eudæmona commemorat inter famosa Orientalis Oceani oppida.Hanc Rhamnusius,Belleforestus,& alij coniectantur esse vrbē illam celeberrimam, Adem,siue Aden hodie dictam: forsan ob amœnitatem, quasi Eden,quæ vox paradysum,siue hortum amœnum significat. Hæc verò vrbs ab ostio Arabici sinus(cuius latitudo 12.& semis gradibus)quadraginta leucis,siue centum & viginti millibus passuum distat,à Fartacho promōtorio (de quo postea)centū leucis:ab vrbe Esrier,quadraginta milliaribus: à Socotora insula 120.leucis.Sita est in radicibus montis æditi,qui in mare lingula procurrit, & vtrinque fluctibus in sinus reductis alluitur,ita vt peninsula fiat. Mons est adeò sterilis,vt nec arbores vllas,neque plantas efferat,nempe qui sit saxosus, & præruptis rupibus in altum promineat.Aquis caret,rarò admodum pluuiis irrigatur.Ex longinquo pago aqua per aquæductum in locū, qui ab vrbe quatuor millibus passuum distat,deriuatur. Ea vrbs aquatio est,vnde Arrianus noster dulciores in ea aquationes esse dicit quàm in Ocele. Annona, & cibariis importatis vtitur,quorum tamen est incredibilis copia. Est cincta muris,munita turribus, exculta mœnibus,& ad aspectum pulcherrima. In illam mercatores è Perside,& India,& Æthiopia,& ex multis Arabiæ regionibus sæpe cōmeant.Incolæ Mahumetem colunt,colore candido,& specie liberali sunt.Homines nobiles armis exercentur, & militaris gloriæ decus ardenter expetunt. Rex alias ciuitates in mediterranea regione possidet, & milites non paucos suis stipendiis alit,& è suis tantùm subditis in prælium, quū opus est,duo millia equitū educit. Vrbi verò illi moderatorem,cuius virtuti multum confidit, præponere solet. Hanc & Albuquercius Lusitanus anno 1513.quum eam regeret Æthiops quidam,vir maximi animi,Miramirianus nomine,& Soleimanus à Sultano ad Lusitanos India pellendos missus anno 1517. acerrimè oppugnassent,re tandem infecta vterque discedere coactus est. Quæ quum statim post Soleimani oppugnationem Lupo Suario Lusitano aduentante, supplex sese cum clauibus oblatis dedere vellet,Suarius pulcherrima occasione repudiata,eam in deditionem accipere noluit.Testis est Osorius libro 11.hoc Suarij factum vehementer reprehendens. Sed de hac vide plura apud Andream Corsalium,Barbosam, M. Paulum Venetum libro 3. cap.46. Osorium libro 9.

Arabia hodie Aden vrbs.

Aden vrbis descriptio.

Situs.

Mons.

Aquarū inopia.

Annona.

Vrbis forma & figura.

Aduenæ mercatores.

Incolarum forma.

Studia rei militaris.

Rex.

Oppugnatio ab Albuquercio & Soleimano.

Deditionē spontaneam fecit Lupo Suario.

Fœlix cur cognominata.

Fœlix cognominata.) Fœlicem dicit cognominatam,ob magnam commoditatem merces ex Ægypto pariter,atque India venientes recipiendi. De qua sic scribit M.Paulus Venetus,Portum habet optimum, ad quem ex India plurimæ naues appellunt aromatibus onustæ.Et quidem negotiatores Alexandrini illic ementes aromata, ea septem diebus per fluuium quendam vehunt, ac deinde camelis imposita triginta dierum itinere terra vsque ad fluuium Ægypti deportari curant,rursúsque in naues exonerantes vsque ad Alexandriam perducunt.Nec sanè compendiosior via haberi potest ab Orientis partibus Alexandriam vsque.Hæc ille de vrbe Adem, quæ quum planè congruant cū iis quæ hîc de Arabia vrbe,siue vico, Arrianus tradit, hinc quoque apparet probabilem esse eorum coniecturam,qui vnam eandémque esse vrbem Adenam,

nam hodie olim Arabiam dictam arbitrantur. His adde,quæ illos potissimùm ratio ad sic sentiendum impellit,pares vtriusque gradus nimirum 11.

Vt Alexandria.) De vrbis huius (quam nonnulli eandem esse volunt, quæ No Ammon à Nahumo propheta dicitur) præstātia,singularique (quam hic Arrianus perstringit.) quasuis Æthiopicas,Arabicas,Indicas,Ægyptiacas merces recipiendi & huc atque illuc in omnes orbis partes transmittendi opportunitate vide Strabonem libro decimoseptimo. De eadem sic Beniaminus ille Tudelensis testis αὐτόπτης, qui ante annos ferè quadringentos maximam orbis partem peragrauit,peragratámque descripsit:cuius itinerarium Hebraicum Arias Montanus Latinum fecit,& ante annum in lucem ædidit. Est autē Alexandria, inquit, commerciis omnium populorum frequentissima atque celeberrima omnibus regnis Edom,regionibus Valentię,Hetruriæ(quæ Toscana nunc dicitur)Longobardiæ,Apuliæ,& Malci,& Siciliæ,Rakophiæ,Kartouiæ, Hispaniæ, Russiæ, Germaniæ, Susenaah, Dannemarkæ, & Gelats, & Palnederis,& Hhitar,& Larmandiæ,& Phraniæ,& Piieto, & Ango, & Bogoniæ,& Medianæ,& Prouinciæ,& Genuæ,& Pisarum, & Gasconet, & Aragoniæ,& Nauarrę.Ex plaga verò Occidua Ismaelitis,Andaluzis vocatis,& Algadue,& Africæ,& regionibus Arabum. Ex latere autē Indici maris, & ex Hhauila Hhabassinorum regionibus,& Lubiæ,& Ierman, & Senaar,& Seam.præterea Iauan Græcis vocatis,& Turcis. Deferuntur verò in hanc vrbem ex India omnia aromatum genera,quæ à mercatoribus Edom emuntur. Est autem magna mercaturæ & negotiationis frequentia in vrbe ipsa, quæ singularum gentium negotiationis domos atque apothecas & fora distincta habet.Hodie Cairo cedit,vide Andræam Theuetum.

Cæsar eam diruit.) Plin.lib.12.cap.14.de thure,& regione thurifera. Res, inquit,in Arabia gessimus,& Romana arma in magnam partem eius penetrauere. C.etiā Cæsar Augusti filius inde gloriā petiit, & paulò post. Iuba Rex iis voluminibus, quæ scripsit ad C.Cæsarem Augusti filium ardentem fama Arabiæ.Iubæ porrò voluminum de Arabica expeditione ad C.Cæsarem meminit idem lib.6. cap.27. Idem lib.6. cap.28. Romana arma solus in eam terram (Arabiam) adhuc intulit Ælius Gallus ex equestri ordine. Nam C.Cæsar Augusti filius prospexit tantùm Arabiam.Gallus oppida diruit non nominata ab auctoribus,qui ante scripserunt,Egram,Annestum,&c.

Cæsar Augusti filius.

Cæsar ex Arabia gloriam petijt.

Ælius Gallus Arabiam bello vexauit.

Arabiæ oppida à Gallo diruta.

Post Arabiam litus oblongum.) Ptol. quoque in hac eadem regione meminit & litoris magni,& postea litoris parui. Idem tamen inter Arabiam emporium,& litus magnum,ponit Atmanispham vicum, Melan montem, Adramitorum regionem,in qua Ebisma vicus.

Litus magnum.

Cana empor.

Cana emporium.) Eiusdem Ptol.meminit in Homeritarum regione,emporium,& promōtorium appellans.Item Plin.lib.6.cap.23. Veniúntque circiter tricesimo die Acilam Arabiæ,aut Canā thuriferæ regionis.Rhamnusius in itinerario aromatum putat esse locum hodie Canacam dictum, qui est extra fretum maris Rubri in litore Arabiæ. Ioan.Barrosus. Canacam ponit inter ostium maris Rubri,& Adem, Arabiæ fœlicis Metropolim, de qua paulò antea. Est etiā Cana hodie dicta vrbs Ægypti,quæ videtur olim dicta Coptus, de qua suprá.Fuerunt plures eiusdem nominis vrbes,de quibus,vide Stephanum.

Cana hodie Canacam.

Eleasaron regio.

Regni Eleazi.) Ptol.in Arabiæ fœl.situ meminit regionis ἐλεασάρων Eliasarôn,in qua collocatur Muza,Ocelis,Pseudocelis,&c. Verisimile est regionem ab illo Eleazo,siue Eleasaro rege quodam fuisse denominatā. Arrianus noster non in Eleasarôn,sed Homeritarum regione Canan collocat. Λίβανος ab Hebr. לבונה *Lebonah* quia candidum: Vnde Lebanon Libanus mons ab arboribus thuriferis dictus.Latinè thus alij à tundendo,quia glebæ tūduntur, cum quibus dicitur fluens de arboribus concrescere, dictum volunt,& idcirco sine aspiratione scribendum.Alii verò ἀπὸ τῆς θύειν,hoc est,sacrificando dictum putāt

Libanus.

Thus vnde dictum.

HAVRORA BIBLIOTECA

Thuris vſus in ſacrificijs.

quod mihi videtur veriſimilius. Thuris enim olim quum apud Iudæos ex Dei præſcripto, tum apud Ethnicos Καπνοζηλίᾳ quadã maximus in ſacris vſus fuit.

Fabula de Libano puero.

Hinc nata fabula illa de Libano puero, qui ſacrificiis mirum in modum deditus in plantam ei cognominem deorum commiſeratione muratus fuit. Huc

Alexander M. thuris in ſacrificijs prodigus.

facit quod Plin. ſcribit lib.12. cap.14.de Alexandro Magno. Is enim quum magnam thuris vim ſine parſimonia aris inferret, Leonides pædagogus ei dixit, vt deuictis gentibus thuriferis hoc modo diis ſupplicaret. At ille Arabia potitus thure onuſtam nauem ei miſit, ſimul illum cohortatus, vt largè deos adoraret. Arnobius tamen negat thuris in ſacris vſum eſſe vetuſtum ſed recẽtem.

Arnobius negat thuris vſum vetuſtum.

Hetrurię primò inuentum. De thuris præterea aruſpicina in eius crepitu, motu,

Superſtitio circa thus.

fumi agitatione, & flexu, vide Lactant.4.Thebaid. Hæc quum ita ſe habeant non mirum eſt, quum & in ipſis arboribus thuriferis ſerendis atque incidendis, & in ipſo thure colligendo, vehendo, cuſtodiendo tantam religionem adhibitam fuiſſe, quantam multa literarum monumenta teſtantur.

Thurifera regio.

Thuriferæ regionis.) Thura, inquit Plin.lib.12.cap.14.præter Arabiam nullis, ac ne Arabię quidẽ vniuerſæ. Idẽ cap.prȩcedente. Principalia in Arabia fœlice, & beata ſunt thus, & myrrha. Sabæi, inquit, idem lib.12. cap.17. cibos thuris ligno coquunt. Hinc factum vt metonymicôs Arabiæ vocabulũ ſępe apud auctores pro odoribus ſiue thymiamatis vſurpetur. Sic Arabicè dare, pro eo quod odoribus dare veteres dicebant. Sic Tertullianus de corona militis, Arabiæ aliquid accendunt. i. thuris.

Inſula auium.) Sic proculdubio dicta ab auium multitudine, & varietate. Nam plærunque inſulæ aues habent plurimas, & admirabiles, cuiuſmodi alibi non reperiuntur. Eius rei exemplum eſt inſula Menuthia, ſiue S. Laurentii, quæ vt olim, ita hodie quoque, teſte M.Paulo Veneto, varia atque multiformi ſingularum quarundã auium copia ſcatet. Sic in inſulis Canariis, teſte Antonio Pigafetta aues ſunt aliarũ auium ſtercore victitãtes, & idcirco Cacau celli appellatę. In inſula Zubut aues ſunt maximę quæ à balænis abſorptæ, earũ cor edunt atque corrodunt, ita vt in iis mortuis, & in litus eiectis, atque diſſectis viuæ adhuc reperiantur. Denique in inſula Catighan, Iana maiore, & minore, in Breſilia admirabiles quaſdam, & monſtroſas aues reperiri idem Pigafetta teſtatur, quarum deſcriptionem apud illum videre poteris. Oſor.lib.1. in

Aues mirabiles.

Sotilicarij aues.

ſinu intimo, quem S.Blaſii aquationem Luſitani appellant paruam quandam inſulam eſſe dicit, in qua ſint aues quas incolæ appellant Sotilicarios, pares anſeribus magnitudine: plumis minimè veſtiuntur, alas habẽt ſimiles alis veſpertilionum: volare nequeunt, ſed explicatis alarum membranis, curſum celeritate ſumma conficiunt.

Sabbatha metropolis.

Sabbatha metropolis.) Ptol.inter Arabiæ fœl.vrbes mediterraneas enumerat σαβλὼ Sabam, σαύβαθα Saubatham metropolim, σαυλὼ Sauam regiam. Sabbatham porrò (ſic enim in aliis exemplaribus Græcis reperitur) ponit inter Thappam, & Madaſaram. Plin.lib.12.cap.14. In medio eius (ſcil. Arabiæ) ſunt

Sabota.

ferè Atramitæ pago Sabæorum capite regni Sabota in monte excelſo, à quo octo manſionibus diſtat regio eorum thurifera. Saba appellatur, quòd ſignificare Græci myſterium dicunt, ſpectans ortus Solis æſtiui, vndique rupibus in-

Meriaba Sabæorum metropolis.

uia, & à dextera maris ſcopulis inacceſſa. Plin.Sabatram quoque vrbem Sabæorum eſſe dicit in litore rubro.lib.6.cap.28. Strabo Sabæorum metropolim Meriabam appellat, quam ſitam eſſe dicit in monte arboribus pleniſſimo.

In eam omne thus vehitur.) Idem Plinius libro 12.cap.14. Thus, inquit, collectum Sabotam camelis conuehitur, porta ad id vna patente. Digredi via capitale leges fecêre.

Ἀσαβικὸς καὶ.) καὶ redundat.

Corallium.

Κοράλιον.) Infrà per duplex λ ſcribitur. Eſt autem Κοράλλιον, ſiue vt Theophraſtus vocat, καυράλιον, ſiue καράλλ Θ. i. Corallus (alii λιθόδενδρον, alij δενδρῖτης appellãt) frutex maximus, qui alto extractus ſtatim in aere duratur, vt ſcitè Ouidius his verſibus declarauit,

Sic & Coralium, quo primum contigit auras
Tempore dureſcit, mollis fuit herba ſub vndis.

Quantum apud nos, teſte Plin.lib.32.cap.2. Indicis margaritis pretium, tãtum apud Indos Corallio. Gignitur & in Rubro mari, ſed nigrius, etiam in Perſico vocatur Iace. vide Dioſcor.lib.5.

Styrax.

Styrax.) Lachryma eſt arboris malo cotoneę ſimilis, communiter in officinis Storax calamita dicitur. Olim in Pamphilia, in Phœnicia, circa Gabala (vnde Gabalites Dioſcoridi) necnon in Piſidia, Sidone, Cilicia, Cypro natus eſt: noſtris temporibus ſyncerus, & purus ex Zana Indiæ inſula, teſte Amato, necnon ex Cambaia, teſte Andrea Corſalio, affertur. Garzias tamen nullo alio in loco ait naſci prȩterquam in Æthiopia, quòd miror. Apud Sabæos autem, vt teſtis eſt Plin.lib.12.cap.17. olim ex ſtyrace ſuffimenta fieri ſunt ſolita

Styracis ſuffimenta.

ad myrrhę atque thuris fumum atque nidorem ſanè moleſtiſſimum ſanãdum.

Sachalites.

Sachalites ſinus.) Ptol. de ſitu Arabiæ fœl. poſt Homeritarum regionem ponit regionem Sachalitarum ſinúmque Sachalitem, in quo dicit eſſe πινικίου κολύμβεσιν: ibidem vrbes, viros, loca denique eius enumerat. Niger Poſt Syagrũ montem, inquit, contrà Orientem Solem ſpatioſus aperitur ſinus Sachalites nomine, in quo Sachalita Colymbeſes cognomine, hoc eſt, natatores ſuper vtribus nauigant pyraticam exercentes. Malè hic meo iudicio Niger Ptolemæum interpretatur, nam Colymbeſis pinicij, vnionum piſcationẽ ſignificat quæ vrinando fiebat, de quo infrá.

Sachalites ſinus Fartas regnum.

Regio thurifera.) Videtur ſinus Sachalites, atque regio thurifera omnino eſſe regnum Fartas hodie dictum in quo eſt Fartas promontorium oppoſitum promontorio Guardaſuni ſiue Aromatum. In eodem eſt Zacobora inſula,

Thus in Dualfar, & Peſcher.

atque aliæ duæ (de quibus mox) necnon Diufar ſiue Dualfar, atque Peſcher ciuitates, portus, atque emporia celeberrima, in quibus hodie maxima thuris optimi copia naſcitur, atque inde in omnes orbis terrarum partes exportatur. Regnum hoc ſubiectum eſt Regi Aden, teſte Odoardo Barboſa. Fartach verò

Fartach promõt.

promontorium, Ioan.Barroſus ait eſſe quatuordecim & ſemis grad. à quo ceu metropoli ipſum regnum Fartach appellatum eſt, & eius incolæ Fartachini.

Fartachini.

Inter Aden porrò metropolim regni Aden olim Arabiam dictam & Fartach metropolim regni Fartach, hæ ciuitates, vti hodie nominantur, ſunt interpoſitæ. Abiam (forſan eſt Abiſama Ptolemæo) Ar, Canacam (olim dicta Cana)

Abiam. Canacam.

Brum, Argel, Xael metropolis regni Herit, Cayem, quæ ſeptem diebus à promontorio Fartach abeſt, ita Barroſus. Belleforeſtus verò in ſua Coſmographia Fartach quidem directò oppoſitam Zacotorę inſulæ, vult eſſe ſinum Aſchamitarum, nonaginta quatuor mill.paſſ. ambitu, odoriferum, refertum inſulis, cuius metropolis Sandata vel Saborta. Sachalitem autẽ ſinum eſſe Curiam Muriam hodie dictam, ob inſulam quæ in eo eſt. Hunc præterea ſinum magnum

Sachalites Belleforeſto Curia Muria.

Materqua olim Metacum.

eſſe, & amplum, in cuius principio ſit Materqua (olim Metacum dicta Ptolemæo) portus, vbi Prin fluu. (olim Hormanus dictus) in mare intrat. Poſtea cerni montes Didymos olim nominatos, inter quos ſit promontorium hodie appellatum Duorum capitum. Totum porrò hoc latus eſſe deſertum, ita vt à Materqua ſiue Metaco (quod eſt initium ſinus Sachalitici) vſq; ad Couã, vbi eiuſdem ſinus finis eſt, ad promontorium vſq; Cordamum olim (hodie Reſalgad nuncupatum) ſexaginta ferè leucarum ſpatio, nulla ciuitas reperiatur. Hęc ille de hoc ſinu Sachalite.

Didymi montes.

Montana.) Deſcriptio regionis thuriferæ, de qua ſimilia ſcribit Plin.lib. 12. cap.14. Tractus is ſpectat ad Orientem vndique rupibus inuius, & à dextra maris ſcopulis inacceſſus. Syluarum, quæ thus proferunt, longitudo eſt centũ millia paſſuum, latitudo autem dimidium eius. Attolluntur colles alti, decur-

Thurifera regio montoſa.

Syluæ thuriferæ.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Minæi.

rúntque & in plana arbores ſponte natæ. Terram argilloſam eſſe conuenit, raris fontibus, ac nitroſis. Syluas illas & Minæi attingunt, alium pagum colentes, per quos thus euehitur vno tramite anguſto, à quibus etiam thus Minæum dictum eſt.

Arbores thuriferæ.

Arbores thuriferæ.) Plinius teſtatur ſuis temporibus arboris thuriferæ (quæ etiam δενδρολίβανον Græcè dicitur) faciem non planè fuiſſe notam, nec ab vllo Latino fuiſſe traditam. Græcorum exempla variare, denique varias eſſe de illis opiniones, Garzias thuris arborem humilem eſſe, & folia lentiſco ſimilia habere dicit.

In cortice.) Plin. Cortice lauri eſſe conſtat.

Concreſcit.) Sic idem. Prior, inquit, atque naturalis vindemia circa Canis ortum flagrantiſſimo æſtu, incidentibus, quà maximè videatur eſſe prægnans, tenuiſſimúſq; tendi cortex. Laxatur hic plaga, nõ adimitur. Inde proſilit ſpuma pinguis. Hæc concreta denſatur. De modo, atque tempore metendi, legendíque thura vide plura apud eundem lib. 12. cap. 14.

Minæi olim ſoli thus tractabant.

Tractatur à miniſtris regijs.) Olim, teſte Plinio, à Minæorum ccc. familiis ſolis meti, incîdi, colligíque fas erat, qui idcirco ſacri vocati, quia nullo congreſſu fœminarum, cùm eas arbores inciderent, aut meterent, polluebantur. Cæteris omnibus arbores thuriferas vel intueri tantùm erat interdictum.

Thuriferas arbores alijs intueri nefas.

Aer pinguis & craſſus.) Nimirum ob odorum atque aromatum fragrantiſſimorum copiam.

Thurifera regio morbida.

Loca morbida.) Hinc Strabo ab odoribus ſtupore Sabæos dicit corripi, quem ſtyracis, bitami atque barbæ hircinæ ſuffitu tollunt. Idem teſtatur Plin. lib. 12. cap. 17, & addit, Adeò nulla eſt voluptas, quę non aſſiduitate ſui faſtidiũ pariat. Iiſdem porrò odoribus fœtidis, ac maleolentibus olim vſi ſunt ad ſerpentes quoque fugandos in odoriferis illis ſyluis frequentiſſimos. Aerem ergò illum atque loca, quum ob odorum illorum fragrantiſſimorum, καρηβαρίαν, teſte Hippocrate in Aphoriſ. hoc eſt capitis grauedinem generantium acrimoniam, tum ob æſtum flagrantiſſimum, tum denique ſerpentum venenatiſſimorum copiam morbida atque peſtifera olim fuiſſe, ſicuti Arrianus noſter ſcribit, minimè profectò eſt mirum. Contrà autem Arrianus noſter Belleforeſto nugari, atque ſomniare hac in re videtur, quippe quum & nulli alij veterum id affirment, & nulli eorum qui hodie loca illa frequentant, præſertim regnum Fartach, in quo plurimæ ſunt inſulæ odoriferæ, vel morbis tententur, vel etiã moriantur.

Sabæorũ ſtupor voluptati faſtidium finitimum.

Serpentes in ſyluis odoriferis.

Cur aer ille morbidus.

Odores capitis grauedinem pariunt.

Alij negãt aerem illũ eſſe morbidum.

Syagrus promõt.

Syagrus.) Hoc promontorium Ptolem. vltimum ponit in Homeritarum regione. Plin. lib. 6. cap. 23. de nauigatione Alexandri verba faciens. Poſtea, inquit, à Syagro Arabiæ promontorio Patalem Fauonio, quem Hypalum ibi vocant, peti certiſſimum videbatur xiii. xxxii. Mill. paſſ. æſtimatione. Rhamnuſius in itinerario aromatum putat Syagrum eſſe promontorium hodie Sfacalat, ſiue Fachalhat dictum, ſeptemdecim grad. à quo teſte Odoardo Barboſa incipit regnum Armuzii: éſtque in illo promontorio arx Hor nomine regis Armuzienſis. Sic Arrianus quoque olim propugnaculum in eo teſtatur fuiſſe. Idem Rhamnuſius docet quàm egregiè illa Plinii verba de nauigatione à Syagro promontorio ad Patalem Fauonio vento, illo citato paſſuum ſpatio, cum hodiernis Portugallenſiũ nauigationibus, conueniant. Hæ enim nauigationes à Promontorio Sfacalath, hoc eſt, Syagro Indiam verſus vento Occidentali ad regnum Cambaiæ (quæ ſita eſt vbi olim Patala) ſi rectà nauigetur, 900. milliarium ſpatio conficiuntur.

Syagros hodie Sfacalat.

Hor arx in Sfacalat, vt olim quoque.

Nauigatio à Sfacalat. i. Syagro ad Patalam, hoc eſt, Cambaiæ regnum.

Syagri ſitus.

Spectans ortum.) Marinus, cui Arrianus noſter, vt & in aliis quibuſdã ſuffragatur, ſinum Sachalitem voluit Occidentalem eſſe Syagro promontorio. Contrà Ptolem. omnes eos, qui illa loca nauigãdo perluſtrarunt, affirmare dicit ab Orientali parte Syagri Sachalitem Arabiæ regionem, atque ſinum ei cognominem ſitum eſſe. Rhamnuſio videtur Arrianus Marinum ſequutus eſſe, & maiorem Ptolemæo regionum Indicarum notitiam habuiſſe, vt cùm ex aliis, tum ex Barygazeni ſinus, atque ex Probanæ inſulæ deſcriptione apparet, quæ Portugallenſium deſcriptionibus magis conuenit, quàm ea quæ à Ptolemæo traduntur.

Marinus nonnullis videtur peritior fuiſſe Ptolemæo rerum Indicarum.

Dioſcoridis inſula.

Dioſcoridis inſula.) Plinius libro 6. cap. 28. Inſula clara in Azanio mari Dioſcuriada, diſtans à Syagro extimo promontorio ccclxxx. millia paſſuum. Eiuſdem Ptolemæus meminit de ſitu Arabiæ Fœlicis, inter maris Rubri inſulas. Item Stephanus, qui duas præterea alias eiuſdem nominis inſignes, ac celebres commemorat: vnam, quæ eſt inter inſulas candidas Lybiæ. Alteram in Ponto, quæ Sebaſtopolis dicitur, ac prius Æa fuit appellata. Videtur autem ſic nomi nata, vel à Dioſcoride illo legato, de quo ſuprà, vel potius quia Dioſcuris fuit conſecrata: nam pleraſque inſulas diis quibuſdam fictitiis legimus fuiſſe dedicatas. Hanc verò inſulam ſpectantem ad promontorium Praſſum plerique ſuſpicantur eſſe inſulam hodie Zacotoram, ſiue Socotoram, ſiue Sicuterã dictã, inſignem in primis ac nobilem. Operæpretium itaque facturi videmur ſi deſcriptionem Arriani Dioſcoridis inſulæ admodum accuratam, cum Zacotoræ inſulæ deſcriptionibus cõferamus. Ac primùm quoad ſitũ, Arrian. noſter Dioſcoridẽ ſitã eſſe dicit inter duo promontoria celeberrima, Aromatũ nimirũ ſiue Guardafuni, & Syagri, ſiue Sfatalath: ita tamen vt vicinior ſit Syagro à qua Plinius illam dicit 280. millia paſſuũ diſtare. Ptolemæus nouem gradus habet. Sic Zacotorã Odoard. Barboſa, cũ duabus aliis inſulis inter Fartas, ſiue Sfacalath (quorum alterutrũ puto eſſe Syagrum promontorium) & inter Guardafuni, ſiue Aromatum promontorium, dicit eſſe interiectam. Andreas Corſalius illam tredecim facit grad. & ab Adem centum viginti leucis ait eſſe diſiunctam. Garzias à freto maris Erythræi centum viginti octo leucis illam diſtare dicit, & altera quidem parte freti Arabia, altera verò Æthiopia terminari. Commentarius rerum Indicarum eam in faucibus Mecani freti duodecimo in Septentrionem gradu, & ab vrbe Goa in Occidentem leucas 360. (Andreas Corſalius viginti duos dies, hoc eſt, trecẽtas leucas facit) diſtare teſtatur. Eandem quoque ab Oriente & Meridie ipſo mari, ab Occaſu promontorio Guardafuni quod vult eſſe Zingis olim dictum, à Septentrione Fratachi promontorio vult terminari.

Amm. Marcellinus quoque Dioſcuriada appellat.

Dioſcorides plures.

Dioſcoridis inſula vnde dicta.

Dioſc. inſula hodie Socotora.

Dioſcoridis & Socotoræ deſcriptionum collatio.

Dioſcoridis ſitus

Zacotoræ ſitus.

Socotoræ magnitudo.

Maxima.) Socotoram maximam eſſe inſulam Oranes fatetur. Eius ambitum Andreas Corſalius quindecim leucarum: Nicolaus Contius Venetus, & Niger 600. milliarium: Commentarius rerum Indicarum 50. leucarum faciũt. Eius longitudo, teſte Nigro, eſt 180. milliarium.

Vtriuſque incolæ pauci.

Deſerta. Sic infrà quoque Arrianus paucos eius incolas eſſe teſtatur, Zacotoram ſimiliter Commentarius rerum Indicarum hodie incolis non admodũ frequentem eſſe ſignificat.

Socotoræ montes

Aquis & fluminibus plena.) Socotoram quoque Andreas Corſalius, & alij, & montibus multis ſtupendę altitudinis atque magnitudinis eſſe diſtinctã teſtantur, in quibus infinita ſunt aquæ dulcis fluenta.

Crocodili Dioſcoridis inſulæ.

Crocodilos.) Arrianus in Dioſcoride crocodilos, viperas, lacertos, teſtudines ingentes eſſe ſcribit. Horũ animalium in Socotora inſula nullam apud authores mentionem inueni, ſed pecoribus, atque vaccis, veruecibus inprimis eam teſtantur abundare. Chamelontem quoque in eadẽ inſula Andreas Corſalius ſe vidiſſe ſcribit.

Socoteræ animalia.

Lacertorũ eſus.

Hyuani lacerti genus.

Serpentiuori in Mangi.

Lacertorum carnes comedunt.) Sic Hygoana, ſiue (vt Indi appellant) Hyuana lacerti eſt Indici genus, qui pro delicatiſſimo cibo venalis eſt in mercatib⁹, teſte Scaligero Exerc. 183. Sic prouinciæ Mangi incolas abũdare ſerpẽtibus, qui pedibus carẽt, hominis ſunt magnitudine, longi ſex cubitis, veſci, hóſq; illis maximas eſſe delitias, Nicolaus Contius de Indis teſtatur. Plinius libro 7. c. 2.

HAVANA BIBLIOTECA OF

Ophiophagt. Æthiopas,necnon Seras,& qui montem Athon incolunt, ab Isogono μακροβίους, hoc est,longæ vitæ existimari eam ob causam,quòd viperinis carnibus alãtur:itaque nec capiti,nec vestibus eorum noxia corpori inesse animalia. Huiusmodi autem populi ophiophagi à Græcis,hoc est,serpentiuori appellãtur. Candei Troglodytæ Ophiophagi Sic Plinius libro 6.cap.29. Troglodyticæ populos quosdam Candeos dicit ophiophagos vocari,quòd serpentibus vesci fuerint assueti. Dioscorides libro 2.cap.16.Viperinas carnes,si coctæ edantur,claritatem oculis afferre, neruorũ vitiis auxiliari,increscentes strumas reprimere dicit.Aiunt iis qui viperas esitant,pediculos procreari, quòd clarè à veritate abhorret. Adiiciunt aliqui longam senectutem agere,qui eo cibo vescuntur.Sed ex iis ad eadem conficitur,sed inefficacior est.Hæc ille. De carnibus viperinis vide Galenum.Socotorienſium victus. Socotorienſium verò victus hodie carnibus, lacte, butyro, palmis, dactilis constat, teste Andrea Corsalio.

Vt Dioscoridis ita Socotora infrugifera. *Neque frumentum,neque vineta.)* Sic Socotoram omnes Orientalium rerum scriptores insulam sterilem,atque infrugiferam esse testantur,palmarum & dactylorum abundantem. Osorius tamen eam variis fructibus,& oleribus refertam esse dicit.Infrà Arrianus noster scribit in insula Dioscoride nasci cinnaberi Indicum,quod sit gummi quoddam ex arboribus collectum, & lachryma. Hoc est quod hodie in officinis vulgò sanguinem draconis appellant, de quo sic Arriano conuenienter scribunt Amatus Lusitanus, Aloysius Mustus Venetus in suis in Africam nauigationibus. Arborem quandam esse dicunt, quam Lusitani draconem siue draconarium vocant. Ex illa lachryma quædã lucida,& rubricans colore,& substantia sanguini similis,inciso tamen ab incolis prius cortice,vt fusius inde effluat.Eam æneis cacabis excipiunt,& igne resinæ modo coquunt,donec consistat.Hanc verò lachrymam si fricueris,& ea lineas duxeris,colorem profundissimum,ac sanguinem oriri conspicies,qua de causa sanguis draconis appellatur.De hac lachryma vide Scaligerum,Mathiolum,& alios. Hanc autem nasci in Socotoræ insulæ montibus, testis est Andreas Corsalius,qui eandem arborem,atque hoc illius gummi describit. Notandum etiam hîc est aloen in Scotora insula optimam & præstantissimam nasci,quæ idcirco aloe Socotorina dicitur. De aloe Hebræo אהלים *Alohe*, vide Dioscoridem libro 3.cap.23.qui in India,necnon Arabiæ quibusdam locis maritimis, atque insulis, vt in Andro (cui poteris addere hanc Dioscoridem, siue Zocotoram)optimam ait nasci.Vide Galenum libro 6.simpl.medicamentorum. Plinius libro 27.cap.4.Garziam ambracan quoque in maritima Socotoræ parte prouenire & reperiri testantur. Andreas Corsalius, qui errauit in eo quòd sanguinem draconis putauit esse idem, quod aloe licet vtrunque in ea nascatur.

Cinnaberi Indicum vulgò Sanguis draconis.

Draco arbor. Draconis arboris gummi.

Draconis sanguis in Socotora. Aloe Socotorina nobilissima. Aloe.

Ambracan.

Malè Corsalius sanguinẽ draconis,& aloe idẽ esse putauit.

Qui verò eam incolunt.) Quoad Dioscoridis insulæ incolas Arrianus noster illos & paucos,& peregrinos ex Arabibus atque Indis conflatos esse scribit. Socotoræ similiter insulæ inhabitatores, & paucos,& partim Saracenos, partim Christianos,ac Semijudæos esse historici testantur. De illorum porrò moribus,religione, lingua, habitu, cultúque corporis sic apud Orientalium rerum historicos scriptum inuenimus.Homines sunt partim Saraceni, partim Christiani,qui à D.Thoma cognominantur,propterea quòd Euangelium primò fertur in ea loca inuexisse.Cõplures Iudaicos ritus ac ceremonias retinent. Templa cum altaribus ædificant.Cruces tantùm habent in ipsis altaribus statutas:imaginibus non vtuntur.Dies ieiuniis dicatos singulari ciborum abstinentia obseruant.Neque enim illis quum ieiunant,pisces edere licet, præterea carne quidem populus,sacerdotes verò etiam lacte,& butyro,quo maximè cibi genere vescitur vulgus,& palmarum succo duntaxat de pomis eo tempore victitant.Gallinam aut quamlibet auem manu contingere, nedum gustare omnibus est religio.Vnam tantùm vxorem ducunt. Eosdẽ festos dies, quos

Socotoræ incolæ.

Socotorienſium Religio.

D.Thoma. Ceremoniæ. Templa. Cruces. Ieiunia.

Sacerdotes.

Festi dies.

Catho-

Catholici,agunt,ac iisdem etiam temporibus celebrant, & diuorũ etiam memoriam colunt. Decimas frugum,& fructuum sacerdotibus integrè persoluunt:nauibus carẽt.Sunt disciplinarũ prorsus ignari,vsque adeò,vt quũ Christianũ nomẽ obtineãt,Christianæ religionis, doctrinæ atque Baptismi expertes sint,ignauia & otio torpent,animo demisso & abiecto sunt, vsque adeò,vt sine vlla recusatione paucis Saracenis obtemperent,& quum impotenti ab illis tyrannide vexentur,nullam tamen pro libertate dimicationem subeundã existiment.Lingua cognitu difficillima, nec quicquã habet cum Arabica, Æthiopicáve commune. Nudi incedunt, partes obscœnas pannis gossipinis atq; pellibus tegunt.Ita de se magnificè sentiunt,vt nullam,aut terram,aut vitæ rationem,sua vel meliorem,vel beatiorem existiment.Hæc de illis incolis Nicolaus Contius, Andreas Corsalius, Osorius, Commentarius rerum Indicarum, Odoardus Barbosa.

Decimæ. Disciplinarum rudes. Mores ignaui & effœminati. Lingua. Habitus.

Paret Regi thuriferæ regionis.) Socotora paucis Soracenis obtemperat.Aliquando à Fartachensibus occupata fuit. Rex Caxemi (ea autem est regio Arabiæ Fœlicis, quã Oceanus definit) eandem durissimo dominatu oppressam tenuit,& vt illis spem recuperandæ libertatis redimeret,arcem non procul à litore extruxit,multisque præsidiis,& bellicis instrumentis muniuit,filiúmque suum iuuenem,Abrahemum nomine,eidem præfecit.Hanc Cugna Lusitanus anno 1507.(interemptis omnibus Arabiæ Fœlicis Saracenis, qui in illa fuerãt) expugnauit,ac multorum operis multo melius munitam, Alphonso Norognę, vt ab Emmanuele rege iussus fuerat,commisit.Hæc Osorius. Sed postea quum à Portugallensibus veluti regio sterilis,& infœcũda neglecta, ac pro derelicto habita fuisset,Saraceni rursus eam primò versus mare, ac deinceps ipsos quoque Christianos per commerciorum contractus, paulatim sub dominium ac potestatem suam subiunxerunt. Testis est Andreas Corsalius.

Socotora quibus subiecta. Cugna Lusitanus arcem Socotorensem expugnauit.

Atque hęc de insula Zacotora olim Dioscoride dicta. Non desunt etiam qui affirment (inter quos est Rhamnusius) Dioscoridem esse insulas hodie dictas Curia,Muria,quæ teste Osorio libro 3.paruo interuallo dissident à promontorio Guardafuni,neque procul ab aditu sinus Arabici distant.Hæ videntur duæ illæ paruæ esse insulæ, quas Odoardus Barbosa inter Fartas & Guardafuni vnà cum maxima illa insula Socotora interiectas esse dicit,cuius incolæ Saraceni colorati & nigri sine lege ac disciplina vlla viuunt. Distãt à se inuicem 30 milliarium interuallo,quarum vnam viri,alteram mulieres incolũt, ac vicissitudine quadam, nunc viri ad mulieres, nunc mulieres ad viros commeant.Coguntur vtrique necessariò ante exactum trimestre spatium ad insulam suam redire,quòd si diutius manserint,cæli certa quædam dispositio illis interitum comminatur.Insulæ sunt non admodum bene cultæ,atque steriles, abundantes ambracan,sanguine draconis,aloe,pecoribus, lapidibus qui niccoli appellantur,quíque in Mecca maximo sunt in pretio. Hæc de insulis illis ex Odoardo Barbosa,Nicolao Contio,Nigro,Osorio.

Dioscoridem alij volunt esse insulas Curia Muria. Curia Muria insula. Curiæ Muriæ incolæ. Harum insularũ vna viri, altera mulieres incolũt. Quæ in illis nascantur. Niccoli lapides.

Α᾽μπελον) Forsan ἀμπέλου legendum.

Α᾽παρχίαν.) Α᾽παρχτίαν.

Γρύτην.) Χρῆσιν lege.

Omana.) Ptolemæus Omanitas inter Arabiæ Fœlicis populos recenset,& Omanium emporium. Omana Stephanus vrbs Arabiæ Fœlicis testem citat Glaucum libro 2.Arabicæ historiæ,vnde Ο᾽μανεὺς,Omanæus: vt Tyanæus,Comanæus.Plinius lib.6.cap.28. A Petra,inquit,incoluerũt Omani ad Characẽ, oppidis quondã claris à Semiramide conditis & paulò pòst, Vltrà nauigationẽ incompertam ab eo latere propter scopulos tradit Iuba, prætermissa mentione oppidi Omanorum,Batrasæ,Anasæ,& Omanæ, quòd priores celebrẽ portum Carmaniæ fecere. Item Omanæ, & Athanæ, quæ nũc oppida maximè celebrari à Persico mari nostri negotiatores dicunt. Arrianus infrà Omana

Omanitæ. Omanum emp. Omanorum oppida.

HAVROBA BIBLIOTECA OHV.M.U.I. MELILLA

dicit Perſidis eſſe emporium.

Montes. Epimaranitæ.

Poſt eum montes alti.) Sic Plin. A flumine Canis, vt Iuba tradit, mons aduſto ſimilis. Gentes Epimaranitæ, mox Ichthyophagi inſula deſerta. Hi ſcilicet ſunt homines in ſpeluncis habitantes, iuxta Arrianum noſtrum.

Moſcha.

Moſcha portus. Ptol. Moſcham ponit inter Thialemath oppidũ, & Syagrum promontorium. Quid ſi ſit oppidum hodie dictum Maſchate.

Thus ſine Regis permiſſu auehere non licet.

Sine Regis venia.) Sic hodie quoque, teſte Garzia, thuris arbores illius prouinciæ Regi cedunt, nec cuiquam thus colligere licitum eſt, niſi Regis permiſſu. Confluere eò negotiatores ex Aden, Xael, & aliis Arabiæ locis, & cũ Rege de thuris quantitate, quam aduecturi ſunt, & de pretio conuenire ſolent, modò laudatum ſit & legitimum, quod nos maſculum vocamus, ipſi Melato appellant. Sic Plinius olim thus ex Sabota nõ niſi per Gebanitas euehi potuiſſe teſtatur, nec niſi eorum Regi vectigale perſoluto.

Thus maſculum Melato dictum.

Syluæ thuriferæ cuſtodiæ expertes

Sine cuſtodia.) Sic Plin. tradit lib. 12. c. 14. Syluã thuriferã olim diuiſam portionibus mutua innocentia fuiſſe tutam, neque vllũ ſaucias arbores cuſtodiuiſſe, neminem enim alteri quicquam ex iis furatum fuiſſe, quum contrà Alexandriæ in officinis thus interpoletur atque corrumpatur, licet pœna propoſita. Contrà Theophraſtus libro 9. cap. 4. myrrham, thúſque omne collectum, & ad Solis delubrum, quod Sabęi in ſua regione ſanctiſſimum habet, conuectũ ſumma Arabum cuſtodia aſſeruatum olim fuiſſe teſtatur.

Thus in Sabæorũ templũ conuectũ

Zenobij inſulæ

Zenobij ſeptem inſulas.) Ptolemæus de ſitu Arabiæ Fœlicis, iuxta ſinum Sachalitem ſeptem Zenobij inſulas enumerat, quarum media habet ſexdecim grad. Niger, Montes Didymi (hi videntur eſſe montes, quibus Oſorius Maſcaten, quam puto eſſe Moſcham Arriano, cinctam eſſe dicit) contra quos in mari ſeptem inſulæ ſunt, Zenobij nomine, penè contiguæ, ita appellatæ, quòd earum incolæ in cõmune viuunt. Hîc in poſtremis videtur Niger errare, legendo pro ζωοβίου, κοινοβίου.

Didymi montes.

Sarapidis inſula. Serapidis deæ fanum.

Sarapides.) Ptolemæus Σαραπίδος Sarapidis, in qua eſt fanum Serapidis deæ Ægyptiorum, quæ proculdubio in inſula illa fuit culta. Marcellinus, Inſignior tamen aliis, Turgana eſt, in qua Serapidis maximum dicitur templum. Quam ergo Ptolemæus & Arrianus Serapidis, hîc Turgana inſulam vocat de Rubri maris inſulis verba faciens libro 23. Quidam etiam Serapionis appellãt. Σαράπις, inquit Stephanus, inſula eſt in ſinu Indico, vnde Sarapites. De Sarapidis porro deæ templo magnificentiſſimo in Canopo, vide Strab. lib. 16.

Sarapidis inſula Turgana Marcellino.

Sarapis.

Macira vel Sarapidis, vel Zenobij inſula.

Macira hodie dicta Rhamnuſio videtur eſſe alterutra, nimirum vel Sarapidis, vel Zenobij inſula. Eſt autem Macira inſula vicina promontorio Rozalgati, hodie ſterilis & inculta.

Ichthyophagi.

Ichthyophagorum.) Ptol. de ſitu Arabiæ Fœlicis, Ichthyophagorũ, inquit, ſinus maximè extenſi ſunt in mari Perſico. Hęc eſt nimirum regio, regnúmque Vlcinde hodie dictum, interiectum inter Perſidem & Indiam, quod verſus Ortum regno Cambaię terminatur, verſus Occaſum continens cum Perſia: paret Siech Iſmaeli. Eius incolæ propriam licet habeant linguã, tamen Perſicè quoque & Arabicè loquuntur. Hæc Odoard. Barboſa, qui Ichthyophagorũ victũ, cultúmque pluribus deſcribit. De his vide ſuprá.

Vlcinde regni deſcriptio. Situs. Incolæ.

Lingua Arabica.) Sic incolas hodie regni Vlcinde, & Perſicè, & Arabicè loqui teſtis eſt Barboſa

Habitatur. Ichthyophagorum illorum caſas deformes & viles eſſe, Niger teſtatur.

Folia Cucina.

Φύλλων Κακίνων.) Geſnero videtur legendum κοϊκίνων, vt ſit foliis è coue, quæ illi palmæ videtur eſſe ſpecies. Plinius lib. 12. cap. 11. Iubam dicit affirmare Arabiæ arbores ex quibus veſtes faciant, cynas vocari, folio palmæ ſimili. Folia ergo illarum arborum hîc videntur intelligenda. Coccus palmæ genus eſt ita ab Hiſpanis appellatum: ab indigenis tenga nominatur. Scaliger Exercitat. 154.

Cyna arbores Arabiæ ex quibus veſtes.

Oſorius

Oſorius lib. 1. Palmas (ex quarum foliis funes ad nauium cõpages obthurandũ conficiuntur) arbores ſcribit eſſe altiſſimas, foliis lõgiſſimis, & acutiſſimis, hirſutas patulis frondibus circumquaque diffuſis gratiſſimam vmbram efficientes. Harum nuces ingentis magnitudinis Cocos à Luſitanis appellari. Nota obiter ſacerdotes Ichthiophagorum certo quodam cinguli genere vſos fuiſſe. Vt enim olim Helias, Ioãnes Baptiſta, aliíq; Prophetæ, & cingulis, & in vniuerſum certo quodam veſtitus genere vſi ſunt: ſic Ethnicorum quoque ſacerdotes certo quodam extraordinario & inuſitato veſtitu authoritatem ſibi conciliare ſtuduerunt. Heſych. λεντίον, ἱερατικὸν ζῶμα appellat.

Habitus ſuperſtitioſus.

Calæi inſulæ ad introitum maris Perſici.) Belleforeſtus & alii, poſt inſulam Muciram ſiue Serapidis, ponunt promontorium Rezalgat ſiue Rozalgaten, quod veteres Corodamum appellarunt, in quod Albuquertius ad Armuzienſe regnum, ſub Emmanuelis regis Luſitaniæ imperium ſubiungendum miſſus, eſt è Zacotora profectus, vigeſima die Auguſti, anno à Chriſto nato 1507. teſtis Oſorius lib. 5. Hoc promontorium gradus viginti duo & ſemis, principium regni Armuzienſis.

Pars tertia periẽli de Perſico tractu. Rezalgat promont. olim Corodamum.

Perſicum mare, ſiue ſinus.) Hunc paulò pòſt maximum & latiſſimum eſſe dicit. Suprà dictum de maris Rubri diuiſione in ſinum Arabicum (de quo adhuc dictum) & Perſicum. Perſæ, inquit, Plin. lib. 6. cap. 26, Rubrum mare ſemper accoluere, propter quod is ſinus Perſicus appellatur. Is autem, vt idem teſtatur, eſt ab Oriente xxv. mill. paſſ. circuitu ſecundum Eratoſthenem, ex aduerſo Arabiæ ſitus, longitudine xii. mill. paſſ. De quo ſic eleganter ſcribit Ammianus Marcellinus. Hæ regiones in amplitudines diffuſæ longæ & latæ, ex omni latere inſuloſum, & celebre Perſicum ambiunt mare. Cuius oſtia adeò perhibentur eſſe anguſta, vt ex Harmozonta Carmaniæ promontorio contra oppoſitum aliud promontorium, quod appellant incolæ Maces, ſine impedimento cernatur. Quibus anguſtiis permeatis, quum latitudo (vnde maximum, & latiſſimum Arrianus appellat) patuerit nimis extenſa nauigatio ad vſque vrbem Teredona (videtur eſſe quam Terabdon Arrianus nominat) porrigitur, vbi poſt iacturas multiplices pelago miſcetur Euphrates. Omniſque ſinus dimenſione litorea in numerum viginti millium ſtadiorum velut ſpatio detornato finitur: cuius per oras omnes oppidorum eſt denſitas, & vicorum, nauiúmque crebri diſcurſus. Hæc ille. Eadem ex Eratoſthene ſcribit Strabo. Mare Perſicum hodie mare Elcatif appellãt, ſiue Meſſendin N. Niccolao, & Ger. Mercatori.

Perſicus ſinus à Perſis accolis. Peſici ſinus magnitudo. Perſicum mare inſuloſum. Oſtia Perſici maris anguſtiſſima. Harmozon promont. Carmaniæ. Maces promont. Teredon. Euphratis oſtia. Perſicum mare hodie Elcatif, ſiue Meſſendin.

Inſulæ Calæi.) Paulò poſt meminit inſularum Papii. Mare Perſicum plurimis inſulis abundat, vnde à Marcellino inſuloſum dicitur. Idem teſtatur Odoardus Barboſa qui earũ nomina ponit. Verùm ex omnibus tres ſunt maximè inſignes, atque celebres in oſtio maris Perſici ſitæ. Prima & quidem ampliſſima eſt Ormuz, ſiue Armuxium à Ptol. Ἄπφανα *Apphana* dicta, vt nonnulli volunt, nam vt Ptol. Apphana vigintiocto, ita Armuzium vigintiſeptẽ grad. eſſe affirmant. Ea ſita eſt intra oſtium ſinus Perſici, non ita lato mari à Carmania diſiuncta. Nomen autem duxiſſe videtur ab Armuza antiqua Carmaniæ ciuitate, cuius hodie nomen obliteratum cum memoria antiqui ſplendoris euanuit, cui, teſte Ptol. promontorium eodem nomine propinquum eſt ad Meridiem. Et fortaſſe hæc inſula fuit Armuzæ antiquæ colonia, & idcirco inde nomen obtinuit. Hinc Niger, E regione, inquit, Armuzæ ciuitatis, & promontorii inſula parua eſt, à continente duodecim millibus paſſuum diſtans, quam Vorochtham antiquitas appellauit, quæ nunc ab iis incolitur, qui olim ex Armuza in continente ab hoſtibus capta fugati ſunt, vocatúrq; amiſſæ vrbis nomine Hormuz. Barbaris piſcatione margaritarum inclyta. Hæc ille. Eſt autem quinque leucarum ambitu, oſtio ſinus propinqua, à Carmania verò duodecim mill. paſſ. diſtat, ab Arabiæ autem ea parte, quæ Carmaniam reſpicit qua-

Maris Perſici tres inſulæ celeberrimæ. Armuzium olim Apphana. Armuzij ſitus. Armuzium forſan ab Armuza dictum.

HAVRODA BIBLIOTEKA CYFREDOL

Armuzij sterilitas. draginta mill. pass.à Persia duabus leucis. Insula est nimis arida, & sterilis, & solum adeò macrum, vt nihil omnino, quod ad vitę vsum valeat, vel natura, vel hominum cultu proferat. Perennibus aquis omnino caret: tres tantum putei in insula procul à ciuitate sunt, homines cisternis vtuntur, & quum reliqua omnia ex vicinis insulis, & ex Carmania, & Arabia ad victum idonea importentur, aqua etiam ex iisdem locis in eam afferri solet. In ea modicus collis assurgit, qui sulphuris magnam vim in vno latere, in altero autem salis multitudinẽ in lapides densatam gremio continet. Duos portus habet tutissimos, vnus ad Occidentem Solem alter ad Oriẽtem pertinet. Hi duo portus lingula, quę in mare longius excurrit, diuiduntur. Horum portuum commoditatem sequuti mercatores ex India, Persíde, & Arabia, & è quamplurimis aliis regionibus eã insulam frequentare cœperunt. Ea tandem frequentia, & celebritate factum est, vt ciuitas ædificaretur in planitie sita, quæ progressu temporis ad summam amplitudinem peruenit. Verùm de Armuzio & insula, & vrbe, & regno vide plura apud Odoard. Barbos. Osor. lib. 5.

Aquarum inopia.
Putei, cisternæ.
Collis partim sulphur partim sal habens.
Portus.
Armuziũ vrbs.

Queixume insula. Secunda est Queixume nõ procul ab Armuzio distans, iuxta quam fluuius
Ovn fluus. Om in mare intrat, ad regnum illud pertinens, in quam Albuquercius Lusitanus (de quò paulò antea) anno 1507. delatus, oppida Arbez, & Homeal cepit, atque diripuit, testis Osor. lib. 6.

Baharem insula. Tertia est Baharem. Hanc alii, vt Osorius, suspicantur esse insulam Icharan
Bacharam alij Icharan esse volunt. à Ptol. appellatam quam idem vigintitriũ grad. facit, cuius Plin. quoque me-
Baharem alij volunt olim Tylon dictam. minit libro 6. cap. 28. Alii verò, inter quos est Belleforestus, volunt esse insulam olim Tylon dictam, vel etiam Tyrum à Tyriis aduenis ex Syria, qui eam in-
Tylos, siue Tyrus. coluerunt, plurimis margaritis, teste Plin. lib. 6. cap. 28, celeberrimam, necnon,
Tyros margaritis abundans. vt idem testatur lib. 12. cap. 10, & 11, syluis, quà spectat Orientem, quáque &
Baharem situs. ipsa maris æstu perfunditur lanigeris arboribus, palmis, oleis, vitibus referta, Baharem autem insula intra sinum Persicum Arabiæ adiacet, angusto freto ab Arabia disiuncta, & à faucibus Euphratis fluminis iam cum Tigri coniuncti circiter quadringentis millibus passuum distat. Nauigatio ab Armuzio, quinque ad summum sex dierum itinere. Baharem versus, propter vada, & certos scopulos periculosa, & cœlum propter humores palustres corporibus humanis vehementer infestum. In hanc itaque quum Petrus Albuquercius Lusitanus ex Armuzio contenderet, nec procul ab illa abesset, tempestate iactatus in aduersam regionem, quæ Persidis imperio continetur, abreptus in Raxelis portu constitit: testis Osor. lib. 12. In hac insula sita est ciuitas, quæ insulæ
Baharem vrbs. nomen obtinet. Vrbs est ampla satis, & magnificentia ædificiorum, & hominum frequentia celebris. Eò mercatores vndique propter opportunitatem cõmercii libentissimè commeant. Est etiam alia eiusdem insulæ vrbs, Catifam nomine. Ptolemæus in Persico sinu quinque insularum meminit, quarum nomina hæc sunt. Apphana (quam volunt esse Armuzium.) Icharã (forsan hodie dicta Baharem) Tharo, Thylus (quam nonnulli volunt esse Baharem.) Aradus. Insularum autem Calæi, atque Papii nomina (quæ hîc Arrianus ponit) nusquam alibi reperire potui.

Catifam vrbs insulæ Baharem.
Insulæ Persici maris Ptol.
Apphana.
Icharа.
Thylus.

Interdiu non multũ videntur.) Forsan hi sunt Homeritæ, de quibus suprá.

Πλεόμβυαι.) Quid si legendum πλείονες.

Mons pulcher. Rosalgate. Καλὸν ὄρος. Mons pulcher. Quid si sit Corodamum promõtorium, hodie Rosalgate, quod est iuxta ostium sinus Persici, de quo suprá?

Ostium maris Persici. *Ostium maris Persici.)* Eratosthenes, teste Strabone, os Persici maris adeò angustum esse affirmauit, vt ex Armozo Carmaniæ (hodie Chirman dictæ) promontorio Arabiæ pars conspiciatur, quæ est Maris proxima.

Colymbeses. *Plurimæ Colymbeses.)* Hoc est piscationes margaritarum (siue vnionum, qui inclusi sunt conchis) quæ fiunt vrinando.

Conchæ margaritiferæ. Πινικίου κόλπου.) Plærunque vno verbo πινικὸν Pinicum appellat, πίνα, siue πίννα,

πίννα, idem quod πινικὸν. i. ὄστρεον. Plin. origo, inquit, atque genitura conchæ (in qua sunt margaritæ) haud multum est ostrearum conchis differens. Has vbi genitalis anni stimulauerit hora pandentes sese quadam oscitatione impleri roscido conceptu tradunt, grauidas postea eniti, partúmque concharum esse margaritas pro qualitate roris accepti. Hæc ille, & multa alia de margaritis, lib. 9. cap. 25. Sic Ammianus Marcellinus lib. 23. sub finem. Apud Indos, & Persas margaritæ reperiuntur, in testis marinis robustis, & candidis, permeatione roris anni tempore præstituto conceptæ. Cupientes enim velut coitum quendam humoris, ex lunari aspergine capiunt densius oscitando. Indéque grauidæ edunt minutas binas, aut ternas, vel vniones sic appellatas, quod eius terræ conchulæ singulas aliquoties pariunt, sed maiores. Hinc eleganter Tertullianus lib. de habitu muliebri, Sed si quid, inquit, de mari Britannico, aut Indico ambitio piscatur, conchæ genus est, non dico cõchylio, aut ostreo, sed nec peloride gratius de sapore. Ad hoc enim conchas nouerim maris poma. Quod si concha illa aliquid intrinsecus pustulat, vitium eius magis debet esse, quàm gloria. Et licet margaritum vocetur, non aliud tamen intelligendum, quàm conchæ illius aliqua dura & rotunda verruca. Hæc ille in contemptum margaritarum, quas idcirco pustulas, siue verrucas, ceu excrementa concharum appellat, quemadmodum. Q. Curtius lib. 8. gemmas margaritásque quas, vt ille inquit, mare litoribus infundit, purgamenta maris æstuantis appellat, eásque dicit æstimari pretio quod hominum libido constituit. Etsi autem & in Indico mari, præcipuè in insula Taprobana hodie Sumatra dicta, insula Toide, in Perimula (hodie Patane Caxaldo) Indiæ promontoriæ, necnon in Britannico mari, in Bosphoro Thracio multæ & præstantes margaritæ nascantur, tamen Persico mari, quoad margaritarum copiam, ac nobilitatem cùm ab historicis tum ab ipsa experientia quotidiana palma defertur. Hinc Plin. præcipuè laudãtur margaritæ circa Arabiam in Persico sinu maris rubri. Etsi autem passim in vniuerso illo mari Persico nascuntur, duæ tamen hodie sunt insulæ illarum fertilissimæ nimirum Gulfal, siue Iulfal in medio Persico mari, & Baharem in eiusdem ostio sita (de qua suprà) vt testes sunt omnes ferè Orientalium rerum historici. Harum alterutram ergò Strabo intellexit, quum lib. 16. Eratosthenes scribit, affirmare, in Persicæ præternauigationis initio insulam esse, in qua multæ, ac pretiosæ margaritæ gignantur. Baharem forsan intelligenda ad ostium maris Persici sita, in qua vnfones magnitudine, candore, orbe, leuore, pondere (quibus sanè qualitatibus illæ æstimantur) omnium nobilissimi gignuntur. Ab Armuziæ quoque insula quinq; dierum interuallo nasci margaritas, Andreas Corsalius testatur.

Margaritæ partus concharum.
Vniones vnde dicti.
Conchæ maris poma.
Margarita est conchæ verruca.
Margaritæ vbi plurimæ, & præstantissimæ.
Margaritæ, Persici sinus omniũ nobilissimæ.
Gulfal insula margaritifera. Baharem.

Αἱ κολυμβήσεις.) Sic appellat piscationes, siue capturas Concharum, quæ vrinatione fieri consueuerunt, quam sic describit Ludouicus Vartomanus lib. 3. cap. 2. Vecti, inquit, cymbis in mare demittunt prægrande saxum cum magno fune ad vtranque cymbæ partem alligato, vt vtrinque iactis in profundũ lapidibus nauis in æquilibrio, non secus ac si in anchoris esset, firma stabilísq; consistere queat, firmata ita suo pondere cymba, alius quidem, cui id muneris obtigit, in æquor iacit funem saxo dependẽte. Alius verò in naui media, mantica duplici in pectus tergúmque dependẽte, alligato pedibus lapide se vibrat in pelagus, sub térque aquas vrinantium more natat, actúsque in profundum ad passus quindenos, tantisper vrinat donec legerit conchas, in quibus vniones delitescunt, collectas manticæ imponit, lapidémque protenus, quo pedes grauabantur, abiicit. funíque innixus in superiora euadit. Eandémq; Andreas Corsalius describit. Verum de margaritarum genitura, piscatione, vi, atque natura vide plura apud Garziam, Amatum Lusitanum, Martyrem de Occidentali insula. Has autem capturas difficiles, & periculosas esse (vnde pretij amplitudo) testis est Ammianus Marcellinus ídque propterea quòd frequentari

Margaritarum piscatio cuiusmodi.
Margaritarum piscatio cur periculosa.

HAVRCBA FIDE ERA OF

consueta litora,propter piscãtium insidias declinantes (vt quidam coniiciũt) circa scopulos,& marinorum cauûm receptacula delitescunt. Vnde apparet cur infrà Arrianus in regione inter Comari & Colchos sita huiusmodi margaritarum capturam nõnisi à capite damnatis exerceri solitam fuisse testatur.

Sabo. Asaborum montes. Asaborum promontorium. Asabon hodie Mocandam.

Sabo.) Hi nimirum sunt μέλανα (hoc est nigri) montes ἀσαβῶν, Asaborum dicti à Prolemæo, ab Asaboris incolis quorum medium est promontorium, Asaborum similiter dictum in mare procurrens. Hoc Ioan. Barrosus, & alij volunt esse celeberrimum illud promontorium hodie Mocandam dictum,quod, eodem teste,est viginti sex gradu.licet (vt idem inquit) Asaborum promontorium à Ptolem.viginti triũ & semis statuatur. Pro σαβῶ itaque legendum ἀσαβῶν. Stephanus tamen σάβω *Sabo* vrbem maximam vltra mare Rubrum sitam appellat.

A dextris.) De hac ora sic Strabo secundum Eratosthenem. Ab ore autem maris Persici regio quæ à dextris est, cùm curua sit,à principio quidem à Carmania paululum Oriẽtem versus,postea ad Arctum vergit, postea ad Occidentem vsque ad Euphratis ostia,& Teredonem. Complectitur quidem, & Carmanorum oram,& Persarum, & Susianorum,& Babyloniorum partẽ, &c.

Semiramidis mons.

E regione est mons rotundus Semiramidis.) Sic Ptolem. de situ Carmaniæ montes iuxta Godrosiam,& desertum,siue Carmaniam desertam (hodie Rasigut appellatam) sunt montes Semiramidis (mons Semiramidis,qui etiam à figura στρογγύλος. i.rotundus appellatur. Niger.) quos longè in Septentrionẽ ad Meridiem dicit procurrere,ex quibus Daran, Corium auri strigilem deferentem, Achindanan, Andanin, Saganin fluuios (quorum Ptol.meminit) ait in mare decurrere. Huic subiungit deinceps aliud promontorium Capellam nomine,cuius Ptol.quoque meminit.

Semiramis mons dictus à Semiramide.

Semiramidis.) Mons hic rotundus procul dubio sic dictus quia Semiramis virago illa,atque clarissima Assyriorum regina Indiam petens,montem illum transiuit, ac monumentorum forsitan quorundam vestigiis insigniuit.

Semiramidis multa monumenta.

Multa enim passim in Oriente (teste Strab.lib.16.initio) in omnibus regionibus,quas peruagata est,illius monumenta, ædificia, templa, aggeres,aquæductus,fossæ,lacus,viæ,pontes,extant,quæ illius nomine fuerunt insignita.

E regione.) Scilicet montium Asabῶn, siue promontorii Asabon hodie Mocandam dicti. Ioann.Barrosus ait ,freti Persici ostium effici promontoriis Mocandam,& Iacquete sibi inuicem oppositis. Itaque cùm Mocãdam, eodẽ teste, sit promontorium Asaborum,contrà Iacquete erit mons Semiramidis olim dictus,vel etiam forsan Capella promontorium quod Semiramidis mõti est vicinum.

Mons Semiramidis forsan Iacquete, vel Capella hodie.

Persici maris magnitudo.

Maximus & latissimus.) Hinc & Marcellinus permeatis angustiis latitudinem eius nimis extensam esse dicit, & Strabo illud mari Euxino vult magnitudine non esse inferius.

Apologi emporium.

In extremis sinus Persici partibus emporium Apologi.) Nullum hoc nomine emporium apud antiquos scriptores reperire potui. Odoardus Barbosa ad finẽ sinus,siue maris Persici ait situm esse castrum Balsera nomine, quod Saraceni incolunt,subditi regis Siech Ismaelis,quem Sophum appellant. Ibidem affirmat ex continente ad mare decurrere flumen quoddam maximum, pulcherrimum aquæ dulcis, quem incolæ Frataha appellant, quémque affirmant vnum esse ex quatuor fluuiis illis è paradiso terrestri promanantibus,nempe Euphratem. addit etiam fabulosam quandam Saracenorum de illo fluuio opinionem. Quæ quum ita sint, hoc Apologi emporium forsan in illo ipso loco fuit,in quo Balsera castrum, quippe quum vtrunque & in extremitate maris Persici,& iuxta Euphratem,quem Barbari Frataha appellant,sit positum.

Balseram.

Frataha fluu. Euphrates.

Apologi emporium forsan Balsera.

Catapasini regio.

Catapasini regio iuxta Euphratem.) Ludouicus Vartomannus ex insula atque ciuitate Armuzio dicit se in Persidem transiisse,& duodecim dierum confecto

fecto itinere peruenisse in vrbem Eri,sitam in regione dictã Corasque,pecoribus,serico,reubarbaro abundantissimam. Inde se peruenisse ad ingens flumen Eufra ab incolis appellatum,quod quidem ei visum sit esse Euphrates,propter ostij magnitudinẽ, & latitudinẽ. Quid si igitur hæc Pasmi regio sit eadem, quæ hodie Corasam dicitur,per quam Euphrates fluit,Eufra ab incolis nuncupatus?

Eufra fl.

Pasmi regio forsan Corasam hodie.

Euphrates.) Hinc Strabo libro 16.Euphratis,inquit, effusiones, quæ Arabiam versus lacus & paludes efficiunt,mari Persico proximæ sunt. Euphrates fluuius celeberrimus,Hebraicè פרת *Perat*. Genes.2. hoc est,frugifer,siue crescens dictus est à פרה,quod crescere,fructũ edere,atque augere significat: sicut ab eadẽ radice,& nomẽ Ephraim filij Iosephi atq; tribus, & Ephrata priscũ nomen Bethlehem deductum est. Sic autem dictus est,& quia Mesopotamiam, vt inquit Cicero libro 2 De natura deorum,fertilem efficit,in quam quotannis quasi nouos agros inuehit,& quia magna aquarũ vi abũdat,vnde etiã Auxius, teste Æthico à nonnullis dictus fuit. Eundem Plinius libro 5.cap.24.ab initio ortus sui Pyxiratam,& in illa parte,vbi in Taurum irrumpit,postquam perfregit, Euphratem appellari dicit. Falsò quidem illum ἀπὸ τῆς εὐφραίνειν. i.delectãdo dictum putarunt. Omitto fabulas Plutarchi in libello De fluminibus. Hodie & Aphorat vulgò,teste N.Nicolaio,& quibusdam in locis,vt iuxta Balsera, Frataha,& in regione Corasan Euphra dicitur. Is secundum sacras Literas cũ Tigri,ex illo Eden,hoc est,paradiso terrestri oritur. Secundum prophanos verò scriptores in Armeniis ex Tauri latere boreali ortus, primò per Armeniã maiorem Occasum versus, vt Tigris ad Ortum, fluit in Armeniam maiorem, quam à dextris habet,à sinistris Lisænam. Deinde ad Austrũ flexus, inter Cappadocas,quos à dextris relinquit,& Commagenos (vnde illorum regio Euphratisia dicitur) ad sinistram. Rursúsque à Sicinsina,iterum Sophena minoris Armeniæ ad sinistram relicta,Taurum rescindens progreditur ad Syriam,indéque ad hyemales ortus reuertitur vsque ad Babylonios, & ad Tigrim vnà cũ illo Mesopotamiam (inde Syria Naharim in Sacris, hodie Diarbech dictam) efficit,inde vnà cum Tigri ad Teredona vrbem, hodie Balseram, in Persicum sinum delabitur. Testis Strabo lib.2.& 11.& Mela,Plin.lib.18.c.18.& 16.& libro 5.c.24. Philostratus,Procop.lib.1. De bello Persico, Ammianus Marcellinus.

Euphrates vnde dictum.

Euphratis vis fœcundãdi agros.

Auxius dictus.

Pyxiratas ab initio ortus.

Euphrates quomodo hodie appelletur.

Ortus.

Progressus.

Ostia.

Ommana emporium.) Sic infrá. Omanitica regio de hoc suprà dictum, hinc Omanitæ populi.

Ommana emporium.

Σαγάλινο.) Quid sit fateor me ignorare.

Sagalino.

Phalanges Sesaminæ & ebeninæ.) Partes trunci & ramorum maiorum oblongę, teretes, vnde nobis affertur Guaiacum. Plinius libro 2.capite 4.ex Herodoto probat Æthiopas tributi vice regibus Persidis,è materie ebeni centenas phalangas,tertio quoque anno pensitasse cum auro,& ebore prodẽdo. Ebenũ Virgil.& Theophr.in India tantùm nasci crediderunt,quũ eam etiam in Arabia,Æthiopia,& aliis locis variis nasci,ex Dioscoride,Plinio,Mela cõstet. Ebeni species lignum Guaiacum,quod incolę Huiacum appellant,quódque in tribus potissimum insulis,nimirum S.Crucis,S.Ioannis,S.Dominici nasci tradunt. De ebeni truncis magnis (quos phalangas Arr. vt Plin.appellat) vide Mathiolum,& Amatum in Dioscoride.

Phalanges.

Phalanges Ebeninæ tributum.

Ebenus an in India tantùm nascatur.

Guaiacum lignũ ebeni species.

Palma.) De palma,eius vario,multiplici ac penè infinito vsu apud Orientales, vide Strabonem lib.16.Scalig.Exercit.158.

Palma.

Sinus Terabdon.) Forsan legendum Teredon,quam Stephanus appellat ciuitatem maris Rubri,à qua sinus videtur esse nuncupatus. Plinius libro 6.capite 28. E Parthico regno,inquit,nauigantibus vicus Teredon infra confluentem Euphratis,atque Tigris: læua fluminis Chaldæi obtinent, dextra Nomades Scenitæ.

Terabdon sinus forsan Teredon.

Fluuius.) Istius nomen omissum,quòd si nomine Terabdon legendũ Te-

HAVRDA FIBIGERA OF

Euphrates. redon,forsan est Euphrates iuxta Teredona in mare sese exonerans,qui in sacris Literis sæpenumero κατ' ἐξοχὴν,fluuius appellatus,sed hæsito.

Horæa emporiũ. *Horæa emporium.*) De his quoque nihil inuenire potui apud authores.

Ciuitas Mediterranea.) Huius quoq; nomẽ ab Arriano suppressum, quænam sit me ignorare fateor.

Bdelliũ gummi. *Bdellium.*) Bdella,hirudo,sanguisuga,sed videtur hîc intelligendũ Bdelliũ quod est gummi,siue lachryma Saracenica arboris, de quo Dioscorides libro 1.cap.63.in quo illud ait afferri ex Petra oppido.Bdellium aliud Bactrianum, aliud Indicum.Plinius libro 12.cap.11.Nascitur,eodem teste,in Arabia, India, Media,Babylone. Vide Galenum libro 7.simpl.medicamentorum. Est etiam teste Garzia,Scythicum,& Iudaicum:vel etiã forsan Bdellæ nomine,quo Arrianus noster ter ferè in hoc periplo in fœminino genere vtitur , intelligitur gemmæ cuiusdam,siue etiam margaritæ genus.Videtur enim omnino deriuari ab Hebræo בדלח *Bedolah*,cuius mentio fit Genes.2.in descriptione paradysi.Latinus interpres vertit Bdellium.Septuaginta interpretes ἄνθρακα,hoc est, Carbunculum. Rabbi Kimchi in suo Michlol parte 2.ait esse lapidem pretiosum,& quosdam affirmare esse Iaspidem. Alios dicere esse lapidem album rotundum,quem perforare soleant,indéque monilia,seu torques conficere.Hęc ille.Non desunt qui arborem aromaticam esse affirmant, de qua paulò anté. R.AbenEzra,Excellẽs,inquit.R.SahadiahBedolah vult esse lapillos paruulos, rotundos,qui in aquis nascuntur,mannæ similes. Descriptio est vnionũ.Hanc sententiam venerandus meus præceptor D.Mercerus piæ memorię sequutus est,vt ante aliquot annos ex illo Lutetiæ audiui , quum Genesim interpretaretur.Et certè hoc patet ex historia mãnæ,quæ Exodi 16.14,dicitur fuisse quiddam minutum,rotundum,minutum,inquam,pruinæ instar,& Nume.11. Oculus mannæ.i.color qui oculis distinguitur,similis dicitur esse oculo,siue colori Bedolah.Siue igitur nomine Hauilah Indiam, siue, vt alij contendunt,Nabatæam regionem intelligamus,constat bdellium arborem,& non procul à sinu Persico,& in India nasci,teste Plinio.Vnionum similiter, & in Persia,& in India maximam esse copiam satis supérque constat. Scribit enim Plinius bdelliũ esse arborem,quæ crescit non procul à sinu Persico in finibus Mesopotamiæ. Vnde nonnulli colligunt,partem Mesopotamiæ esse paradysum, vel saltẽ paradysum esse in Mesopotamia. Non est silentio prætermittendum quod Beniaminus Tudelensis in suo itinerario de bdellio lapide tradit. In his locis(subintellige Cheuazthaan & Kathiphan, quæ sunt Persidis loca) bdellius, inquit, lapis inuenitur miro opere naturæ confectus. Quippe vigesima quarta mensis Nisan ros in aquas quidam decidit , quem collectum incolæ inuoluunt, & conclusum in mare coniiciunt sua sponte demergendum ad fundũ vsque maris. medio autem mense Tisri duo homines funibus in mare ad fundum vsque demissi,reptilia quædam collecta in auras deferunt, è quibus fissis & ruptis lapides illi proferuntur.

Bdellium à Bedolah Heb.

Bedolah.

Peripli 4.pars. *Post hanc regionem.*) Hinc incipit quarta & vltima pas huius peripli, nimirum India,siueIndica regio:de cuius terminis,atque diuisione,paucis quędam dicam,quæ ad eorum quæ in Arriano sequuntur,faciliorem intelligentiam facient.India igitur terrarum maxima,& ceberrima ab Indo flumine nũcupata,est omnis regio,quæ ab Occasu Paropamissidarum , & Arachosiæ,& Gedrosiæ (hodie Guzzerath dictæ) finibus terminatur, ab Ortu verò cum Sinarum extremis limitibus coniungitur:à Septentrione autem Imao mõte (qui est Caucasi pars,ab incolis, teste Barroso Dalanguer, & Nangraior hodie dictus)definitur:ab Austro Oceano Indico alluitur.Ea tamen in duas partes diuiditur. Vna est intra,siue cis Gangem,quæ iisdem Occasu finibus,qui dicti sunt, incipiens,ad Gangẽ vsque protenditur.Hæc nostri respectu Orientalis,ab incolis Hynd.i.India appellatur,quam nonnulli volunt in sacris Literis, Seriam

India dicta ab Indo fl. Indiæ termini.

Caucasus.

India duplex. Cis Gangem.

dici.

dici. Altera est,quæ vltra Gangem ad Sinarum fines excurrit.Hæc nostri respectu Orientalis(in sacris Literis,vt quidam existimant)Heuilah. Genes.2.ab incolis Macyn,siue Magin appellatur,éstque regio Cin Mangi, vbi Malacca, & Sumatra,de quibus suo loco.Illi qui in Indiam ex Ægypto nauigant, illam in tres partes diuidunt,hoc est,in inferiorem, in mediam, & superiorem. India inferior quæ etiam prima dicitur, est regio Caiserat, siue Guzzarat olim dicta Gedrosia , à fluuio Indo vsque ad Barum amnem, nomen adhuc retinentem. Media est regio Narsingæ,omnísque regio à Gange vsque ad Indum,quæ cõplectitur regnum Cambaiæ,Malabar,Calecut. Superior(quæ etiã Cane à fluuio Gange ita hodie appellato dicitur)continet omnem regionem Cin,& quę sunt vltra fluuium Chaberim,Cin à Bengala separantem,cuiusmodi sunt Varma,Cina,Brema,Aua,Pegu, Malacca, insulæ vicinæ. Nostri tamen angustius interdum Indię nomen vsurpant.Appellant enim Indiam omnem regionem, quæ duobus maximis fluuiis,Indo atque Gange continetur. Hæc autem vniuersa regio Indostam ab accolis appellatur,quæ eleganter à nonnullis Mesopotamia dicitur magna.respectu nimirum Mesopotamiæ Assyriacæ, quæ & ipsa inter duos maximos fluuios,Euphratem & Tigrim interiecta, hoc nomen sortita,vnde etiam in Sacris Syria Naharaim, id est,duorum fluuminum nominatur.Ac Indus quidem ab Occasu,Ganges ab ortu fluit:vterque pari propemodum à Septentrione interuallo ab Indo oritur.Inde autem præcipites magno impetu feruntur,variísque flexibus multas regiones interfluũt, multísque flumínibus vndique in illos influentibus augentur,vsque adeò,vt quum propè Oceanũ sunt, naues valde magnas aluei profunditate sustineant. Vterq; autẽ quũ influit in Oceanum,ingentem sinum efficit.Inde terra in Austrum magna spatij longinquitate percurrit , ita tamen vt aliquando finibus arctius angustetur,aliquando rursus laxata liberius dilatetur. In promoniorium tandem, quem Indi appellant Comorim,desinit:in cuius fine angulus acutus efficitur. Patet autem hæc regio ab ostio Indi fluminis vsque ad dicti promontorij finẽ in longitudinem circiter D C C C C .passuum millia. Latitudo inter ostia horũ duorum fluminum est circiter D C C.millia passuum,quæ deinde paulatim angustatur. Promontorij angulus extremus,qui, vt dictum est,ad Austrum spectat, ex Septentrionali parte, ab æquinoctiali regione circiter septem distat: quod spatium quadraginta,& nonaginta millia passuum conficit : oras autem maritimas huius regionis,siue quæ ad Occasum,siue quæ ad Ortum pertinent, quas Oceanus alluit,multæ & variæ nationes incolunt. Atque hæc de Indię terminis atque partitionibus generatim ex Nigro,Ioanne Barroso,Osorio dicta sunt. Nicolaus Contius Indiam in tres partes diuidit. Primam,quæ est à Persíde vsque ad Indum: secundam, quæ est ab Indo vsque ad Gangem (quæ hodie à nonnullis Geographis propriè India esse dicitur)tertiam, quæ est vltra Gangem,omnium optimam,ditissimam,& amplissimam.

Vltra Gangem.

India inferior siue prima.

India media.

India superior.

Indiæ nomen aliquando angustius, pro regione inter Indum & Gangem interiecta.

Indostam.

India, Mesopotamia magna.

Indi & Gangis breuis descriptio.

Indiæ figura & situs.

Comorim Indiæ promont.

Interuallum inter fl. Indi ostia. & Comorim promont.

Alia Indiæ diuisio.

Hæc porrò pars quarta huius peripli de India cõmodè rursus in duas partes principes potest diuidi.quarũ prior est de India citeriore,posterior de India vlteriore. Ac prior illa rursus bipartita est, prima ab Indi fluuij ostiis vsq; ad sinũ Colchicũ siueAgaricũ extẽditur,posterior à sinu Colchico siue Gargarico,vsq; ad Gãgeticũ.Regiones verò inter Cãticolpũ,siue Indi ostia,& sinũ Gãgeticũ, siue Gangis ostia interposita secundum Ptolemæũ & Arrianum nostrum hæ sunt:Syrastrena regio,Larica,sinus Barygazenus,Ariace,Sadanorum, Pyratarũ regio,Limyrica, Aiorum regio,sinus Colchicus,in quo regio Careorum, sinus Argoricus,in quo Pandionis regio,Batorum regio,Paralia, Aruanorum regio, Mæsolia,Salacena,&c. Secundum recentes autem rerum Indicarum scriptores,hæ sunt,quæ hodie nominantur inter vtrunque sinum, Canticolpum, atque Gangeticum interpositæ regiones,atque regna. Versus continentẽ sunt, Ioge, siue Ioghe, Delii,Mandao, Oryza, ab Oryza metropoli, quæ est Palua,

Indiæ citerioris duæ partes.

Regiones inter Canticolpum & Gangeticum sinum interpositæ.

Regiones mediterraneæ inter Canticolpum & Gangeticum sinum interiectæ.

HAVNIA BIBLIOTEKA

Regiones maritimæ interutrũque sinum. siue Malapura olim dicta. Versus mare autem quæ sequuntur, regio regnúmque Cambaia Syrastrena propriè dicta, sic appellatum à principe illius vrbe

Cambaia. Cambaia, quæ propriè est sita in antiqua regione Patalena, olim Astagrapha, Ptolemęo dicta, ait Belleforestus, vt alij volunt. In hoc regno est exigua quidẽ,

Diu. sed celeberrima illa insula Diu à Saracenis, à Malabaribus Diuxa hodie nũcupata, olim, vt nonnulli volunt, Barace dicta, teste Alphonſ. Adriano. Tametsi Gera. Mercator Baracem vult esse illam quæ hodie Bacaim, siue Bazaim dici-

Decan regnum. tur. Campanellum quoque celebris est eiusdem regni vrbs. Sequitur regio, regnúmque Decan, siue Dacam, quod Daquem nonnulli corruptè vocant, quod & ipsum pars est Syrastrenæ regionis, sic nuncupatum à Decam metropoli maritima, quam Belleforestus & alij volunt esse Syrastram vrbem olim dictam. Regnum hoc à regno Cambaiensi arce Portugallensium Tanamaymbu

Tanamaymbu. Goæ regnum. nomine discriminatur. Sequitur regio, regnúmque Goa, hodie, regi Narsingæ subiectum, quod à Decam separatur fluuio olim Naguma, hodie Mandona (in quo sunt crocodili) siue Mandoua dicto. Goam insulam duo pulcherri-

Naguma fluuius hodie Mandona dictus. mi fluuij ostia efficiunt, quæ tygribus abundat.

Cochinum. Regnum Cochinũ à Cochino vrbe Regia, olim Colchi dicta, de qua infrá.

Batticala. Mangalor. Regnum Batticala, regnum Mangalor.

Cananor. Regnum Cananor, à Cananor metropoli olim Muziris, siue Mediris dicta.

Bisnagar. Regnum Bisnagar, à Bisnagar eius metropoli, olim Modura dicta Ptolemæo.

Crangalor. Regnum Crangalor à Crangalor metropoli.

Caulamum. Regnum Caulamum à Caulamo vrbe principe olim Curula dicta: eiusdem regni duæ præterea sunt vrbes principes, Caincaulamum, & Cail, quam volũt olim Centacossylam fuisse dictam.

Trauancor. Regnum Trauancor nuncupatum à Trauancor vrbe pulcherrima, inter Caulamum, & Comorinum promontorium sita, optimo portu prædita.

Chormandel. Regnum Chormandel, de quo suprá.

Tarnasseri. Regnum Tarnasseri ab vrbe Tarnassari, olim Cossamba dicta, appellatum.

Vindius mons olim hodie Gaté. Hæ porrò regiones omnes maxima ex parte exiguis quibusdam fluuiis à se inuicem separantur, qui ex monte Vindio olim, hodie Gaté nuncupato promanant.

Verùm duæ sunt principes regiones atque regna, ceu genera (vt ita loquar) generalissima, sub quibus pleraque antè commemorata regna atque regiones continentur, Malabarensis nimirũ, atque Narsingensis. Vtriusque descriptionem Osorij sanè per quàm elegantem subiiciam, quæ ad vniuersæ Indicæ regionis atque gentis (qui hodie est) statum, conditionem, naturam, mores summa cum voluptate vna quasi Synopsi contemplandum, cognoscendúmque faciam. Ac primùm quidem quoad Malabarensem atque Calecutiensem, quæ in illa cõtinetur, regionem illam sic describit, initio libri secundi: Oras autem maritimas huius regionis, siue quæ ad Occasum, siue quæ ad Ortũ pertinent, quas Oceanus alluit, multę & variæ nationes incolunt: illam tamen regionẽ, quæ ad Occasum Solis spectat, eo tẽpore, quo nostri in illas oras appulsi sunt,

Calecutiensis regni descriptio. maxima ex parte gẽs, quam Mallabares appellant, occupabat. Eã verò multi

Regis Calecutiẽ sis opes. Reguli possidebãt, quibus tamen omnibus fermè Calecutij rex imperitabat, &

Calecutiũ hodie emporium celeberrimum. tributa ab omnibus exigebat. Neque tamen tantùm regionis amplitudine,

Merces. quantum portoriis opes suas auxerat. Erat enim tunc illud emporium Indiæ celeberrimum, ad quod mercatores vndique confluebant. Abundabat regio multis mercibus, partim natiuis, partim ex variis regionibus importatis. Gens

Incolarum superstitio. est falsorum deorum superstitione miserrimè conflictata. Templa habent

Sacerdotes Brachmanes. quãplurima. Maximo in honore habent sacerdotes, quos appellant Brachmanas, penes quos arbitrantur esse rerum diuinarum & humanarum scientiam. Reges nulli fiunt, qui non sint prius eorum disciplinis imbuti. Tempore belli

securè

securè possunt Brachmanæ vltrò citróque cõmeare. Inexpiabile namque scelus existimatur, illos secùs, quàm postulat opinio sanctitatis, attingere. Terna fila ab humero dextero in latus sinistrum gerunt, vt designent trinam in natura diuina rationem. Credunt Deum in specie humana latentem terras lustrauisse, vt humanum genus à peste sempiterna redimeret. Hæc quidem vt verisimile est, à Christianis antiquissimis acceperunt. Artes Mathematicas, & Philosophiam colunt. Religionem singulari artificio simulant, & in specie fictæ pietatis fraudes insignes in omni vita suscipiunt. Reliqui Malabares, eorum doctrinis instituti, portenta venerantur. Vndecimo Kalend. Septembris sacrũ solenne fit, in quo pueri arcubus armati, in sodales per ludum sagittas leuissimas emittunt. Deinde ii, qui ætate magis prouecti sunt, similiter tela coniiciunt, quibus multi grauissimè sauciati moriuntur. Cum iis, qui ad hunc modũ è vita discedunt, præclarè actum putant. Hos enim censent in cælum, vt cum diis æuum exigant, immigrare. Multa sunt apud illos anniuersaria sacra, in quibus quidam variis sibi modis in maximo hominum conuentu, & celebritate vitam exhauriunt. Annum à Septembri mense inchoant, sed diem certum, vnde mensem incipiant non habent. Astrologos, & augures primùm consulunt, & ab hora, quam illi faustam atque fœlicem fore prænunciant, anni principium auspicantur. Qui iam decimum quintum annum excessere, faciem eo die inuoluunt, & oculos obtegunt, ne quidquam aspiciant. Deinde à pueris in fana deducuntur in quibus varia deorum signa sunt. Ibi detractis oculorum inuolucris, aspectum in res oppositas repente cõiiciunt. Quod si simulachrum Dei illius, quem præcipuè colunt, ante res alias contuentur, illum annum sibi faustum fore confidunt. Nobilibus sunt interdicta matrimonia, ne quidquam sit illis impedimento, quò minus perpetuò se in armis exerceant. Habet autem quilibet eorum amicas ordinis eiusdem cõplures. Nefas enim est illis mulieri, quæ nõ fuerit nobilis, commisceri. Similiter & illæ tot amatores habent, quot habere volũt, dũmodo nobiles sint. Nulla est inter illos æmulatio: sed alii aliis per vices sine vllo dissidio, aut obtrectatione succedũt. Si verò aliquis mulieri cõiungitur, quę nobilis non sit, aliorum nobilium gladiis conciditur. Similiter & mulieres, quæ eam legem transiliunt, idem supplicium subeunt. Testamento filios hæredes non instituunt, eò, quòd ignorent, an sint ab illis progeniti. Eorum autem loco fororum filios sibi hæredes ascisc unt. Regum stipendio nuttiuntur, & pro eorum statu intrepidè sese in quoduis vitæ discrimen iniiciunt. Vmbilico tenus nudi ambulant. Inde vsque ad tibias demissis vestibus integuntur. Armis in bello vti non possunt ante quam Reges, apud quos sacramento dicunt, eos militaribus ornamentis afficiant. A pueris arma tractare condiscunt: magistros, à quibus militarem disciplinam accepêre, summa obseruantia colunt atque venerantur. Sunt in armis strenui, plurimúmque celeritate valent. Si vir ignobilis eos attingit, nobilitatem contaminari, genúsque pol lui censent, & tàm insignem iniuriam illata cęde miseris hominibus, qui in eos inciderunt, vlciscuntur. Idcirco qui nobiles non sunt, quoties iter faciunt, voces edere coguntur. Nobiles verò, cùm eos aduentare ex vocibus illorum præsentiunt, eos deflectere de via iubent: & sic fit, vt ignobiles mortis, nobiles maculæ sempiternæ periculum depellant. Illic neque nobilitatem obscurari flagitiis, neque generis obscuritatem illustrari, virtutibus concessum est: sed omnibus est illa conditio necessariò subeunda, in qua maiores illorum versati sunt. Artificum genera ita sunt distincta, vt non sit inter dissimiles vllum connubii ius. Nec enim licet sartoris filiis sutoris filias ducere, neque aliam artem, nisi eam qua pater illius victum cõparauit, addiscere: & sic in reliquis artibus summo studio retinendis, eadem à maioribus tradita disciplina, conseruatur. Est genus deuotionis, quo inter se alii aliis interdum fœdere coniunguntur, quo se execratione deuinciunt, si vno per iniuriam occiso, reliqui omnes in illo vin-

Brachmanes sacrosancti. *Brachmanorum habitus.* *Brachmanorum opinio.* *Philosophiæ studium.* *Dies festus seu potius funestus Calecutiensium.* *Anni initium.* *Auguria.* *Nobilibus matrimonij interdictio.* *Promiscua Venus inter nobiles.* *Testamẽto filios non hæredes faciunt.* *Nobilium vestitus.* *Nobiles rei militari studiosi.* *Nobiles attrectare nefas.* *Artificum genera distincta.* *Genus deuotionis.*

HAVKOBA BIBLIOTEKA OLIVIA P. MEDINA

dicando mortẽ non oppetierint. Hac ratione fit, vt non modò quum reges interimuntur, sed cùm socii vita priuantur, ij, qui superstites sunt, humanitatis obliti, in gladios irruant, per omnes flãmas currant, nullísque armatorum præsidiis exterreri possint, quo minus necem iis, qui socios interfecerunt, afferre conentur, vsque eò dùm ipsi variis cædibus absumantur. In scribendo neque charta vtũtur neque papyro, sed stylo in foliis arborum sylueſtrium quas propter nonnullam similitudinem palmas appellant, literas exarant. Multorum verò seculorum memoriam libris ad hunc modum factis diutissimè conseruãt. multa eiusmodi folia ita præcîdunt, vt omnia longitudine paria sint: in quibus annales, & res historia dignas literis mandant. Foliorum verò extremitates perforant: iis autem compingendis duo ligna complanata, & ad eum modum perforata coniungunt. Tum foliis ordine compositis, & lignis intrinsecus adiectis, vtrinque per foramina funiculos immittunt, & omnia complicãt & arctè deuinciunt: & quod, post ita compactum volumen, funiculorum vtrinque superfluit, circa illud inuoluunt & illud nodis astringunt. Quoties autem legere volunt nodos laxant, & folia rursus explicant. Multa dici possunt præterea, de eorum moribus, quæ tamen, ad alia necessariò properantibus, omittenda sunt. Calecutium est in medio fermè illius oræ, quam paulò antè descripsimus, non procul à mari situm. Portus, vbi naues tutò possint consistere, non est vrbi coniunctus. vrbs ipsa ingens est. Ædes non sunt continuæ, sed discretæ, magnísque hortis & viridariis latissimum spatium occupant. Ædes regiæ solùm ex lapide structæ sunt: reliquis per leges minimè licet ædificare magnificè, quanuis ditissimi sint. Tellus est fertilis, & abundans rebus omnibus, quæ ad victum requiruntur. Rex eo tempore omnibus illius regionis regibus, & potentia, & opibus antecellebat. Hæc ille. Iam sequitur (eiusdem Osorii) Narsingensis regni regionísque descriptio, quæ quarto libro continetur, quæ sic se habet: Regnum hoc est in ea parte Indiæ citra Gangem, quæ spectat ad Orientem Solem. Pertinet etiam ad Occidentem, & est à parte mediterranea cum regionibus, quæ sunt Goæ coniunctæ finitimum. Cum hominibus autem, qui eas incolunt, cõtinenter bella gerit. Regio est latissima, multis vrbibus culta: multis fluminibus alluitur. Est valde fertilis & opima: piscatu, venatu, & aucupio, multísque pecorum & armentorum gregibus abundat. Homines superstitione dirissima conflictantur: vnum tamen summum Deum esse cõfitentur, penes quem aiũt esse summam rerum omninm potestatem. Templa profusis sumptibus ædificant, quæ tamen (vt alia Indiæ templa) monstrorum atque prodigiorum simulachra contegunt, quibus diuinos honores habent. Brachmanæ tam viri, quam mulieres sacris præsunt, & in summo apud illos honore sunt. Est aliud genus hominum, quod valde sanctum habetur. Hi Baneanes appellantur. Lapidem oui magnitudine pertusum, è cuius foramine tria fila prodeunt, è collo appensum gestant. Huius lapidis significatione summum eorum numen contineri prædicant, & ea de causa maximo honore ab omnibus afficiuntur. Lapis tanta religione cultus, Tambarane nominatur. A carnibus & piscibus abstinent. Semel in vita vxorem ducunt. Illis defunctis, vxores prope illorum cadauera viuæ sepeliuntur. Reliquę quæ aliis hominibus nubunt, post virorum mortem viuæ in rogum cum magno suorum comitatu, & multis cantibus atque laudibus inferuntur. Septimo quoque die ferias agitant. Hic dies est qui Veneris apud nos appellari solet. Præter hunc diem, multos anno vertente dies cantibus, & sacris, & statis cæremoniis, insita gentis religione celebrant. Credunt animam immortalem esse, & post hanc vitam præmia bonis, improbis autẽ supplicia esse iudicio diuino constituta. Sunt colorati, & elegan ter exculti, & amoribus dediti, quorum gratia inter se digladiari solent. Qui alium ad singulare certamen vocat, à Rege campum, in quo cum aduersario congredi illi tutò liceat, expoſcit. Si de illius virtute opinio habetur, Rex illum

Vindictæ cupiditas.
Scripturæ ratio.
Voluminũ ratio.
Calecutij descriptio.
Ædificia.
Ædes regiæ.
Terræ fertilitas.
Regis potentia.
Narsingensis regni descriptio.
Narsingensis regni situs.
Regionis fertilitas.
Incolarum superstitio.
Templa.
Simulachra.
Brachmanæ.
Baneanes.
Tambarane lapis sacer.
Abstinentia à carnibus & piscibus.
Matrimonium.
Feriæ.
Opinio de animi immortalitate.
Vestitus.
Duellum propter amores.

spectat. Victorem aurea catenula donat, quam is qui victoriam obtinuit, perpetuò tueri debet, aliter enim parti decoris nomen & gloriam amittet. Licet enim ei, qui velit, armis cum eo de catenulæ illius merito & dignitate certare. Catenula namque victorem sequitur, & ei detrahitur qui ab alio superatus extitit. Neque milites tantùm, verùm & artifices de artificii præstantia armis inter se disceptant. Maxima huius regni ciuitas Bisnaga nominatur. Ambitus illius supra quatuor millia passuum continet, multis muris cingitur, habet multas ædes amplas, & templa valdè magnifica, & est hominum ingenti multitudine referta. Mercibus quamplurimis ex omnibus partibus mirum in modum cumulata est. Mercatores, qui equos è Perside aut Arabia, nauibus vehũt, portoria minimè soluunt. Reliqui portoria pendunt. Equos omnes Rex à mercatoribus emit: inde eos, quos vult, sibi retinet, reliquos vel pretio, vel gratuitò distribuit. Regia est amplissima, maximísque sumptibus ædificata. Hortus habet amœnissimos, & piscinas in quibus sunt pisces innumerabiles. Rex multorum militum præsidio circumseptus incedit, & maxima veneratione atque adeò superstitione colitur à suis. Illius mensa conquisitissimis cibis instruitur: corpus illius vnguentis nitescit, & gemmis & auro fulgens perpetuò conspicitur. Vnam præcipuè vxorem, quam præter cæteras eximiam habeat, minimè ducit. Maximum tamen concubinarum numerum habet, quę è Principum genere deliguntur. Quum Rex moritur, pyra è lignis odoratissimis incenditur, in quam Regium cadauer infertur. Ibi cõcubinæ omnes, & omnes illius familiares, & quicunque illi ministrauerant, aut magnum apud illum nomen obtinuerant, in rogum similiter inferuntur. Tanto autem studio ad rogum, vt crementur, accelerant, vt appareat eos in ea mortis, qua Regem prosequuntur, societate summum decus arbitrari. Colitur à Narsinguæ regibus æquabile ius. Mercatores ab omni iniuria tutos & incolumes præstant: sunt plurimi sub illo Dynastæ. In eos tamen, si maleficium inferunt alicui, vel cæde vel fustibus animaduertunt, ita vt nemo queat sibi propter magnas opes impunitatẽ polliceri. Reges ipsi maximos thesauros coacernant, & eos, qui à maioribus illis relicti sunt, attingere nisi cùm extrema necessitas vrget, nefas existimãt. Itaq; auri, argenti, gemmarum maximos aceruos possident. Ex illis præcipuè gemmis, quos Adamantes appellant, qui in ea regione excidi solent ingentis magnitudinis & ponderis in thesauros congerunt. Multos milites alunt, quibus equos attribuũt, singulis diebus è Regia cibi & illis & equis assignati sunt. Eis, qui semel apud illum sacramento dicunt, absque Regis iussu nullo modo è regni finibus emigrare licet. Pedites habet innumerabiles. Multa alia de moribus Narsinguæ, de Regis opulentia, de luxu illius & magnificẽtia dici possunt, quæ, ne simus longiores, quam instituta ratio postulat, omittimus.

Bisnaga metropolis regni Narsingæ.
Regiædescriptio.
Regis satellites.
Regis cultus superstitiosus.
Regis exequiæ.
Mercatores.
Regis thesauri.
Milites stipendiarij.

Maritimæ partes Scythiæ.) Infrà Scythiæ partes mediterraneas ait conterminas esse Iberiæ. Plin. lib. 6. cap. 17. Inde (ab Aquilone) Emodi montes assurgunt Indorúmque gens incipit, non eo tantùm mari adiacens, verùm & à Meridiano, quod Indicum appellamus. Dionys. Alexãdr. à Gedrosia ad ortum dicit esse Indum, prope quem Scythæ austrini habitant, Indoscythæ dicti: non enim solum boreales Scythæ sunt sed etiam austrini. Scythia hic intelligenda Indoscythia à Dionys. & Ptol. appellata, vbi montes Suodi, ex quibus Indus oritur ipsius Indiæ terminus ab Occidente, teste Plin. lib. 6. cap. 17. In hac verò videntur habitare populi hodie Motages, atque Resbuti dicti, vt ex summario Orientali potest colligi.

Scythia.
Indoscythia.

Sinthus fluuius.) Hic est Indus, qui teste Plin. lib. 6. cap. 20. olim ab incolis Sandus fuit appellatus. Sinthum Ptol. inter septem Indi ostia numerat. Verisimile est igitur ostium illud ceu omnium maximum synecdochicôs pro toto fluuio fuisse vsurpatum. Hodie vulgò ab Indis, atque aliis populis Indu appellatur. Eundem Resbutos à Cambaiensibus disterminãtem atque per mediam

Indus Sandus olim dictus.
Sinthus ostium Indi pro Indo.
Indus hodie Indu, & mare Indicum, Hodu dicitur.

HAYDEN BIBLIOTEKA OHYNSKÉHO

Summarium Orientale, Crecedera vel Inder. Indus olim Mausolus dictus.

Cambaiam decurrentem incolæ eius regionis,teste Odoard. Barbosa, & Cerceten,& Indes appellãt. Sic enim fluminum nomina pro regionibus,per quas fluunt,crebrò mutantur,vt de Danubio dictum est. Hunc verò fluuium prius Mausolum dictum postea ab Indo quodam iuuene egregio, qui Damasulcida regi Oxyalci filia corrupta,ad mortem quæsitus in eum se præcipitarat,appellatum fuisse fabulatur ille author libelli de fluminibus, quem nonnulli volunt esse Plutarchum. Atque hæc de illius nomine,

Caucasus.

Ex quibus.) Scythiæ partibus Aquilonaribus,nimirum ex Caucaso,quem Scythæ,teste Plin.lib.6. cap.17. Caucasum, hoc est, niue candidum appellant. Quintus Curtius lib.8. Indiæ partes, quæ Austrum accipiunt, in altius terræ fastigium excedunt, plana sunt cætera, multísque inclytis amnibus Caucaso

Indi fontes.

ortis placidum per campos iter præbent. Quoad verò Indi fluu.ortum,Plin.in iugo montis Caucasi,quod Paropamissos vocatur, eum aduersus Solis ortum effundi, & vigintivnũ amnes recipere testatur.Sic Arrianus lib.3. historiæ Alexandri oritur ex monte Paropamisso, siue,vt Macedones aiunt, ex Caucaso. Philostratus lib.2. de vita Appollinii, Indum fluu. tradunt ex Caucaso oriri, maiorémque statim ab ortus principio fluere,quàm eorum vllus sit, qui in Asia nascantur. Item Dionys.Alexand. Ptol.ab Imao eum dicit oriri qui Indiæ

Caucasi partes.

terminus est ad Septẽtrionem.Quod igitur alii à Caucaso, alii à Paropamisso, alii ab Imao, alii etiam ab Emois montibus, eum oriri dicunt, non est mirum quippe quum,vt inquit Plin.lib.6.c.17.Imaus,Emodus,Paropamissus sint Caucasi partes,qui ipse pars est Tauri.Emodorum montium idem Imaum dicit esse promontorium,incolarum lingua niuosum significante.Summarium Orientale Caucasum montem dicit per regionem Zely asperam & montuosam transire, in cuius latere sit Mendao regio antiqua Amazonum sedes, ac domicilium.

Imãus Emodorũ promontorium.

Indi magnitudo.

Maximus fluminum iuxta mare.) Cic.lib.2.de nat.deorum,Indus,inquit, omnium fluminum maximus, non aqua solùm agros lætificat, & mitigat, sed eos etiam conserit. Magnam enim vim seminum secum frumenti, similiúmq; dicitur deportare. Arrianus lib.6. Indum fluminum omnium Asiæ & Europæ præter Gangem maximum haberi scribit. Idem testatur Alexandrum Magn. nullo die minus quàm stadia sexcenta nauigasse in Indo, nec potuisse ante menses quinque nauigare,quem tamen minorem esse Gangem constat.Strab. lib.15.Gangem omnium fluminum maximum,secũdum Indum, tertiũ Istrum,

Amnes in Indum influentes.

quartum Nilum esse dicit.Strabo illum quindecim flumina in vniuersum mẽtione digna ait recipere,quibus omnibus auctus,vbi ad c stad.vel (vt alii tradunt)ad l. peruenerit,tãdem duobus ostiis in Australe mare exit. Plin.vigintivnũ amnes scribit in illum influere quadam tamen modestia aquarum nus-

Indi magnitudo.

quam latiorem l. stad. aut altiorem quindecim p. esse, ac per xii. xl. mill. pass.pauciss imis auctoribus nauigatum, ac quodã Solis comitatu in Occasum versum,Oceano infundi. Metasthenes,tentata India, commentatione, sexaginta amnes in Indum influere prodidit: teste Strab.lib.11. Philostratus lib.2. Indi latitudinem, quà quidem nauigabilis stadiis fermè quadraginta ait protendi.Idem testatur illum statim ab initio ortus sui maiorem fluere, quàm vllus sit,qui in Asia nascuntur,procedentem verò multos fluuios nauigabiles ex se producere.Diod.Siculus,lib.5.Indum omnium post Nilum fluuium maximũ esse scribit. At Strabo,Arrianus,& alii Gangem maiorem Indo esse, & ab vtroque Nilum,atque Danubium longè superari contendunt.Eustath. in Dionys. Alexand. scribit à veteribus traditum esse Indum(id quod ipsum quoque eius magnitudinis est indicium)aliquando relicto suo alueo, in campos quosdam exeuntem,plusquàm centum ciuitates,vnà cum pagis desertas reddidisse.Fluminum nomina, quæ Indus recipit, vide apud Arrianum lib.6. Plin.lib.6.cap. 20.Ptol.de India iuxta Gangem.Atque hæc de Indi magnitudine.His addam quod

Indus Nilo quatuor de causis comparatur.

quod à Philostrato libro 2 & 6.Indus Nilo comparatur quatuor ferè ob causas. Primò quòd vt Nilus Ægyptiorum,ita Indus Indorum agros certo anni tempore irrigat,& ad semina accipienda paratos reddit. Secundò,quòd vterque crocodilos, & fluuiales equos producit. Tertiò, quòd similes in vtroque nasci flores dicuntur.Quartò mysteriorum rationes vtrisque pares. Multa enim Indorum ritu sacrificia in Nilo fiunt.Rex enim Indorum ad flumen Indũ accedere solet,quum dies augeri incipiunt,& illic equos,nigros tauros flumini tanquam Deo sacrificat,quo sacrificio peracto,in flumen demergit aureũ modium illi similem,quo ipsi frumenta metiũtur, boni ominis ergo,nimirum ob fructuum abundantiam,& aquarum moderationem,ne terris inundent.

Sacrificia in Nilo & Inde fieri olim solita.

Indus aquis copiosus.

Magnam vim aquarum in mare euomit.) Sic Summarium Orientale Indum vbi in mare decurrit,maximum & copiosissimũ esse testatur. Quoad Indi ostia, Strabo libro 15. Arrianus libro 8.Dionys. Alexandrinus duo tantùm tradunt,quę,vt Arrianus inquit,non ita sibi inuicem sunt propinqua,vt quinque illa Danubij,sed vt illa Nili paulò remotiora,1800.nimirum stadiorum interuallo,à quibus Delta Græcum non minus Ægyptiis, quod Nilus suo flexu facit, efficitur, quod Indorum lingua Patalena appellatur, à Patala vrbe,quæ ad eximia ostia Indi fuit posita, vbi Alexandri classem conuenisse, ac eius gubernatorem,atque ducem Nearchum,maritimæ rei peritissimum sepultũ fuisse tradunt. Authores veteres duo tantùm Indi ostia faciunt,quibus ad Meridiem in Oceanum exeat. At verò Arrianus noster 7. eius ostia esse dicit,cui astipulatur Ptolemæus,eorum simul nomina commemorans.Primum ceu Occidentalius est Σαγάπα,*Sagatia:*Secũdum, Σίνθον *Sinthum* (quo quidem nomine Arrianus noster totum fluuium insignit) Tertium,Χρυσοῦ, id est, aureum. Quartum Χαείφου *Chariphi.*Quintum Σάπαρα *Sapara.*Sextum Σαβάλασσα *Sabalæssa.*Septimum,Λονίβαρε *Lonibare.*

Indi ostia duo olim non procul à se inuicem distantia.

Patalena insula Indi ostijs efficitur.

Arrianus & Ptol.7.ostia Indi faciunt.

Ostiorum Indi 7. nomina.

Tenuia,& palustria.) Non mirum est ex duobus ostiis,quæ olim fuerũt,tãdem progressu temporis septem fuisse effecta. Nã (vt Rhamnusius monet)magni fluuij,cuiusmodi sunt Indus, Nilus, Padus,quum sint turbidi, cœnum lutúmque attrahentes,paulatim mare implent,atque continentem faciunt: vnde non est mirũ Indi plura ostia fuisse effecta. Hodie tamen, vt Portugallenses oculati testes significãt, duo tãtùm rursus sunt Indi ostia,quod & ipsum minimè profectò est mirum,quippe quum ipsum mare multis in locis, in quibus olim portuosum fuit,hodie portu careat. Denique quum ipsius Dei omnipotentis virtute maria & flumina in terras, & contrà, terræ in maria & flumina facillimè conuertantur, tum verò etiam hominum idem molientium opere, atque labore sæpe fit vt fluminum ostia,& numero,& locis creberrimè mutentur,cuius rei multa exempla ex historiis proferri possent.

Cur olim 2. postea 7.ostia Indi.

Hodie rursus 2. Indi ostia.

Ostia fluminum mutabilia.

Aqua alba.) Andreas Corsalius in vniuersum affirmat in sua nauigatione mare vicinum Indiæ lacteo colore sibi apparuisse,cuius rei causa videtur illi esse arena alba.Nã quum(vt idem ratiocinatur)in illa parte Indiæ, vbi mare est profundum,modò à cælo rubrum,modò à nubibus nigrum,modò quando non est omnino profundum,viridem colorem repræsentet: quid mirum si illud albæ arenæ reflexu quoque album appareat. De variis his maris coloribus,visu iucundissimis,eleganter sanè Cicero disserit libro 2. Academicarum quæst. Sed Arrianus noster hîc speciatim de Indi fluminis in mare irrumpentis,aquis albis loquitur,ita vt,quemadmodũ Danubius(sicuti in periplo ponti Euxini dictum est)rapidissimo,vberrimóque suo in pontum impetu atque influxu ipsius Ponti aquas dulces, ad aliquot milliaria,ita Indus albas,marísque dissimiles reddit.cuius tamen fluuij aquæ,teste Q.Curtio lib.8.gelidiores quàm cæterorum Indiæ fluminum,à maris colore haud multum sunt abhorrentes.

Aqua alba.

Indi in mare irrumpentis aquæ albæ.

Serpentes.) Idem signum infrà quoque bis ponit, quod etiamnum hodie est in vsu.Thomas Lopezus in sua nauigatione testatur, antequam ad insulã

Serpentes signũ continentis.

HAVRODA BIBLIOTEKA OBLIN

Amiadiuam,siue Anchediuam appuliſſent,ſerpentum occurſu animaduertiſſe,ſe vicinos eſſe contineti,quippe quum non longius quàm triginta aut quadraginta leucarum ſpatio à terra in mare progrediantur. Eiuſdem ſigni Andreas quoque Corſalius meminit,qui idem affirmat ſerpentes tempore verno pluuiis ex continente in flumina transportari.

Graæ. Γεφάι.) Dubito an hoc quoque fuerit certum quoddam genus ſerpẽtum, an verò ſpumæ aquæ ſic appellatæ à Græcis,ceu canæ vetulæ.γραῖς enim Græcis vetula. Cœl.lib.26.c.18.Nam & ſerpentes, & aquarum albedo ſignum appropinquationis ad terram.

In quo emporium maritimum βαρβαεικόν.) Paulò pòſt idem βαρβαεικὼ appellat,Ptol. de ſitu Indoſcythiæ in inſulis ab Indo effectis, has duas vrbes ponit,Patalam,& Βάρβαει *Barbari.*

Ei obiacet inſula parua.) Hæc videtur eſſe inſula Patalena, ab vrbe eiuſdẽ inſulæ Patala hoc nomen ſortita.Indus enim(vt Plinius,Strabo,Arrianus & alij teſtantur)duobus ſuis oſtiis ſeu brachiis duas inſulas efficit, vnam ampliſſimam Praſianem nomine,alteram minorem, quę Patale,ſiue Patalena nominatur,triquetra forma.Niger,Contra Sagatam,inquit, Indi oſtium haud procul in mari iacet inſula,quæ Patalis ſimiliter vocatur, quam Alexander condidit,locum nauibus recipiendis aptum celeberrimo portu.Poſt quam duæ aliæ anguſto freto diſcretæ ad Orientem ſub iiſdem oſtiis ſunt. Quarum Occidentalior Chryſa,hoc eſt aurea,Orientalior Argyra,hoc eſt Argentea,à metallis,quorum ſunt fertiliſſimæ,appellantur.Rhamnuſius porrò in itinerario aromatum,necnon alij,affirmant in Patala olim dicta,hodie ſitam eſſe partem regni regioníſue Cambaiæ hodie dictæ,cui vicina vrbs Diu,de qua infrá.

Indus duas inſulas efficit. Praſiana. Patalena,ſiue Patala.

Patalena pars Cambaiæ.

Minnagar Scythiæ metropolis.) Huius infrà quoque mentionem facit,eã appellàs Μιναγάραν.Ptol.Μιναγάραν per *ν* ſimplex,eam ſimiliter in Indoſcythia collocat inter Ozenam, & Triaguram.

Minnagar.

A Parthis.) Plinius libro 6.cap.13.Perſarum,inquit,regna,quæ nũc Parthorum intelligimus,inter duo maria Perſicum & Hyrcanium Caucaſijs iugis attolluntur.

Parthi.

Per fluuium.) Scilicet Indum.

Regi.) Parthorum.

Polymita. Πολύμπα.) Πολύμιτα legendũ.Iuuenali multitia,hoc eſt,indumenta multis filis contexta,vt ſunt ſericæ veſtes,& byſſinæ.

Chryſolithus. *Chryſolithum.)* Arrianus ter huiuſce gemmæ meminit, in hoc periplo,in neutro genere illius nomen vſurpans, quum aliàs communiter in fœminino genere Chryſolythus dicatur. Nonnulli volunt cum eo qui תרשיש *Tarſchiſch*, Hebraicè dicitur,à mari vnde prouenit(vti Fagio videtur)ſic appellatus.Chryſolithos autem Franciſcus Rueus lib. De gemmis. Arabicas, quod vario colore ſint,ac turbulento,ignobiliores eſſe dicit,ſelectiſſimarum autem Indiã eſſe nutricem,quæ ferè ſunt cæruleæ,marinæ,aquæ virorem ita præ ſe ferentes, vt aurum collatione quadam argenti inſtar cogant albicare.Hæc ille.Plinius lib. 37.cap 9. Hyacinthos, inquit, Æthiopia mittit, & Chryſolithos,aureo colore tranſlucentes.Præferuntur iis Indicæ.Et ſi variæ non ſint,Bactrianæ. Deterrimæ autem Arabicæ. Arrianus noſter & in hoc emporio Barbarico,& in Barygazi,Muziti,atque Meclinda reperiri tradit.

Chryſolithi Arabicæ.

Chryſolithi Aethiopicæ.

Chryſolithi Indicæ.

Coſtus. *Coſtus.)* Græcè κόστος,& κοστάειον.Straboni Arabicè coſt,ſiue caſt. Radix,& folium,inquit Plinius libro 12.cap.12.Indis maximo eſt pretio. Radix coſti guſtu feruens,odore eximio,frutice aliàs inutili. Idem lib.22.c.24. Thure,inquit, ſacrificamus,& coſto.Eius tria genera,Arabicum,cui Dioſcorides primas, Indicum,cui ſecundas:Syriacum,cui tertias tribuit.Plinius lib.1.cap.15.duas eius differentias ſecundum colorẽ facit,album,& nigrum.Arrianus noſter ex Barbarico emporio,quod eſt iuxta Indi oſtia coſtum exportari dicit. Sic Plinius

Coſti vſus in ſacrificando.

Coſti tres ſpecies.

Coſtus circa Indi oſtia.

libro

libro 12.cap.12.Primo ſtatim introitu amnis Indi in Patale inſula duo eius genera eſſe tradit,nigrum,& quod melius cãdicans:pretium in libras 16. Hodie enim,teſte Garzia,naſcitur circa Guzarate,inter Lyciũ,Bengula,Dely & Cambaia in Mandou & Chitor.

Lycium.) Hoc aliqui pyxacantham vocant,arbor eſt ſpinoſa, ramis trium cubitorũ aut longior,foliis buxi denſis,fructu piperis,nigro,læui, amaro,denſóque, cortice pallido, non diſſimili lycio madefacto, radicibus multis, obliquis,lignoſis.Naſcitur plurimum in Cappadocia & Lycia(vnde nomen ſuum ſortitum eſt)& pleriſque aliis locis,aſpera loca amat.Dioſcor.lib.1.c.114.Plin. lib.24.c.14.Gal.lib.7.ſimpl.medicam.

Lycium vbi proueniat.

Lycium à Lycia.

Indicum Lycium,inquit Amatus, ad omnia eſt valentius. Plurimum,teſte Garzia,naſcitur in Cambaia,prẽſertim in Bacaim,Manora,& Daman vrbibus Luſitaniæ regi ſubiectis,denique in continente Goæ.

Indicum Lycium

Lapis Calleanus.) Hunc Rhamnuſius ait ſimilem fuiſſe Smaragdo,verùm aliquantò candidiorem. Forſan eſt qui Callais Plinio dicitur,viridis,pallens, quem poſt auerſa Indiæ,apud incolas montis Caucaſi ait naſci,lib.37.cap.8.Vel eſt Callimus,de quo idem lib.36.c.21.

Calleanus lapis forſan Callais. Vel Callimos.

Saphirus.) Hebraicè ספיר *Saphir*, ſic ab elegantia, & pulchritudine dictus.In plurimis Indiæ locis naſcitur,vt in Calecut,Cananor,variis regni Biſnagar locis,præſtantiores ex Zeilan afferuntur, omnium verò laudatiſſimi ex Pegu:Garzias.

Saphirus.

Ε'πφεφάτας.) Ε'πφεφόρεος legendum.

Sinus Irinon dictus.) De hoc nihil potui inuenire apud veteres authores.

Barace. Βαεάκης.) Βαεάκη,Ptolem.inſula in Canticolpo ſita, Stephanus Baracani inſulam Gedroſiæ(quæ Guzzarat hodie dicitur)appellat.Adriano videtur eſſe inſula Diu.Caſtaldo Bazaim inſula.

Inſulas ſeptem.) Sic Ptolemæus poſt ſinum Colchicum meminit ἑφτὰ νησίας.

Serpentes ſignum.) De hoc ſuprà quoque ὄφεις. Græcè ſerpentes videntur dicti ἀπὸ τῦ ὄπτειν, vt dracones,ἀπὸ τῦ δέρκειν,videndo,quia animal eſt & viſu acerrimo præditum,& prouidum,ſagax,ſolers,aſtutũ.Geneſis 2. & Chriſtus,Eſtote,inquit,prudentes ſicut ſerpentes. Hinc σοφὸς(præpoſito σ) quaſi ὄφις videtur dictus.Hebraicè נחש dicitur,quod verbum experiri ſiue experiundo diſcere,argutari ſignificat.Sed hæc obiter.Arrianus noſter aliquoties in hoc periplo ſerpentum mẽtionem facit,quorum ſpecies enumerat,vt ſunt ἐχίδναι viperæ,in inſula Dioſcoridis,σαῦραι,id eſt, lacerti.κεφκότ),ſiue κεφκοῖται, in Auſtrali regione Indiæ.δεράκοντες dracones,ibid.γράαι Perſidis ſerpentes,ſiquidem ſunt ſerpentes,de quibus ſuprá. De ſerpentibus autem Indicis, præſertim Malabaricis atque Calecutiẽſibus,& magnitudine, & figura, & actione atque virtute admirabilibus,ſeu potius monſtroſis,vide Scaligerum Exercit.183.184. De iiſdem plurima in veterum hiſtoricorum monumentis extant. Verùm in Calecutienſi regione monſtroſos imprimis ſerpentes naſci, minimè profectò eſt mirum, quippe quum Tartareum illum ſerpentem ſiue Draconem, hoc eſt,Diabolum,apertè colere,atque venerari,haud quaquam reformident.

Serpentes. Ὄφεις ἀπὸ τῦ ὄπτειν.

Σοφὸς,quaſi ὄφις.

Serpentum quatuor genera.

Serpentes Indici

Serpentes Calecutienſes.

Α'εαβικῆς.) Forſan legendum ἀριακῆς Ariacæ. Ptol.poſt ſinum Barygazenũ meminit ἀριακῆς Σαδανῶν.i.Ariacæ Sadanorum.

Ariaca.

Mambari regnum.) Hoc videtur omnino eſſe regnum Cãbaiæ hodie dictum,de quo paulò póſt.

Mambari regnũ

Mediterranea Scythiæ contermina Iberiæ.) Forſan pro Ἰβηείη legendum Σαβειείη.Nam Ptolem.Indioſcythiæ, quæ iuxta Occidẽtalem Indi partem eſt, quam Arrianus noſter ſimpliciter Scythiam appellat,tres partes,ſiue regiones facit,nimirum Patalenam,quæ eſt circa diuiſionem oſtiorum Indi(de qua ſu-

Indoſcythiæ treis partes. 1.Patulena.

BIBLIOTEKA OHYRA LVIVENSIS

Sabyria. 2. Syraſtena.

prà.) Σαβειείαν *Sabiriam*, quæ ſuprà Patalenam eſt ſita. Συεαστηνὼ *Syraſtenam*, quæ eſt circa oſtia Indi, & magnum illum ſinum Canticolpum dictum.

Syraſtrena regio. Canticolpus. Syraſtra vel Cãbaia vel Decan, hodie dicta.

Συεαστρήνη.) Infrà Syraſtrenam appellat. Ptolem. Syraſtre: nam regionem collocat in magno illo ſinu Canthicolpo dicto, in quo Indus in mare ſeſe exonerat, ſic proculdubio dictam à Syraſtra eiuſdem regionis vico, quem nonnulli Cambaiam, alij Decam, ciuitatem hodie dictam eſſe volunt. Niger, Poſt Gedroſiæ, inquit, vltimũ ab Oriente terminum, Syraſtrena prima Indiæ regiuncula in ſinu Canticolpo extenditur, vbi locus Nauſtathmus, hoc eſt, nauium ſtatio patet. Mox Indii fluuij oſtia in mare erumpunt. Eſt autem Syraſtena ex Eelleforeſti & aliorum ſententia, regio propriè hodie dicta Cambaia, à Cambaia principe illius regionis ciuitate. Et certè Syraſtrenes regionis deſcriptio, qua hîc Arrianus noſter vtitur, propè admodum conuenit cum illis, quæ de Cambaia ab hiſtoricis traduntur. Cambaiæ enim regnum eſt prima Indiæ pars ad Solis occaſum, quæ Arachoſiæ terminis definitur, ad Meridiem mari, ad Occaſum Carmania, hodie Raſigut dicta, ad Ortum Paleacate, ad Septentrionem regno Sanmarcante (quæ fuit olim Parthorum regio) terminatur. Eã fluuius Indus, vnde India nomen duxit, interfluit. In eum ab Ortu & Occaſu fluuij complures illabuntur. Sinus ingens, in quem Indus influit, Canticolpus (forſan quaſi Sandicolpus) à ſcriptoribus antiquis appellatur. Regionẽ tanta fertilitate præditam eſſe perhibent, vt paucis iugeribus incredibilis hominũ multitudo ali atque ſuſtentari poſſit. Fruges varias, ſacchari quod Lagaram appellãt, magnam vim & fructus multiplices effundit, goſſipij atque ſerici multum in eo reperitur. Sic Arrianus noſter Syraſtrenam regionem frumenti, oryzæ, olei ſeſamini, butyri, carpaſi, &, quæ ex iis conficiuntur, othoniorum Indicorum πολύφορον. i. feraciſſimam appellat. Præterea Cambaia pecora & armenta innumerabilia nutrit. Sic in Syraſtrena regione Arrianus πλεῖστα βουκόλια eſſe dicit. Orã maritimã Cãbaię maxima ex parte Saraceni mediterraneam regionẽ homines dediti ſimulachris, colunt. Eſt gens quædam acris, quæ montes incolit, quæ poſtquam regis Mahumetis diſciplinis imbui cœperunt, ab illis deſciuit. Homines Reſbuti nominantur, & cum Regibus ſæpe bella gerunt. Mercatores ſunt ditiſſimi, vectigalia Regis ampliſſima, milites externi vberrimis à Rege congiariis alliciebantur, & ita fiebat, vt Cambaia patria quædam communis exiſtimaretur regni. Verùm de Cambaiæ regni regioníſque ſitu, & telluris fertilitate, & moribus gentis, qui plura cupit cognoſcere, legat Andream Corſalium, Ludouicum Vartomanum, Odoardum Barboſam, Summarium Orientale. Porrò principes eius regni vrbes ſunt Cambaia, non procul ab Indo ſita, quam nonnulli Syraſtram, alij Aſtragrapham olim dictam eſſe volunt. Item Diu ciuitas illius regni, in inſula quadam parua (quid ſi ſit illa, cuius paulò antea ab Arriano facta eſt mentio) exiguo ſanè freto à cõtinenti diſiuncta, quæ propter portus bonitatem, multos vndique mercatores ad commercium allicit, ita vt ſit emporium valde celebre, opibúſque multis opulentum. Curate ſiue Curati Mangalor cognomine, ſiue Surrate, ciuitas in portu ſita, quæ intimo ſinu, in quem Indus influit, definitur, quam nonnulli volunt eſſe Monogloſſum emporium Ptolemæi, iuxta Syraſtrum & Indi oſtia ſitũ. Chãpanellum, ciuitas regni illius ampla, & egregiè munita, quæ à Diu. 8, à Cambaia 2. à Curate quinque dierum itinere abeſt. Hanc Caſtaldus vult eſſe Aſtacapram olim dictam, de qua inferius. His adde Macauam mediterraneam, Bunbamum, Maimum, Dubezium, maritimas illius oræ ciuitates, de quibus vide paulò antè citatos authores.

Nauſtathmus.

Syraſtrena hodie Cambaia.

Cãbaiæ termini

Indus Cambaiã interfluit.

Canticolpus.

Cambaiæ fertilitas.

Lagara ſacchari ſpecies.

Syraſtrenæ fertilitas.

Cambaiæ pecora

Cambaiæ incolæ.

Resbuti.

Cambaia vel Syraſtra, vel Aſtragrapha.

Diu ciuitas.

Curate forſan Mongloſſum olim dictum.

Champanellum forſan Aſtacapra

Cambaiæ ciuitates maritimæ.

Oryza.) Oryzæ magnam vim in Cambaienſi regione, quæ eadem eſt quæ Syraſtrena, hodie naſci Summarij Orientalis author, atque alij omnes teſtantur. Oryza Indorum cõmunis maximè, gratiſſimúſque cibus, plurima, optima, minu-

Oryza.

Oryza vbi plurima & optima.

minutiſſima candidiſſimáque hodie naſcitur in Battecala regno, præſertim in Maganduo eius regni loco celebri. Ac quatuor quidem ibidem Oryzæ genera Indis celebrata in illo loco naſcuntur, quorum primum & præſtantiſſimum giracalli, ſecundum Iambucal, ſiue Chibu bacali, tertium Bachael, quartum Canacas appellant. Naſcitur quoque ingens Oryzæ copia in Mangalor, & Cumbala, quæ ſunt duo regni Narſingæ loca. Teſtis Odoardus Barboſa. Sũmarium Orientale. De Calecutienſium cum tripudiis, ac muſicorum inſtrumentorum cantu adhibitis etiam cultu habitúque dæmonum denis hominibus, Oryzæ ſerendæ more ac conſuetudine vide Ludouicum Vartomanum.

Oryzæ quatuor genera.

Oryzæ ſerendæ mos monſtroſus.

Olei Seſamini.) Hoc etiamnum hodie Cambaiã abundare omnes teſtantur. Eſt autem oleum ſeſaminum, è ſeſamæ ſiue ſeſami ſemine expreſſum, quod ſemen in officinis notiſſimũ, planta verò ipſa valde eſt rara. Seſama, inquit Plin. lib. 18. cap. 10. ab Indis venit, & ex ea oleum conficiunt, color eius candidus. Idem teſtatur lib. 6. cap. 29. Vt olim, ita hodie quoque plurimum in India ſeritur, ſimilitérque oleum ex illa conficiunt, nõ modo ad lucernarum vſum, ſed etiam ad ciborum condimentum, qui oliuarum apud nos eſt vſus. In regno Cãbaienſi ſiue Syraſtrenenſi (de quo nunc verba facimus) Indi quando ſibi volunt mortem conſciſcere Amphiam (quod nonnulli volunt eſſe Opium) cum oleo ſeſamino deuorant, atque ita ſine magno cruciatu quaſi dormiendo mori dicuntur, teſtis eſt Odoardus Barboſa. De olei denique Seſamini viribus egregiis vide Dioſcorid. lib. 2. cap. 93. Plin. lib. 23. cap. 4. vbi etiam iidem authores de variis oleorum generibus, ſingulorúmque viribus differunt. Hodie quoque apud Indos, Æthiopas, populos illos Orientales multiplicia ſunt factitiorum oleorum genera. Oleum, inquit Plin. lib. 15. cap. 7. Indi olim ex caſtaneis, ſeſama atque oryza facere dicebantur, Ichthyophagi ex piſcibus, atque etiam ex ſale, teſte Nearcho. Sic Arrianus Dioſcoridis inſulæ incolis lacertorum pinguedinem olei loco fuiſſe teſtatur. Hodie oleo cocci Malabarenſes vtuntur ad ſananda vulnera, vt ex Summario Orientali conſtat. Enna, ſiue Hena frutex eſt in Troglodytica viticeis pampinis ſimilis, cuius ſuccus oleũ eſt, odore nullo, colore aureo. Hoc oleo (teſte Franciſco Aluarezo) Æthiopes vtũtur, qui oliuis carent. Eodem oleo, teſte Ludouico Vartomano, Calecutiẽſes in ſuis ſacrificiis caput inungunt, ad peccatorum veniam obtinendam. Ex zenzerlino quoque ſiue zerzelino Calecutienſes, apud quos copioſiſſimum prouenit, oleum perfectiſſimum conficiunt, teſte Ludouico Rom. Eiuſdem olei, eodem teſte, in Zeila quoque Æthiopiæ vrbe (de qua ſuprà) magna eſt abundantia. Quid autem ſit zerzelinum, non tradunt. In inſula Vẽdemao quæ ab incolis Migindanao dicitur ex ſagu (quæ eſt arbor) non modo panem, verum etiam oleum conficiunt, vt tradit Antonius Pigafetta, Ioannes Gaetanus Caſtillioneus de Molucis inſulis. Ex cannella in Zeilan inſula oleum odoratiſſimum exprimunt, quo Indi ad ſe vngendum vtuntur, teſte Nicolao Contio. De oleo Senegæ vide Scaligerum exercitat. 158.

Olei ſeſamini copia in Cambaia.

De ſeſamo Indico vide Diod. Siculum lib. 3.

Olei vſus in India.

Amphiam nõnulli volunt eſſe Opium.

Olei ſeſamini vires.

Olei facilitẽ apud Indos & Æthiopas varia genera.

Oleum cocci.

Oleum ennæ.

Oleũ zerzelini.

Oleum ex ſagu arbore.

Oleũ ex cãnella.

Butyri.) Eiuſdem hodie quoque in Cambaia magna eſt copia, vt Summarium Orientale teſtatur.

Butyrum.

Καρπάσου.) Epotus καρπάσου ὀπὸς, hoc eſt, carpaſi ſuccus ſoporem, citámq; ſtrangulationem adducit. Dioſcor. lib. 6. cap. 43. Quodnam autem hodie plantæ genus nobis carpaſum dici poſſit, Mathiolus ſe fatetur ignorare, idémque carpaſum, carpeſiam, & carpeſium dicit ſibi non videri vnam eſſe plantam vt multi exiſtimẽt. Hoc in loco Rhamnuſius putat legendum κάρβασος quod ſpecies eſt lini ſubtiliſſimi, ex quo præcipua fiunt vela nauium, quæ & ipſa ab hoc plurali numero carbaſa neutro genere dicuntur.

Carpaſus.

Ex qua. ſ. carbaſo Indica Othonia.) Q. Curtius lib. 8. de Indorum habitu verba faciẽs, corpora, inquit, vſque ad pedes Carbaſo velata. Et paulò poſt. De Regum veſtitu. Diſtincta ſunt, inquit, auro, & purpura carbaſa, quæ indutus eſt.

HAVRDA BIBLIOTEKA OBRAZ

Hodie in Cambaiensi terra sericarũ,Gossipinarum aliarúmque multiplicium vestium atque pannorum præstãtissimorum maximam copiam reperiri Summarium Orientale, & alij testantur. Præterea verò quæ sunt commemorata maxima in Cambaiensi terra hordei, millii, omnis generis leguminum, fructuum,seminum,amphiã,quo Rex Veneris gratia vtitur, storacis liquidi copia reperitur. Sunt quoque in ea multa aromatum atque thymiamatum genera, quæ nobis sunt incognita.Eiusmodi est alaquequas,Endego siue Indaco (coloris cuiusdam species) pucho,siue puchou (radix rapontico similis) caco, siue cachou (terra laccæ similis) borraxo,&c. Nascuntur præterea in ea maiolicæ, corniolæ,chalcedonii præstantissimi.

Fructus Cambaiensis regionis.

Aromata Cambaiæ.

Gemmæ in Cambaia nascentes.

Βοκόλια.) Boues in Cambaia sylvestres, setis equinis,& proceris cornibus prædíti.Bobus etiam in Cambaia quibusdam cùm ad portãdum onera clitellatis,tum etiam ad equitandum vtuntur.Equorum & elephantorum ibidẽ maxima copia. Rex enim ferè triginta millia equorum,& ccc elephantos alit. Principes Saraceni singuli quingentos,aut etiam sexcentos equos habent.

Animalia Cambaiæ.

Viri vasto corpore.) Omnia enim ferè maiora in India quàm in reliquis orbis terrarum partibus nascuntur.Vide Plin.lib.6.cap.2.Cambaienses hodie artifices sunt ingeniosissimi,mercatores valdè industrii,bellatores acerrimi.

Omnia ferè in India magna. Cambaiensium ingenium.

Nigro colore.) Communis ferè Orientalium color ob magnam vim caloris,qui apud illos dominatur.

Orientales ferè nigri.

Minnagara.) De hac suprá. Castaldus vult hodie Maciquepatan appellari.

Minnagara.

Alexandri.) De huiusmodi Alexandri in India monumentis,vide plura apud Philostratum lib.2.sub finem,Arrianum lib.8.

Alexandri monimenta in India.

Asta,& Traperã.) Infra Asta campra appellat.Videtur ergo hîc esse mendum.Asta Ptolem.Drangianæ regionis ciuitatem facit. Est quoque eiusdem nominis alia vrbs. Plin.lib.3.cap.5.Item lib.35.cap.12.

Asta.

Papicæ.) De hac nihil potui inuenire.

Papica.

Τόπος.) Forsan legendum ποταμὸς.nam statim sequitur,in cuius ostio, &c.

Bæones insulæ.) Ptolemæo βωνὶς flu.est iuxta Indum fl.in Indoscythia.

Maximus fluu.Mais. Osor.lib.6. Maim fluuium per regnum Cambaiæ ait defluere, in quem Almeida Lusitanus anno 1519.delatus fuit,ibíque vidit in oppido peruetusto,maximum, & amplissimum templum, & campum latissimum,in quo erant sepulchra innumerabilia. Quum ab incolis scisciteretur, quid infinita illa mortuorum monimenta designarent:responderunt illi, qui sapientes existimabantur, antiquissimis regionis illius monimentis, & scriptis contineri:Herculem in Indiam cum maximo exercitu penetrasse,& in eo loco bis cum Rege quodam potentissimo collatis signis, confixisse, & vtroque prælio superatum fuisse.Vt autem tàm præclari facinoris memoria conseruari posset, institutum ab antiquis fuisse, vt locus ille in quo milites Herculis ceciderant religione consecraretur,& illa sepulchra inuiolata permanerent. Hæc illi prædicabant,quibus quanta sit habenda fides,liberum sit ei,qui velit, iudicare. Almeida inde profectus Dium vela dare iussit. Hæc Osorius. Hinc constat hunc fluuium adhuc antiquum nomen retinere.Mai inter clarissimos Goę (quæ est in sinu Barygazeno) portus in Summario Orientali numeratur. Maim Ioannes Barrosus vnam ex ciuitatibus regni Cananor esse scribit. Denique Maim,Maimi,& Vmaini tres regni Cambaiæ portus maximè illustres Summarium Orientale celebrat. Videntur itaque omnia hæc loca ab illo fluuio Maim fuisse denominata.

Mais fluuius.

Templum vbi multa sepulchra.

Hercules à rege Indorum victus.

Mai portus.

Mais vrbs Cananor.

Barygaza.) Arrianus post Sinthum fluu.posuit sinum quendam ἀνεώρητον quem Irenum appellauit, post Irenum Baracẽ, post Baracem denique vult sequi sinum Barygazenum, in cuius descriptione nunc versatur. Ptol.in Indoscythia in Canthicolpo post Syrastrenam ponit Laricam cui subiungit sinum

Barygaza.

Barygazenum, ipsam verò Barygazam emporium ac metropolim mediterraneam,vnde sinus ille fuit appellatus,in Zarica ab occasu Namadi flu.

Niger Barygazam emporium, à quo sinui nomen inditum,ait hodie Amadauche ab incolis nuncupari nomine nimirum amnis cui adiacet, qui & ipse olim quidem Namadus à Ptolem. hodie ab incolis Amadauche appellatur, Plinio lib.6.cap.29.Baragaza est Æthiopiæ oppidum.Rhamnusio verisimile videtur Barygazam fuisse in latere Calecutiensi, non procul ab ostiis Indi, & alio in loco difficilis esse coniecturæ ait, quænam vrbs in litore Calecutiensi Barygaza illa clara & illustris (quæ vna cum fluu.septẽdecim grad.esse dicitur) extiterit,verisimile tamen esse eam in hoc ipso litore Calecutiensi fuisse nõ procul à Goa.Belleforesto regio Calecutiensis videtur ea esse,quæ olim Limyrica dicta est propinqua regioni Aiorum. Est autem Amiadiua,siue Anchediua, quam Niger vult esse olim dictam Barygazã insula non valde magna in medio latere Calecutiensi sita, septẽdecim grad.à continente duobus milliaribus, siue (vt alii volũt) circiter quatuor passuum millia abest,in cuius medio magnus est lacus aquæ dulcis,nõ procul ab illa absunt tres insulæ Ghediuæ dictæ.Alliga fluu.per medium eius insulæ sese in mare exonerat. Portugallenses ex Melinde plærunque in hanc insulam traiiciunt,Calecutium petentes.

Barygaza hodie Amadauche Nigro.

Namadus fl.hodie Amadauche.

Barygaza videtur omnino fuisse in litore Calecutiensi.

Calecutiensis regio olim Limyrica.

Amiadiua insula.

Lacus aquæ dulcis.

Alliga fluuius.

Lamnæus fluuius.) Hunc Niger vult hodie Amadauche siue Amiadiuã appellari.Ptol.fluuium Barygazam præterfluentem Namadum appellat.

Lamnæus fluu.

Τενιὰ.) Ταινία Straboni terra angusta inter mare & fossam.

Καμμὼν.) Vicum.Ptol.Καμάνλω Camanem appellans, ponit in sinu Barygazeno.Hunc nonnulli volunt esse celeberrimum illud Orientis emporium Calecutium,quod in medio ferè Malabaricæ regionis,non procul à mari situm est,de quo infrà.Alii tamen non Camani, sed Cottiaram volunt esse Calecutium. Niger. Quo circumflexo in sinu Barygazeno Camanes ciuitas est cum fluuio, modo Cambayth ab incolis dicitur, emporium nobile, cui optimus subest portus.De Cambaia suprà dictum est.

Camana nonnullis Calecutium.

Calecutium nonnulli volunt olim Cottiarã dictã.

Camane Nigro Cambaia olim dicta.

Astacampron.) Ptol.ἀστακάμπρα ciuitatem ponit in Syrastrena regione ad occasum Indi fluu. Iacobo Castaldo est Campanir siue Campanellum hodie dictum Cambaia oppidum amplissimum atque clarissimum,de quo suprá.

Astacapra hodie Campanellum.

Ῥυμουλκεῖν.) Remulcare veteres Latini dixerunt,Liuius remulco trahere, quod fit quum scaphę remis magna nauis trahitur.

Remulcare.

India vniuersa fluminibus.) Strabo lib.15. Indiam ποταμοῖς κατάῤῥυτον. i.fluuiis plurimis & maximis irriguam esse dicit, quorum duo principes, Indus & Ganges, qui Indiam quasi alteram quandam Mesopotamiam vndique cingunt.Post hos maximi sunt Hydaspes,Acesines,Hydraotes, Hyphasis. Præter hos alii sunt innumerabiles, atque hinc quidem tanta est Indiæ fertilitas, & rerum Indicarum moles atque magnitudo. Plin.lib.6. cap.17. amnium vastitatem in India esse dicit.Arrianus tot in India fluuios esse dicit, quot sunt in reliqua Asia.Seneca teste Plinio,sexaginta Indiæ amnes prodidit, gentes centumoctodecim.Diodorus quoque Siculus lib.2:Indiam regionem prętantissimam fluminibus plurimis distinctam esse ait.

India fluminibus abundat.

Indiæ præcipua flumina.

AEstus.) Æstus vsitata significatione duplex est motus, ac verè duplex, in seipsum nimirum replicatus, qui eleganter à Strab.lib.1. respirationi comparatur quæ & ipsa duplici motu cordis constat. πλημμύρα, Græcis est alter motus.i.exundatio siue profluxus maris,ἄμπωτις verò.i.reciprocatio,vbi mare reciprocando se recipit. De huiusmodi maris fluxu & refluxu, siue reciprocatione eleganter disserit D.Ambrosius Hexamet.4.Leuinus Lemnius de occultis naturæ miraculis lib.2. eum Lunæ, vt hîc noster author de mari Indico affirmat,acceptum referens. Contra tamen Picus Mirandula cap.4. contra Astrologiam diuinatricem Indici maris,atque Persici æstum, neque in Lunam, neque in signorum qualitatem, sed in Solis positum, conditionémque mate-

AEstus maritimus.

EUROPA BIBLIOTEKA OH

Persici sinus æstus. riæ referendum esse hoc modo probat. Persicus enim, inquit, sinus Sole virginem ingrediẽte agitatur, præcipuè cùm peruenerit ad sagittarium, placidum

Indici maris æstus. verò est & tranquillum, quum ad Pisces & Geminos. contrà Indicum sub Virgine & Sagittario tranquillum, sub Piscibus & Geminis est innauigabile. Ve-

Æstus multiplex. rùm de huiusmodi æstus diuersitate in diuersis regionibus multa elegãter disserit Scaliger exercit. 52. Non est, inquit, vel reuersio, vel occupatio, liberatio-

In Sur Oceano nullus æstus. ne litorum locis omnibus. In Oceani Sur litore Boreali nullus æstus est. In Britannico vehemens vbique. In Australi Sur ad Beragam validus: in Ligustico vestigium nullum. In plaga Indica secundum Gangis, atque Indi fauces

Maris Erythræi æstus. magnus. In Erythræo tantus, vt osores sacrarum literarum temerè mentiti sint Mosem in sicco trãsmisisse nactum refluxionis occasionem, quod tamen fieri non potuit. Propterea quòd ad Sues vsque, quod intimo in recessu iacet, mare operit litus illud, neque vnquam regrediens ita nudat, vt inferiores partes, quà transierunt Hebræi, sua decessione aperiat. Non est autem vbique similis. Maxima ex parte senis prorsum rursum mouetur horis, quemadmodum in Adriatico. Garumnæ fauces septenis ingreditur Oceanus, quinis egreditur. Ad Genegam Æthiopiæ quaternis accedit, octonis recedit. Sed & in Calecutio mari incrementa fiunt pleniluniis, contrà ad Indi fluuii litus, nouiluniis. Est præterea lentior alicubi, incitatior alibi. Cur autem iisdem penè litoribus ad Calecutium pleniluniis, ad Indi fluuii litora nouiluniis Oceani fiant incrementa Scaliger causas reddit, quas ibi poteris videre. Ludouicus quoque Vartomanus lib. 4. cap. 1. Ad Cambaiam amnes non nisi decrescente Luna augescere dicit, quum apud nos pleniluniis tumescant mirum in modum.

Difficiles & periculosi imperitis.) Sic Alexandri Magni Classem huiusmodi reciprocationis ignoratione magnam iacturam fecisse, testis est Arrianus libro 6.

Aἱ.) Videtur ᾱ legendum.

Σωαπτομένης.) Forsan σωαυξομένης legendum.

Amnium Indiæ ratio. *Et flumina sub ingressum.)* Sic Arrianus Indiæ amnes scribit circa æstiuum solstitium plenos & turbulentos fluere, ac incitatissimos ferri. Quomodo autẽ cæli pariter atque aquarum rationes seu qualitates nauigantibus sint obseruandæ vide Calcangninum de re nautica, quæ quidem huc faciunt. Ibidem etiam de fluuiorum vario motu, incrementis, & decrementis agit.

Aratrÿ. *Aratrÿ.)* Forsan Arij. Ariana gens contermina Indiæ, Plin. lib. 12. cap. 8.

Rachusii. *Rachusii.)* Forsan Arachotæ, siue Arachosii.

Tantharagi. *Tantharagi.)* Forsan Paropamissadæ. Plin. lib. 6. cap. 2. Plærîque ab Occidente Indiam non Indo amne determinant, sed adiiciunt quatuor satrapias, Gedrosos, Arachotas, Arios, Paropamissadas.

Τῆς Φωκλίδος.) Infrà Φωκλαΐδα appellat. Ptolem. Φωκλίδα *Phoclida* appellans in Arachosia ponit non procul ab Alexandria, quam Arrianus hîc subiungit. Proclaida Ptolem. ponit inter Suastum, & Indum, in regione Gandarorum, quos Plinius & Mela Gandaros appellant. Proclais, Peucolaitis, Straboni iuxta Nauibibim oppidum.

Alexandria Bucephalos.) Hæc vrbs in Hydaspis flu. ripa ab Alexandro cõdita fuit eo ipso in loco vbi Porum superauit, eámque sic cognominauit ab equo nobili, qui in eo prælio cecidit. Alii super equo mortuo cõditã esse dicũt. De illo equo vide plura apud Plin. lib. 8. c. 42. Arrianũ lib. 5. Gal. lib. 2. & 5. Hãc

Bactriani. vrbem hodie Gelfeten appellari, testis est Ger. Mercator. Bactriani dicti à Bactra fluuio, à quo Bactra regio, & Bactrum vrbs regia quondam Ariaspe, siue

Bactria hodie Boccara. Zariaspa dicta. Bactria hodie Boccara. Bactriana regio Zagatoræ, Tartarica pars quæ Sãmarant appellatur. Alii Battoram volunt hodie appellari. Bactri, inquit Plin. lib. 6. c. 16. quorum oppidum Zariaspe quod postea Bactrum à flumine appellatum est, obtinent aduersa mõtis Paropamissi, & aduersus fontes

Indi

Indi includuntur flumine Ocho. Vltra Sogdiani oppidum Panda, & in vltimis eorum finibus Alexandria ab Alexandro Magno conditum oppidum. Aræ ibi sunt ab Hercule & Libero patre constitutæ, item Cyro & Semiramide, atque Alexandro. Apud hos, eodem teste libro 31. cap. 7. & amnes duo sunt insignes, Ochus & Oxus salis ramenta deferentes, & duo lacus vasti, quorum alter est ad Scythas versus, alter ad Arios sale æstuãtes. Smaragdi Bactriani, vt Plin. lib. 37. c. 5. inquit, optimi, quos in commissuris saxorum colligere dicuntur Etesiis flantibus.

Q. Curtius. *Lacus Ochus, & Oxus saliferi.* *Smaragdi Bactriani.*

Gens bellicosissima.) Idem testatur Q. Curtius libro 4. Proximos, inquit Ammianus Marcellinus lib. 23. Margianis limites possidẽt Bactriani natio antehac bellatrix & potentissima, Persisque semper infesta. &c. Illorum terram Strabo statim ab initio libri 2. δυσμενεστάτην & δίφορωτάτην appellat. de qua multa Marcellinus, & Qu. Curtius.

Τ'πὸ βασιλέα ἔσαν ἴδιον τόπον.) Locus videtur esse corruptus. Forsan τόπον redundat. Sensus est illos proprium habuisse Regem. Antiquissimus Bactrianorum rex fuit Zoroastres, qui magicas artes inuenisse, & numeri principia, syderúmque motus diligentissimè spectasse dicitur. Iustin. libro 1. Sic Amm. Marcellin. Bactrianam gentem, inquit, rexere veteribus seculis etiam Arsaci formidabiles Reges.

Zoroastris rex Bactrianorum.

Ab his partibus Alexander vsque ad Gangem prog.) Plinius libro 6. cap. 27. Hyphasim Alexandri itinerum terminum fuisse vult, exuperato tamen amne, arísque in aduersa ripa dicatis. Arrianus libro 8. Indi, inquit, ostia Patalámque, & quæ in Meridiem spectant, Alexander, & Macedones, & plerique Græcorum viderunt. Quæ verò ad Orientem sita vltra Hyphasin amnem, ea nec Alexander, nec suorum quisquam adiit. Secus ergo illi, quàm Arrianus noster, qui illum ad Gangem vsque progressum fuisse scribit.

Hyphasis Alexandri itinerum terminus.

Non defuerunt, qui eum Gangem transiisse affirmarunt. Verùm in huiusce expeditionis Alexandri in Indiam descriptione historici sæpe plus adulationi, quàm veritati seruierunt: vt Strabo & alij monent. De illa expeditione vide Plin. lib. 6. c. 24. vbi terminum illius, à quo facit Xylenepolim vrbẽ ab Alexandro conditam.

Limyricam.) Hanc Ptolem. ponit inter regionem virorum piratarum, & Aiorum.

Limyrica.

Australia Indiæ.) Hanc regionem Dachinabadam appellans, paulò pòst describit.

Ozena vrbs, in qua regia.) Ptol. Ozene Tiastani regia ab Occasu Namadi fl. iuxta Minagaram. Castaldus eam hodie vult Pale vocari.

Ozena hodie Pale

Ὀνυχίων.) Onyx, vel onychinus, Hieronymo ὀνυχίον onychium. Epiphanio gemma est valde flauo colore, qua Regum & diuitum sponsas plurimum delectari aiunt, quæ hanc gemmam in poculorum vsum conuertunt. Sunt & alij onychitæ æquiuocè dicti, qui ceræ mellis colorem habentis sunt similes. Aiũt autem aliqui eos ex aqua coire, ac veluti congelari: onychitas appellant, à natiuo eorum colore, quia elegantium virorum vnguis sit marmori similis, non sine colore sanguinis tamen. Alij verò sanè, & ipsum marmor ab exploratione vnguis onychitam vocant, falso nomine propter puritatem albedinis. Hæc Epiphanius libro de duodecim gemmis. Alabastrites lapis, Dioscor. etiam onyx appellatur. שהם *Schoham* vocem (cuius & in rationali Aaronico & Gen. 2. fit mentio, quíque in regione Hauilah. i. India, reperiri dicitur.) Aquila, Symmachus, & Theodotion, onychinum interpretati sunt, quos sequitur Pagninus in suo Thesauro. Septuaginta Prasinum verterunt. Chaldæus paraphrastes & Rabbi Ioseph Sardonium. Schoham, inquit, Agon Hebræus, lapis est pretiosus, candidus & permixtus (quod onychi conuenire videtur) vt citat Aben Ezra, se quidem ignorare professus. Sardonyx & onyx duæ sunt gemmæ vnius

Germanicè onychel. *Onychinus lapis.* *Schoham lapis.*

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. МЕЧНИКОВА

generis,ſardonyx autem pretioſior eſt ſardio & onyche mixtus, quē olim Romanis maximo fuiſſe in pretio author eſt Demoſtratus. Arrianus noſter ter onychini lapidis mentionem facit,eúmque in Barygazeno ſinu atque Dachina bade, hoc eſt, Auſtrali Indiæ regione naſci ſcribit, quod ſacris Literis conuenit, quæ illum in terra Hauilah, id eſt, India citra Gangem reperiri teſtantur.

Proclas. Διὰ προκλαίδος.) Suprà Proclida appellauit. Ptolemæo eſt inter Suaſtā & Indum. Proclaida appellat ciuitatem Saudanorum Indo oppoſitam, quā Alexander facto ponte traiecerit exercitum.

Cattyburinæ,patropapige,cabalite.) Videntur nardi eſſe ſpecies, ex quibus me non poſſum explicare. Arrianus noſter infrà quartam ſpeciem nardi addit, γαπανικὴν appellans quam in Muzyri atque Nelcynda ait naſci,& quintā quā *Nardi ſpecies.* γαγιτικὴν appellat. Nardum Indiæ vbi naſcitur Cachzcara. Arabes, teſte Auicēna libro 2. cap. 646. Cembul, quod eſt ſpica,& Cembul Indi, id eſt, ſpicam Indi cam appellant. Matthæus Syluaticus cap. 640. Simibel & Sumbel eā appellat, quæ nomina Garciæ videntur corrupta. Apud Dioſcoridem porrò & Plinium has nardi ſpecies inuenio. Prima eſt *Nardus Indica.* Ἰνδικὴ Indica, ſecundum Dioſcoridē, Plinium & alios. Sic Strabo lib. 15. ex Ariſtobulo probat Indiā auſtralem (quam Arrianus Dachinabadem paulò pòſt appellat) habere cinnamomum nardum & alia aromata, quemadmodum Arabia & Æthiopia cùm regionibus illis ſolo perſimilis ſit, differat autem aquarum abundantia, vnde aer illius vdus ſit, fœcundus,& valde nutritiuus.

Nardus Gāgitis Secunda eſt γαγγῖτις, cuius infrà Arrianus meminit, ſpecies Indicæ nardi, à Gange vbi naſcitur, nomen ſortita, de qua ſic Dioſcorides. Ex Indica autem nardo, quædam Gangitis vocatur, à fluuio Gange, apud quem enaſcitur, montem præterfluente, quod genus ob multam loci in quo prodit, vliginem, viribus infirmius eſt, atque procerius adoleſcit, plures ferens ſpicas, ab vnica radice comoſas, vnáque conuolutas, ac grauiter olentes. De eodem ſic Plinius libro 12. capite 12. Alterum eius genus apud Gangem naſcens damnatur in totum, Oſenitidis nomine, virus redolens. Vterque ergo Dioſcorides & Pli- *Nardus Gāgetica Oxenitis dicta* nius, Gangitidem, ſiue Gangeticen nardum à graui odore Oſenitida aiunt appellari, nempe ὀπὸ τῆ ὄζειν. Quid ſi potius Ozenitida dicamus nardum appellatam ab Ozene vrbe, ex qua & per quam (Arrianus noſter teſtis eſt) nardum & alia huiuſcemodi in Barygazam fuiſſe deportari ſolita. Cæterùm hodie quoque in Mandou & Chitor prouinciis, regnis Delli, Bengalæ,& Decan vicinis, iuxta fluuium Gangem (de quo infrà) nardum naſci, Garzias teſtatur. Idem quoque vult vnica nardo, quæ iuxta Gangem oritur, quæque in Occidentem exportatur, hodie medicos cùm Indicos, tum Turcas, Perſas & Arabes vti, idq; genus nardi, quod Sepelueda Satiech & Satiach appellat, id eſſe quod ex Satiguam affertur, celeberrimo regni Bengalæ portu, & emporio ad fluuij Gangis oſtia, de quo infrá. Et hæc de Gangetica nardo. Quid ſi igitur pro γαπανικὴν infrà legendum ſit γαγιτικὴν, cuius infrà meminit, quæ à Dioſcoride γαγγῖτις dicitur.

Nardus Arabica. Nardus Æthiopica. Tertia eſt Ἀραβικὴ, & quarta Αἰθιοπικὴ Arabica & Æthiopica, cuius paulò antè ex Strabone facta eſt mentio, de quibus nihil apud Dioſcoridem & Plin. inuenio.

Nardus Syriaca Quinta eſt Συριακὴ Syriaca, cuius Dioſcorides pariter & Plinius meminerunt. Hanc Dioſcorides ait ſic appellatam eſſe, non quòd in Syria proueniat, ſed quòd montis in quo oritur pars vna ad Syrios, pars altera ad Indos flectatur. Verùm Mathiolus eam potius à Syraſtrene regione (de qua ſuprà) quæ *Nardus Syriaca videtur ea quæ in Syraſtrene regione naſcitur.* ad Indicum fluuium eſt, quàm à Syria ſic appellatam fuiſſe exiſtimat, quandoquidem ſi Ptolemæus vera refert, mons in India viſitur, qui à Gange fluuio ad Syraſtrenem extenditur. Hanc Mathioli coniecturā Arrianus noſter videtur egregiè

egregiè confirmare, qui & in Barbarico emporio, quod eſt in Syraſtrena regione,& in Barygazeno ſinu, qui Syraſtrenæ eſt vicinus, nardum dicit reperiri. Sic hodie in Cambaia, quam dixi eſſe Syraſtrenam olim dictam, nardum plurimam naſci, teſtis eſt Ludouicus Vartomanus.

Sexta eſt ὀρεινὴ montana, quam Dioſcorides ait in monte, quem Ganges *Nardus mōtana* præterfluit, naſci, paulò odoratiorem. Idem tamen capite 8. nardum montanam thylacitim & pyritim à nonnullis dictam ait, in Cilicia & Syria naſci, quam ibidem pluribus deſcribit. Galen. lib. 8. ſimplic. medicamentorum nardum montant thylacitim & pyritim à nonnullis dictam, plurimam in Cilicia ſcribit naſci.

Septima, Σαμβαειτικὴ, cui nomen locus indidit, teſte Dioſcoride, quę etiam *Nardus Sambaritica.* ſpecies eſt nardi Indicæ.

Octaua eſt Κελτικὴ, cuius Dioſcorides cap. 7. atque Plinius meminerunt, quā *Nardus Celtica Gallica.* Dioſcorides in Liguriæ alpibus aliungia patrio nomine appellatam, in Iſtria prouenire dicit. Nona Cretica, quam Plinius commemorat. Decima Ita *Nardus Creticæ Nardus Italica.* lica vulgò lauanda, ſiue lauandula dicta. Atque hæ ſunt nardi differentiæ, nimirum Ἰνδικὴ, Γαγῖτις, ſiue γαγικὴ, quæ etiam Ὀζηνήτις dicitur: Ὀρεινὴ, quæ etiā Θηλαιῖτις, Νίκις, & πυκνῖτις dicitur: Σαμβαειτικὴ, Συριακὴ, Κελτικὴ, Κρητικὴ, Ἰταλικὴ. De his verò quæ hîc ab Arriano commemorantur nardi generibus, nihil inuenire potui, niſi forſan hæc ipſa vel aromatum quorūdam vel lini nomina ſunt, atque genera, doctioribus me diiudicanda relinquo.

Melilotum. Μελίλωτον.) Μελίλωτος ſiue μελίλωτον melilotus Latinè, & ſertula campana. Arabicè *Alchilelmelich*. Herba eſt, vt eam Serapio ex authoritate Iſaac Ebenamram deſcribit, quæ folia fert rotunda & viridia, ramulos emittit admodum exiles, in quibus folia rara. Semen gerit in ſiliquis tenuibus, ac rotundis, quæ grana includunt pauca, glauci coloris, rotunda, infra ſinapis magnitudinem. Sertula campana dicitur: & quia coronas ex illis antiquitas factitauit, & quia laudatiſſima in Campania circa Nolam naſcitur, vt ex Dioſc. lib. 3. c. 41. & Plin. lib. 21. cap. 9. conſtat.

Sandaracha. Σανδαράχη.) Σανδαράχη, Græcè per χ. Sandaracha vocabulum eſt æquiuocum. Arabibus enim eſt gummi iuniperi, ſiue iuniperium, cuius Plinius lib. 13. capite 11. nullum vſum eſſe dicit, quum tamen & Serapio, & Galenus libro 6. ſimplicium medicamentorum multas & magnas eius vires tradat. Gummi, hoc eſt maſtichæ ſimile, quod & ſandaracham,& vernicem appellat. Græcis verò ſandaracha eſt foſſilis arcenici, ſiue auripigmenti genus: erodens & exitiale medicamentum, de quo Dioſcorides libro 4. cap. 81. Eſt & ſandaracha Plinio ceraginoſi mellis genus, de quo ſcribit lib. 9. c. 7. Sic diſtinguit Mathiolus in lib. 1 & 4. Dioſcor.

Stimi vulgò ſtibium. Στίμμι.) Στίμμι Græcè, Latinè ſtibium. Arabicè *aumad* ſeu *atimad*, recentioribus medicis, chymiſtis, ac ſeplaſiariis, qui Mauritanorum doctrinam ſectantur, Antimonium dicitur, quòd hoc nomine Serapio & Auicenna ſtibium appellauerint. Itali ſtibio & antimonio. Germani *Spieſs glaſs*. &, *Roc ſpieſs glaſs* appellant. Huius fodinæ multæ in Senenſi agro, præſtantiſſimum foditur, in maritimis Maſſano ſolo ac Suanenſi, quinetiam in comitatu S. Floræ prope Syluenam oppidum. De illius viribus, ac vi deiectoria, vide Dioſcoridem libro 5. cap. 59. Galenum lib. 11. ſimpl. medicamentorum. Mathiolum in Dioſcoridem. Illius quoque egregius vſus ad campanas ſonoras, & vaſa ſtagnea efficiendum, ad metallica, ad ſpecula polienda, ad chalcographicos characteres & typos effingendum.

India mediterranea multas regiones,deſerta,montes.) Q. Curtius libro 7. India tota fermè ſpectat Orientem, minus in latitudinem, quàm rectà regione ſpatioſa, quæ Auſtrum accipiunt, in altius terræ faſtigium excedunt. Auſtralē hanc regionem Arrianus noſter Dachauabadam dicit appellari.

HAVCOBA LIBIOTEKA OPA

Montes Indiæ.

Montes magnos) Hinc Plinius libro 6. cap.17. Par labor, inquit, sit montes enumerare. Iunguntur inter se Imaus, Emodus, Paropamissus, Caucasi partes à quibus tota decurrit in planitiem immensam, & Ægypto similem.

Quintus Curtius libro 7. Animalia, inquit, inusitata cæteris gẽtibus nisi inuecta.

Ferarum varia genera) An malia nobis incognita India habet plurima. Ex quadrupedibus leones, Rhinocerotes, Griphes qui & alati sunt, Elephantos numeros & vastos, arationi & armis aptos. Affricanis maiores pardalos, tigrides, Capricanes, simias multiformes. Reptilia ibi sunt, Dracones, aspides, cæterique generis immanes, horrendique serpentes, scorpiones etiam alati. Aquatilia, Amphibia, Hippopotamus, Crocodilus Gangis, Indi atque Nili. Aues non paucas habet nostris dissimiles, & alias, quæ nobis desunt, veluti variæ speciei Psittacos, quibus referta est.

Animalia Indiæ.

Pardales.

Pardales) Pardales cœsijs, hoc est, glaucis oculis præditę, semper, vbique, omnibus, feræ, sæuæ, immanes. De Arabicis, Troglodyticis, Indicis vide Agatarchidem, Strabo libro 16.

Trigides.

Tigrides) Hircani (quorum regio hodie Diargument dicitur) & Indi, inquit Plinius lib.8.cap.18.ferunt, animal tremendæ velocitatis (vnde Tigris fluuius appellatus) & maximè cognitæ, dum capitur. Idem de Tigridis & Elephãti venatione agit. lib.6.cap.22. Et Asangi populi Indiæ in montana regione, teste Plinio lib. 6.cap.20. & Besingæ populi vicini Berimuleis teste Ptolemeo & Goa Insula, teste Andrea Corsalio, & Palimbotra ciuitas posita supra Gangem (hodie Aua dicta) teste Ramnusio de Iamboli nauigatione, tigribus aliisque huiusmodi feris scatent.

Idem de AEthiopiæ montibus circa Excoocum testatur oculatus eius rei cũ maximo vitæ suæ periculo testis Franciscus Aluarezus in suo itinerario. Inde verisimile est regem AEthiopiæ Tigremahon ab hoc fuisse appellatum.

Cynocephalus. animal

Cynocephalorum varia genera) Cynocephalus animal ex simiarum genere humana specie, de quo vide mira apud Cæl.lib.25. cap.18. Cynocephali admirabilis descriptionem vide apud Scaligerum, exercitat. 213.quem se in aula regis Galliarum vidisse scribit. Cynocephalorum lacte Menisminos AEthiopiæ gentem vesci, testis Plinius lib,7.cap.2. De variis in genere ac multiplicibus simiis Arabicis, AEthiopicis, Indicis, vide Ludouicum Vartomanum. Plinium lib.8.cap.54. Philostratum libro 3. & alios innumeros. Herod. libro 4. apud Arabas pastorales dicit esse Cynocephalos. Diodorus Siculus libro 3. in Troglodytica descriptione, eosdem describit. Sint etiam teste Plinio libro 7.cap.2 homines Cynocephali, quos dicit caninis capitibus esse præditos, ferarum pellibus velatos, pro voce latratum ædentes, vnguibus armatos, venatu & aucupio vitam sustentantes. Cynocephalos germanicè *Hundskzopfnos* Germani appellant homines impudentes, efferos & immanes, quorum hodie plena sunt omnia.

Simiæ.

Cynocephali homines feri.

India populosissima.

Gentes multæ & populosæ) Alexandri Mag. comites in eo tractu Indiæ, quẽ subegerunt, scripserunt quinque millia oppidorum fuisse, nullum Co vrbe minus, gentium sexaginta Indiámque tertiam partem esse terrarum omnium, multitudinem gentium innumeram, probabili sanè ratione. Indi enim prope gentium soli nunquam emigrauerunt finibus suis. Hæc Plinius libro 6. cap.17.

Ethicus Indiam dicit habere gentes numero quadragintaquatuor absque Insula Taprobana quæ decem habet ciuitates.

τὰ μέχει τῶ συνέγγυς) Quid si legendum. Μέχρι τῶ γαγγ.

Α᾽πὸ τάυτης) Hinc colligitur in præcedentibus deesse aliquid, nomen nimirũ alterius emporij in Dechanabade regione maximè insigne, quod Plethana. appellat.

Tagara.

Tagara) Ptolemæo ἄγαρα, siue vt alij scribunt Τάγαρα ciuitas est Sandanorum ab occasu Bindæ fluuij cui subiungit Bæthana regia Syri Ptolemæi quę videtur eadem esse vrbs quam Plitana Arrianus appellat.

Α᾽καβάρας) Acabarus emporium.

Ο᾽υππόδα.

Ptolem. σπάρα *Supara* siue *Suppara*, vt alij scribunt, emporiũ in Ariaca Sadinorum, siue Sandanorum iuxta mare, ad ostia Goaris flu. Sandani porro Ptol. gens est inter Coam & Suastum sub Suastimis, sic dicta teste Nigro à Sandaneso lapide qui cognatus Carbunculo apud illos nascitur, quidam granatiten vocant.

Vppara. Ptol. Sipparæ quoque vrbis iuxta Tyndis ostia in sinu Gangetico meminit.

Calliena vrbs.) Quid si sit καλλίπαρις, quam Ptolem. ponit in Limyrica, quam Castaldus vult hodie Cananor dici.

Calliena forsan Callicaris Ptol.

Saragani veteris.) Quid si Saranga regio Indorum cuius Arrianus lib.8. meminit ab illo fuerit denominata. Ptolemęus post Supparam ponit Dungam ciuitatem sitam inter Goaris, & Bendæ fluuiorum ostia. Dunga autem Castaldo videtur esse Dabul hodie dicta ciuitas regni Dacami. Vrbs hæc sita est in planitie iuxta ostia maximi, & pulcherrimi fluuii (qui forsan est vel Goaris, vel Benda olim dictus) ad radices montis amœnissimi, ampla, ædibus magnificis exculta, quæ ab Almeida Lusitano Indiæ Prætore anno 1509 capta, atque direpta fuit, teste Barbosa, Osorio.

Saraganus rex. Dunga ciuitas. Dabul.

Sandanes.) Ab hoc potius Rege verisimile est Sandanos fuisse appellatos, quàm à Sandaneso lapide. Sandracotti potentissimi quondam Indorum regis meminit Arrianus lib.6. suæ historiæ.

Sandanes rex à quo forsan Sandani appellati.

Semylla.) Ptol. σίμυλλα. Simylla per Iota emporium est, & promontorium in Ariace Sadanorum inter Bẽdæ flu. ostia, & Hippocuram sita. Niger. Simylla promontorium in cuius radice emporium sui nominis est Tymullo ab indigenis vocatur. Sintacora Castaldo hodie dicitur, vbi finis regni Decan, teste Ioanne Barroso.

Simylla forsan hodie Sintacora dicta.

Mandagora.) Ptol. Μανδαγάρα. Mandagaran Plin. ponit in regione virorum piratarum iuxta Byzantium. Iacobo Castaldo est Mangalor hodie dicta.

Mandagora forsan hodie Mangalor dicta.

Palæpatmæ.) Ptol. Βαλίπατνα *Balipatna* in Ariace Sadanorum inter Hippocuram & Mandagaram.

Palæpatma.

Melizigara.) Forsan est Armagara quam Ptol. in sinu piratarum collocat. Aramagaram quoque ponit in Limyrica iuxta Tyndis oppidum. Vel forsan est Μιλιζιγηεὶς Milizigeris insula, cuius Ptol. meminit, quámque Niger ait contra Ariacen Sadanorum in mari procul admodum esse sitam.

Melizigara.

Βιζαντίον τοπαρὸν.) Videtur locus esse corruptus, & legendum βυζαντιον ἱππόκουρα. Nam Ptol. in Ariace Sadanorum ponit Hippocuram vrbem, ac deinceps in sinu piratarum subiungit Byzantium inter Mandagaram & Armagaram. Est autem Castaldo Hippocura vrbs hodie dicta Onor.

Byzantium. Hippocura hodie Onor.

Τυραννοβόας.) Vide num legendum Ἐρρανοβόας qui est fluuius Indiæ in Gangem influens, de quo sic Arrianus lib.8. Amplissima est Indicarum vrbiũ Palimbothica (hodie Aua dicta) in Gedrosorum finibus iuxta Erranoboæ & Gangis fluminis concursum qui quidem Erranoboas inter Indiæ flumina tertium magnitudinis locum obtinet, sed Gangi cedit omnium longè maximo. Forsan ergo hic locus ab illo fluuio sic fuit appellatus. Vel etiam forsan Boas est nomen proprium cuiusdam tyranni qui in his locis regnauit: nam hic est sinus piratarum à Ptol. dictus, qui, vt Niger interpretatur, in mari tota æstate cum coniugibus ac liberis naues super centũ habentes vagari, ac mercatores intercipere consueuerunt, merces illis atque bona non vitam adimentes. Horum ergo piratarum forsan tyrannus fuit nobilis ille Boas, à quo etiam verisimile fuerit locum siue emporium quoddam nobile, in quo habitarit, Tyrannus Boas fuisse appellatum. Sic enim sæpe loca, regiones, ciuitates, regum nominibus insignitas legimus.

Erranoboas fl. Pyratæ.

Sesecreiena insulæ & αἰγιδίων insulæ.) Ptol. statim post Taprobanæ descriptionem, ante Taprobanam, inquit, cohortes insularum sunt, quas dicunt esse 1378 numero. Postea subiũgit nomina nouemdecim insularum, inter quas post

Sesecreiena insulæ.

HAVIOBA BIBLIOTEKA OHYMILI MEHEHROBA

AEgidion insulæ. Auium insulam (de qua suprà) ponit insulam αἰγιδίων cuius Arrianus quoque noster hic meminit, sic, vt verisimile est, dicta à caprarum copia. Sic in Ponto Euxyno insula est Achillis, in qua capræ Achilli sacræ, quas illi qui in eam nauigant, certo pretio emptas. Achilli immolant, vti dictum est.

Canathra insula. *Cænetarum insula.*) Forsan est κάναθρα *Canathra* cuius Ptol. loco ante citato meminit iuxta Insulam Ægidion.

Chersonesus. *Piratæ.* *Iuxta Chersonesum vbi sunt piratæ.)* Huius Chersonesi Ptol. quoque meminit in sinu piratarum inter Byzantium & Armagaram. Piratarum autem istorum Plin. quoque lib. 6. c. 23. luculentam mentionem facit, in descriptione Muziris (de quo paulò pòst) eósque dicit locum Hydras nomine obtinere, propter quos nauigatio versus Muzirum valde sit periculosa.

Hydra piratarum receptaculũ Muzirum.

Insula alba. *Insula alba.)* Huius Ptol. meminit inter Trinesiam & Panigerim insulas eam collocans. Sic, vt verisimile est, appellata fuit à colore, vt illa Achillis insula in Ponto Euxino eandem ob causam, teste Arriano, alba fuit nuncupata.

Naura. *Naura.*) Forsan est νιτρεῖαι Nitriæ emporiũ, quod Ptol. in hoc ipso tractu ponit iuxta Tyndim.

Tyndis nonnullis videtur esse Cochinum hodie dictum. *Tyndis.*) Hanc Ptol. primam ponit in Limyrica, sic forsan appellata est à fluuio eiusdem nominis, cuius ostiorum Ptol. meminit in sinu Gangetico, inter Supparam & Mapuram ciuitates: fontem (teste Nigro) in Vxento monte habens. In illius fluuij ostio arx est regis Portugalliæ. Quidam volunt esse ciuitatẽ hodie Cochin, siue Cochinum dictam, sed videntur errare. Verisimilius enim est Cochin esse vrbem olim Colchi dictam, de qua infrá.

Limyricæ.) (μοδέρης in quibusdam exemplaribus) Hanc Ptolem. Ariaci Sadanorum subiungit.

Muziris Ptol. Plin. Muzirum. *Muziris.*) Ptol. Muziris emporium, Limyricæ inter Calecariæ extrema, & Pseudostomi flu. ostia. Hinc Niger, Muziris emporium Pseudostomo fluuio, qui à Beotio monte defluit, adiacens. Plin. Muzirũ appellat. Inde (scilicet ab Acila) inquit vento Hypalo nauigant diebus quadraginta ad primũ emporium Indiæ Muzirum non expetendum propter vicinos piratas, qui obtinent locum nomine Hydras, neque est abundans mercibus. Præterea longè à terra abest nauium statio, lintribúsque efferuntur onera, quæ non geruntur. lib. 6. cap. 25. Idem testatur Solinus Plinii quasi simia Muzirum infame piraticis latronibus appellans. Plin. lib. 6. cap. 25. Postea, inquit, à Syagro promontorio Arabiæ Patalem fauonio, quem Hypalum ibi vocant, peti certissimum videbatur. XIII. XXXII. M. P. æstimatione. Secuta verò ætas propiorem certiorémque cursum indicauit, si ab eodem promontorio Zizerum amnẽ portum Indiæ peteret. Rhamnusius in sua commentatione supra aromatum itinerarium, Zizeri nomine apud Plinium ex quorundam opinione dicit intelligẽdum Muzirum cuius & ipse paulò pòst, & Arrianus atque Ptolemæus mentionem faciunt, quódque quatuordecim sit grad. Hæc verò quæ de hac nauigatione Plin. tradit, idem ait quotidiana Portugallensium experientia comprobari, qui à Sfacalath promõtorio (quod Syagrum esse supra dictum est) versus Orientem nauigantes, rectà petunt medium latus Calecutii, vbi est Onor ciuitas, & Amiadiua insula quatuordecim grad. Id verò iter & compendiosius esse, quia non per sinuum anfractus nauigetur, & tutius, quia procul à continente per altum vehuntur. Interuallum porrò à Sfacalath promõtorio vsque ad Onor, siue Amiadiuam insulam esse circiter 900. milliariorum. Muzirum ergo siue Muziris videtur esse vrbs Anor, siue Onor hodie dicta, metropolis regni Bisnagar, quæ sita est supra eundem fluu. supra quem Garcopa ciuitas, à qua nomen suum accepit, ab Anchediua triginta, & duobus millibus passuum distans. Fluuius is forsan est Pseudostornus olim dictus. Rex illius Merlaus nomine ad Almeidam Lusitanum legatos misit de pace, verum cùm ille perfidè sese gessisset, à Lusitanis inflammata tota ferè eo incendio conflagrauit. Non procul

Zizerus amnis Plinio, Rhamn. videtur esse Muzirum.

Muzirum forsan Onor ciuitas.

procul ab illa arx est egregiè munita Zincatura nomine, ad Dacami regnum pertinens. Onore quoque fuit pirata nobilis Timoia nomine, qui cum Onoris rege de pace cum Lusitanis ineunda consenserat. Testis Osor. lib. 4. *Zincatura arx.*

Regni Ceproboti.) Plin. Celebothram suis temporibus ibi regnasse testatur. Ptol. Cerobothri regiam Caturam nomine ponit inter Pseudostomum & Barim fluuios, in Piratarum regione. *Ceprobotus rex.*

Muziris sub eodem Rege.) Merlaus Onoris siue Muziris rex fuit, quando Lusitani in illas oras appulerunt. *Merlaus rex Onoris.*

Ariacæ.) Hæc videtur Belleforesto hodie complecti regionem Decam, Goa, Cintacola, Battacala, quæ singulæ regna sunt potentissimo regi Narsingæ subiecta. *Ariaca.*

Sita est iuxta fluuium.) Sic Plin. Zizerum flu. & portum nominat. verisimile est igitur vrbem à fluuio sic fuisse appellatam. Vt Onor (quam volunt esse Muzirim) à fluuio qui eam alluit, sic fuit nuncupata, quam etiam vna cum fluuio Ponaram aiunt nuncupari. Belleforesto tamẽ Muziris videtur esse vrbs hodie Cananor dicta, cuius portũ Capralis Lusitanns subiit, anno à Christo nato 1501. Vrbs est ingens, multisq; habitatoribus frequẽtari solita. Magnus sinus in vrbem influens, portũ optimũ efficit. Regio est omnibus rebus, quæ ad victũ pertinent, abundans. Rex illius fuit opulentus, & immunis, & à moribus & institutis aliorum Regum, qui Malabaribus imperant minimè abhorrens. Osor. lib. 2. Hodie Portugallensibus subiecta est. *Muziris alijs videtur Cananor. Cananor vrbs.*

Neclynda.) Ptol. μελιγίδα appellans Aiorum facit emporium iuxta Elancorum emporium, ad ostia Barii flu. *Nelcynda.*

Posita iuxta flu.) Is est teste Ptol. Baris.

Pandionis.) Strab. lib. 15. Ex India à Pandione & Poro duobus Regibus legatos cum muneribus ad Cæsarem Augustum venisse testatur. Plin. lib. 6. cap. 24. Ibi (.f. in Becare portu) regnat Paridion (videtur Pãdion legendum) longè ab emporio mediterraneo distante oppido, quod vocatur Moduſa. Ptol. Moduram per ρ Pandionis regiam appellat: ipsámque regionem Pandionis appellat in sinu Agarico, sic proculdubio à Rege nuncupatam. *Pandion.* *Moduſa Plin. Ptol. Modura.*

Barace vicus.) Ptol. βαχάρῳ Bacarẽ appellãs in Limyrica collocat inter Coreuram & Baris fl. ostia. Plin. Alius, inquit, vtilior portus Necanidõ, qui vocatur Becare: pro Necanidõ autẽ Rhãnusio videtur (in aromatũ itinerario) Neclynda reponendum, vt est apud Arrianum. Plinius eodem loco paulò post. Regio autem, inquit, ex qua piper monoxylis lintribus Becaren conuehitur, vocatur Cottona. Quæ omnia gẽtium portuúmve, aut oppidorum nomina apud neminem priorum inueniuntur. Quo apparet mutari locorum status. Hæc ille. *Barace vicus.* *Becara.* *Cottona.*

Ἅλματα.) Posset etiam legi πέλματα, quæ sunt loca cœnosa, siue cœnum cum luto.

Ad ostium fluu.) Sic Ptol. quoque Bacarem ponit ad Baris fluu. ostia. *Baris flu.*

Reges habitant in mediterraneis.) Pandion enim quem Plin. Paridion vocat (nisi locus sit corruptus) in Moduſa, siue (vt Ptol. eam vocat) Modura ciuitate mediterranea habitauit teste Plinio.

Ἀπὸ Νελκύνδων.) Suprà Νελκύνδαν. Nelcyndam in singulari numero appellauit. Plin. gentem Necanidon in hoc tractu ponit. Νελκύνδα Rhamnusio videtur esse regio Vlcindæ de qua suprà, quod mihi non fit verisimile.

Τοῖς ἐν πελάγοις.) Locus est mendosus, qui ex præcedente loco simili ita videtur emendandus. Τῆς ἐν πελάγοις ὄφιδολῆς σημεῖον οἱ, &c. De hoc serpentum occursu signo propinquæ continentis supra dictum. De serpentibus suprà dictum, qui sacrosancti sunt Calecutiensibus ceu dęmonum spiritus, eos occidere nefas est, & capitis supplicio sancitum: hinc magna eorum apud illos copia. teste Ludouico Vartomano. *Serpentes Calecutiensibus sacrosancti.*

Μετά.) Forsan πολλὰ, vel μεγάλα legendum.

HAVROA BIBLIOTEKA

Τὸν ὄγκον.) .i.præstantiam.

Malabarica regio.

Hæc emporia frequentantur ob piperis, & malabathri copiam.) Vniuersa hæc regio Malabarica dicitur,à Cananore incipiens,& in Cori promontorio desinens,malabathri (quod ab illa Amatus Lusitanus vult esse denominatum) atque piperis abundantissima:cuius metropolis Calecutium.

Τέλος ἀργή.) Corrigendum, atque legendum vt suprà ὕελος ἀργὴ, hoc est, vitrum iners siue rudè,non ad vasa arte factum,siue elaboratum.

Arsenicum. Cottanarica.

Ἀρσενικόν.) Auri pigmentum,de quo Dioscorid. lib.6.cap.29. Cottanarica emporium, in quo solo piper nascitur. Plin. Cottonam appellat regionem, ex qua dicit monoxylis lintribus piper Becarem conuehi. Ptolemæo Κόττιάρα *Cottiara* metropolis est Aiorum inter Elancorum emporium & Bamala.Cottiara autem Castaldo videtur esse Cochinum, aliis(quòd mihi verisimilius videtur)Calecutium metropolis Malebariensis orę olim Cottona siue Cottanarica dicta,hodie Calechut,& Calkoeten vulgò appellatur, cuius descriptionẽ habes infrá.

Cottiara.

Cottiara hodie Calecutium.

In illam defertur.) Vt olim,ita hodie quoque Calecutium celeberrimum & frequentissimum est totius Orientis emporium. Nam vt hîc scribit Arrianus,hodie quoque in hanc vrbem adferuntur ex tota India,& Sinarum regione omnis generis aromata,gariophylla,nuces myristicæ,muschus,rheubarbarum, sandala, aloe, denique omnis generis merces, seu serici, seu lapidum pretiosorum,vt omnes historici testantur.

Calecutium emporium celeberrimum.

Piper.

Piper.) Indi piper in vtribus camelorum,aut Rhinocerotum mittunt,inquit Plin. lib.12.cap.7. Piper aliud longum,aliud album,aliud nigrum:de quo vide Dioscoridem,Plinium,& alios.Est etiamnum,inquit Plinius, in India piperis grani simile,quod vocatur gariophyllon,grandius,fragiliúsque. Tradũt in Indico luco id gigni. Piper plurimum hodie in Malabar tota regione maritima quæ à promontorio Comorim ad Cananor vsque pertingit, nasci testis est Garcias.Malabarica lingua,Molonga dicitur.In Couchin magna copia nigrum prouenit.Taprobana quoque piperis feracissima.Vide Ludouicum Vartomanum lib. 5.cap.14.& lib.6.cap.19.

Vina factitia apud Indos & Æthiopes.

Vinum non multum.) Vinum pretiosissimam optimámque in Calecutio mercem esse,testis est Vascus Gama. Vino enim ac vitibus, Æthiopia atque India ferè carent. In sola Pauconia vrbe magna & populosa Indiæ, quæ est duodecim milliarium ambitu,vites nascuntur,sed paucæ.Testis Nicolaus Cõtius.Vtrique ergo cùm vino aduentitio(cuiusmodi Arabicum,Italicum, Laodicenum passim in hoc periplo commemoratur) vtuntur, tum ex variis rebus atque fructibus potiones vini similes conficiunt.Vt ex melle, quod fere principem locum obtinet,palmis,oryza distillata, tritico,hordeo,millio, tamarindis,variis seminibus,arborum liquoribus. In Taprobana ex Thal quod est arboris genus.De his passim multa extant in Orientalium historiis. Vide etiam Scalig.exercitat.87.

Margaritæ.

Μαργαείτης.) Latinè Margarita, & margaritum apud Tertull. Græci & Barbari eorum inuentores,inquit Plin.hoc nomine vtuntur : at quia nulli duo reperiuntur indiscreti, hinc vnionum nomen Romanæ illis imposuere delitiæ. Hæc Plin. Quid si margaritæ dictæ sint à sinu Argarico in quo plurimæ nascuntur.

Eximius.) Indicus,inquit Plinius,maximè has mittit Oceanus.

Sericum.) Sericum dictum à Seris populis, qui hodie, & communi totius gentis nomine Tartari, & peculiari voce Calmuchi appellantur, propterea quòd soli Scytharum capillos alunt.Trans Vvolgam sunt,haud procul à mari Caspio,Persis parent. Seræ etiam ciuitas in extremis Persiæ quæ hodie Horda appellatur,in qua tãtùm illius operis fit,vt dena millia pondo serici in quotidianas operas dispensentur.Iuxta mare Caspium Straua ciuitas,à qua fericæ

texturæ

texturæ cognomines celebrantur. Etiam nunc Madaixa vocant Hispani, collecta in vnum fila serici,idque voce antiqua, Metaxa enim dicebantur. Hæc Scaliger Exercitat.159. Vide Bayfium. Sericum optimum Indiæ hodie in Cochinchiua regione reperiri testatur Summarium Orientale. Patolas species serici Indici,teste Ludouico Vartomano.Idẽ testatur in Taprobana in Giaua maiore,maximam eius copiam reperiri. Sericum antiquitus non nisi ex India Orientali à populis Seris fuisse aduehi solitum,ex arboribus collectum, ex historiis probat Rhamnusius in itinerario aromatum. De Seris vide Plinium lib.6.cap.17.qui illos syluarum lanicio nobiles appellat.De lanigeris siue laniferis Indiæ arboribus(nam Indos,inquit Plin.suæ arbores vestiunt)vide Pliniũ lib.12.c.4,5,6,10,11.

Sericum à Seris dictum.

Sericum optimũ vbi hodie.

Patolas species serici Indici.

Ναῦδ ἰαπανική.) Videtur legendum χαγχική,vt infrà:de hoc suprá.

Testudo Chrysonetiotica.

Testudo Χρυσονησιωτική.) Forsan Χρυσονησιωτική, vt sit vox cõposita, insularis aurea,siue aurei coloris,nam infrà in quadam insula iuxta Gangem χρυσῆν,id est auream testudinem dicit reperiri. Forsan itaque quæ sequuntur, καὶ ἡ περὶ τὰς νήσους θηρευομένη,expuncta particula καὶ ceu superuacanea,explicant nomẽ χρυσονησιωτικῆς,quæ nimirum in insulis capitur.

Insulas oppositas Limyricæ. Hæ nimirum sunt insulæ,quarum paulò antea meminit,Selecrienæ, Ægidion, Canitarum, Alba, & quas Ptol.addit, Heptanesiæ,& Trinesiæ insulæ.

Hunc autem totum periplum.) Digressio est,qua duplicem in Indiam nauigandi rationem describit,antiquam per sinus,nouam per altum mare ab Hippalo primò inuentam.

Antiqua in Indiam nauigandi ratio per sinus.

Antiquitus inquit,à Cana thurifera regione, vt eam Plinius appellat,hodie Canacaim dicta, siue ab Arabia Fœlici per sinuum anfractus nauigarunt, quod περικολπίζειν appellat. Sinus enim Græcè κόλπος per Metaphoram à corpore sumptã,vocantur litora curua,& quasi brachiis mare amplectentia, vnde mare sinuosum,quòd multos sinus habet.Huiusmodi autem longa per ambages,& anfractus sinuum nauigandi ratio illis est necessaria, quibus loca adhuc sunt incognita. Nam vt infantes qui per imbecillitatem nondum bene gressus suos firmare possunt,non recta linea ab vno loco ad alterum contendere audent,sed per scamnorum, quibus innituntur, anfractus id moliuntur, sic veteres illi, quum ex Arabia secundum rectam lineam per altum pelagus compendiosiore longè via,in Indiam proficisci potuissent, longiore quidem, sed tutiore ab initio via per illos sinus illud ipsum iter confecerunt.

Sinus mayis.

Nauibus minoribus.) Nam mare circa sinus atque litora minus profundum minores quoque naues,altũ verò mare maiores naues requirit. Bellonius, & alii nauigiorum paruorum in mari Rubro maximum vsum esse docent.

Alia nauigandi ratio per altum pelagus ab Hippalo inuenta.

Primus Hippalus gubernator.) Sequitur noua in Indiam, periculosior quidem, sed compendiosior nauigandi ratio ab Hippalo gubernatore primùm tentata,& inuenta,rectà nimirum per altum mare,quod Græci πέλαγος appellant (qua voce ceu propria hîc Arrianus vtitur) quasi τέλαγος, vt Grammatici monent,quoniam sit τηλε τῆς γῆς.i.procul à terra. Ire itaque per pelagus,oppositum τῷ περικολπίζειν,siue terram legere. Maxima verò fuit huiusce gubernatoris audacia,qui nondum(vt nonnulli volunt)inuenta arte nauigandi cũ pyxide,tantum iter circiter 1300.ferè millia ab Arabia in Indiam per vastum illud pelagus solo astrorum intuitu, ventíque istius (vt Arrianus noster inquit)Libonoti quasi ductu atque auspiciis capescere atque suscipere est ausus, illi tamen conatui audacissimo euentus fœliciter respondit: secundum illud scilicet, Fortes fortuna adiuuat.

Pelagus vnde dicatur.

Hippali audacia

Flantibus ex nostro Oceano Etesiis.) Hi sunt venti illi, vt elegantissimè Cicero libro 2. De natura deorum inquit,non modò hominum,sed etiam pecudum generi,iis denique omnibus,quæ oriuntur è terra,valde salutares,quorũ

Etesiæ venti.

ИНСТОВА БИБЛИОТЕКА ОНУ

flatu nimij temperantur calores, maritimi cursus celeres, & certi diriguntur. Etesiæ Græcè ἀπὸ τῶν ἐτῶν.i.anno,Latinè anniuersarij dicuntur,propterea quòd ex omnibus ventis hi maximè stati sunt,& singulis annis eodem tempore redeunt,nimirum circa Caniculæ exortum,quadraginta dierum spatio flantes, Et,vt Plinius libro 2.cap.47.inquit,noctu desinunt ferè,& à tertia diei hora oriuntur.Nec vno ex loco(vt idem testatur) omnibus in regionibus spirant. In Hispania .n.& Asia ab Oriente flatus est eorum,in Pōto ab Aquilone, reliquis in partibus à Meridie,spirant autem & à bruma qui vocantur ornithię,sed leniores,& paucis diebus. Hæc ille.

Etesiis flantibus ex Oceano apud nos,in Indico pelago Libonotus viget.) Libonotus & Austroafricus vēti sunt collaterales, atque intermedii, quia à Meridie nonnihil declinant,ac versus hybernum occasum paulatim deflectunt, parésque cum Austro & Africo vires habent.Hunc Arrianus ab inuentore huius nauigationis, Hypalum ab Indis dicit nuncupari. Idem Plinius testatur, qui Fauonium,quo à Syagro Arabiæ promontorio Patalen nauigatur, Hypalū dicit nuncupari.Hoc idem dicit vento Hypalo ab Acila quadraginta diebus Muzirum nauigari. Neminē autem offendat, quod quem Arrianus Libonotū nominat,eum Plinius Fauonium vocat,qui vnà cum Zephiro sese ab æquinoctiali occasu profert, ac proinde alius est à Lybonoto.Nam(vt paulò antè dictum,Lybonotus, & Austroafricus paulatim à Meridie, tandem ad occasum hybernum deflectunt.Quoad verò ventos Indici maris,Plinius libro 6.cap.23. nauigant,inquit,ex India,vento Vulturno,& quum intrauêre Rubrum mare, Africo,vel Austro. Andreas Corsalius in sua nauigatione in Indiam, dicit se vsum fuisse vento Occidentali,atque Libeccio, qui quidem sex mēsibus spirans,ad nauigationem Indiam versus perquam sit accommodatus. A Iunio autem atque Octobri,per alios sex menses ventum Græcum & Orientalē dominari,qui aptus sit atque accommodatus ad redeundum ex India.Scaliger exercit.37. Ad Indicum mare liquidissimum aquæ inoffensæ æquabilitatis,vētos ipsos quasi certis delegatos functionibus per certas vicissitudines,veluti alterum alterius vicarium,statos dat.Soli namque parent flatus anniuersarij. Etenim circa Arietem & Libram meante illo spirant perpetuò Fauonij: vbi à nobis cursu deuexo,tum illi remeant ex India ventis Subsolanis.

Lybonotus Hypalus dictus.

Venti Oceani Indici.

Quoad verò ventos in genere,quorum in nauigationibus maximus est vsus,veteres primò secundum quatuor cæli cardines seu limites, quatuor vētos tantùm principes,postea verò duodecim numerarunt.Nostra verò ætate nautarum nauigatione edocti,ob vastum & spatiosum Oceani ambitum,marísque mediterranei longissimos anfractus,duos & triginta statuunt,eósque in verso ria ac pixedula nautica, vulgò *Compas*, expressos continenter intuentur,atq; nocte etiã intēpesta,cælóque nubilo,ac caliginoso,illius vsu & commoditate cursum dirigunt,portúsque destinatos assequūtur. Huiusce verò pixedulæ inuentum non nouum, sed antiquum esse Leuinus Lemnius ex Plauto conatur probare,in quo versoriæ nauticæ bis fit mentio.

Ab illo ad hoc vsque tempus.) Nauigationem illam Indicam ab Hypalo primo inuentam,suis quoque temporibus tritam, & vsitatam fuisse Arrianus docet. Ac terminos quidem illius nauigationis à quo,siue vnde,duos commemorat.nimirum Canam, hodie Canacaim dictam, & Aromatum promontorium, quod hodie Guardafu, siue Guardafuni, vt suprà dictum est,appellari. Terminos verò ad quos tres commemorat,nimirum Limyricam, & Barygazā (quæ Malabarienſem ferè,atque Calecutienſem regionem continet,vt ad Onor, insulam Amiadiuam, Cananorum,Cochinum, Calecutium) & denique Scythiam,siue Indoscythiam regionem nimirum Cambaiensem ad Diu,&c.

Ad huiusce portò Indicæ nauigationis descriptionem,melius intelligendā, operæpretium fuerit,partim Plinianam eiusdem nauigationis descriptionem, partim

partim hodiernas Portugallensium vsitatas in Indiam nauigationes cum illa conferre.Ac Plinius quidem libro 6.cap.23.postquam Alexandri Magni nauigationem in Indiam expositi,subiungit deinceps triplicem ex Arabia in Indiam nauigandi rationem. Prima est,quam sic describit,Postea à Syagro Arabię promontorio,Patalem,Fauonio,quem Hypalum ibi vocant,peti certissimū videbatur XIII.XXXII.millia passuum æstimatione .Hanc primam nauigationem Rhamnusius,in Aromatum itinerario egregiè demōstrat hodie quoque à Portugallensibus vsurpari,qui à Sfacalath Arabiæ Fœlicis promontorio septemdecim grad. in mare multum prominente (quod Syagrum olim appellatum certò credunt)in Indiam ad Orientem vento Occidentali nauigantes,rectà perueniunt in Cambaiam, quam volunt esse Patalam olim dictam, eíque vicinam insulam Diu, quam nonnulli volunt esse olim dictam Baracam, quod quidem iter est circiter 900.mill. Pro Patala Arrianus noster ponit Scythiam:nam Batala & Barbari duæ sunt Indoscythiæ insulæ,vti suprà dictum. Idem est ergo terminus.

Triplex secundū Plin.ex Arabia in Indiam nauigandi ratio.

1. Ratio nauigationis.

Secunda nauigatio est quam his verbis exponit: Sequuta verò ætas,inquit, propiorem cursum,tutioremque indicauit, si ab eodem promontorio, nimirū Syagro Zizerum amnem,portum Indiæ petereret. Hanc quoque nauigationem Portugallensibus hodie tritam esse,Rhamnusius,& alij testantur. Nam à Sfacalath siue Syagro promontorio soluentes,ad Orientem versus,in Indiã per altum pelagus contendendo rectà perueniunt ad medium ferè latus oræ Calecutiensis,vbi est Anor ciuitas (olim Muzirum siue Musiris dicta)& Amiadiua insula 14.grad.quod iter & breuius,& tutius esse affirmant.

2. Ratio nauigationis.

Tertia sequitur. Ab Acila,inquit,Indos petentibus, vtilissimum est egredi. Inde vento Hypalo nauigant diebus quadraginta ad primum emporiū Indiæ Muzirū.Hæc differt à secunda tantùm termino,à quo, is est Acila, quam Zeilan hodie dictam esse volunt. Atque hæc est tripartita illa nauigatio Indica. Diu autem,inquit Plinius,nauigatum est, donec compendia inuenit mercator,lucróque India admota est.Hodie Portugallenses vētis anniuersariis Occidentalibus spirantibus,à promontorio Bonæ spei,siue Mozābique, siue Melinde soluentes,per medium mare altum Cochimum vsque siue Calecutium, siue Cananorem, siue Onorem vehuntur, quæ fermè 775.leucarum, hoc est, 3900.mill.est nauigatio. Sex ferè menses itineri conficiundo insumunt.

3. Ratio nauigationis.

Elabacare.) Forsan Βαγαρὴ Bacare legendum, de quo suprà, vt ἔλαϐ redundet.

Pyrrhum mons.) Montes huius regionis Ptolemæus hos nominat Apocopa,qui pœnæ deorum dicuntur,Sardonicem à lapide cognomine ibi nascēte dictum, Vindium,Bittigum, Adisathrum, Vxentum, Amedon.

Παραδία.) Ptolemæus ϖαραλίαν Paralian appellat, sic eandem Arrianus infrà nominat (ergo in λ est mutandū.)Niger hinc Paralia est regio,in qua Soreti(Ptol.Σωείρας vocat) populi circa litus in iis Chaberis ciuitas cum fluuio, vnde aloes lignum educitur.

Paradiaregio.

Vbi Colymbesis.) Sic Ptol.in hoc ipso sinu Colchico àColchi oppido (de quo mox)appellato,margaritarum piscationem ponit.

Margaritarum piscatio.

Colchi.) Hoc emporium Ptolemæus in sinu Colchico Careorum ponit inter Soficuram,& Solenis fluuii ostia. Æthicus Colchi inter famosa Oceani Orientalis oppida ponit.A Colchi non est dubium quin sinus Colchicus sit appellatus,octo millia pass.ambitu insignis,teste Nigro. Colchi autem nonnulli volunt esse vrbem olim dictam Cottiaram, siue Cattiaram, de qua suprà (quæ mihi potius videtur esse Calecut.) Sed vel ipsum nomen illos erroris sui conuincit.Barbari enim,paucis mutatis,idem ferè nomen antiquum retinent,pro Colchin Cochim eam appellantes. Est autem Cochin siue Cochimum vrbs hodie valde celebris, à Calecutio Austrum versus circiter septuaginta millia,

Colchi hodie Cochimum.

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK MÜNCHEN

Cochimi descriptio. à Goa trecenta millia passuum disiuncta. Vndique verò flexibus maximi,& pulcherrimi fluuij,qui non longè ab illa in mare influit,alluitur. Is omnino videtur esse Σωλὼ,Solen fl.Ptolemæo,ad cuius ostia Colchi emporium ponit. In illius ostio hodie rex Portugallensium arcem magnam habet, circa quam domicilia sunt Portugallensium, necnon Christianorum, qui sacro Baptismate sunt initiati,quíque se S.Thomæ discipulos profitentur.Ibidem magna vis est materiæ,ad naues quasuis fabricandum,reficiendúmue aptę. Vrbs portum habet optimum,& stationem nauium tutissimam.Solum est macre & sterile,arborum tamen viriditate,ad aspectum iucundũ.Abundat pipere. Regis opes erãt tenues,ante Lusitanorũ in illas regiones aduẽtũ & Calecutii regis tributa, certum nimirum elephantorum numerum pendebat.Sed Lusitanorum beneficio,erga quos amicè,officioséq; se gesserant, valde auctæ & amplificatæ fuerunt. Vrbs plena est Saracenis,Ethnicis,qui Chelij,& Guzzarates appellantur, deniq; Indis indigenis. Chelij qui dicũtur mercatores sunt maximi,cũ Choromandelis,Cambaię,Cheuli,atque Dabulis incolis arece cochorum,piperis,lagaræ(quod est saccharum ex palmis)mercaturam contrahentes. Mores gentis vniuersæ sunt Calecutiensium moribus,& institutis vitæ persimiles. Secta quædam apud illos est,cui qui sunt addicti, Iogues ab Indis appellantur. Hi præ se ferunt singularem rerum humanarum contemptionem. Nullas opes possident,emendicatis cibis victitant,per omnia fora cursant, vt suæ sectæ disciplinam omnium auribus inculcent. Maxima eorum pars præstigiis illudit hominibus imperitis, eorúmque dementia ad suum quæstum abutitur. Hęc Odoardus Barbosa, Summarium Orientale, Cõmentarius rerum Indicarum, *Sinus Colchicus.* Osorius de illa vrbe atque gente.Sinus autem Colchicus olim dictus,complectitur omnem regionem quæ est à Colchi siue Cochin ciuitate vsque ad regnũ Malabar,aut Malapur,quæ est S.Thomæ prouincia.

Balita forsan Bammala. *Balita.*) Forsan est Bammala(Niger Balbata vocat)quos Ptol.in Aiorum regione ponit inter Dottiarã & Commariam(de qua mox) prope sinum Col- *Loca inter Cochimum & Cumeri interposita.* chicum,Indicarum nauigationum scriptores inter Cochicum,& Cumeri promontorium Meridiem versus hæc loca celebria interponunt.Porcam ciuitatẽ *Porca ciuitas.* maritimam,subiectam hodie regi Cochin, piscationibus atque piraticæ deditam,Cain,Caulamum ciuitatem in principio regni Caulam positã,piperis plenam,gentilium,Saracenorum,Christianorum,Indorum S. Thomæ disciplinã *Cail.* sectantium,frequentia celebrem.Huic subiungunt Cail regni Caulamri ciuitatem margaritarum piscationibus nobilissimam,quam plerique Portugallensium volunt esse eandem,quæ Centacossyla à Ptol.appellatur, quã ille in Mæsolia inter Mæsoli fluuii ostia & Cadduram ciuitatem collocat. Postea Coulamum regni Coulami metropolim,quam nonnulli volunt esse ciuitatem, Cu- *Caulamum hodie Curula.* rulam siue Curula à Ptolemæo nuncupatam. Fuit autem Coulamum ciuitas ad montis cuiusdam radices sita,passuum à mari nouem circiter millia, omniũ priscis temporibus in regionibus illis,& amplissima,& opulentissima.Sed post quam Calecutium à mercatoribus frequentari,& opibus augeri cœpit,magna Coulamensis imperij inclinatio facta est. Ab vrbe Goa triginta fermè dierum nauigatione,à Cochino abest circiter quadraginta, & octo passuum millia,ad ortum Solis spectat.Nauigatio est tutissima secundum fluuium,nisi quum propter fluminis angustias insidiæ ab hostibus ab vtraque parte in ripis collocantur.Flumen enim est valde profundum.Cum marinis enim aquis,quas acce- *Caulami regni descriptio.* dere æstus inducit,commiscetur. Quòd si Coulamum est Curula olim dicta, flumen istud erit Chaberus fluuius, quem Ptolemæus prope Curulam collocat.Portus est optimus,salubre cælum,aqua optima,annona plurima in portu est arx Lusitanorum. Ædes, fana, religio, mores, instituta sunt eadem fermè quæ apud reliquos Malabares.Gens est assueta præliis.continenter enim bellum cum rege Narsingæ gerit. Quanuis enim Narsingæ regnum maxima ex parte

parte latus Indiæ,quod spectat ad Orientem Solem,occupet,cùm tamen latissimum sit,ad confinia Solis Occidentalis,extinguitur.Rex maximam temporis partem in vrbibus mediterraneis consumit. Coulamum verò hominibus regendum committit,quos fide præstantes esse iudicat. Regio à Christianis etiã illis colitur,qui Thomæ disciplinã acceperunt. Est in ea vrbe templũ peruetustũ quod Christiani perhibent fuisse à Thoma ædificatũ. Illius corpus in *In Malapur sepulchrum S. Thomæ.* ore regni Narsingensis,in vrbe dicta Malapur, quam nonnulli volunt esse Maliarpham à Ptol.dictam,in templo sepultus est,quod non à Christianis tãtùm, sed etiam à Saracenis,& reliquis gentibus sanctissimum habetur, maximáque hominum frequentia illuc assiduè confluentium celebratur. Cœnam dominicam (quoniã Indi vino carent) succo quodam celebrant, quem ex vuis siccis, ex Mecca atque Armuzio allatis,& aqua maceratis exprimunt. Hæc Odoardus Barbosa,Summarium Orientale, Nicolaus Contius, Indicarum rerum cõmentarius.Osorius lib.3. In vrbem Caulamum siue Colamum Alfonsus Albuquercius anno salutis 1484 nauigauit, quo tempore mulier quædam vidua, Regnum nomine filii, qui nondum ætatem maturam ad regendum habebat, non segniter administrauit. Fuit à ciuitatis principibus (qui nomine Reginæ omnia quæcunque vellet,se facturos ostendebant)valde honorificè receptus. Inde percusso fœdere,oneratis pipere (quod ibi plurimum nascitur) ex animi *Trimangalo Brimixo portus.* sententia nauibus,Cochinum reuersus est. Post Colamum versus Meridiem est vicus Trimangalo abundans oryza,& pecoribus, à quo non procul est Brimixo maris portus.

Comar.) Paulò post Κομαρεί. Comari appellat: ac mox deinceps meminit *Comar.* emporii,quod Camaram appellat. Ptol.Κομαείαμ, *Comariam* in regione Aiorum collocat, quam nonnulli volunt esse celeberrimum illud promontorium Comarinum, cuius angulus acutus ad Austrum spectat, in quo desinit regio Malabarien sis,à Cananore incipiens. Alii verò Κώμυ promontorium quod etiã Calligirum à Ptol.nuncupatur, volunt esse celebre istud promontorium Comorinum.Andreas Corsalius Commari promontorium quod octo grad.facit, vult esse Peluram Ptol.dictam. Quicquid sit illud certè videtur omni dubitatione carere, regionem hanc, in qua Arrianus noster Comar, siue Comari, nec non Camaræ meminit,esse regionem, quæ hodie Comorina regio, siue regnũ vulgò appellatur,vt olim sic hodie quoque à promontorio illo nobilissimo Comorina quod Ioannes Barrosus à Boreali parte septẽ & semis grad.facit, nuncupatum. Hoc vero regnum hodie versus Septentrionem regno Trauancor, *Comorinum regnum.* ad occasum regno Coulam, ad ortum regno Malapur, ad Meridiem Oceano Indico terminatur.In hac porrò regione Comorina duas res insignes Arrianus noster commemorat.Prima est locus quidam sacer, in quo illi, qui vitã & religiosam vitam agere cogitant,aquis abluuntur,quasíque initiantur. Sic enim Ethnici sæpe aquis vim quandam καθάρσιμον, hoc est, peccata expiandi, *Aquæ lustrales.* atque lustrandi vim tribuerunt,vt de aquis Gangæ, atque Gangis ex historiis satis supérq; patet.Altera est Colimbesis pinici.i.margaritarum piscatus, quo *Margaritarum piscatio in Comorina regione.* etiam nunc hodie regionem illam,quæ aliàs non admodum fertilis est, atque fœcunda,insignem esse commentarius rerum Indicarum aliíque testantur.

Βελέιον.) Quid si φερύειον legendum?

Deam.) Venerem opinor.

A capite damnatis.) Nam quantis periculis Concharum illarum margaritiferarum piscatus,constet suprà dictum est.

Post Colchos primum litus in sinu.) Litus nimirum sinúsque Agaricus, quẽ *Argaricus sinus.* Ptol. Colchico similiter subiungit ab Agaro ciuitate sic denominatus, quem nonnulli hodie sinum Bengala volunt esse.

Argali.) Ptolemæus ἀργείεου, siue, vt alii scribunt ἀργάεου, id est,Argiri, *Argarum ciuitas.* siue Argari ciuitatem collocat inter Corii & Salur emporia in Pandionis re-

HAVRODA BIBLIOTEKA OHYM.LT NEMUNO

gione in sinu Οργαλικῆ, *Orgalico*, siue Ἀργαλικῆ, *Argalico*, vt in aliis exemplaribus scriptum reperitur.

Τερηνεῖται. Quid si περηνεῖται legendum.

Παρ' αὐτὴν τῆς ἠπιοδώρου.) Videtur esse insulæ cuiusdam nomen, quid si insulam Zeilan intelligat.

Sindones Ebargaritides.) Rhamnusius vertit telas subtilissimas, quæ Ebargaritides appellantur. Quid si legendum μαργαρείτιδες, hoc est margaritis intertextæ atque distinctæ, Germanicè *gstikt* appellamus. Nam margaritarum in hisce locis maximam esse copiam ex Arriano, & aliis constat. Vnde etiam margaritæ videntur dictæ ab Argarico.

Comara.) Ptol. Commariam appellat, de qua suprà.

Poduca. *Poduce.)* Ptol. Ποδώκη Podocam, siue vt alia exemplaria habent Ποδύκη Podycam appellans, ponit in Paralia Aruarnorum. Niger vult à Barbaris hodie Podephtan appellari. Poducæ porrò Ptol. subiungit Melangam emporium, quod nonnulli volunt esse vrbem Paleacaten hodie dictam. Tyndæ fluuii ostia Cottim Maliarpham, quàm nonnulli volunt esse Malepur hodie dictã, vrbem S. Thomæ sepulchro claram.

Sopatma.) Ptolem. Podycæ Melangam subiungit. De Sopatma nihil potui inuenire.

Περὶ ὃ τὴν.) Forsan legendum μετὰ ὃ τὰς, μετ' αὐτὴν χώρας.

Taprobana. *Insula Taprobana.)* Hanc plerique doctorum volunt esse insulam hodie Sumatram, siue Samatran, siue Zamatran dictam. Operæprecium itaque fuerit vtriusque insulæ descriptiones, veterum pariter atque recentiorum scriptorũ inter sè conferre, quò facilius quis, vtrum vna eadémque insula sit, diiudicare possit, exordio ducto primò omnium ab vtriusque nomine.

Taprobanæ nomina. Taprobana igitur siue Taprobane Græcè Ταπροβάνη olim teste Arriano nostro, necnon Ptol. Simundi insula fuit appellata, forsan à Palesimundo oppido eius insulæ, vt Plin. testis est, clarissimo, iuxta quod fluuius eiusdem nominis ex stagno Megisba CCLXXV. M.P. ambitu erumpit. Ptol. suis temporibus Salicam eiusque incolas Salas fuisse nominatos testatur. Plin. eius incolas Palæogones olim dictos fuisse, Megastenis testimonio probat. Tria ergo illius insulæ antiqua fuerunt nomina Taprobana, Simundi insula, Salica.

Sumatra. Insula verò Sumatra, etiam Samatra, atque Zumatra hodie vulgò appellatur, quæ vocabula nonnullam cum Simundo antiquo vocabulo soni affinitatem videntur habere.

Taprobanæ situs. Quoad situm, atque formã Arrianus noster Taprobanam nauigatione post Paraliam regionem ad ortum iam vergente in mare porrectam ad ipsum occasum iacere dicit. Strabo lib. 2. illam Indiæ obiectam in pelago ad Austrum sitam esse, & lib. 15. πελαγίαν. i. in Pelago positam, ab Australissimis partibus, quæ sunt apud Coniacos Meridiem versus septem dierum nauigatione distare ex quorundam relatione scribit. Illam teste Stephano, Alexander Lychnus cognominatus τετράπλουν. i. quadritateram, & ἁλιστέφανον. i. mari Ceij corona quadam vndique redimitam atque cinctam appellauit, vnde etiam Arrianus noster εἰς πέλαγος, inquit, ἔκκειται. Ptol. Taprobanes insulæ promontorium Corii Indiæ promõtorio dicit esse obiectam. In situ Taprobanes Ptol. errasse Andreas Corsalius ex nauigatoria charta Michaelis Seluæ oratoris Regij patere dicit. Idem Maximilianus Transyluanus in quadam sua ad Cardinalem Saltzburgẽsem epistola affirmat. Rhamnusius quoque Arrianum nostrum Taprobanæ situm magis Orientalem fecisse scribit quàm Ptolem. id quod veritati, ac Portugallensium quotidianæ experientiæ magis sit consentaneum. Sumatra autem æquinoctiali circulo subiecta, & aureæ Chersoneso ea parte, quà ad Austrum pertinet, ita est obiecta, vt longius tamen in ortum Solis protendatur testis est Osor. lib. 4, 6, & 8.

Taprobanæ magnitudo. Quod ad quantitatem vtriusque insulæ attinet, de Taprobanæ magnitudine non satis inter antiquos auctores constat. Plin. Taprobanam ceu alterum terrarum orbem Antichthonum appellatione diu existimatum fuisse scribit. Vt liqueret insulam esse Alexandri Magni, ætas réque præstitere. Eratosthenes mensuram prodidit longitudinis VII. M. stad. Latitudinis V. M. Strabo lib. 15. Eratosthenem scribit tradidisse eius longitudinem esse ad octo millia, stadiorum Æthiopiam versus. Onesicritus illius magnitudinem fecit stad. quinque millium longitudinem verò, & latitudinem nullam distinxit. teste Strab. lib. 15. Quoad Sumatram Portugallenses illam maximam Indici maris insulam esse affirmant. Patet vt Osorius lib. 6. & alii testantur, in lõgitudinem milliaribus nongentis & sexaginta, latitudo verò illius non suprà ducenta, & quadraginta passuum millia dilatatur. *Sumatræ magnitudo.*

Taprobanæ vrbes. Quod ad vrbes vtriusque insulæ attinet Taprobanæ, Eratosthenes vt Plin. testatur non vrbes esse, sed vicos septingentos tradidit. At verò Claudii Imperatoris principatu, per Annium Plocamum libertum, qui maris Rubri vectigalibus à fisco redemptis in regiones illas delatus fuit, cognitum est quingenta esse eius insulæ oppida inter quæ sit clarissimum Palesimundum. Sumatræ verò ciuitates hodie maximè celebres sunt Pedie, Pacem, Achem, Campar, Menacabe, Zunda, Andagide, Auru, & totidem (secundum ciuitatum nomina) sunt regna, in quibus multæ & magnæ sunt ciuitates aliæ, de quibus vide Odoardum Barbosam. *Vrbes Sumatræ regionis.*

Taprobanæ incolæ. Quoad incolas: Taprobanæ incolas Plin. Palæologos olim teste Megasthene, Ptol. verò suis tẽporibus, Salas scribit fuisse appellatos. De illorũ porrò moribus, corporis habitu cultúq; sic scribit Plin. Excedũt hominum magnitudinẽ, &c. Sumatræ verò incolæ Aceni cõmuni nomine appellati, in regna multa distincti, & ex variis nationibus sunt cõflati, qui inter se moribus, & institutis dissimillimo ritu dissident. Quidam enim Machumetis sectam sequuntur, qui maritimas ferè ciuitates incolunt, mercaturæ studiosi, erga Reges sunt valde perfidi, atque periuri, qui illos leuissimis de causis interimunt, & alios creant. Quidam sunt Ethnici, & simulachris dediti, qui mediterraneas vrbes inhabitant. Alii adeò immanes sunt, & feri, vt humanis carnibus vescantur. Huiusmodi sunt illi in illa Taprobanæ parte habitant, quæ Batech dicitur, qui etiam hostium suorum capita in bellis amputata domi suæ thesauri loco recondunt, atque reseruant, ac quò quis plura eiusmodi capita possidet, tantò maior est illius authoritas, denique iis ipsis pro moneta in contractibus suis vtuntur. Alii rursus moribus humanis excoluntur, & benignitatem præ se ferunt. Ius apud illos summopere viget, signato argento, auro, ac stamno pro moneta vtuntur. Aurum [illegible]gnatum ab altera parte dæmonis caput habet, ab altera carpentum, quod ab elephante trahitur. Colore sunt quasi albicante, fronte ampliore, oculis rotundis, capillis promissis, naso latissimo, admodúmque simo, statura denique perquam despicabili præditi. Vestibus lineis, gossipinis, sericis, ad genua vsque promissis vtuntur. Auribus quas magnas habent, tam viri quàm mulieres, gemmas pretiosas, aureo filo appensas gestant. Vxores tot ducunt quot libet. Ædificia modicè ab humo extantia, cuiusmodi Taprobanæ ædes olim fuisse, Plin. testatur. Hæc sunt quæ de incolis Taprobanæ Odoardus Barbosa, Nicolaus Contius, Ludouicus Vartomanus, Osorius, Summarii Orientalis auctor, & alii literis monumentísque prodiderunt. *Sumatræ incolæ Aceni dicti.*

De animalibus Taprobanæ. Nunc dicendum de aliis, quæ in vtraque insula cõtinentur. Ac primò quoad animalia, Arrianus noster in Taprobana testudines fuisse scribit. Plin. similiter Taprobanæ insulæ incolas maximam olim ex testudinum piscatu voluptatem cepisse scribit, quę tanta fuerint magnitudine, vt illarum superficie habitantium familiæ contegi potuerint. Sic in Sumatra insula Ludouicus Vartomanus se testudinem (quarum ibi maxima copia sit) vidisse dicit, pondo 103. li- *De testudinibus Taprobanæ miræ magnitudinis.* *Testudines Sumatræ.*

HAVRODAM BIBLIOTECA OF...

Elephanti Taprobanæ.

brarum. Elephantos in Taprobana Onesicritus (teste Plinio) classis Alexandri Magni Præfectus, maiores, bellicosiorésque, quàm in reliqua India gigni scripsit. Idem Plin. Venationem, qua Taprobanenses festa sua absumunt, gratissimam tigribus, & elephantis constare dicit. Idem de Sumatra Ludouicus Vartomanus affirmat. Maiorem enim ibi proceriorum, meliorúmque elephantorum copiam reperiri scribit, quàm in aliis Indiæ locis. Idem author in Sumatra scribit se vidisse duos dentes elephantinos pondo 325. librarum. Garcias tamen insulæ Zeilandæ elephantos reliquis omnibus anteponit, & illa Plin. de Taprobanæ insulæ elephantis præstantissimis verba paulò ante citata vera esse, si quidem Taprobanæ nomine Zeilã insula intelligatur. In Taprobana Sindones olim multas fuisse Arrianus noster testatur. Serici in Sumatra hodie & factitii, & naturalis, quod in syluis atque nemoribus absque cultu sua sponte arbores producunt, maximam vim reperiri omnes ferè testantur.

Elephanti Sumatræ.

Sindones Taprobanæ.

Sericum Sumatræ.

Taprobanæ fructus.

Sumatræ fertilitas.

Piperis copia.

Ligna.

Triplex aloe.

Scaliger exercit. 142. 164. de Belzoi, & Camphora.

Lacca.

Calampat.

Duriacũ arbor.

Taprobanam olim pomis, fructibus atque frugibus abundasse Plinius testis est, oryza, melle, zingibere abundasse Plin. etiã scribit. Sic Sumatra quoq; mira fertilitate prædita fertur. Piperis & longi atque proceri, quod vernacula lingua molaga appellant, & rotundi, omnis denique generis tanta ibi est vbertas, vt singulis annis plurimæ naues onustæ inde euehãtur. Profert etiam magnam vim lignorum, ex quibus naues, Giuncos appellatas, conficiunt, necnõ aloes, cuius triplex arboris genus describit Vartomanus, Belzui, siue Belzoi, (quod etiã Beniouin appellant) arboris cuiusdam gummi, camphoræ (quæ & ipsa arboris est lachryma, non bitumen) denique Laccæ, quæ Lac Sumatri per excellẽtiam dicitur, de qua suprà, & Calampat, quod est aroma odoratissimũ. His adde Duriacum arborem, in cuius medio quinque reperiuntur poma malis aureis similia, sed paulo longiora, suauissimi saporis. De his vide plura apud Vartomanum, Barbosam, & alios.

Taprobanæ margaritæ.

Gemmæ.

Aurum.

Argentum.

Marmor.

Quod denique ad metalla, gemmas, margaritas attinet, Arrianus noster & pinicum. i. concham margaritiferam & lapides pellucidos in Taprobana reperiri scribit. Plinius similiter ex Magasthene probat Taprobanæ incolas, auri, margaritarúmque grandium fertiliores esse, quàm Indos. Idem ex Annii Plocami relatione, ne Taprobane quidem, inquit, quamuis extra orbem à natura relegata, nostris vitiis caret, aurum, argentúmque, & ibi in pretio marmor testudini simile, gemmæ, margaritæque in honore multò præstantiores, & totius luxuriæ nostræ cumulus ipsorum opes maiores esse dicebãt, sed apud nos opulentiæ maiorem vsum. Ptolem. denique berillum, hyacinthum, aurum, argentum, omnis generis metalla in Taprobana nasci scribit. Idem de Sumatra hodie affirmatur. Osorius illam auri abundantissimam esse dicit, cuius gratia mercatores in eam vndique commeent. Barbosa similiter multas in illa auri fodinas, auríque magnam copiam reperiri scribit. Idem in Menancabo certo quodam illius insulæ regno, fontem esse auriferum testatur. Atque hęc de Taprobanæ & Sumatræ insulæ collatione satis sint dicta. Rhamnusius in sua commentatione supra nauigationem Iamboli, mercatoris à Diodoro Siculo conscriptam, insulam illam, quam ille mercator adiisse dicitur, verisimile sibi videri dicit esse Taprobanam veteribus, hodie Sumatram dictam, idque constare ex quatuor cõiecturis admodum probabilibus, quas ex nobili quodam Portugallensi Indicarum regionum perito intellexerit.

Sumatra auri abundantissima.

Auri fodinæ.

Menencabum regnum.

Fons auriferi.

Taprobana hodie Sumatra Rhamn. videtur esse Iamboli insula.

Prima coniectura ab vtriusque quantitate.

Insulæ Iamboli magnitudo.

Taprobanæ magnitudo.

Sumatræ magnitudo.

Prima ducta est à quantitate. Diodorus enim Siculus Insulam illã in quam Iambolus delatus fuit, testatur quinque mill. stad. fuisse ambitu. Atqui Strabo testis est Onesicritum affirmasse Taprobanam esse quinque mill. stad. nulla longitudinis, atque latitudinis habita ratione. Plinius quoque ex Eratosthene docet longam fuisse septem millia stad. latam quinque mill. stad. quæ quidem Claudij Imperatoris temporibus multo maior cognita sit, ita vt ceu alter quidam orbis duceretur. Similiter Sumatram quoque, tum ab initio maritimæ tantùm

tantùm illius partes fuissent patefactæ, 600. tantùm mill. (quæ circiter 5. mill. stad. conficiunt) magnitudine à Portugallensibus fuisse deprehensam.

2. coniectura à situ.

Secunda coniectura est ex situ. Iambolus, teste Diodoro, quum Meridiẽ versus contenderet vento ordinario Occidentali, ipsiúsque tempestatis vi in Orientem abreptus appulit ad partes insulæ Occidentales, quæ sint sub æquinoctiali. Eius rei argumento esse, quòd ibi non viderit Vrsam nostri poli, quippe quum horizon illius loci quò appulit, per vtrumque mundi polum trãseat. Hoc idem de Taprobana affirmat Plinius, nimirũ illic non videri nostras stellas, nostrum polum neque vrsam. Atque ex hac ipsa coniectura liquidum esse affirmat, insulam Iamboli, non posse dici fuisse insulam Zeilan, quippe quũ illa septem gradus supra æquinoctialem sit posita, in qua Vrsa nostri poli videri queat.

Insula Iamboli non fuit insula Zeilan.

3. coniectura.

Tertia coniectura est huiusmodi. Iambolus ille in reditu ex illa insula post quatuor menses fertur in Indiæ litora fuisse reiectus. Sic Plinius Taprobanam insulam Indiæ prætentam olim creditam esse dicit viginti diginti dierum nauigatione à Prasiana gente distare, mox, quia papyraceis nauibus, armamentísque Nili peteretur ad nostrarum nauium cursus, septem dierum interuallo taxato. Atqui constat si ex insula Sumatra Boream versus nauigetur, rectà perueniri in sinum Gangeticum, qui hodie Bengalę sinus dicitur, vbi Ganges fl. in meridionale mare exoneratur. éstque 21. grad. supra lineam æquinoctialem. Inde terrà fuit deductus multorum dierum itinere in Palimbrotum, quæ est grad. 27.

Prasiana gens.

Gangeticus sinus hodie Bengalæ sinus.

Quarta coniectura.

Iaboli insulæ aliæ insulæ vicinæ

Quarta coniectura maximè verisimilis ducitur ex insulis vicinis. Diodorus Siculus septem insulas facit vicinas ei insulæ, ad quam Iambolus appulit, quę quidem & eiusdem ferè sint magnitudinis, & pari à se inuicem interuallo disiunctæ. Sic Sumatræ quoque vicinæ atque finitimæ sunt multæ insulæ, vt est Zunda ab Occasu non admodum lato mari à Zamatra disiuncta, quę magnam vim piperis passim fundit. Deinde ad Ortum progredientibus aliæ duæ insulæ se ostendunt, quarum prima Iaua maior, altera minor dicitur. Omnes hæ tres insulæ regum imperio continentur. Iauæ verò præcipuè fertiles sunt, & opimæ, fruges multiplices & fructus varios proferunt, & maximam vim pecorum, & armentorum, & equorum nutriunt. Venatu & aucupio mirificè redundant, piperis, & aliorum aromatum copiam passim efferunt. Mediterranea loca homines dediti simulachris incolunt, qui maritimas oras habitant, maxima ex parte Mahumetanis institutis viuunt. Homines nudi plerunque vmbilico tenus incedunt. Multi tamen lautiores vestibus bombycinis, aut gossipinis amiciuntur. Barbas euellunt: anteriorem capitis partem radunt, reliquam studiosè crispant. Nullum integumentum in capite gerunt. Indignum enim hominis prętantia censent, hominis principatum (quem in capite constituunt) aliquo velamento quasi rem probrosam tegere. Si quis caput alicuius manu tangit, eam iniuriam armis acerrimè prosequuntur. Sunt in bello feroces, & intrepidè sese in quoduis magnũ discrimen iniiciunt. Artibus fabrilibus dediti sunt: arma, tormenta, variáque telorũ genera singulari opere perficiũt, æs ad quoduis genus instrumenti egregiè fundunt. Naues ingentes ædificant, astra diligẽter obseruant, & magicas disciplinas incredibili studio colunt. Syluas venandi studio peragrant, neque solùm canibus, & venabulis ad apros atque ceruos eminus configendos: verùm & accipitribus ad volucres capiendas vtuntur. Omnes colorati sunt: mulieres neque deformem faciem, neque obtusum ingenium gerunt. Eleganter excoluntur: in saltationibus non mediocrem præ se venustatem ferunt. Curribus inuectæ, cum viris syluas & nemora lustrant, & venatione oblectantur. Homines Sinarum moribus & institutis viuunt, à quibus se originem ducere iactant. His verò adde insulam Bornei, Timor, & alias quæ Malucca vulgari atque communi nomine dicuntur. Hæ quidem sunt Rha-

Sumatræ quæ insulæ vicinæ.

Zunda insula piperis.

Iaua maior inf.

Iaua minor.

Iauæ fertilitas.

Pecora.

Aromata.

Incolæ.

Religio.

Vestitus.

Insula Bornei.

Timor.

Malucca.

UB-PROBA BIBLIOTEKA OBYW. IM. I. JE. CHMOSA

mnusij coniecturæ,quibus ille putat probari posse Iamboli insulam eandẽ esse quæ à veteribus Taprobana fuit appellata,hodie Sumatra dicitur. Bellefore-sto tamẽ illa Iamboli nauigatio ferè tota fabulosa videtur. Mihi verò Rhamnu sij coniecturæ suprà commemoratæ admodum videntur probabiles: verùm de his doctiorum sit iudicium.Licet verò(vt ad propositum redeã)maxima pars doctorum,atque Portugallensium affirmant insulamTaprobanam eã esse quę hodie Sumatra dicitur:tamen nõ desunt magnæ authoritatis viri (inter quos est Barrosus, Andreas Corsalius)qui Taprobanam potius volunt esse illam,quę hodie Zeila vulgò nuncupatur. In hanc sentẽtiam Garzias quoque ab Horto videtur inclinare. Non itaque à proposito rationéque alienum fuerit, illius quoque insulæ descriptionem ex multis passim authoribus collectam subiice-re.Zeilan itaque siue Ceilan, siue Zeilandum à Saracenis,Arabibus,Persis,at-que Soriensibus appellatam.Indi Tenarisim.i.delitiarum terram appellãt.Est enim omnis generis delitiarum affluentissima : vnde Elysios cãpos ibi esse In-di sibi persuadent.Hanc alij à Ptolemæo olim Cori,nomine promõtorij Indi-ci,in quod spectat,alij Nanigerim,quam idem Ptolemæus iuxta Leucem insu-lam ponit,appellatã fuisse opinantur. Alij(vti dictũ est)volunt esse Taproba-nam,alij denique insulam hanc veteribus omnino incognitam fuisse arbitran tur.Sita est è regione Commorini promontorij olim Cori, siue(vt alij volunt) Comaria à Ptolemæo dicti,à quo nõ ita lato mari est disiuncta,altitudine ver-sus Meridiem 6.versus sinum Gangeticum octo grad. Patet in longitudinem à Septentrione ad Meridiem circiter ducenta,& quinquaginta passuum mil-lia.Latitudo autem,vbi est latissima,non vltra 140.millibus passuum dilatatur, teste Osorio. Thomas Lopezius eius magnitudinem 300.leucarum esse dicit. Nicolaus Contius eiusdem ambitum 2000.esse affirmat. M.Bolus verò 2040. idémque affirmat,illam olim fuisse maiorem,nempe 3600. sed Beroæ vi & im-petu magnam partem montium conuulsam in mare corruisse, plurimúmque terræ in dies absorberi.Ludouicus Vartomanus mille pass.ambitu eam patere dicit. Garzias denique ab Horto eius circuitum,octoginta longitudinem tri-ginta leucarum facit,polúmque à sexto ad nonum gradum eleuatum habere scribit.Maximis præterea montibus est distincta,inter quos insignis est in me-dia insula mons præcelsus , quem rostrum seu acumen Adami vocant, multis paludibus cinctus.Ex illius summo fastigio collis assurgit,è cuius medio è lacu quodam,aquæ dulces,atque perennes emanant. Prope lacum est silex,in qua cernitur vestigium hominis impressum.Est autem insitum incolis, vestigium il-lud esse primi parentis generis humani,qui inde in cælum sublatus ab illis esse dicitur. Non procul autem inde sacellum visitur, in quo duo sepulchra mira superstitione coluntur.Existimant enim in his condita fuisse corpora primi ho minis,& vxoris illius,è quorum semine fuit vniuersum genus humanum pro-pagatum.Ea verò opinio animis penitus infixa,facit vt eò multi Saraceni,& a-lij longè diuersis suspicionibus impliciti,religionis gratia confluant.Locus ad-eò accliuis est,vt neque manibus niti ad summum possint,sed scalis & catenis adiuti eò perueniant. Tota insula valde populosa septem regnis est distincta,è quibus tamen vnus,& opibus,& dignitate,& imperio multum reliquis ante-cellit.Is in ciuitate maxima,quæ Columbum appellatur,imperij sedem & do-micilium habet.Insulæ incolis commune est Chingalarum nomen,qui ferè o-mnes idola colunt,nudi incedunt, obscœnas corporis partes panno quodam operiunt.A bellis abhorrent,quæ siquando illis necessariò sunt gerenda,milit-ibus stipendiariis,præsertim verò Saracenis,vtuntur.Elephantos nutrit opti-mos,maximos,ingeniosissimos,quibus reliqui Indiæ elephantes feruntur obe-dire,quam ob causam Garzias Taprobanam olim præstantissimam, teste Pli-nio,elephantorum nutricem putat hanc ipsam esse insulam. Syluæ præterea omnis generis auibus resonant,plurimi sunt ibi pauones,gallinæ,palũbi multi-

plices,

Taprobanam alij volunt esse Zeilan insulam.

Zeila.
Zeila Tenarisis ab Indis dicta.
Zeilan alij Cori, alij Nanigerim olim dictam à Ptol.volunt.
Zeilæ situs.
Zeilæ magnitudo.
Montes maximi
Mons Adam.
Lacus.
Sacellum.
Simulachra 2.
Peregrinatio superstitiosa ad Adami montẽ.
Insula est populosa.
Regna septem.
Rex summus.
Columba Regia sedes.
Incolæ Chingali dicti.
Religio.
Vestitus.
Zeilæ elephanti omniũ maximi.
Bestiæ.

plices,cerui,apri,aliæque feræ.Est admodum fertilis , neque solùm variis fru-gibus abundans,verùm & herbis,& plantis odore mirifico redolentibus egre-giè vestita,quæ quidem sine vlla cultura proueniunt. Malorum citreorũ ne-mora sunt densissima,ficus,vuæ,denique fructus varij, atque multiplices, tam sapore quàm odore gratissimi.Magnam præterea vim cinnamomi, gariophil-li,piperis,nucum myristicarum passim fundit , multa habet palmarum genera, sesami seminum,ex quibus oleum conficiunt magnam copiam. Auri,& argen ti atque ferri plena est.Multi denique pretiosissimi,atque multiplices lapides, vt adamantes,rubini,saphiri,topazij,amethysti è saxorum ingentium venis e-ruuntur,& margaritæ etiam incredibili multitudine, & singulari colore,atq; fulgore,extractis ostreis,è profundo maris gurgite proferuntur. Hæc de beatis sima illa insula,Indicarum nauigationum authores passim in scriptis suis præ-dicant.In hanc verò insulam Laurentius Almeida Lusitanus Francisci filius, cum classe nauium anno 1505 quum ex Cochimo Maldiuas insulas patris ius-su & mandato petens,æstus vi atq; impetu destinato cursu abductus, primùm fuit delatus.Subiit autem portum quem incolæ Gabalicamũ appellant, ac sta-tim cum Rege illius insulæ pacem per suum legatum petente, fœdus Regis E-manuelis nomine percussit.Fœderis conditiones hæ fuerunt,vt is Emanueli re-gi singulis annis rributi nomine ducenta quinquaginta millia pondo cinna-momi penderet. Rex autem Emmanuel illum in fidem & clientelam recipe-ret , & ducibus suis præciperet , vt illius portus, atque maritimas ciuitates ab hostium iniuria prohiberent.Eiusdem Regis consensu Laurentius in terra co-lumnam marmoream cum regis Emmanuelis insignibus statui iussit,quæ signi ficabat insulæ possessionẽ ab illo nomineEmmanuelis occupari. Ad hoc fœdus cũ illo Rege sanciendũ , vsus est Laurentius opera vnius de comitibus suis, viri nobilis atque primarij,Pelagij Sousæ nomine , qui in Regiã deductus,Re-gem offendit miro fulgore circumlucentẽ.Partim enim gẽmis,quibus erat ex-cultus,partis cereis facibus,quanuis dies esset clarissimus,omnia splendebant, ad maiestatem hoc pertinere existimans eiusmodi facibus circunsederi. Eodẽ tempore(vt hoc quoque quasi appendicis loco subiungam)nobilis ille rerũ O-rientaliũ scriptor Vartomanus, cuius testimoniis iam aliquoties vsus sum,pa-tria Bononiensis ad Laurentium Almeidam venit, qui studio orbis terrarum cognoscendi,multas regiones peragrarat,atque tandem sub mercatoris ha-bitu quum se Saracenum esse simularet , Calecutium peruenerat. Testis O-sorius libro 4.

Fruges & fructus.
Herbæ fragrãtes
Aromata.
Palmæ.
Sesamum.
Metalla.
Gemmæ.

Illius insulæ partes versus Boream.) Ptol.promontoriũ Taprobanem(quod Cori promontorio est obiectum)Βόρειον.i.Boræum dicit appellari.

Porrigitur vsque ad Azaniæ oppositum.) Videtur hîc deesse nomen pro-montorij Azaniæ regionis,quod videtur esse Rhapta vltimũ Azaniæ promon-torium,de quo suprà. Quum autem Azania regio sit in Æthiopia , Arriano nostro egregiè consentit Strabo,qui lib. 2. Taprobanam ait in Æthiopiã pro-tendi supra stadia quinque millia:ex qua multum eboris,atque testudinum ad Indorum nundinas afferatur. Azania itaque videtur dicta ab Azano fluuio, quem Ptolemæus vnà cum Soana , atque Barace (à quo forsan Baraces sinus, de quo suprà,fuit denominatus)fluit à Malea monte Taprobanæ elephantorũ pleno.

Azaniæ regio.
Azaniæ nomen vnde.
Azanus fl.
Malea mons.

Masalia.) Ptolemæus Μασώλειαν, Mæsoliam appellat,cui subiungit Mæ-soli fluuii ostia,à quo verisimile est vniuersam illam regionem fuisse nuncupa-tam,qui eam ab Aruamis separat.Andreæ Corsalio videtur Mæsolia esse regio hodie Coromandel,siue Curumna dicta,quæ quidem centum octoginta leu-cis patet.Multæ in illa sunt vrbes,vici,domicilia idololatrarum. Solum est o-ptimum,& fertile,abundat oryza,pecoribus,frumẽto,leguminibus omnis ge-neris.Magna ex illa regione oryzæ copia exportatur,contráque merces Cam-

Mæsolia.
Mæsolus fl.
Mæsolia regio hodie Coromandel siue Curumna
Coromandelis fertilitas.

Pelagius Sousa nobilis fœderis interpres.
Regis Zeilandæ splendidus vestitus.
Faces cereæ.
Vartomanus.

HAVRORA BIBLIOTECA OF

baiēses,vt æs,argentum viuum,cuprum,piper,aromata, necnon multæ aliæ Malacenses,atque Bengalēses merces importātur. At licet regio omnibus quæ ad victum pertinēt,mirificè abundet,tamen ob pluuiarum defectum nonnunquam illius incolæ tam dira fame conflictantur,vt & mori,& filios vendere cogantur. Omnes ferè mercatores Chelij dicti,qui hinc inde per vniuersam Indiam mercaturæ faciendæ causa vagantur:ex Coromandel sunt oriundi,homines ingenio subtili,arithmeticæ atque mercaturę peritissimi. Testis est Odoardus Barbosa. Ptolemæus in Mæsolia collocat,& Mæsoli fluuij ostia,Centacossylam,quam nonnulli volunt esse Cail hodie dictam,Codduram,Alosygnem emporium. Belleforestus,& alij volunt Choromandel,siue Colmendel(inter Comorinenses,&Malabarienses sitam)esse Paluram Ptolemæo,quam idē Belleforestus perperam dicit in sinu Gangetico à Ptolemæo collocari, quippe quum Ganges non versus Occasum,sed Ortum sese in mare exoneret. Belleforestus regionem,regnúmque Ternasseri fic à metropoli,sita in fluuio eiusdem nominis dictum,in antiqua Mæsoliorū regione collocat in sinu Gangetico ad occidentalem Gangis partem. Huius regionis terminus ad ortum est Oceanus,& sinus Gangeticus siue Bēgala,ad occasum regio Bisnagar,ad Meridiem Comerina regio,ad Septentrionem pars regionis Narsingæ, & pars Oryxæ.

Coromandelsium fames.
Chelij mercatores.
Choromandel quidam volunt esse Paluram.
Palura malè à Ptol.collocari videtur.
Ternasseri in Mæsolia collocatur à Belleforest.

Desarana regio.) Videtur Σαλωκήνη Salacena esse legendum,quā Andreas Corsalius putat esse regionem hodie Paleacate dictam, subiectā regi Narsingæ. Ciuitas regionis portum habet optimum, atque celeberrimum emporiū. quò monilium,atque gemmarum magna vis ex Pegu, & Zeilan insulis defertur. Illius incolæ partim sunt Saraceni, partim Ethnici, ditissimi mercatores. Legibus,victu,habitu,moribus Calecutiensiū sunt simillimi,bellicosi, bellicis licet tormētis careāt. Inde distat Tanasseri centū milliaribus. Hæc Corsalius, Vartomanus,& alij.

Salacene regio.
Salacena hodie Paleacate.
Paleacatis regni descriptio.
Incolæ.

Fert elephantum dictum Bosare.) Nomen Βωσαρὴ videtur certam quandā elephanti speciem significare,quod nusquam alibi potui reperire. Bosari videtur dici quasi βοῦς Ἄρης bos Martius. est enim elephantus animal πολεμικόν, vt ex historiis patet. Quid si proboscidis vocabulum hinc sit deriuatum?

Bosare.
Proboscis.

Multæ gentes barbaræ.) Non sine causa Plinius libro 7.cap.2. Indiam prę cipuè, Æthiopúmque tractus dixit miraculis scatere. Ibidē vide plura de monstrosis Indiæ,atque Æthiopiæ populis. De iisdem vide Stabonē lib.15. Sunt autem in vniuersum homines admirabiles atque monstrosi, quorum passim in Indiæ,præsertim & Æthiopiæ descriptionibus mentio fit,variis modis. Primò corporis,statura,eáque vel nimis magna,vt sunt gigantes, & infrà Arrianus meminit,quorundam vasta corporis mole præditorum hominum: vel nimis pusilla,vt sunt Pigmęi. Vtriusque generis vt olim,ita hodie quoque in illis regionibus reperiuntur. Deinde varia corporis forma, atq; figura,cuiusmodi sunt, exempli gratia,quorum Arrianus hîc meminit, quos appellat Cirradas, naribus elisis. Hippioprosopos,id est,equina facie,macroprosopos,id est, longa facie præditos. Item infrà facit mentionem quorundam quos appellat platyprosopos,id est,lata facie præditos,item simos,item alios κολοβοὺς,id est,mutilos corpore, siue blaterones appellat. Huiusmodi præterea sunt, quos Strabo in India enotocoetas,astomos,amycteras,monommatos appellat,&c. Philostratus macrocephalos. Præterea à sermone,siue lingua,vocisque sono,vt de Troglodytis suprà dictum est. Alij item à victu monstroso, vt Anthropophagi,& quorum suprà facta est mentio. Alij à habitatione admirabili, cuiusmodi sunt Troglodytæ:alij à velocitate,vel robore portentoso,vt Oxypodes. Itē à monstrosa vitæ diuturnitate,vt sunt Macrobij. Denique à sexu monstroso,vt sunt Androgyni. Huiusmodi autē monstrosorum hominum regiones illas Orientales olim refertas fuisse passim ex historiis constat: tametsi quædam fide indigna

Æthiopiæ & Indiæ monstra.
Monstrosi homines multiplices.
Monstrosi corporis quantitate.
Monstrosa corporis forma.
Cirradæ.
Hippioprosopi.
Macroprosopi.
Platyprosopi.
Enotocoetæ.
Astomi.
Amycteres.
Monommati.
Macrocephali.
Oxypodes.
Macrobij.
Androgyni.

digna iudicantur.

Cirradæ.) Hinc Cirradia regio,cuius Ptol. meminit in India extra Gangem in qua aiunt optimum malabathrum nasci.

Cirradæ.

Agrij,Bargysi.) Forsan sunt βουσῆται, Bisingitæ, quos aureæ Chersoneso Ptol.vicinos esse asserit,magnáque auri copia abundare.

Agrij,Bargysi.

Anthropophagi.) Zamiras Ptol. Cirradis vicinos Anthropophagos facit. Hodie humanis carnibus vescentes in Batech regione Taprobanæ, in Adramania insula Taprobanæ vicina aurifera,in insulis Celebe,in Iaua,in Amboa,in insulis Moluchis,denique in Quiloa,& Melinde esse dicuntur.

Anthropophagi.

Post hæc.) Post regionem Desarenam,siue Salacenam,quam nonnulli volunt esse Paleacate, sequitur regnum atque regio Oryxæ hodie dicta, quæ à regno Narsingæ monte Vdirgimale dicto separatur. Regionis autem Oryxæ ab Orixa eius metropoli (quam nonnulli volunt esse Paluram à Ptolem. dictam) cognominatæ homines sunt simulachris dediti,rei militaris periti, cum rege Narsingæ assiduè bella gerentes. Extenditur hæc regio vsque ad Gāgem flu.de quo mox.

Oryxæ regio.

Ganges occurrit.) Ganges flu. à qua India Gangetis à Poetis appellatur, citeriorem Indiam ab vlteriore disterminans, sic dictus à Gange Æthiopiæ rege(vt Suidas inquit)de quo vide plura apud Philost.lib.3.cap.6.vbi illum decem cubitorum longitudine,præstantissima forma præditum Gangis fluminis filium appellat. Plutarchus de fluminibus (si quidem author est illius libelli) Gangem Indi,atque Calauriæ Nymphæ filium,cùm per ignorantiam cum matre sua concubuisset, præ nimio mœrore se præcipitem in hunc fluuium dedisse fabulatur, à quo Ganges sit appellatus, cùm prius ei Chliari nomen fuisset. Multi volunt etiam Phison illum paradisi fluuium, qui terrā Hauilah, hoc est (vt quidam volunt) Indiam circumire,siue circumfluere dicitur. Alii tamen nomine Phison Nilum, alii nescio quem incognitū Arabiæ fœlicis (quam volunt esse Hauilah) fluuium esse existimant,de quo vide Matth. Beroaldi Chronicon. Idem Mercerus præceptor meus obseruandus piæ memoriæ sensit. Gāges hodie, &Guenga,& Ganga,& Canc vulgò appellatus. Est tamen etiam alius fluuius Ganga dictus valde celebris & insignis, qui teste Ioanne Barroso, à montibus Gatè, duobus fontibus ad ortum ipsius Chaul circiter quindecim leucarum interuallo à se inuicem distantibus oritur, in duos ab initio fluuios diuisus. Horum alter qui à fonte Septentrionali oritur, Crusuar, alter qui ab altero fonte meridionali nascitur, Benhora appellatur. Hi duo fluuii coniuncti,quasique ad vnum corpus redacti Ganga efficiunt, qui per regni Oryxæ maximas partes delatus, metropolim eius Rumanah nomine præterfluit,tandem in illustrem illum fluuium Gangem, inter duo loca Angolii, & Picholda nomine,gradus vigintiduo exoneratur,atque ita vnà cum illo in mare decurrit. Hic fluuius non secus, atque Ganges sacer,& religiosus habetur, ita vt Saraceni in omnibus locis per quæ fluit, vberrimum ex illo quæstum faciant,non nisi certa accepta mercede superstitiosis hominibus, in illius aquis, quæ peccata expiandi vim habere creduntur,se lauandi, balneandíque potestatem facientes. Hic verò fluuius à vero Gange, cum quo sæpe confunditur,diligenter est distinguendus. Gangis fontes Plin.incertos esse dixit lib.6. cap.18.circa quos tamen idem lib.6.cap.2.gentem Astomon dictam scripsit habitare. Strabo lib.15.ex Artemidoro asserit illum ex Emodo monte ortum in Austrum deferri, & quum ad Gangem vrbem peruenerit (de qua mox) ad auroram conuerti vsque ad Palibotra, tandémque in mare ingredi: Mela similiter ex Emodo monte multis fontibus conceptum vnum alueum dicit facere. Belleforestus à montibus Scythię,& ea Indoscythiæ parte Aracam dicta,illum oriri testatur.

Ganges.
Ganga fl.
Crusuar fl.
Benhora fl.
Ganga in Gangem influit.
Rumanah Oryxæ metropolis.
Ganga fl.sacer habetur.
Ganga cum Gānge fl.sæpe confunditur.
Ortus Gangis.
Astomi circa Gangis fontes.
Gangis progressus.
Ganges & Indus omnium maximi fluuij Indiæ.

Maximus Indiæ fluuius.) Indiæ totius ferè fluuii orbis & maximi & plu-

BIBLIOTECA OHYMA

rimi sunt,quorum duo quasi Reges sunt Indus,& qui illo longè est maior Gãges. qui magnus statim ab ortu suo, fluuios(teste Arriano lib.decimoquinto,& Plin.lib.6.cap.15) decem aut nouem recipit, ex quibus nonnulli nauigabiles.

Ganges quot flumina recipiat. Belleforestus triginta fluuios,quorum plerîque nauigabiles in illum exonerari dicit.Diodorus Gangis latitudinem triginta stad.facit. Mela quando angustissimus fluit,decem millia passuum patere dicit.Solinus,atque Martianus,latitudinem eius minimam octo, maximam viginti, altitudinem (vbi vadosissimus est, c. M. pass. faciunt: Arrianus minimam eius latitudinem c.stad.esse scribit: Nicolaus Contius, illum adeò magnum esse dicit, vt qui stent in illius medio, nulla ex parte terram conspicere possint, & quibusdam in locis tredecim milliaria patere.De nominibus fluuiorum quos recipit, vide Arrian. lib.8. atque Ptol.de India intra Gangem.

Gangis magnitudo.

Altitudo Gãgis.

Collatio Gangis cum Nilo quoad aquæ incrementum, & decrementum. *Nilo simile incrementum.)* De Nili accessu atque recessu eiúsque causis, quas alii ad niues atque pluuias, alii ad Etesios ventos referunt præter Plin. lib.5.cap.9.Strab.lib.5. poteris legere Scaligerum contra Cardanum, necnon Rhamnusium, qui peculiarem de illo libellum Italicè conscripsit. De eodem sic eleganter Cic.lib.2.de natura deorum disserit, Ægyptum,inquit, Nilus irrigat,& cùm tota æstate obrutam oppletámque tenuit, quum recedit, mollitósque & oblimatos agros ad serendum relinquit.Arriano nostro Plinius quoque suffragatur,qui Gangem cum Nilo incrementi atque decrementi admirabilis societate coniunctum esse docet.Idem lib.2.cap.103. Deli quoque insulæ fontem Inopum nomine pariter cum Nilo & decrescere, & augeri significat.Sed hîc de Gangis quoque ostiis dicendi se offert occasio.Illa septem olim fuisse numero,Mela testatur.Ptolem.quinque numerat,quorum nomina hæc sunt:Cambysum ostium maximè Occidentale situm inter Cosambam (quam volunt esse Tarnassarim hodie dictam regionem) & Paluram, quam volunt esse Oryxam hodie appellatam.Secundum est,quod dicitur Magnum.Tertium, quod Camberychum iuxta quod est ciuitas Tylogrammum, quam Castaldus ait esse Chatigã,siue Satigan hodie dictam.Quartum quod dicitur Pseudostomum.Quintum quod dicitur Antiboli,quod Mela septimum facit. Strabo lib. 15. vnicum tantum illius ostium facit. Hodie teste Ioanne Barroso Ganges in extremitate sinus Gangetici, hodie Bengala dicti, multis licet ostiis in mare exoneretur: duo tantùm maximè sunt illustria quæ literæ Δ figuram efficiunt, id quod in aliis quoque insignibus,fieri solet.Primum ostium Occidentale Satigan appellatur à ciuitate eiusdem nominis,iuxta illius ripas posita, vbi mercatores nostri mercaturam atque negotiationes suas exercent.Hoc Belleforestus vult esse Magnum Ptolemæi. Alterum ostium Orientale est iuxta portum celebrem, qui Chatigan appellatur, in quo confluunt omnes merces, quæ in regnum Bengala vel importantur,vel exportantur.Hoc Belleforestus vult esse Antiboli olim dictum.Chatigan autem Castaldus vult esse oppidũ olim Tylogrammum dictum, quod Ptol.inter tertium Camberychũ nomine,& quartum Pseudostomum Gangis ostium ponit.Inter illa verò duo Gangis ostia Satigan, & Chatigan(vbi est initiũ regni Verma)ab ortu ad occasum circiter c. leucarum,vel,vt Osorius inquit, tercentum passuum millia interuallum esse dicitur.

Nili incrementum.

Canopus fons Nilo similis.

De ostijs Gãgis.

Cambysum primum ostiũ Gangis.

2. ostium Gãgis Magnum.

3. Gangis ostium Cambericum.

Ciuitas Tylogrãmum.

4. ostium Gãgis Pseudostomum.

5. ostium Antiboli.

Gangis ostia duo hodie insignia.

Ostium Occidentale Satigan.

Ostium Orientale iuxta Chatigan.

Chatigan quidã volunt esse Tylogrammum olim dictum.

Iuxta quem emporium Ganges.) Ptolem.Γάγγη vrbs regia Gangaridarum, qui (eodem teste) illi sunt,qui regionem illam omnem circa Gãgis ostia tenẽt, sic dicti à Gange flu.Diodorus lib.3. Gangaros appellat, quos solos Alexandrũ Magnum totius Asiæ imperio potitum, non oppugnasse,testis est Iustinus lib. 12.Gangaritas appellat nisi forsan mendum sit,& Gangaridas legendum.Plin. lib.6.cap.19.Nouissimæ gentes Gangaridum, Calingarum.Regio Partalis vocatur.Regis illorum potentiam, equestres, & pedestres copias ibidem describit.Eorundem meminit Q.Curtius lib.8. Diodor.17.lib.Hæc autem regio, atque regnum hodie dicitur, regio regnúmque Bengala, ipséque sinus Gangeticus,

Gange vrbs.

Gangari populi.

Bengala regnum & regio.

ticus,sinus Bengala, nimirum à Bengala metropoli,quæ ab ostio Gangis duorum dierum itinere distare dicitur.Vrbs est magna,optimum portum habens, cuius incolæ partim Saraceni necnon permulti extranei Arabes, Persæ, Abissini.Ædes habet circiter 40.mille,in qua Rex sedem & domicilium suum collocat.Distat à Tarnassari 700.mill.pass.Nonnulli (vt Castaldus) volunt esse Gãgem olim dictam,cuius hic Arrianus meminit:alii verò Baracuram,quam Ptolem.in sinu Gangetico,post Gangis ostium Antibolum nominatum,collocat. Est autem Bengala regio latissima,quam Ganges fluuius(à quo Bengala, quasi Gangala videtur dicta)interfluit,incredibili fertilitate prædita.Gens est colorata,neque deformis,nec inuenusta,ingenio acuto atque solerti prędita.Mercaturæ est dedita, lautissimè viuit,vestibus eleganter excolitur. Venere,& ingluuie,multísque vitiis astricta est.Præterea fidem minimè sanctam habet, dolis & fraudibus gloriatur.Vt plurimùm simulachra colit,multi tamen in eo regno Mahumetis sunt disciplinis adstricti.Rex Bengalensium Saracenus est potentissimus,magnis equitum copiis instructus,assiduè cum rege Narsingę bella gerit.Regem qui interimit,id Dei iussu atque mandato feciſse creditur.Verùm de regione hac atque gente,qui plura cognoscendi studio tenetur, legat Odoardum Barbosam,Ludouicum Vartomanum,Summarium Orientale. In hoc regnum Ioannes Syluerius Lusitanus anno 1517. profectus à Chatingami,atque Darracæ(quæ duæ Bengalæ ciuitates sunt) præfectis in fraudẽ inductus,pręlio atque virtute saluus euasit,indéq; in Zeilãdam insulã profectus est.

Bengalæ regionis fertilitas.

Bengalæ incolæ.

Rex Bengalensium.

Chatingami.

Darraca.

Malabathrum & Gangica nardus.) Nicolaus Contius Gangis ripas suauissimis frugibus,atque fructibus redundare dicit, inter quos fructum quendã Musa patria lingua dictum commemorat melle dulciorem ficubus similem: Ibidem cannas siue arundines adeo longas, & crassas scribit nasci, quas vnus homo brachiis non possit complecti,ex quibus scaphas exiguas,piscatoriis nauigiolis similes conficiunt,quarum ibi in nauigando maximus est vsus.Gangeticam porrò hanc regionem hodie Bengala dictam, Barbosa & alii gossipio, zinzibere, pipere longo,arundinibus succharinis,malis aureis,citriis, aliísque huiusmodi fructibus,necnon gallinis mirificæ magnitudinis,equis,vaccis,veruecibus,omni denique genere pecorum refertam esse testantur.

Malabathrũ & Gangica Nardus.

Musa fructus.

Arundines grandes.

Bengalæ fertilitas.

Pinicum.) Ipsum Gangem auri, atque gemmarum plenum esse Plin. & lib.33.cap.4,& lib.vlt.c,vlt.(vbi Acesinum atque Gangem gemmiferos appellat) clarissimè testatur. In eodem fluuio teste Plin.lib.9.cap.3.anguillæ tricenorum pedum olim fuerunt repertæ.Necnon,eodem teste,lib.9.cap.15.Siluri, quos plataniſtas vocant, rostro Delphini, & cauda, magnitudine quindecim cubitorum.Item,quos Plin.Statij Sebosi testimonio probat in eodem olim nati sunt vermes binis branchiis sexaginta cubitorum, cærulei, qui nomen à facie traxerunt, quorum tantæ vires,vt elephantos ad potum venientes mordicus comprehensa manu eorum abstraxerint. De delphinis & crocodilis Gangis Strab.15. Artemidorum testem citans.Nec verò solum Gangis aquæ tantorum monstrorum sunt nutrices,verum etiam salubres,& hodie religionem possidere ab incolis existimantur,ita vt multi vel vt morbos depellant, vel vt animos scelere pollutos expient, illis frequenter abluantur. Hanc vim lustralem idcirco Gangi tribuunt,quòd illum ex terrestri illo Paradiso,in quo primi nostri parentes à Deo fuerunt collocati,promanare persuasum habent.

Ganges auriferi.

Anguillæ miræ magnitudinis.

Siluri.

Vermes monstrosi.

Delphini.

Crocodili.

Gangis aquæ salubres & lustrales habentur.

Sindones Gangeticæ eximiæ.) In Gangetica hac, siue Bengalienſi ora hodie quoque gossipium,sericum,& varia,multiplicia,atque præstantissima lina vestes,atque panni reperiuntur. Cuiusmodi sunt quos vernacula lingua, Mamuna, siue Namone, Daguza siue Doazar, Cautares,siue Ciantaros,Lizaros Topaticos appellant,qui quidem passim in Turcia,Soria, Persia, Arabia foel. totáque India distrahuntur singulis annis quinquaginta naues gossipinis, sericísque pannis onustæ abducuntur,vt testis est Vartomanus,Barbosa,&c.

Sindones Gangeticæ.

Bengalenses vestes,& panni.

HAVKOVA BIBLIOTEKA ONLINE

Aurifodinæ. *Aurifodinæ.)* Ipsum Gangem auri ramenta habere Plin. testatur. Præterea apud Gangaridas, Hypanim & Megarsum amnes aurum ferre testis est Dionys. Afer. Ac omnino vniuersa India præsertim verò vlterior, auri, argenti, margaritarum, atque gemmarum est affluentissima.

Caltis numisma aureum. *Numisma aureum Caltis.)* Hodie quoque in Bengala monetæ species vsitata est Calais nomine, quæ vox vocabulo Caltis (qua hîc Arrianus vtitur) per quàm est affinis, cuius mentio fit in Summario Orientali.

Insula Oceani. *Insula Oceani.* Plin. lib. 6. cap. 19. Insulam in Gange dicit esse magnæ amplitudinis, quæ continet gentem, Modogalicam nomine. Paulò antè mentionem fecit Arrianus noster continentis aureæ, quam dixit extremam esse regionem versus ortum. Insulæ duæ extra Indi ostium sunt Plinio, Solino, Melæ, Martiano, quarum vna Chryse, siue Chrysera, altera Argyre, siue Argyrea dicta ob auri nimiam & argẽti quandam copiam. Stephanus χρύσω. i. auream insulam à Dionysio appellari dicit, ob auri copiam, & Chersonesum, simili χρύσω. i. auream in India extra Gangem à Martiano commemorari. Ac omnino videtur Chersonesus illa aurea his à Ptol. tangi, quam Ptol. inter sinum Gangeticum, & sinum Magnum (quem volunt esse mare Sur hodie dictum) interponit. Hãc constat Auream cognominatam ob auri magnam vim, quæ in illa nascitur. Quidam (vt Iosephus) existimarunt hãc esse regionem illam Ophir, ex qua Sacræ literæ testantur magnam auri optimi (quod Obrizum, quasi Ophirizum dicitur) copiam Salomoni fuisse aductam. Alii tamen volunt Ophir esse Cefalam (de qua suprà) alii regionem Pegu hodie dictam, nonnulli Taprobanã siue Sumatram, quæ omnes auro abundant. Verùm vtut hæc se habeant, illud quidem inter plerosque ferè Cosmographos hodie constat auream Chersonesum esse eã quę hodie Malacha dicitur, à metropoli illius regionis Malacha nomine, quam Alph. Adrianus vult eam esse quæ Tacola à Ptol. appellatur, quam Ptol. emporium & promontorium appellans primùm, ponit in Chersoneso aurea iuxta Chrysoanæ flu. ostia. Tametsi Castaldus Tacolam Ptolemæi vult esse ciuitatem hodie dictam Tauay, sed prior opinio est probabilior. Porrò Chersonesus aurea siue Malacha ad ortũ sinu Chamboia (olim Perimulico dicto) ad occasum sinu Gangetico, siue Bengala, versus Meridiem freto, quod illam à Sumatra, siue Taprobana disterminat, versus Septentrionem vbi est in cõtinente, regno Siam circumscripta ac definita est. De hac sic Emmanuel rex Portugalliæ in epistola ad Leonem x. Pontificem scribit. Auream Chersonesum, inquit, Malacham accolæ appellant. Ea est inter sinum Magnum, & Gangeticum sita. Vrbs miræ magnitudinis, terra ipsa fœcundissima, & nobilissima, quas fert India mercium feracissima. Celebratissimum ob id emporium, vbi non modo varia aromata, & omnigeni odores, sed auri quoque, & argenti, ac pretiosorum lapillorum magna copia affluit. De eadem sic Osorius libro 6. & Odoardus Barbosa. Malacha vrbs in aurea Chersoneso, quæ & ipsa inde Malacha hodie dicitur ad ostium fluminis non valde magni (quod Chrysoanam Ptolem. appellat) sita est. Celeberrimum est Orientis emporium quatuor millibus passuum in longitudinem patet, latitudine perangusta. Arboribus, & variis fructibus abundat, frugibus, & rebus aliis ad victum pertinentibus, importatis vtitur. Fluuio, qui mediam vrbem interfluit, distinguitur, vtraque tamẽ vrbis pars inter se ponte cõiungitur. Ædes, & vrbis mœnia sunt magnifica, & eleganter extructa. Gens est colorata, & moribus, atque vitæ cultu ad humanitatem propensa. Lingua adeò suauis existimatur, vt omnes finitimæ regiones & insulæ etiam, quæ commercium cum ea ciuitate vllum habent valde ad vrbanitatem, & elegantiam pertinere arbitrentur linguam & orationem ciuitatis illius vsurpare. Gens est vestitu, & cultu lautissima, musicis oblectatur, in bello tamen est acris, & quæ facilè pro decore, & dignitate mortem appetat. Pertinebat hæc ciuitas olim ad regnum latissimum, & opulentissimum, quod Siam

Chryse insula Argyre insula.

Chersonesus aurea vnde dicta.

Ophir regio.

Chersonesus aurea hodie Malacha.

Malacha metropolis olim Tacola.

Malachæ termini.

Chersonesus ab Emmanuele rege descripta.

Malacha vrbs.
Malachæ descriptio.
Malacha emporium.
Malachæ longitudo & latitudo.
Fertilitas.
Fluuius.
Ædificia.
Incolæ.
Mores.
Lingua suauissima.
Vestitus.
Belli studia.
Malacha olim regi Siamensi subiecta.

Siam appellant. Rex enim Siamensi Regi parebat. At quum ex portoriis ingentibus summas sibi opes comparauisset, & maiores quosdam diuitiarũ magnitudine spiritus assumpsisset, à Siamensi rege defecit. Hanc deinde libertatẽ partim armis, quibus Siamẽsi fortiter obsistebat, partim muneribus, quibus illius consiliarios, vt Regem à bello deterrerent, detinebat, facilè tuebatur. Hãc regionem atque gentem primò patefecit Doëgus Lopezus Siqueira, nobilis Portugallensis anno salutis 1508. vt testis est Osorius libro 6. Verùm quũ postea Saraceni proditione Portugallenses quosdam vnà cũ mercibus cœpissent, ac nonnullos eorum occidissent, Alfonsus Albuquercius eandem duobus acerrimis præliis commissis cœpit, opima præda capta, & in regis Emmanuelis potestatem redegit, & arcem in illa (quò facilius in officio, obsequióque contineret) munitissimã, ædificauit.

Malacha quãdo primũ à Portugal. patefacti.

Post hanc regionem.) Sequitur Sinarum regio, olim China dicta, Verùm de illa antequam dicamus, breuiter & summatim de hac India vltra Gangem, siue vlteriore, siue maiore (vt nonnulli eam appellant, in qua etiam est Bengala, & Malacca) videtur dicendum. Hæc igitur Macyn, siue Cane à fluuio Gange, qui eodem nomine hodie est insignitus, appellata à Septentrione Scythia atque Serica, & regione Cambalu: à Meridie pelago Indico, & parte maris Prasodis, quod secundum lineam paralellam vsque ad opposita sinus magni extenditur: ab ortu Sinarum regione hodie China dicta, iuxta magnum desertum: ab occasu Gange fluuio terminatur. Hæc India multas insulas, gentes, regiones atque regna pulcherrima, amplissima atque opulentissima, quasi sinu gremióque suo complectitur. Inter hæc maximè insignia atque illustria sunt, quæ sequuntur: Bengala, de quo supra, Verma regio atque regnum ab vrbe eiusdem nominis, quæ supra fluuium Tocosanam sita est, sic appellatum, ab vna parte cum Bengala, ab altera cum regno Pegu coniungitur. Portu maritimo ad mercaturam faciendam apto caret: illius incolæ homines sunt nigro colore præditi, nudi incedunt, pudendáque gossipinis atque sericis pannis tecta habentes. Regio regnúmque Aracan, siue Araquem cognominatum ab Aracan illius metropoli, quam nonnulli volunt illam esse, quæ Cosamba à Ptolemæo dicitur. Tametsi Castaldus Cosambam vult esse Satigan hodie dictam, de qua suprá. Regnum hoc inter Bengalam, & Aua interpositum, amplum esse dicitur, maritimi portus expers. Illius Rex multas vrbes, vicos, regiones possidet, equos, & elephantos (qui ex regno Pegu adducuntur) innumeros habet, opibus, atque copiis militaribus valde est instructus, assidua cum vicinis bella gerens. Delitiis, voluptatibus, atque libidinibus supramodum indulget, maximum in penu suo Rex concubinarum numerum habet. Regni incolæ sunt colorati, nudi vmbilico tenus, obscœnas corporis partes sericis & gossipinis tegunt, auro atque gemmis ornantur, acerrimi sunt idolorum cultores, quibus magnifica fana ædificant.

Regio Sinarũ

Indiæ vlterioris termini.

Regiones Indiæ vlterioris.

Bengala.
Verma regio.

Regnũ Aracã.

Rex.

Incolæ.

Pegu regnum

Pegu vrbs alijs Balonga, alij Triglyphon videtur & Triglyptõ

Pegu regnum, siue regio post Gangem fluuium ad Solis occasum pertinet, & latissimis illius oræ terminis continetur, mare quod ad Sinam ex quadã parte pertinet, attingit, nonnulli volunt esse regionem λησῶν. i. pyratarum à Ptolemæo dictam. Hæc verò regio similiter nomen suum sortita est à Pegu illius regni vrbe primaria, quæ à mari viginti quatuor, siue triginta mille passibus disiuncta, iuxta maximum flumen sita est, quod ex altissimis montibus ortum suum habens, certis mensibus longè latéque in agros exundat, istósque mollitos & oblimatos semente facta oryzæ feracissimos reddit. Vrbem hanc nonnulli volunt olim Balongam à Ptolemæo fuisse appellatam, quam ille in sinu Magno inter Thagoram, & Throanam ponit. Alij tamen (vt Castaldus, Belleforestus) Pegu volunt esse Thriglyphon Ptolemæo (quod & Triglypton dicitur) in quo galli gallinacei barbati esse dicuntur, & corui & psitacci albi. Ipsius verò regnum maximis opibus, diuitiis, mercibns abundat, portus tres siue qua-

HAVRODA BIBLIOTEKA

tuor maritimos Saracenorum,atque Ethnicorum frequentia celeberrimos,inter quos maximè excellit Martabane dictus,in quo & laccæ optimæ,ideo laccæ Martabanæ ab Indis dictæ, magna copia naſcitur, & vaſa porcellana pulcherrima fiunt.Regni incolæ ad rem militarem inepti,libidinibus & voluptatibus planè ſunt addicti.

Martabanus Pegu regni portus cultiſsimus.

Incolæ

Aua regio.

Aua vrbs.

Aua regio & regnum inter regnum Aracam,& Siam interiacet,ſícque denominatur ab Aua metropoli, in qua Rex ferè ſemper habitat. Vrbs eſt magna,& opulenta, emporiũ gẽmarum omnis generis, imprimis verò rubinorũ, atq; ſpinellorũ celeberrima.Hanc nõnulli(inter quos eſt Mercator)volũt eſſe vrbẽ Palibotrã,quæ valde olim clara,& illuſtris fuit.Hos toto(quod dicitur)cę lo errare Belleforeſtus rectè monet,quippe quũ Palibotra ſecundũ Strab.deſcriptionẽ lib.15.multis mille paſſ.à Gangis oſtiis diſtet,ſítq; in India citeriore: contrà verò Aua vltra locũ, vbi Ganges in mare intrat, ſita ſit in India nimirũ ulteriore.Idem ex Ptolemæo conſtat,qui Palibotrã ponit inter fl.Soas,& Gangem non procul à monte Vxento in India citeriore. Belleforeſto itaq; Palibotra quidem videtur eſſe vrbs hodie Aruiragu dicta, quæ ſita eſt in extremitate Gangis procul ab illius oſtiis.Aua autem illa quã Ptol.Tugmã metropolim appellans iuxta Gangẽ collocat inter Paliſarã,& Aſabiũ.Caſtaldo tamen Aua videtur potius eſſe Ariſabium,quæ Tugmæ eſt vicina. Regio Aua elephantis,equis,omníque pecorũ genere abundat.In eadem omnis generis gẽmæ, in primis verò rubini,& ſpinelli(qui & ipſi rubinis colore ſimiles, ſplendore autem ſunt inferiores)plurimi naſcuntur in montibus Capelangam,qui olim Damaſi dicti,regioni China ſunt vicini,háncque Indiã à regione Mangi diſterminãt. Moſchi quoque excellentiſſimi magna eſt in Aua, vt & in Pegu,copia,qui ex animali quodam paruo Gazelæ ſimili extrahitur, de qua Odoardũ Barboſam videre poteris.

Auam non eſſe Palibotram.

Palibotra Belle, foreſto videtur eſſe Aruiragu hodie dicta.

Aua videtur eſſe Tugma.

Aua alijs videtur eſſe Aſabiũ olim dicta.

Auæ animalia.

Gemmæ.

Capelangamons gemmi feri olim Damaſus Moſ. Moſchus.

Siamẽſe regnum

Siamenſe regnũ latiſſimũ,& opulentiſſimum orã ferè omnẽ extremæ Indiæ (quæ ad ortũ Solis ſpectat,& ad Septentrionẽ inflexa,ſinu maximo,Sinarúmq; termino Occidentali definita eſt) amplectitur: & inde ad occaſum cũ regno Peguenſi coniungitur. Promõtorio autẽ, quod à Malaca circiter centũ & viginti paſſ.mill.abeſt,ſuperato Malacã etiã (vt paulò antè dictũ eſt) cõtinebat. Regio Siam mirifica viriditate,amœnitate,atque fertilitate eſt prædita:ferarũ, atq; pecorũ omnis generis pleniſſima.Auri magna copia tũ in vniuerſo regno, tum verò atq; inprimis in regione Paam reperitur,quæ eſt iuxta Malachũ verſus Chinam ſita,olim Siamenſis,hodie Malaccenſis ditionis. In Charãgor Regis quæ & ipſa ad Siamenſe regnum pertinet,magna eſt ſtanni copia,quod ceu merx pretioſiſſima Malaccam,indéque in alias Indiæ partes exportatur.

Siam regio fœcũda.

Aurum

Stannum

Belzui

Duo genera Belzui.

Belzui quoque(quod eſt arboris cuiuſdã gũmi) ſanè pretioſiſſimi,quod Saraceni zubaniabi appellant,duo genera in mediterranea regione Siamenſi naſcuntur,quorũ alterũ nõniſi igni impoſitum,odorẽ exalat, alterũ verò odoratiſſimum,ex quo ſtorax cõficitur.Portus regni cùm alij,tum verò atq; inprimis duo nobiles,& inſignes, nẽpe Tarnaſſari emporiũ celeberrimum, & Quedaa, vbi plurimum, optimum atq; pulcherrimũ piper naſcitur:indéq; Malaccam, & in Chinã defertur.Rex eligitur plerunq; ex Regis genere oriundus,præſertim ſororis Regis demortui filius,aut nepos:ſi verò is minus ad regni gubernacula aptus eſſe videatur,communi ſuffragio aliquẽ creant, quẽ cenſent eſſe optimum. Is apparatu atque copiis bellicis, tam pedeſtribus, quàm equeſtribus eſt inſtructiſſimus,ſedem ſuam habet in Odia,ſiue Vdia ciuitate ſita,iuxta Menam fl.(de quo poſtea)populoſiſſima,in qua 50.millia hominũ reperiũtur, qui bellis ſunt apti, venationibus(quoniã regio feris abundat)plurimũ vacat, pellices 500.& amplius habet,apud exteros atque peregrinos magna eſt in authoritate,incolis regni eſt familiariſsimus. Atq; hi quidẽ hoïes bene admodũ morati,atq; ciuiles,Regẽ ſuũ ſumma obſeruãtia,obediẽtiáq; colũt. Ingenio & conſilio

Tarnaſſeri emporium præſtantiſsimum.

Quedaa emporiũ

Odia ciuitas

Incolarũ mores.

cõſilio multum valẽt,ſecreta tacere,linguámque ſuã optimè frænare poſſunt. Cùm idololatriæ,tum mercaturæ, præſertim illi qui Chelij, & Chij dicuntur, maximè ſtudent,lingua Peguenſi vtuntur,vaſta corporis mole, albóque colore ſunt præditi,Saracenis,quibus illic non licet arma geſtare,infenſiſſimi. Regni proceres (vt hoc quoque addamus,valde ridiculum)nõ modò crepitacula aurea(quod Peguenſes quoque,& alii facere ſolent)verùm etiam adamantes, gemmas in membro virili geſtare conſueuerunt. Nunc antequam ad aliam regionẽ,ſiue regnũ Indiæ vlterioris accedamus, non eſt prętermittenda mẽtio ingẽtis cuiuſdã lacus,ex quo flumina,per tria iã ex ordine cõmemorata regna Pegu,Aua,& Siam fluentia,oriuntur.Is lacus ad Boream ſitus Chiamay dicitur,ex quo ſex inſignes fluuij naſcuntur.Horum tres quidem cum aliis fluuiis mixti atque coniuncti,ingens illud flumen efficiunt, quod per regnum Siam decurrens,ob aquarum abundantiam,Menan vernacula lingua,hoc eſt,aquarum mater dicitur,illius oſtiorum latitudo eſt tredecim graduum.Quoad reliquos tres,illorum primus per regnum Caor(vnde etiã Caor dicitur) tranſiens ſupra Chatigã in nobile illud fluuij Gangis brachium per mediam inſulã Sornagor exoneratur.Secundus verò Aua à regione per quam fluit denominatus, regnum Pegu,à regione Aua,atque Aracam ſeparans, intrat in ſinum Sabaricum,Nagraes, ſiue Nigraes hodie à promontorio cognomine nuncupatum. Tertius regnum Pegu,à Brema & Siam regnis diſterminans, ac per Martabanem ciuitatem decurrens,inter Tauay & Pegu oppida ſimiliter in ſinũ Sabaricum,ſiue Nigraes exit latitud.15.grad.

Ingens lacus nomine Chiamay.

Menan fl.

Caor fl.

Aua fl.

Nigraes prom.

Regno Siamenſi proxima eſt regio regnúmque Camboia,quam mediam interfluit nobiliſſimus ille fluuius Mecon,cuius fontes ſunt in regione China, quindecim plurimis & maximis fluuiis auctus,magnúmq; terrarũ ſpatiũ emenſus, tandẽ multis oſtiis in mare intrans,lacũ prius efficit,pluſquã 60.leucarum magnitudine. Sed multis quoque aliis fluminibus abundat,per quæ nauibus, quas Lancharas appellant,quoquò verſus mercandi,atq; prędãdi gratia vagãtur.Regio eſt oryzæ optimæ,piſciũ,equorũ,elephantorũ manſuefactorũ,pecorũ deniq; feraciſſima. Auri quòq; nonnihil habet,plurimũ eboris. Illius incolæ ſunt bellicoſi.Rex aſſidua cũ Bremenſibus,Siamenſibus,nonnunquã etiã cum Cãpaenſibus bella gerit.Principes regni mortuo Rege non dubitant vnà cum Regis concubinis ſibi voluntariã mortẽ reſciſcere. Sic in Tarnaſſeri & multis aliis Indiæ vlterioris locis fœminæ in defuncti mariti rogũ ſeipſas iniiciunt, vitámque vltrò finiunt. Hunc autem morem antiquiſſimum eſſe, Propertius teſtis eſt,cuius hæc ſunt carmina ante annos ferè 1600.ſcripta.

Regnũ Cãboia.

Mecon fl.

Lancharæ naues.

Camboiæ fœcunditas.

Mores Camboiẽſium.

Felix Eois lex funeris vna maritis,
Quos aurora ſuis rubra colorat equis,
Namque vbi mortifero iacta eſt fax vltima lecto,
Vxorum fuſis ſtat pia turba comis.
Et certamen habent lethi, quæ viua ſequatur,
Coniugium, pudor eſt non licuiſſe mori.
Ardent victrices, & flammæ pectora præbent,
Imponúntque ſuis ora peruſta viris.

Idem Strabo,qui Tiberij temporibus floruit,teſtatur libro 15.Camboiam ſequitur regnum Champa,ſiue Champaa latiſſimum,in quo plurimum naſcitur oryzę,necnon ligni aloes,quod Saraceni Calambus appellant. Rex eſt opulẽtus,idolis addictus, equitatu pollens, cui continuũ cum Rege Cochinchina bellum intercedit. Sequitur regio regnúmque Cauchichina,ſiue Cochinchina à Portugallenſibus,ab incolis Cachu appellatũ,inter Cãpaa,& China ſitũ. Regio multis fluminibus alluitur,in quibus mercaturã paſſim in locis exercẽt, caret ciuitate,ac portu maritimo.Rex eſt potẽtiſſim⁹,multas habet naues,quas Lãcharas vocãt,luncoo circiter 30.aut 40.Rex pariter atq; incolę & idololatrię

Regnũ Chãpa.

Aloes lignũ Calambus dictum.

Regnum Cochinchina.

Lanchare naues

HAVROBA LIBIOTEKA CYFRO

& rei militaris ſtudio flagrant. Saracenis mirum in modum ſunt infeſti.

De Malacca ſuprà dictum eſt. Atque hæ quidem ſunt principes, maximæq; illuſtres regiones Indiæ vlterioris quæ inter Bengalenſem regionẽ, de qua antea, & Chinam (cuius hîc Arrianus mentionem facit) ſunt interpoſitæ, de quibus breuiter ex Summario Orientali, Vartomano, Barboſa, Contio, Barroſo, Oſorio, & aliis hæc ſint dicta. Qui plura de iiſdem cupit cognoſcere, authores antè recitatos poterit legere.

Gangis, & Cherſoneſi aureæ ſitus

Verùm minimè hîc ſilentio poſſum prætermittere, Gerard. Mercatorem longè alium, quàm cæteri, Gangis, atque Cherſoneſi aureæ ſitum facere: quam quidem ille ſuam opinionem, deſcriptionémque huiuſmodi verbis atque rationibus confirmat. Ea quæ longa experientia diſcuntur, ad perfectam veritatis cognitionem progredi, non autem falſitate obſcurari debent, ſic inſtituenda ſunt, vt caſtigatis quæ per manifeſtas rationes falſa ſunt, probabilia retineantur, donec experientiæ, & ratiocinationes omnes inter ſe conſentaneæ res ipſas in ſua veritate ob oculos ponant: talis eſt Geographia, quã ſi volumus veterum inuenta temerè quauis occaſione tranſponere, commutare, aut inuertere, non modò non perficiemus, ſed pro vnius erroris emendatione veritates deprauabimus, & confuſiſſimam tandem terrarum & nominum con

Gangem malè à nonnullis occidẽtaliorẽ ſtatui Cincapura, à Taprobana.

gerie faciemus, in qua nec regiones ſuis locis, nec nomina ſuis regionibus reponantur, quale quid hodie in Indiæ deſcriptione fit à Geographis, dum nimis abſurdè Gangem celebratiſſimum fluuium occidentaliorem faciunt Cincapura promontorio & Taprobana, qui veteribus multò fuit orientalior, atque vniuerſam deinceps Indiæ deſcriptionem (quæ apud Ptolemæum eſt) inuertũt & confundunt, nihil illi vltra dictum promontoriũ concedentes, quod in primis nobis refellendum eſt, quò Ptolemæo ſua ſtet authoritas, & Geographica veritas eruatur, quæ non minus vera nomina quàm veros locorum ſitus poſtulat. Ac primùm conſtat eam deſcriptionem non obiter à Ptolemæo congeſtã eſſe, ſed inde vſque ab Alexandro magno multorum terra marique profectionibus, multorum obſeruationibus hanc figuram accepiſſe, & emendatius collectam à Marino, integritatique à Ptolemæo reſtitutam: quare quũ tot ſeculis, tótque artificibus elaborata ſit, non eſt poſſibile tam enormiter à vero recedere, vt tam longi litoris tranſpoſitione fallat, neque enim poterat tantarũ litoris partium, quantæ ſunt à Comara promontorio ad Taprobanã, adiacénſque ei promontorium, ac dehinc ad Gangem & Auream, neque tam frequentatarum (vt copioſa locorum deſcriptio arguit) conſequentia ignorari, vt quæ prior erat, poſterior poneretur: & Ganges longo interuallo Taprobanam ſequeretur, qui (vt noſtri volunt) multo antecedere debebat. In directionũ curſu falli poterant veteres propter nauigandi artem adhuc imperfectã, & quòd neglectis ferè directionibus, litora ſoleant legi. In particularium itidem locorum tranſpoſitione errare poterant: at ſanè in huiuſmodi, quã diximus, conſequentia, nequaquam. Arrianus grauis author in Periplo veritatis nobis iudex eſt, cui ab Indo in Meridiem eſt Comara, vnde iuxta conſequentiam litorum per Colchos, Comaram, Coducam & Sopatinan peruenit in Taprobanã, & adiacentem illi regionem Azaniam, vbi nunc Malacha eſt noſtris, & Ptolemæo Meſolus fluuius, Arriano item Mazalia regio, poſtea per Deſarenam, Cirradas, Bargiſos, Hippoproſopos, demum ad Gangem fluuium, & emporiũ pertingit. Adhæc via regia ſtadiorum 20000. quæ eſt ab Indo ad Gangem, & Palibotram apud Strabonem libro 15. non alio loco Gangẽ admittit quàm quò nos eum cum Ptolemæo poſuimus. Non enim intimus receſſus Bengalici ſinus, quo hodie veterum Gangem transferunt, eouſque elongari ab Indo poteſt, ſeruatis directionibus, & earum dimenſionibus, vt propoſitam diſtantiam Palibotra Gangi impoſita ſeruet, ſimul perpenſo quod Ganges à Palibotra Orientem verſus mare petat. Iam ſi cõſideremus triginta octo dierum iter quod

Arriani authoritas.
Comara.

Alia ratio ab interuallo Indi & Gangis.

Nico-

Nicolaus de Conti Venetus confecit ab intimo ſinu Bengalico, & Auam fluuium ad quem peruenit, multo maiorem Guenga Bengalico: non ineptè iudicabimus ad maximum Indiæ fluminum celebratiſſimúmque veteribus Gangem peruenisſe, quanquam alio forte ibi nomine vocatum. Auam quoque vrbem eidem fluuio adiacentem credibile erit Palibotram eſſe quum ob magnitudinem (vt quæ quindecim miliarium ambitu patet) tùm ob conuenientem ab oſtiis diſtantiã, ſeptemdecim enim diebus enauigauit Nicolaus, cum 6000. ſtadiorum ponat Strabo. Et ſanè quum eo loco, quo nos ſignauimus ſitos fontes Guengæ Bengalici idémque quem poſuimus ipſius decurſus (vt Ioan. Barroſum teſtem habemus) quid abſurdius dici poterat quàm hunc eſſe veterum illum Gangem, cuius fontes conſtat iiſdem montibus quibus Indum ortos, & 280. mill. paſſ. tantum à Zaradro Orientaliſſimo Indum augentium fluuio (Plinio teſte) diſtare, tùm etiam magna parte in Meridiem? Quare quũ neque fontes Guengæ, neque ſitus, neque longitudo ipſius, veterum deſcriptioni cõueniat, hunc eſſe veterum Gangem negamus, tametſi nomen eius referre videatur. Quinimò nec ipſi qui eius opinionis authores fuerunt ſuæ ſententiæ confidenter ſtare videntur, quum alterum finxerint Gangem iiſdem cum Guenga oſtiis ſe in Bengalicum ſinum exonerantem, ipſa nimirum diſlocatione eos redarguente. Adde quòd oppida aliquot & Moin ſiue Mien, aùt Mein regnũ huic fluuio, quem nos Gangem eſſe defendimus, debita ad ſuum quoque fictitium Gangem tranſtulerint, quò perſpicuè intelligi datur verum illum & veterum Gangem alibi quàm in ſinu Bengalico quærendum eſſe. Præter ſolidas quoque iſtas rationes, vel figura ipſa littorum, & nomina paſſim inſcripta veritatem oſtendere poterant. Comari enim promontorium & noſtri cũ Ptolemæo atq; Arriano ponũt, tum Cabo de Colle quid aliud ſonat quàm Callaicũ Ptolemæi aut Colchicũ Arriani? Quid cõſonantiùs quàm Iameri & Cabaris ſiue Camara, Pogu vel Pegu & Poduca, Tauay & Taua, Malanga & Malaca, Cãtan & Gãge oppidũ cum fluuio maximo, qualẽ veteres quoq; Gangẽ teſtãtur? Denique ſi hic non eſt Ganges vbi poſuimus, quò referentur tot inſulæ in ſinu Gangetico à Ptolemæo poſitæ, quum in Bengalico ſinu non reperiantur? Tenemus ergo Cantam maximum fluuium eſſe Gangem à veteribus celebratum, & Auream eſſe non quæ nunc Malaca eſt, ſed Iapan inſulam, vt ex Arriano & Mela liquet, tametſi peninſulam faciat Ptolemęus, apud quem & Sebana emporium hodiernum inſulæ nomen videtur obtinere: M. Paul. Ven. lib. 3. cap. 2. dicit eam conuenienter antiquo nomine ſuo, auro abundantiſſimam eſſe. Præterea inſulam Bunneo eſſe, quæ Ptol. Bonæ fortunæ, Celebes, Ambon & Gilolo eſſe quæ Sindæ appellantur, Mindanao cum vicinis quatuor maioribus Baruſſas vocari refellere non poſſumus. Nomina item quædam in recentioribus tabulis inuenio quæ Mangi & Canthaium regna Ptolemæo cognita fuiſſe manifeſte doceant, & ad ſinum Magnum, quem Plinius Chryſen vocat, pertinere, vt ſunt in Mangi regno Pagraſa, Donei, Caracaran, Agonara, Tartaho, in Cathaio autem Aſpicia & Brema, quibus apud Ptolemæum reſpondent Pagraſa, Daona, Lariagara, Aganagara, Cortacha, Aſpithara, Brãma, vt dubium nullum ſit Gangem Taprobana Orientaliorem eſſe, rectéque deinceps Chryſen inſulam & ſinum Magnum ſequi, vltra quæ Cattigara Sinarum ſtatio poſtremus Ptolemaicæ deſcriptionis terminus Orientalem noſtræ continentis extremitatem poſſidere, & in regnum, quod hodie Tenduch vocatur, incidere videtur.

Aua fl.
Aua Palibotra.
Guengæ fontes.
Gangio fontes. Zaradrus fl.
Guenga non eſſe Gangen.
Alia ratio. Moin regnum.
Alia ratio.
Alia ratio.
Cantam eſt Ganges.
Aurea Cherſoneſus hodie Iapan inſula.
Bunneo inſula olim Bonæ fortunæ.
Tenduch regnũ.

Quoad verò Sinarum regionem, quæ hodie & Mangi, & Cin ſiue China dicitur, in nouem regna diſtincta, pulcherrimam illius & elegantiſſimam Oſorij deſcriptionem hîc ſubiiciam cui reliqui ſcriptores conſentiunt. Sinarum, inquit, regio eſt latiſſima: ab ortu námque Solis vltima terrarũ exiſtimatur: ab occaſu, vltimis Indiæ terminis definitur: ab Auſtro, Oceano alluitur: à Septen-

Regio Sinarum videtur & Mãgi & China eſſe hodie.
Deſcriptio Sinarum regionis. Termini.

HAVROBA EBIDERA OH

trione verò montibus altiſſimis multa niue & glacie concretis includitur. Ea parte,quę ad Septentriones ſpectat,ab occaſu cum Scythis (quos Tartaros appellant) qui ad Orientem pertinent, continens eſt. cum quibus continenter bella gerunt.Scythæ viribus,Sinæ ingenio & artibus excellunt. Sic fit, vt ſæpe à Scythis virtute ſuperentur, & ipſi viciſſim non rarò Scythas dolis & artificio vincant. Montes tamen qui à Septentrione in Auſtrum procurrunt, Scythas à Sinis dirimunt.Valles atque camporum planicies interiectas Sinæ muris latiſſimis ita muniunt,vt Scytharum impetum à ſe facilè propulſent.Regio eſt maximè omnium fertilis, & abundans rebus omnibus ad vitæ cultum, & luxum,& elegantiam neceſſariis. Homines qui plagam Auſtralem incolunt, colorati:qui terras Septentrionibus ſubiectas habitant,candidiſſimi ſunt. Omnes lautiſſimè viuunt,conuiuium ſcienter inſtruunt: veſtibus goſſypinis, & laneis,& bombycinis auro etiam intertextis,prout anni tempus poſtulat,amiciuntur:& quum hyems maxima eſt,præſertim in regionibus Aquiloni ſubiectis,variis animantium pellibus ad veſtes introrſum fulciendas vtuntur. Equis eleganter inſtratis vtuntur : vitam cultui Gallico & Germanico non abſimilẽ multis in rebus inſtituunt.Ludis,& iocis,& vini copia frequenter oblectãtur. Amoribus atque libidinibus nimium dediti ſunt. Mulieres nobiles carpentis bombycina veſte, & auro pulcherrimè facto, & vndique tectis per vrbem vehuntur. Cantibus,& ſymphoniis, & inſtrumentis Muſicis animorum curas iucundiſſimè relaxant.Auguriis dediti ſunt,ſortibus euentura prædicere nituntur.Magos in honore habent : mathematicas diſciplinas colunt, & aſtra diligenter obſeruant.In libris deſcribẽdis, & rerum memoria propaganda,æneis formis vti ſolẽt : quarum vſus adeò antiquus apud illos eſt, vt qui primus eam artem excogitarit,ignoretur. Arte & ſtructura non parum eleganter, magníſque ſumptibus ædificant.Templa ampliſſima, multíſque ſtatuis & picturis illuſtrata frequentant : & quamuis varia ſimulacra venerentur, vnum tamen Deum rerum omnium opificem,& rectorem præcipuè colendum eſſe dicunt, eíque potiſſimum ſupplices præces adhibendas. Vnius mulieris imaginem, quam appellant Nammam (quam aiunt eſſe apud Deum ſummum humani generis aduocatam) honoribus ſummis afficiunt.Eſt aliud apud illos ſimulachrũ virginis,quam tradunt fuiſſe regis cuiuſdam filiam,& rerum cæleſtium cupiditate, omnes opes humanas neglexiſſe,vt diuinarum contemplatione frueretur.In huius tutela Sinarum gentem eſſe credunt. Alius apud illos Deus ſanè ſanctus habetur.Hunc hominem fuiſſe narrant fortiſſimum, atque tantis virtutibus præditum,vt miracula multis in locis ediderit.Quorum illud potiſſimũ fuiſſe dicunt,quòd ſemel armatus enſe nudo in fluuium proiecto, quaſi quodã lembo inuectus,ingentem fluuium traiecerit, vt ſuis, qui ab hoſtibus in prælio vehementiſſimè premerentur,auxilium afferret. Hunc ob præclaras virtutes, & egregium iuſtitiæ ſplendorem,in diuos relatum fuiſſe commemorant.Multos alios diuos habent,quibus ſtatis diebus honores inſtituunt.Sunt excellentes artifices & egregii pictores. Ædes amplas ædificant, quibus homines religioſi,vt rebus diuinis vacent,includuntur.Similiter,& virginum collegia,quę religionem ſanctiùs obſeruent,inſtituunt.Literis operam dant:qui in illis maximos progreſſus habent,maximis honoribus afficiuntur.In ſtudiis genere antiquo ſermonis vtuntur,imperitis ignoto,quemadmodum apud nos,qui artiũ maximarum diſciplinis ſtudent, linguam Græcam aut Latinam perdiſcunt. Qui iuri ciuili ſtudent, in magno honore ſunt. Regem quaſi quoddam cæleſte numen colunt, qui tamen raro admodum ſe conſpiciendum exhibet:Reſpub. in tres partes diſtributa.Principatum ij qui in diſciplinis, & iuris ſtudio valdè profecerunt,obtinent.Secundus honoris gradus militibus aſſignatur. Poſtremi ordinis ſunt, qui artes fabriles colunt. In ſtudiis quantum quiſque profecerit,iudicio eorum,qui maximis artibus præſunt,examinari ſolent. Sunt autem

Scythæ Barbari.

Scytharum & Sinarum mores.

Sinarum regionis fertilitas.

Incolarum deſcriptio.

Studia Sinarum incolarum.

Sinarum religio.

Sinarum dij. Namma Dea apud gentem Sinarum. Simulachrum deæ virginis.

Alius Deus Sinarum homo.

Artifices egregij. Ædes religioſorum. Virginum ſacrarum collegia. Artium ſtudia apud illos vigẽt.

Regis cultus. Reipubl.tres partes.

tem ordines horum iudiciorum gradatim inſtituti,ita,vt ei,qui infimi ordinis approbationem conſequutus eſt,ſi velit ad altiorem locum dignitatis aſpirare ſint grauiora doctiorum hominum iudicia ſubeunda. Qui plurimis & doctiſſimis probatus extiterit,is ampliores in Republ.honores cõſequitur. Sunt in ſceleribus vindicandis acres.Nemini ſano,quamuis oculis orbatus ſit, mendicare permittitur.Cæci molas truſatiles verſando ſibi victum parant. Homines exteros difficillimè in vrbes ſuas admittunt ne moribus externis obliti, ab inſtitutis ſuis paulatim deducantur. Comœdiis plurimum delectantur, & ita ſunt in Venerem propenſi,vt varias libidinum formas excogitent. Dæmones conſulere dicuntur.Hi mores & inſtituta Sinarum ſunt,quæ perſtrinximus.

Sinæ acres ſceleriũ vindices.

Mendicare nemini permittitur.

Cæci molas truſatiles verſant.

Comœdiæ. Veneri dediti.

Thina.) Ptol.Θεῖναι Thinæ appellat metropolim quam,inquit, affirmant non habere ærea mœnia, nec quicquam ἀξιόλογον. i.memoratu dignum. Ger. Mercator vult hodie Tenduc appellari.

Thina metropolis.

Sita eſt ſub Vrſa minore.) Arriani hoc in loco errores de ſitu Thinæ, de mari Caſpio,atque Meotide palude Rhamnuſius his verbis perſtringit. Quoad ſitum ciuitatis mediterraneæ Thina nuncupatæ,ſub Vrſa minore, necnon quoad partes oppoſitas Ponto atque Caſpio mari, exiſtimo Arrianum hallucinatum fuiſſe.Nimis enim illam longè verſus Boream extendit, verſus regionẽ Cataio. Regionem verò China Portugallenſes depræhenderunt verè eſſe regionem olim dictam Sinarum.Pręterea paludis Mœotidis,atque maris Caſpij illum non habuiſſe veram notitiam,inde conſtat,quod illam affirmat per mare Caſpium tranſeuntem in Oceanum exonerari. Id quod à vero longè eſt alienum. Verùm ille in hac re ſequutus eſt veterum ſcripta de quorum opinione pauca dicam : Strabo vir eximius ratáque doctrinæ, à quo omnia monumenta veterum Coſmographica perlecta fuerũt, affirmat vniuerſam terram habitabilem Oceano circumfuſam atque circundatam eſſe illiúſque quatuor maximos ſinus facit.Primum verſus Septentriones,vbi intrat in mare Caſpium,ab aliis Hircanum appellatum:duos verſus Meridiem,qui ſunt ſinus Perſicus, & Arabicus.Quartum,qui magnitudine reliquos omnes ſuperat, illic vbi Oceanus intrat in mare noſtrum iuxta fretum Gibralterra, qui extenſus ad Soriam vſque efficit mare maius. Hæc maria Strabo mediterranea appellat, propterea quod intra terram poſita ſunt. Verùm noſtra ætate tot paſſim nauigationibus in hoc terrarum orbe factis compertum eſt hanc veterum opinionem falſam eſſe,nec vllum eſſe mare,quo tota terra cingatur, quin potius omnia maria ab ipſa terra cingi, ita vt omnia verè mediterranea poſſint appellari. Præterea ipſum mare Caſpinum à Caſpiis montibus, Hyrcanum ab Hyrcania (hodie Straua dicta) olim nuncupatum:circumquaque lacus cuiuſdam inſtar clauſum eſſe, ita vt plurimi & maximi fluuii in illud exonerentur, contrà ex illo aquarum nihil quicquam exeat,nec denique paludem Mœotidem in illud influere ſatis ſupérque conſtat. Hæc ille. Verum de Ponto, quod mare maius, Caſpio mari, quod mar de Bachu, ſiue Bachan,atque Mœotide palude,quæ Zabuch hodie dicitur,ſatis multa dicta ſunt in periplo Ponti Euxini.

Situs Thinæ.

Arriani error in ſitu Sinarum à Rhamnuſio deprehenſus.

Error Arriani de Mœotide.

Strabo terram Oceano circumfuſam facit.

Sinus Oceani quatuor ſecundũ Strab.

Mœotis non influit in mare Caſpium.

Gens corpore mutilo.) Ptol.Inter Imaum (Altai hodie dictum) & Bepyrrum montem ponit,Tacoræos, Corancalos Paſſa[illegible] populos, híſque ſubiungit ſupra Mæandrum ſitos Pladas,quos ait βησάδας *Beſadas* quoque appellari, homines κολοβοὺς, πλατεῖς, δασεῖς, πλατυπροσώπους, λευκοὺς τὰς χρωὰς, hoc eſt,mutilos,latos,craſſos,lata fronte,colore albo præditos. Videntur ergò iidem planè eſſe,quos Arrianus proprio nomine σησάτας, Ptol. βησαδας appellat, quóſque vtérque auctor κολοβοὺς, atque πλατυπροσώπους fuiſſe ait. Idem Ptol. paulò poſt locum ante recitatum ſubiungit. Regionis χρυσῆς, hoc eſt, aureæ, ob auri metalla cognominatæ, incolas ſimiliter λευκόχρωας, δασεῖς, κολοβοὺς, καὶ σιμοὺς, hoc eſt,albi coloris,hirſutos,mutilos,ſimos,illis ſuperioribus ferè ſimiles.

Imaus hodie Altai. Populi Pladæ.

Seſatæ ijdẽ qui Beſadæ, Ptolem.

Ἐν μοὶ.) Σιμοὶ videtur legendum.

HAVORA FIBLIOTEKA OHY.M.I.MEDIKOBA

Terpones. Τέρπονας.) Quid si legendum πέπονας quæ vox partim cucumeres iustam magnitudinem excedentes, partim quosuis alios fructus maturos significat.

Ὡμαμπελίνων.) Vox composita ab ὠμὸν. i. crudum quod propriè in fructibus dicitur, quòd ad eos ὠμότης propriè pertineat, vt scribit Aristotel. lib. 4. metoro: & ἀμπελὸς vitis, siue ἀμπελινός. Rhamnusius vertit vitem viridem. Forsan ergò ὠμαμπέλινον, color est Xerampelino oppositus, hic qualis apparet in aridis vitium foliis, ille qualis in recentibus.

Ἐξινιάσαντες.) Extractis fibris, quæ ἶνες dicuntur, quam vocem paulò post ponit. Vox enim ἶνες transfertur etiam ad inanimata, vt herbas, in quarum foliis à tergo, non aliter quàm in hominis dorso spina, à reliquo folio veluti costa, & puluinus eminet, diuisiones enim eas, intersectionésque Græci ἶνας vocant. Plin. aliquando fibras, aliquando neruos, aliquando dorsum, aliquando venas appellauit.

ἶνες quid.

Petri. *Calamos appellant* Πέτρις.) Quid si igitur malabathrum hinc sit appellatum Betrum, siue Betre ab Indis, licet (vt inferiùs dicetur) aliæ huius nominis etymologiæ afferantur.

Ἐπιδιπλώσαντες τὰ φύλλα.) Vnde Plin. malabathrum dixit folio esse conuoluto, & Dioscorides probat id, quòd ob fibras frangenti contumax est, nec facilè discerpitur, dùm ad globulos compingendos, ne succus, & odor exhalet, præparatur.

Tria genera foliorum. 1. *Hadrosphærũ.* 2. *Mesosphærum.* 3. *Microsphæriũ.* *Tria genera foliorum.*) Videtur ἁδρόσφαιρον, μεσόσφαιρον, μικρόσφαιρον, per αι legendum, nam paulò antea folia σφαιροειδῆ dicit fieri. Quod autem hîc Arrianus de folio Indico scribit, idem planè Plin. lib. 12. cap. 12. de nardi Indici folio tradit, quod teste Dioscoride lib. 1. cap. 11. nonnulli falsi odoris cognatione malabathrum esse putarunt. Folia (inquit Plinius) scilicet nardi, diuisere annonam, ab amplitudine Hadrosphærum vocatur maioribus foliis denariis x x x. Quod minore folio est Mesosphærum appellatur, emitur denariis l x. Laudatissimum Microsphęrum è minimis folium, pretiúmque eius lxxv. denariorũ.

In Indiam affertur.) Arrianus noster à Sesatis populis malabathrum dicit Chinam afferri, vnde colligimus apud populos illos plurimum prouenire. Hoc idem Ptolemæi quoque testimonio comprobari potest. Is enim apud Cirradas κάλλιστον. i. pulcherrimum malabathrum dicit nasci. Sunt autem Cirradæ illi (vt idem testatur) Besadis, qui iidem sunt qui Sesatæ Arriano nostro, finitimi, itaque verisimile est apud illos quoque folium hoc prouenire. Græci (vt de hoc folio, cuius Arrianus noster aliquoties in hoc periplo meminit, nonnulla dicamus) illud μαλάβαθρον, & φύλλον, Latini malabathrum, & folium, nimirum καθ' ἐξοχὴν appellãt. Indi, teste Garcia, Tamalapatra lingua sua vernacula appellant, quam vocem, vt eidem auctori videtur, Græci, & Latini imitantes malabathrum appellarunt. Nonnulli (inter quos est Amatus) sic dictum putant à Malabarica regione, in qua plurimum nascatur. Arrianus certè noster sua ætate in emporium Muzirim, siue Mundirim (quod nonnulli volunt esse Onor siue Honor) necnon Tyndim, Bacarem vicum, quæ sunt Limyricæ regionis emporia, ob piperis, & malabathri ibi nascentis copiam, nauigatum esse dicit. Est autem Limyrica pars regionis Malabaricæ hodie dictæ. Tametsi dubitari potest an regio ipsa à Malabathro ceu præstantissima planta, an verò Malabathrum à regione nomen suum sumpserit. Auicenna lib. 2. cap. 259. illud Cadegi, hoc est, folium Indi appellat. Est autem folium hoc Indi, siue Malabathrũ, teste Garcia, qui illud in India vidit, mali medicæ folio simile, angustius tamen per extremum, colore viridi (vnde Arrianus noster viridi viti simile esse dixit) tribus per longitudinem excurrentibus costis, qua nota facilè dignoscitur (secundum quas ἶνας dictas, Arrianus noster trifariam intersecari scribit) odoratum. Gariophyllos quodammodo redolet, non tam vehemẽtis odoris, vt nardus, aut macir, neque tam subtilis aut acuti, vt est canella. Hæc ille. Plin. lib. 13. cap.

Malabathrum vbi nascatur.

Malabathrum etiã Indi foliũ.

Tyndis & Bacare emporia.

Cadegi Auicenna appellat. *Malabathri descriptio.*

cap. 26. scribit arborem esse in Syria folio conuoluto, ex quo exprimitur oleũ ad vnguenta, fertiliorem tamen eius esse Ægyptum. Garcias dicit se ex medicis Memphiticis, Damascenis, & Aleptinis quæsiuisse an malabathrum hodie in Syria, & Ægypto nascatur, sed omnes id vno ore negasse. Plin. malabathrũ laudatius ex India scribit venire, idémque author vnà cum Dioscoride & Auicenna illud in paludibus Indicis, lentis palustris modo, aquis innatans, sine radice crescere testatur. Idque (vt Dioscorides addit) collectũ statim lino trãsuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore aquis, humum aridis fruticibus vri, quod vbi non fit, non amplius renasci. Garcias contrà oculatus testis, in procera arbore procul ab aquis, tum multis aliis in locis, tum in Cambay hodie nasci scribit. Idem præterea ait, non eo modo colligi, vt Dioscorides tradit, sed collecta in fasciculos colligari, atque ita venire, id quod Arriani nostri descriptioni magis congruit. Plinius illud odoratius croco esse dicit, quod Garcias pernegat. Dioscorides sapore nardum imitari & odore caput ferire ait: idem de sapore Plin. affirmat, Garcias contrà, neque nardi saporem esse, neque tam validi esse odoris, atque spica nardi, sed suauioris, neque odore vt reliqua odorata, caput ferire testatur. Dioscorides illud nullo salis gustu esse dicit. Contrà Plinius nigricans, scabrúmque quodam salis gustu esse dicit. Et Lãgius quoque epistol. medicinali 67. At verò, inquit, vtrumque tam arboreum, quàm palustre malabathrum, non tantùm in mediterraneis Indiæ locis (vnde folium Indi appellatur) sed etiam circa maritima Erythræi æquoris (quod syluis abundat) litora, & stagna nasci, salis eius sapor indicat qui herbis maritimis est peculiaris. Quoad illius vires præclaras & eximias, Dioscorides, & hunc sequutus Plinius lib. 23. cap. 4, illud affirmant, iisdem, quibus nardus, sed efficacioribus præditum vrinam ciere, ac stomacho prodesse. Lippitudinibus, inflammationibúsque tritum, & in vino feruefactum flagrantissimi odoris commodè illini. Subditum linguæ oris halitum, & suauitatem commendare. Vestium quoque odorem interpositum seruare, ab erosione tueri. Hæc illi. Quoniam ergò & odore, & sapore, & facultatibus nardo Indico simile, non mirum est, si (vt Dioscorides inquit) nonnulli arbitrati sunt malabathrum esse nardum Indicum. Nonnulli etiam hodie malabathri folia cum gariophyllorũ & cum canellæ foliis, quibus cum magnam habet affinitatem, confundunt, vt testis est Garcias. Hinc Garcias, Mathiolus & alii, vbi malabathro opus sit, casiam odorantem, vel Indicum nardum supponendum putant Galenum sequuti, lib. 7 & 8. simpl. medicam. Amatus Lusitanus, & alii malabathrum idem volunt esse quod betrum, quod & ipsum folium est Indicum, probabili sanè ratione ducti, quoniam (vt Amatus inquit) eædem ferè sunt vtriusq; facultates. Alii contrà, vt Garcias, diuersa esse folia tradunt, quippe quum Auicenna seorsim de vtroque scribat, de Malabathro quidẽ (quod Cadegi appellat) lib. 2. cap. 259. de Betre autem (quod ille Tembul vocat) lib. 2. cap. 707. Adde, quod (vt Garcias inquit) si quem Arabem, aut Æthiopem interroges, quid sit Betre, statim Tambul respondebit. Hoc vero folium Indi quidem Betre, siue Bettre, item Betol, Beteli appellant à Betel fluuio insigni, qui non procul à Cambaia fluit, quod Indiæ regnum à Persíde per maritima secundum, à nonnullis dicitur. Plurimum enim teste Odoardo Barbosa, circa illum fluuium nascitur. Auicenna Tembul, Arabes, & Persæ vulgò Tambul, & Tambor appellant. Est Betre, teste Garcia, folium simile ferè Mali medicæ folio, oblongius tamen, & per extremum arctius, venas, siue costas per longitudinem excurrentes habens. Scaliger dicit in planta nasci, quæ aduoluitur aliis hederæ instar, egétque præsidio pedamentorum. Neque florem, neque fructum gerit. Folii facies, & magnitudo, quæ, & quanta Citrio, multis neruis, & venis quasi striatur. Hæc Scaliger nimirum ex Odoardo Barbosa. Hoc Garcias in omnibus Indiæ regionibus maritimis Lusitanis cognitis nasci scribit, nec in continenti reperiri, nisi

Malabathri vires.

Aliud Malabathrum, aliud Betrum.

Betri, quod Tambul dicitur, descriptio.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

maritimis allatum. Inueniri etiam in Dultabædo, vrbe opulenta regni Decan, & in Biſnagar, ſed minore copia. Hic iterum meminerimus, quod Arrianus noſter Malabathrum in Muziri (quam nonnulli volunt eſſe Biſnagar) naſci ſcribit. Eſt autē Betri maximus & creberrimus apud Indos vſus. Id enim quotidie paſſim mandunt, in otio & negotio. Putant enim conferre multum ſecundæ valetudini, robur augere, ſufficere vires in Venerem, corroborare cor & cerebrum, blennam è ventriculo tollere. Labia ex eo rubicundiora, dentes nigri fiunt. Cum iis in menſa etiam fructum eſitant, quem Coffol dicunt, Palmulæ ſimilem, pro bellariis. Quæ fructum fert hunc arbor, palmæ item ſimilis eſt, & Areca nominatur. Folium Betre, ſi largius edatur mentem mouet. Idcirco fœminæ Tarnaſſari in defuncti mariti rogum ſeipſas iniecturæ, tātum illius folii deuorant, vt amentes efficiantur. In Calecut viri & fœminæ incedentes paſſim hoc folium maſticant, at in funeribus, & ieiuniis ſuis illo abſtinent. Rex Calecutii quandóque ſuperſtitione impulſus ad annum à re venerea abſtinēs ſimul à Betri eſu abſtinet. Hæc Barboſa, Vartomanus, Aloyſius Cadamuſtus, Scaliger, & alij. Betrum ergo, vt concludam, alii volunt eſſe idem quod Malabathrum, quod alii pernegant, alii de eo dubitant. Mihi quidem Betrum Malabathri quædam ſpecies videtur eſſe.

Betri vſus.

Betri luxus peſtiferus.

Betri vſus in Calecutio.

FINIS.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА